

MINISTERSTVO
PRŮMYSLU A OBCHODU

ODDĚLENÍ POLITIKY MSP, FINANČNÍCH
NÁSTROJŮ A MALOOBCHODU

KONCEPCE PODPORY MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKATELŮ NA OBDOBÍ LET 2014–2020

OBSAH

ÚVOD	3
PRINCIP PARTNERSTVÍ PŘI PŘÍPRAVĚ KONCEPCE MSP 2014+	5
1 VAZBY NA STRATEGICKÉ DOKUMENTY EU A ČR	6
1.1 LEGISLATIVNÍ PROSTŘEDÍ EU	6
1.2 LEGISLATIVNÍ PROSTŘEDÍ ČR	7
1.3 STRATEGICKÉ DOKUMENTY EU	7
1.4 STRATEGICKÉ DOKUMENTY ČR	10
2 EKONOMICKÁ SITUACE ČESKÉ REPUBLIKY	16
2.1 VÝVOJ MAKROEKONOMICKÝCH UKAZATELŮ ČR	16
2.2 SWOT ANALÝZA ČESKÉ EKONOMIKY	21
3 ANALÝZA PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ ČR Z POHLEDU HODNOCENÍ ADMINISTRATIVNÍ ZÁTĚŽE PODNIKATELŮ ..	23
4 ANALÝZA SEKTORU MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKATELŮ V ČR	28
4.1 DEFINICE MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKATELŮ	28
4.2 VÝVOJ POČTU MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKATELŮ	28
4.3 VÝVOJ ZAMĚSTNANOSTI A MEZD U MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKATELŮ	29
4.3.1 Vývoj zaměstnanosti	29
4.3.2 Mzdová úroveň	30
4.4 VÝVOJ HLAVNÍCH EKONOMICKÝCH UKAZATELŮ MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKATELŮ	30
4.4.1 Vývoj HDP	30
4.4.2 Zahraniční obchod	31
4.4.3 Investice	32
4.4.4 Účetní přidaná hodnota	32
4.4.5 Výkony	33
4.5 ODVĚTVOVÁ ANALÝZA MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKATELŮ	33
4.5.1 Průmysl	33
4.5.2 Stavebnictví	34
4.5.3 Obchod	35
4.5.4 Služby	35
4.6 PŘÍSTUP MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKATELŮ KE KAPITÁLU	36
4.6.1 MSP a dotační schémata	36
4.6.2 MSP a zvýhodněné záruky a úvěry	37
4.7 ÚSPĚŠNOST MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKATELŮ VE VEŘEJNÝCH ZAKÁZKÁCH	39
4.8 ANALÝZA PODNIKATELSKÉ AKTIVITY	40
4.8.1 Podnikatelská aktivita	42
4.8.2 Podnikatelské charakteristiky obyvatel	44
4.8.3 Podnikatelské aspirace	45
4.8.4 Doporučení	45
4.9 ICT – PROSTŘEDÍ A PŘÍLEŽITOSTI PRO MSP	46
5 ANALÝZA INOVAČNÍ VÝKONNOSTI	47
5.1 UMÍSTĚNÍ ČR V ŽEBŘÍČCÍCH KONKURENCESCHOPNOSTI A INOVAČNÍ VÝKONNOSTI	47
5.2 VAV – VÝDAJE, LIDSKÉ ZDROJE A VÝZKUMNÁ INFRASTRUKTURA	49
5.3 VÝDAJE NA INOVACE, VÝŠE PODPORY Z VEŘEJNÝCH ZDROJŮ A RIZIKOVÝ KAPITÁL	52
5.4 INOVAČNÍ AKTIVITY	54
5.5 SPOLUPRÁCE MEZI AKTÉRY INOVAČNÍHO SYSTÉMU Z POHLEDU MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ	57
5.6 ROZSAH TRHU PRO INOVAČNÍ PODNIKY	58
5.7 OCHRANA DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ	59
6 ANALÝZA ENERGETICKÉ NÁROČNOSTI PODNIKÁNÍ V ČR	61
6.1 VÝVOJ ENERGETICKÉ NÁROČNOSTI PODNIKATELSKÉHO SEKTORU	61
6.2 STAV ENERGETICKÉ EFEKTIVNOSTI DLE NAPEE II. ČR	62
6.3 STAV ROZVOJE VÝROBY ENERGIE Z OBNOVITELNÝCH ZDROJŮ V ČR	64
6.4 PODPORA VYŠŠÍHO VYUŽÍVÁNÍ DRUHOTNÝCH SUROVIN	68

7	SWOT ANALÝZA MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKATELŮ V ČR	70
	SCHÉMATICKÉ EXECUTIVE SUMMARY ANALYTICKÉ ČÁSTI	72
8	KONCEPCE PODPORY MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKATELŮ NA OBDOBÍ LET 2014–2020	73
8.1	PREAMBULE	73
8.2	STRATEGICKÁ VIZE	74
8.3	GLOBÁLNÍ A HLAVNÍ CÍLE	74
8.4	STRATEGICKÉ PRIORITY	76
8.4.1	<i>Strategická priorita č. 1 – Kultivace podnikatelského prostředí, rozvoj poradenských služeb a vzdělávání pro podnikání.....</i>	<i>78</i>
8.4.2	<i>Strategická priorita č. 2 – Rozvoj podnikání založeného na podpoře výzkumu, vývoje a inovací, včetně inovační a podnikatelské infrastruktury.....</i>	<i>86</i>
8.4.3	<i>Strategická priorita č. 3 – Podpora internacionalizace MSP.....</i>	<i>91</i>
8.4.4	<i>Strategická priorita č. 4 – Udržitelné hospodaření s energií a rozvoj inovací v energetice.....</i>	<i>94</i>
8.5	RAMCOVÉ VYMEZENÍ PODPOROVANÝCH ODVĚTVÍ	96
	SCHÉMATICKÉ EXECUTIVE SUMMARY KONCEPČNÍ ČÁSTI	98
9	REALIZACE A MONITORING KONCEPCE MSP 2014+.....	99
10	FINANCOVÁNÍ	104
11	HARMONOGRAM REALIZACE A PLÁN AKTUALIZACE KONCEPCE 2014+	106
	SEZNAM ZKRATEK.....	107
	SEZNAM GRAFŮ.....	109
	SEZNAM OBRÁZKŮ	110
	SEZNAM TABULEK.....	110
	SEZNAM PŘÍLOH.....	110

Úvod

Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období let 2014–2020 (dále jen Koncepce MSP 2014+) představuje **zásadní strategický dokument, který vymezuje 50 konkrétních opatření, jejichž cílem je efektivní fungování a celkový rozvoj malých a středních podnikatelů (MSP)** jako významné součásti národní ekonomiky. **Cílem Koncepce MSP 2014+ je tedy stanovení prioritních oblastí podpory pro programovací období 2014–2020, jejichž opatření budou financovaná ze strukturálních fondů EU** (zejména z Evropského fondu regionálního rozvoje a Evropského sociálního fondu) **a dále bude využito také národních prostředků** (včetně prostředků, které přejdou ve finančních nástrojích po jejich revolgování do národního režimu správy). Navržené oblasti podpory jsou výsledkem cíleného výběru priorit, s nimiž je fungování MSP v nadcházejícím období spojováno. Součástí Koncepce MSP 2014+ je i rámcové vymezení podporovaných sektorů a nástrojů pro naplňování jednotlivých priorit.

Koncepce MSP 2014+ reflektuje zásadní evropské i národní dokumenty. Z evropských iniciativ je nutné zdůraznit zejména „Strategii Evropa 2020“, „Pátou kohezní zprávu o hospodářské a sociální soudržnosti“; „Víceletý finanční rámec EU na léta 2014 až 2020“, Sdělení Evropské komise „Evropský akt pro malé podniky“ včetně jeho revize, „Unie inovací“, návrhy Evropské komise na nařízení Evropského parlamentu a Rady ke strukturálním fondům týkající se příštího období kohezní politiky a také Horizont 2020. Z národních dokumentů koncepce zohledňuje především „Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti“, „Národní program reforem ČR“, „Strategii regionálního rozvoje ČR“, „Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR“, „Národní politiku výzkumu, vývoje a inovací ČR na léta 2009–2015“, „Národní inovační strategii ČR“, „Exportní strategii ČR“ a „Strategii hospodářského růstu ČR“. Koncepce MSP 2014+ je v souladu i se studiemi, které si zadalo Ministerstvo průmyslu a obchodu, příp. jiné resorty. Jedná se především o studii společnosti Berman Group „Analýza věcných priorit a potřeb jednotlivých oblastí v působnosti MPO pro zaměření podpory ze strukturálních fondů EU v příštím programovacím období (2014+)“ a podkladovou studii pro přípravu ČR na využívání fondů EU 2014+ zpracovanou sdružením DHV CR – Quartus („Analýza podpory podnikání ve vazbě s výzkumem, vývojem a inovacemi, vzděláváním, životním prostředím a rozvojem venkova a doporučení pro období 2014+“).

Mezi hlavní nosné principy Koncepce MSP 2014+ patří zejména tematická koncentrace (určeny 4 strategické priority) **a návaznost na evropské a národní strategické dokumenty** (viz předchozí odstavec). Je rovněž nutné zdůraznit, že **Koncepce MSP 2014+ přispívá k evropské přidané hodnotě** vyplývající z podnikatelské aktivity malých a středních podniků a jejich podpory. Velmi podstatný je také fakt, že **Koncepce MSP 2014+ mnohem více než v minulosti akcentuje využívání finančních nástrojů**, jako jsou zvýhodněné záruky a úvěry či poskytování podpory prostřednictvím kapitálových vstupů (venture kapitál). Nicméně přes vzrůstající důležitost finančních nástrojů zůstávají významným nástrojem podpory malých a středních podniků i dotační schémata.

Podpora malých a středních podnikatelů v rámci programovacího období 2014–2020 bude klást důraz na posilování jejich konkurenceschopnosti prostřednictvím vytváření a šíření inovací, inovační podnikání malých a středních podniků je tudíž jednou z nejvyšších priorit a v souladu je také s národními a evropskými cíli. **Současně bude podporován rozvoj českého podnikatelského prostředí a kontinuální zvyšování kvality poradenských služeb pro MSP. Důležitou oblastí** podpory v rámci posilování konkurenceschopnosti s pozitivními dopady v oblasti životního prostředí **bude snižování energetické náročnosti podnikání** malých a středních firem a dále podpora využívání obnovitelných a druhotných zdrojů energie.

Významnou oblastí ovlivňující úspěšnost podnikání malých a středních podnikatelů je příznivé podnikatelské prostředí. Proto bude kladen důraz nejen na výše uvedené přímé intervence, ale **bude i nadále pokračovat proces kultivace podnikatelského prostředí a snižování administrativní zátěže** tak, aby podnikatelská aktivita nebyla nadbytečně omezována administrativními bariérami a neefektivností ve fungování státní správy.

Při zpracování Koncepce MSP 2014+ bylo využito přístupů „top-down“ a „bottom-up“¹ a zohledňuje tedy i potřeby a specifika jednotlivých krajů České republiky. Koncepce MSP 2014+ byla také široce konzultována s klíčovými partnery. Především se jednalo o ministerstva, regionální a místní veřejnou správu, hospodářské a sociální partnery a další odbornou a podnikatelskou veřejnost. **Konzultace proběhly formou pracovních jednání, neformálních konzultací i oficiálního připomínkového řízení.**

Významnou součástí přípravy Koncepce MSP 2014+ byla také veřejná online konzultace určená zejména pro podnikatele, kteří tímto způsobem mohli vyjádřit svůj názor na jednotlivé strategické priority a oblasti podpory. **Veřejné konzultace se zúčastnilo 946 respondentů, kteří jednoznačně podpořili navržené sektorové priority a jejich opatření.** Podrobnější výsledky tohoto šetření jsou uvedeny v příloze.

Koncepce MSP 2014+ nahrazuje Koncept podpory MSP na období 2007–2013.

¹ Koncepce byla zpracována metodou obousměrného přístupu, tj. top-down a bottom-up, která umožňuje reflektovat jak pohled „shora-dolů“, tak i „zdola-nahoru“. V rámci tohoto přístupu může docházet k odchylkám mezi oběma směry, nicméně ty byly kontinuálně koordinovány a doladovány, čímž bylo dosaženo důležité zpětné vazby.

Princip partnerství při přípravě Koncepce MSP 2014+

Koncepce MSP 2014+ byla zpracována Ministerstvem průmyslu a obchodu. Během přípravy bylo uskutečněno několik konzultací, jednání, kulatých stolů apod. a Koncepce MSP 2014+ byla několikrát rozeslána k připomínkám klíčovým partnerům. **Konkrétně se jednalo o Hospodářskou komoru ČR, Asociaci malých a středních podniků a živnostníků ČR, Svaz obchodu a cestovního ruchu ČR, Svaz průmyslu a dopravy ČR, Unii malých a středních podniků ČR, CzechInvest, Technologické centrum AV ČR, Českomoravskou záruční a rozvojovou banku, Asociaci krajů ČR a Svaz měst a obcí ČR.** Koncepce MSP 2014+ byla v rámci přípravy předložena ke zhodnocení také externímu odborníkovi, a to členovi Národní ekonomické rady vlády, panu Ing. Petru Zahradníkovi. Nezávisle byla celá Koncepce MSP 2014+ posouzena i ředitelkou Institutu pro technologický a inovační management na Vysoké škole ekonomické, Martinou Jakl.

Významnou součástí přípravy Koncepce MSP 2014+ byla veřejná online konzultace určená zejména pro podnikatele, kteří tak mohli vyjádřit svůj názor na jednotlivé strategické priority a oblasti podpory. Dotazník se skládal ze dvou částí – z **identifikační části**, která byla určena pouze pro malé a střední podniky a týkala se zejména zkušeností firem s čerpáním podpory ze strukturálních fondů i národních programů a zjištění jejich názorů k různým formám těchto podpor. Dále zjišťovala hlavní potíže, s nimiž se malé a střední podniky aktuálně potýkají, nebo také jejich úspěšnost při zavádění nových firemních produktů, procesů či hledání nových prodejních kanálů. Druhá **rozvojově strategická část**, která se týkala zjišťování názorů na jednotlivé strategické priority a oblasti podpory navržené v Konceptu MSP 2014+, byla již určena pro všechny respondenty, kteří se dotazníkového šetření zúčastnili. **Veřejné konzultace se zúčastnilo 946 respondentů, kteří se ke zvoleným oblastem podpory vyjádřili pozitivně a podpořili tak navržené sektorové priority.** Podrobnější výsledky tohoto šetření jsou pak obsaženy v příloze.

Spolupráce, která probíhala v průběhu přípravy celé Koncepce MSP 2014+ i v průběhu dotazníkového šetření, je velmi ceněna a v plánu je její pokračování i v průběhu realizace Koncepce MSP 2014+ a jejího vyhodnocení.

1 VAZBY NA STRATEGICKÉ DOKUMENTY EU A ČR

1.1 Legislativní prostředí EU

- *Oznámení Komise – Cesta k účinnému provádění rozhodnutí Komise, jimiž se členským státům nařizuje zajistit navrácení protiprávní a neslučitelné podpory (2007/C272/05);*
- *Nařízení Komise (ES) č. 800/2008, kterým se v souladu s čl. 87 a 88 Smlouvy o ES prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné se společným trhem (obecné nařízení o blokových výjimkách);*
- *Nařízení Komise (ES) č. 1998/2006 o použití čl. 87 a 88 Smlouvy na podporu de minimis;*
- *Rámec Společenství pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací (2006/C 323/01);*
- *Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o společných ustanoveních ohledně Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu, Fondu soudržnosti, Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a Evropského námořního a rybářského fondu, jichž se týká společný strategický rámec, o obecných ustanoveních ohledně Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1083/2006 (KOM(2011) 615 v konečném znění);*
- *Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o zvláštních ustanoveních týkajících se Evropského fondu pro regionální rozvoj a cíle Investice pro růst a zaměstnanost a o zrušení nařízení (ES) č. 1080/2006 (KOM(2011) 614 v konečném znění);*
- *Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o Evropském sociálním fondu a o zrušení nařízení (ES) č. 1081/2006 (KOM(2011) 607 v konečném znění);*
- *Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o zadávání veřejných zakázek (KOM(2011) 896 v konečném znění);*
- *Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o zadávání veřejných zakázek v odvětvích vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb (KOM(2011) 895 v konečném znění);*
- *Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o udělování koncesí (KOM(2011) 897 v konečném znění);*
- *Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o zřízení Horizontu 2020 – rámcového programu pro výzkum a inovace (2014–2020) (KOM(2011) 809 v konečném znění);*
- *Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla pro účast a šíření výsledků Horizontu 2020 – rámcového programu pro výzkum a inovace (2014–2020) (KOM(2011) 810 v konečném znění);*
- *Návrh rozhodnutí Rady ze dne XXX o zřízení zvláštního programu k provedení Horizontu 2020 – rámcového programu pro výzkum a inovace (2014–2020) (KOM(2011) 811 v konečném znění);*

- *Návrh nařízení Rady o programu Evropského společenství pro atomovou energii pro výzkum a odbornou přípravu (2014–2018), který doplňuje Horizont 2020 – rámcový program pro výzkum a inovace (KOM(2011) 812 v konečném znění);*
- *Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje Program pro konkurenceschopnost podniků s důrazem na malé a střední podniky (2014–2020) (KOM(2011) 834/2).*

1.2 Legislativní prostředí ČR

- *Zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů;*
- *Zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů;*
- *Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů;*
- *Zákon č. 215/2004 Sb., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje, v platném znění.*
- *Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů.*

1.3 Strategické dokumenty EU

Strategie „Evropa 2020“

Strategie Evropa 2020, sdělení Evropské komise (EK) schválené rozhodnutím Evropské rady dne 3. 3. 2010², je **hlavní hospodářskou strategií Evropské unie (EU) do r. 2020**. Strategie s podtitulem „pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění“ vychází z konzultačního dokumentu Komise vydaného dne 24. 11. 2009 a následné veřejné konzultace. **Navržená Strategie Evropa 2020 reaguje na nedostatky ekonomik členských států a měla by vyvést EU z hospodářské krize a zajistit jí růst a konkurenceschopnost.** Základem je pět měřitelných cílů: zvýšit zaměstnanost v kategorii 20–64 let na 75 %; investovat do výzkumu a vývoje 3 % HDP; v oblasti klimatu a energie by mělo být dosaženo cílů „20-20-20“ (tzn. zvýšit energetickou účinnost o 20 %; zvýšit podíl obnovitelných zdrojů energie v konečné spotřebě energie na 20 %, snížit emise skleníkových plynů o 20 %); snížit podíl osob, které předčasně ukončí školní docházku, pod hranici 10 % a zvýšit dosažení terciární úrovně vzdělávání o nejméně 40 % u mladší generace; snížit počet osob ohrožených chudobou o 20 milionů. Na hlavní cíle navazuje 7 tzv. vlajkových iniciativ, v rámci kterých jsou na úrovni EU i úrovni členských států

² KOM(2010) 2020 v konečném znění

vytyčeny cíle a nástroje k jejich dosažení. Vládkové iniciativy spolu s cíli jsou rozpracovány do integrovaných hlavních směrů.

Hlavní integrované směry

Integrované směry vymezují rámec pro provádění Strategie Evropa 2020 a reformní programy členských států EU.³ Původních 24 integrovaných směrů Lisabonské strategie bylo nahrazeno deseti vzájemně provázanějšími, z nichž šest obecných směrů je pro hospodářskou politiku a čtyři směry jsou pro oblast zaměstnanosti. Obecné směry pro hospodářské politiky členských států a EU jsou: Zajistit kvalitu a udržitelnost veřejných financí; Řešit makroekonomickou nerovnováhu; Snižovat nerovnováhu v eurozóně; Optimalizovat podporu V&V a inovací, posilovat znalostní trojúhelník a uvolnit potenciál digitální ekonomiky; Zefektivnit využívání zdrojů a snížit emise skleníkových plynů; Zlepšit obchodní a spotřebitelské prostředí, modernizovat a rozvinout průmyslovou základnu za účelem dosažení plné funkčnosti vnitřního trhu. Směry pro politiky zaměstnanosti členských států a EU jsou: Zvyšování účasti žen a mužů na trhu práce, omezování strukturální nezaměstnanosti a prosazování kvality pracovních míst; Rozvoj kvalifikované pracovní síly, která bude reagovat na potřeby trhu práce, a podpora celoživotního učení; Zlepšování kvality a výsledků systémů vzdělávání a systémů odborné přípravy na všech úrovních a zvyšování účasti na terciárním nebo srovnatelném vzdělávání; Podpora sociálního začlenění a boj proti chudobě.

Pátá kohezní zpráva o hospodářské, sociální a územní soudržnosti

Cílem Páté kohezní zprávy o hospodářské, sociální a územní soudržnosti bylo analyzovat možnosti, jak může kohezní politika a její realizace na úrovni regionů přispět k plnění cílů Strategie Evropa 2020. Ve zprávě, vydané EK 10. listopadu 2010⁴, je konstatováno, že hlavních cílů Strategie Evropa 2020 nelze dosáhnout bez integrovaných politik na úrovni EU a členských států. Současně musí být kohezní politika navázána na další politiky EU. Pátá kohezní zpráva o ekonomické, sociální a územní soudržnosti byla v rámci analýzy regionálních hospodářských disparit oproti předchozím rozšířena o problematiku institucí. Podle této zprávy bude nezbytné zajistit, aby členské státy a regiony dokázaly soustředit unijní a vnitrostátní prostředky na malý počet priorit, které odpovídají jejich specifickým problémům, s nimiž se potýkají. Zpráva se skládá z těchto čtyř kapitol: Hospodářská, sociální a územní situace a trendy v EU; Příspěvek národních politik k politice soudržnosti; Příspěvek dalších politiky EU k soudržnosti; Shrnutí pozitivních vlivů politiky soudržnosti na prosazování cílů soudržnosti a návrhy na její zlepšení.

³ Doporučení Rady o hlavních směrech hospodářské politiky členských států a Unie – část I integrovaných hlavních směrů strategie Evropa 2020, Návrh rozhodnutí Rady o hlavních zásadách politiky zaměstnanosti členských států – část II integrovaných hlavních směrů strategie Evropa 2020 (KOM(2010) 193 v konečném znění)

⁴ KOM(2010) 642 v konečném znění

Sdělení EK „Evropský akt pro malé podniky“ (Small Business Act; „SBA“) a jeho přezkum

Evropská komise zveřejnila 25. června 2008 Sdělení nazvané Think Small First. A Small Business Act for Europe⁵ (Mysli nejprve na malé. Evropský akt pro malé podniky). Základním cílem tohoto dokumentu bylo přijmout konkrétní opatření na uvolnění růstového potenciálu malých a středních podniků. Sdělení Komise obsahuje pět legislativních návrhů zaměřených na vytvoření co nejlepších podmínek pro podnikání MSP, deset principů pro přípravu a provádění politik ve vztahu k MSP na evropské i národní úrovni a 93 politických (právně nezávazných) opatření, z nichž 42 bylo zformulováno jako závazky Komise a 51 jako výzvy adresované členským státům EU. Implementace SBA probíhá tedy nejen na úrovni EU, ale především v členských státech.

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů ze dne 23. února 2011 nazvané Přezkum iniciativy „Small Business Act“ pro Evropu⁶ popisuje pokrok dosažený na evropské úrovni i v členských státech při dosavadní implementaci doporučení obsažených v SBA. Zároveň **navrhuje soubor nových opatření, jejichž cílem je reagovat na výzvy vyplývající z hospodářské krize a dále rozvíjet stávající opatření v souladu se Strategií Evropa 2020 v pěti oblastech**, z nichž první tři jsou totožné s prioritními oblastmi identifikovanými v Akčním plánu pro SBA z 1. prosince 2008: (1) učinit inteligentní regulaci realitou pro evropské malé a střední podniky; (2) věnovat zvláštní pozornost potřebám MSP v oblasti financování; (3) výrazně se orientovat na zlepšení přístupu MSP na trh; (4) pomoci MSP přispívat k hospodářství účinně využívajícímu zdroje; (5) podporovat podnikání, vytváření pracovních míst a růst podporující začlenění. V souvislosti s tímto přezkumem byla v EU ustanovena funkce zmocněnce pro MSP, jehož úkolem je usnadnit komunikaci mezi MSP, státem a EU, monitorovat politiky s dopadem na MSP a zasazovat se o snižování administrativní zátěže.

Sdělení EK „Unie inovací“

Unie inovací je jednou ze sedmi vlajkových iniciativ, které mají **pomoci plnit cíle Strategie Evropa 2020**. Sdělení Unie inovací bylo Evropskou komisí vydáno dne 6. října 2010⁷. Sdělení obsahuje návrh 34 opatření, které jsou rozdělena do šesti oblastí: 1. Posílení znalostní základny, 2. Uvádění nových nápadů na trh, 3. Maximalizace sociální a územní soudržnosti, 4. Evropská inovační partnerství (dále jen „EIP“), 5. Šíření našich politik navenek, 6. Realizace Unie inovací.⁸ Pokrok při dosahování cílů Unie inovací by měl být měřen prostřednictvím dvou hlavních ukazatelů: cíle investic do výzkumu a vývoje a ukazatele inovací, jak požaduje Evropská rada. Prvním ukazatelem jsou investice do výzkumu a vývoje jako % HDP (3 % HDP do roku 2020 v rámci EU). Druhý indikátor je definován jako podíl rychle rostoucích inovativních firem.

⁵ KOM(2008) 394 v konečném znění

⁶ KOM(2011) 0078 v konečném znění

⁷ KOM(2010) 0546 v konečném znění

⁸ Obsahem sdělení jsou přílohy: I. nástroj pro sebehodnocení, II. Hodnotící tabulka výzkumu a inovací s 25 indikátory, III. Informace k pilotnímu EIP „aktivnímu a zdravému stárnutí“ a seznam potenciálních dalších EIP identifikovaných EK.

Sdělení k víceletému finančnímu rámci 2014–2020

Sdělení Evropské komise „Rozpočet – Evropa 2020“ byl předložen dne 29. června 2011 v podobě balíčku legislativních a nelegislativních návrhů k finančnímu rámci EU na období 2014–2020⁹. Vedle sdělení k nadcházejícímu finančnímu rámci balíček obsahuje i návrh nařízení upravující víceletý finanční rámec na období 2014–2020 a návrh meziinstitucionální dohody uzavřené mezi Evropským parlamentem, Radou a Komisí o spolupráci v rozpočtových záležitostech a o řádném finančním řízení. **Balíček definuje nové parametry podporovaných oblastí především s ohledem na Strategii Evropa 2020 a rozebírá detailní přístup a inovace v oblasti kohezní politiky.**

Pracovní dokument útvarů Komise. Prvky společného strategického rámce na období 2014–2020 pro Evropský fond regionálního rozvoje, Evropský sociální fond, Fond soudržnosti, Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova a Evropský námořní a rybářský fond z 14. 3. 2012¹⁰

Dne 14. 3. 2012 **EK prezentovala Společný strategický rámec (SSR) na období 2014–2020**, který má pomoci členským státům se připravit na nové programovací období. SSR představuje dokument, který převádí cíle a záměry Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění (Strategie Evropa 2020) do podoby klíčových akcí pro fondy SSR, a také zřizuje pro každý tematický cíl klíčová opatření, která mají být podporována z jednotlivých fondů SSR, a mechanismy pro zajištění soudržnosti a souladu programování fondů SSR s hospodářskými politikami a politikami zaměstnanosti členských států a Unie. Členské státy vypracují na základě SSR „Dohodu o partnerství“. Jde o dokument, který stanoví strategii členského státu, priority a opatření pro účinné a efektivní využívání fondů SSR za účelem dosahování cílů Strategie Evropa 2020 a který bude podléhat schválení ze strany EK.

1.4 Strategické dokumenty ČR

Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti pro období 2012–2020

Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti České republiky pro období 2012 až 2020 byla projednána a schválena vládou ČR dne 27. září 2011 usnesením č. 713. Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti stojí na devíti pilířích a dvou horizontálních tématech a je **složena z více než čtyřiceti klíčových a několika stovek dílčích opatření, jejichž smyslem je vytvořit příznivé podmínky pro kreativní podnikání, inovace a růst. Cílem strategie je posunout Českou republiku během následujících let do první dvacítky zemí podle indexu globální konkurenceschopnosti.** Česká republika se tedy musí posunout od rozvojového modelu založeného z velké části na levné pracovní síle k systému založenému na kvalitních institucích a infrastruktuře, ve kterém bude maximálně využíván potenciál připravených pracovních sil a ve kterém budou motorem ekonomiky tvořivé podnikání a inovace. Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti je konzistentní se Strategií Evropa 2020 a Národním programem reforem

⁹ KOM(2011) 0500 v konečném znění

¹⁰ SWD(2012) 61 v konečném znění

České republiky a má následující strukturu: 1. Instituce; 2. Infrastruktura; 3. Makroekonomická stabilita; 4. Zdravotnictví; 5. Vzdělanost; 6. Trh práce; 7. Finanční trhy; 8. Efektivnost trhu služeb a zboží a zkvalitňování charakteristik podnikání; 9. Inovace, 10. Proexportní politika a 11. Kohezní politika.

Národní program reforem ČR (do r. 2020)

Národní program reforem na rok 2012 vláda ČR schválila dne 11. dubna 2012 usnesením č. 271. **Národní program reforem představuje příspěvek České republiky k plnění cílů Strategie Evropa 2020 a shrnuje hlavní zásady reformních opatření**, zatímco konkrétní kroky a podrobné návrhy budou obsahovat strategické dokumenty zpracovávané v jednotlivých oblastech kompetenčně příslušnými orgány státní správy, příp. samosprávy. Program je rámcově koncipován na celé období do roku 2020 a bude každoročně aktualizován v rámci tzv. evropského semestru, a to s ohledem na vývoj naplňování cílů Strategie Evropa 2020 na celoevropské úrovni, na dosažený pokrok v České republice a na vývoj politických priorit vlády ČR. Národní program reforem má následující strukturu: 1. Konsolidace veřejných financí; 2. Fungující trh práce a sociální systém jako předpoklad konkurenceschopnosti; 3. Vzdělání jako cesta ke konkurenceschopnosti a vyšší produktivitě práce; 4. Podpora podnikání, digitalizace a rozvoj digitálního trhu; 5. Podpora růstu založeného na výzkumu a inovacích; 6. Podpora nízkouhlíkové konkurenceschopné ekonomiky šetrné k životnímu prostředí a 7. Podpora konkurenceschopnosti zlepšením dopravní infrastruktury.

Národní inovační strategie ČR (pro období 2012–2020)

Národní inovační strategie České republiky (NIS) schválená vládou ČR dne 27. září 2011 usnesením č. 714 reflektuje současnou situaci v ČR, ať již v oblasti výzkumu, či inovačních aktivit podniků v ČR, a reaguje na doporučení obsažená v dokumentu Unie inovací přijatém Evropskou komisí. **Globálním cílem NIS je posílení významu inovací a využívání špičkových technologií jako zdroje konkurenceschopnosti ČR a zvyšování jejich přínosů pro dlouhodobý hospodářský růst, pro tvorbu kvalitních pracovních míst a pro rozvoj kvality života na území ČR.** Dokument je rozdělen do čtyř hlavních částí zabývajících se excelentním výzkumem, spoluprací mezi podnikovým a akademickým sektorem při transferu znalostí, podporou inovačního podnikání a lidmi jako nositeli nových nápadů a iniciátory změn. NIS pokrývá, v souladu se Strategií mezinárodní konkurenceschopnosti ČR, zejména příští programovací období, tj. období do roku 2020. Koncepční východiska a cíle Národní inovační strategie České republiky budou využity pro aktualizaci Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací České republiky na léta 2009–2015.

Strategie regionálního rozvoje ČR pro období 2014–2020

Strategie regionálního rozvoje ČR pro období 2014–2020 (SRR) je základním koncepčním dokumentem v oblasti regionálního rozvoje a stejně jako SRR pro období 2007–2013 **bude vytvářet hlavní východiska pro formulaci regionálních přístupů v rámci sektorových a odvětvových politik a programů usilujících o posilování konkurenceschopnosti prostřednictvím maximálního využití produkčního potenciálu regionů.** A obdobně

i ve vztahu k programovému období 2014+ bude třeba při vymezování národních priorit respektovat specifika regionálního rozvoje České republiky například ve vztahu k měnícím se vnějším a vnitřním podmínkám. Zmíněná regionální specifika budou rozpracována v připravované SRR, u které se předpokládá dokončení na přelomu roku 2012 a 2013. **Strategie regionálního rozvoje ve vazbě na vývoj politiky soudržnosti a územní agendy EU má vytvořit předpoklady pro přípravu strategií a koncepcí zaměřených na rozvoj funkčních regionů a mikroregionů, měst a aglomerací, partnerství města a venkova atd.**

Exportní strategie ČR 2012–2020

Exportní strategie ČR na období 2012–2020, jejímž **cílem je zejména navýšení podílu českého vývozu mimo země Evropské unie, ale i kvalitní podpora státu**, byla schválena usnesením č. 154 vlády ČR dne 14. 3. 2012. Exportní strategie vychází ze Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR pro období 2012–2020 a v souladu s ní deklaruje jako svou hlavní vizi přispět k tomu, aby se Česká republika do roku 2020 stala jednou z 20 nejvíce konkurenceschopných zemí světa. **Exportní strategie také klade důraz na prosazení pozitivních změn v české ekonomice, na podporu vývozu s vysokou přidanou hodnotou a posunutí českých vývozců v hodnotovém řetězci směrem ke konečným zákazníkům.** Exportní strategie pro období 2012–2020 je postavena na třech pilířích: zpravodajství pro export, rozvoj exportu a podpora obchodních příležitostí. Každý z těchto pilířů se skládá ze základních projektů, kterých je celkem 12 a které budou realizovány sérií konkrétních opatření, jejichž cílem je restrukturalizace a zefektivnění podpory exportu. Strategie také počítá s podporou diverzifikace exportu ČR s důrazem na 12 prioritních zemí (Brazílie, Čína, Indie, Irák, Kazachstán, Mexiko, Rusko, Srbsko, Turecko, Ukrajina, USA, Vietnam) a na 25 zemí zájmu ČR.

Státní energetická koncepce ČR (do r. 2040)

Státní energetická koncepce České republiky (SEK) schválená vládou ČR dne 10. 3. 2004 usnesením č. 211 je dokument, který stanovuje – v souladu se zněním § 3 zákona č. 406/2000 Sb., o hospodaření s energií – strategické cíle státu v energetickém hospodářství s výhledem na 30 let. V současné době se připravuje nová aktualizace SEK ČR, jejímž hlavním cílem je zajistit spolehlivou, bezpečnou a k životnímu prostředí šetrnou dodávku energie pro potřeby obyvatelstva a ekonomiky ČR, a to za konkurenceschopné a přijatelné ceny. Současně musí zabezpečit nepřerušované dodávky energie v krizových situacích v rozsahu nezbytném pro fungování nejdůležitějších složek infrastruktury státu a přežití obyvatelstva. Státní energetickou koncepcí formuluje vláda ČR politický, legislativní a administrativní rámec ke spolehlivému, cenově dostupnému a dlouhodobě udržitelnému zásobování energií. SEK stanovuje strategické cíle státu v energetickém hospodářství, definuje dlouhodobou vizi a strategické priority energetiky ČR s výhledem na zhruba 30 let. Tedy v horizontu stanoveném zákonem a současně na období, ve kterém je obvykle zajištěna ekonomická návratnost investic do všech typů zdrojů a sítí a ve kterém lze ještě rozumně předvídat základní charakteristiky budoucího vývoje. Investice do výstavby nových zdrojů zajišťují energetické společnosti a rozhodování plně vychází z očekávané návratnosti investic. Stát může prostřednictvím svých nástrojů ovlivnit chování investorů v omezené míře

a způsobem slučitelným se soutěžním právem. Koncepce tedy musí poskytnout nejen dlouhodobou orientaci, ale i nezbytnou flexibilitu pro nový technický a ekonomický vývoj.

Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR (do r. 2030)

Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky, který schválila vláda ČR dne 11. ledna 2010 usnesením č. 37, stanovuje vizi udržitelného rozvoje v ČR, **definuje základní principy udržitelného rozvoje, měřící indikátory a určuje klíčové priority a cíle udržitelného rozvoje, rozdělené do pěti vzájemně provázaných prioritních os.** Uplatnění priorit a cílů navržených ve Strategickém rámci má zajistit, aby prosperita české společnosti stála na vzájemné vyváženosti 3 pilířů udržitelného rozvoje — oblasti ekonomické, sociální a environmentální. **Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR slouží jako dlouhodobý rámec pro politické rozhodování v kontextu mezinárodních závazků, které ČR přijala nebo hodlá přijmout v rámci svého členství v OSN, OECD a EU při respektování specifických podmínek a potřeb ČR.** Cílem strategického rámce je tedy vymezit klíčová témata a problémy udržitelného rozvoje České republiky a nalézt příslušná opatření k jejich řešení – tato opatření mohou být obsažena v již existujících a schválených koncepčních dokumentech. Priority a cíle udržitelného rozvoje jsou řazeny do následujících pěti prioritních os: 1. Společnost, člověk a zdraví; 2. Ekonomika a inovace; 3. Rozvoj území; 4. Krajina, ekosystémy a biodiverzita; 5. Stabilní a bezpečná společnost. Časový horizont strategického rámce je rok 2030.

Karty Tematických okruhů

Národní orgán pro koordinaci (NOK) vypracoval ve spolupráci s experty tematické okruhy (TO), které by měly sloužit jako převodník mezi úrovní národních rozvojových priorit a cílů a prioritních os u jednotlivých operačních programů (OP). TO analyzují realitu České republiky v ekonomické, sociální i kulturní oblasti a zároveň definují aktivity, které by měly být podpořeny z OP, aby bylo dosaženo cílů definovaných v národních rozvojových prioritách. Precizně připravené karty TO by pak měly přispět k přehlednému nastavení intervenční logiky, čímž výrazně přispějí k efektivnímu čerpání z fondů SSR v programovém období 2014–2020. V rámci podpory MSP v příštím programovacím období jsou důležité zejména:

- Funkční výzkumný a inovační systém;
- Konkurenceschopné podniky;
- Mobilita, dostupnost, sítě, energie.

Národní priority orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací (do r. 2030)

Národní priority orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací schválené vládou dne 19. července 2012 usnesením č. 552 jsou platné na období do roku 2030 s postupným plněním. Dokument navazuje na cíle a aktivity Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací České republiky na léta 2009 až 2015. Priority budou využívány při přípravě programů VaVaI pro poskytování účelové podpory a také při přípravě návrhu výdajů státního rozpočtu na VaVaI, Dokument definuje 6 prioritních oblastí (I. Konkurenceschopná ekonomika založená na znalostech, II. Udržitelnost ekonomiky a materiálových zdrojů, III. Prostředí pro kvalitní život, IV. Sociální a kulturní výzvy, V.

Zdravá populace, VI. Bezpečná společnost), 24 podoblastí s celkovým počtem 170 konkrétních cílů. Mimo popis jednotlivých prioritních oblastí a podoblastí uvádí vazby mezi jednotlivými oblastmi a definuje několik systémových opatření. Materiál rovněž obsahuje vyjádření k předpokladu rozdělení výdajů na VaVaI ze státního rozpočtu na jednotlivé oblasti a definuje období, kdy budou prováděna hodnocení plnění a aktualizace priorit. Do konce června roku 2013 bude vypracován podrobný Implementační dokument.

K vypracování Koncepce MSP 2014+ byly využity také strategické dokumenty stěžejní pro současné programovací období 2007–2013.

Národní politika výzkumu, vývoje a inovací ČR na léta 2009–2015

Národní politika výzkumu, vývoje a inovací ČR na léta 2009–2015 byla dne 8. června 2009 schválena vládou ČR usnesením č. 729. **Cílem Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací (VaVaI) je vytvořit rámec pro realizaci opatření v oblasti VaVaI stimulujících rozvoj znalostní společnosti, který povede k dalšímu růstu konkurenceschopnosti české ekonomiky a ke zlepšení kvality života obyvatel ČR.** Národní politika VaVaI má přispět k vytvoření prostředí, které bude motivovat jednak k excelentnímu výzkumu a tvorbě nových poznatků využitelných v aplikacích, a zároveň povede k růstu poptávky po výsledcích VaV z aplikační sféry a jejich transformaci do inovačních produktů a služeb. Za tímto účelem se národní politika VaVaI zaměřuje na devět oblastí, pro které stanovuje dílčí cíle a soubor navazujících aktivit. Jedná se o tyto cíle: 1. Zavést strategické řízení VaVaI na všech úrovních; 2. Zacílit veřejnou podporu VaVaI na potřeby udržitelného rozvoje; 3. Zvýšit efektivitu systému veřejné podpory VaVaI; 4. Využívat výsledky VaV v inovacích a zlepšit spolupráci veřejného a soukromého sektoru ve VaVaI; 5. Zlepšit zapojení ČR do mezinárodní spolupráce VaVaI; 6. Zajistit kvalitní lidské zdroje pro VaVaI – dostatek kvalitních výzkumných pracovníků a kvalitních absolventů vysokých škol; 7. Vytvořit v ČR prostředí stimulující VaVaI; 8. Zajistit účinné vazby na politiky v jiných oblastech; 9. Důsledně hodnotit systém VaVaI.

Národní strategický referenční rámec 2007–2013

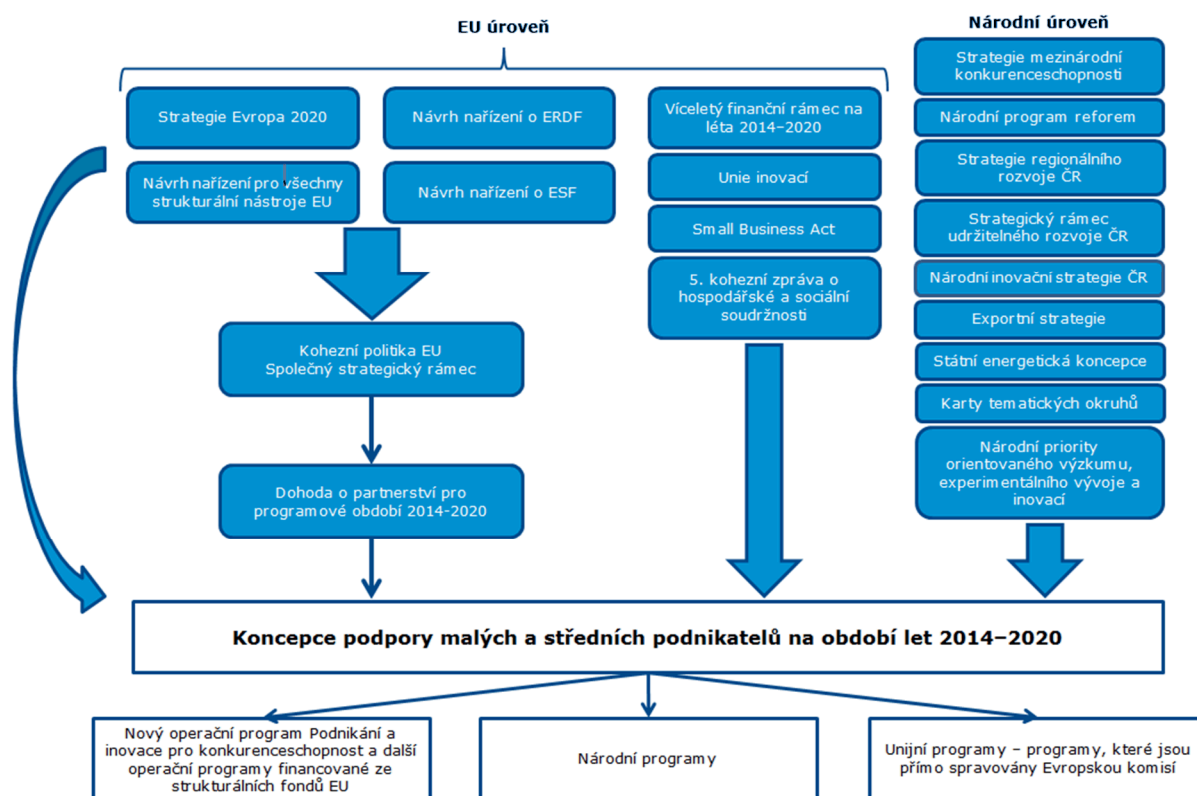
Národní strategický referenční rámec (NSRR) schválila vláda ČR usnesením ze dne 20. prosince 2006 č. 1477. NSRR České republiky představuje základní programový dokument pro čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti Evropské unie v letech 2007 až 2013. Zpracování NSRR ČR 2007–2013 vychází z povinností členského státu definovaných v Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 ze dne 11. července 2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999. Východiskem pro zpracování návrhu Národního strategického referenčního rámce byl Národní rozvojový plán České republiky, jenž byl vzat na vědomí usnesením vlády ČR č. 175. NSRR byl 27. července 2007 přijat Evropskou komisí. **Analytická část NSRR se zaměřuje na identifikaci klíčových silných stránek České republiky pro posilování její konkurenceschopnosti, stejně tak jako problematických míst a slabých stránek, které mohou stát v cestě udržitelnému růstu ekonomiky i společnosti.** NSRR udává systém

operačních programů politiky hospodářské a sociální soudržnosti 2007–2013, jejichž prostřednictvím jsou jednotlivé prioritní osy realizovány.

Strategie hospodářského růstu České republiky (na období 2005–2013)

Strategie hospodářského růstu (SHR) byla schválena usnesením č. 1500 vlády ČR dne 16. 11. 2005. **Cílem Strategie hospodářského růstu je významným způsobem přiblížit Českou republiku ekonomické úrovni hospodářsky rozvinutějších zemí Evropské unie při respektování principů udržitelného rozvoje.** Strategie hospodářského růstu má tři hlavní úlohy – nastavení priorit pro koordinaci hospodářské politiky v období do roku 2013 a nasměrování prostředků z fondů EU pro období 2007–2013; vytvoření těch nejlepších možných podmínek pro ekonomické aktivity; přispění k maximálně efektivnímu nasměrování omezených veřejných prostředků v oblastech přímé intervence. Strategie hospodářského růstu se zaměřuje na pět prioritních oblastí, pilířů, na kterých stojí konkurenceschopnost české ekonomiky – Institucionální prostředí, Zdroje financování, Infrastruktura, Rozvoj lidských zdrojů a Výzkum, vývoj a inovace.

Obrázek č. 1: Vazby Koncepce MSP 2014+ na strategické dokumenty

(Zdroj: MPO)

2 EKONOMICKÁ SITUACE ČESKÉ REPUBLIKY

2.1 Vývoj makroekonomických ukazatelů ČR

Tato kapitola je věnována evaluaci makroekonomického vývoje ČR v posledních letech, která představuje výchozí rámec pro identifikaci problémů a vyplývajících výzev pro zaměření Koncepce podpory malých a středních podnikatelů pro období let 2014–2020. Cílem je rozbor základních makroekonomických indikátorů ČR.

Česká republika a její ekonomika v uplynulé dekádě, především pak v období let **2003 – 2008**, prožila **patrně nejpříznivější období své moderní historie**, snad vzdáleně připomínající analogii meziválečného předkrizového období, případně dobu poloviny 30. let. HDP České republiky ve zmíněném období rostl v průměru o více než 5 % (ve stejném období nebyl růst EU-27 v průměru ani poloviční) ve **velmi pozitivní struktuře**, opírající se především o **exportní výkonnost a silnou investiční vlnu**, což výrazně napomohlo přiblížit (reálně konvergovat) indikátor HDP na obyvatele z úrovně okolo 73 % na téměř 83 % průměru EU. V této charakteristice se kloubí dva podstatné rysy vývoje české ekonomiky před nástupem krize: byla **velmi dynamicky rostoucí**, avšak s ohledem na míru vyspělosti v evropském kontextu **stále podrozvinutá**.

Období rychlého hospodářského růstu bylo současně doprovázeno **nízkoinflačním vývojem** (průměrná míra inflace činila za období 2003–2008 2,7 %, přičemž byla zásadně ovlivněna přijetím jednorázových opatření spojených s fiskální reformou v roce 2008), **snižující se mírou nezaměstnanosti** (průměr za sledované období 6,8 % podle metodiky Eurostatu, podle tuzemské metodiky MPSV přibližně o 1,5 procentního bodu více), **vysoce přebytkovou obchodní bilanci zvláště na konci sledovaného období** (průměrná výše přebytku za sledované období činila přibližně 1,0 % HDP) a **ve svém závěru taktéž poměrně pozitivním vývojem veřejných financí se schodkem pod 1% HDP** (průměrný schodek za období činil 3 % HDP při relativně velmi nízké míře zadlužení veřejného sektoru necelých 28,5 % HDP v porovnání s průměrem EU).

I **předcházející dlouhodobější období** od počátku ekonomické transformace se vyznačovalo relativně příznivými, byť proměnlivějšími charakteristikami, činícími z české ekonomiky v zásadě příznivý příklad transformující se konvergující ekonomiky. Hlavními rysy byly slušné tempo růstu, mimořádně vysoká míra investic, jež však byla po většinu 90. let a v období prvních let minulé dekády doprovázena poměrně značným obchodním deficitem.

Tabulka č. 1: Základní makroekonomické ukazatele ČR I

	2010		meziroční procentní změna					
	mld. Kč v běžných cenách	% HDP	1992 - 2007	2008	2009	2010	2011e	2012f
HDP	3.775,2	100,0	3,1	3,1	-4,7	2,7	1,7	0,7
Soukromá spotřeba	1.899,6	50,3	3,7	2,8	-0,4	0,6	-0,3	0,3
Veřejná spotřeba	808,0	21,4	0,7	1,2	3,8	0,6	-1,0	0,3
Hrubá tvorba fixního kapitálu (investice)	923,0	24,4	5,3	4,1	-11,5	0,1	1,7	-0,8
Vývoz zboží a služeb	2.561,9	67,9	10,3	4,0	-10,0	16,4	9,8	3,8
Dovoz zboží a služeb	2.441,4	64,7	12,3	2,7	-11,6	16,0	7,7	3,1
Příspěvek růstu HDP	- domácí poptávkou		3,5	2,7	-2,5	0,5	0,1	0,0
	- zásobami		0,3	-0,5	-3,0	1,4	0,1	0,0
	- čistým vývozem		-0,6	0,9	0,8	0,9	1,7	0,6

(Zdroj: Evropská komise, Český statistický úřad, vlastní výpočty; e = odhad; f = předpověď)

Tabulka č. 2: Základní makroekonomické ukazatele ČR II

	1992 - 2007	2008	2009	2010	2011e	2012f
Míra nezaměstnanosti (definice Eurostatu)	6,7	4,4	6,7	7,3	6,8	7,0
Jednotkové náklady práce	-	3,4	2,4	-0,7	1,2	1,5
Reálné jednotkové náklady práce	-	1,5	0,5	1,0	0,4	-0,3
Míra inflace (HICP)	3,9	6,3	0,6	1,2	1,8	2,7
Směnné relace u zboží	-	-1,9	2,9	-2,7	-1,0	0,0
Obchodní bilance zbožím k HDP	-2,8	0,6	2,3	1,3	2,3	2,6
Běžný účet k HDP	-3,2	-2,9	-3,4	-4,4	-3,6	-3,2
Veřejný deficit k HDP	-3,3	-2,2	-5,8	-4,8	-4,1	-3,8
Strukturální deficit k HDP	-	-4,4	-5,6	-4,6	-3,6	-2,9
Veřejný dluh k HDP	11,3	28,7	34,4	37,6	39,9	41,9

(Zdroj: Evropská komise, Český statistický úřad, vlastní výpočty; e = odhad; f = předpověď)

Významné zpomalení a následný pokles výkonnosti české ekonomiky nastal v roce 2008 a vyvrcholil v roce 2009, když se zprvu projevil v podobě rozsáhlého kolapsu vnější poptávky (který dosáhl svého **vrcholu v polovině roku 2009** a vlastně poprvé po roce 1989 byla tímto způsobem testována vysoká míra otevřenosti české ekonomiky v tržních podmínkách, procházejících bezprecedentně silnou recesí). V tomto období vývoz i průmyslová výroba poklesly o rekordních 18 % meziročně a HDP zaznamenal největší pokles od počátku 90. let – 5 % meziročně. Od druhé poloviny roku 2009 pak můžeme hovořit o velmi pozvolném, křehkém a stále značně nejistém procesu ožívování české ekonomiky.

Od recese k pozvolnému ožívování. Velmi slušné makroekonomické fundamenty a relativně příkladná disciplína a obezřetnost napomohly české ekonomice **vyhnout se globální** (či spíše euro-atlantické) **finanční krizi**, ačkoliv značné ztráty na reálném výstupu zřejmě nebylo možné se s danou ekonomickou strukturou a vysokou mírou otevřenosti vyhnout (jedinou zemí EU, která neprošla zkušeností ekonomické recese v tomto období, bylo Polsko).

Zatímco první vlna ekonomické recese ovlivnila českou ekonomiku především prostřednictvím zahraničně obchodních toků, další zhoršování ekonomické výkonnosti působilo skrze **útlum domácí poptávky**, především v oblasti **investic** a investičních toků; díky obtížnější dostupnosti financování, především úvěrů, i zastavení toků přímých zahraničních investic a následně i díky úsporným opatřením ve veřejných financích, byly v roce 2009 tvrdě zasaženy i investice (meziroční pokles o více než 11 %), jejichž stagnace na utlumené úrovni pokračuje i v dalším období; k tomu se přidal opatrný vývoj spotřeby domácností, jež celkovou výkonnost domácí poptávky dále potlačil. Zatímco vnější poptávka se zejména díky významnému oživení německé ekonomiky pozoruhodně rychle ozdravila a dosud představuje vlastně jediný významně pozitivní a snad i udržitelný příspěvek naší ekonomické výkonnosti, investice nadále zůstávají v hlubokém útlumu a spotřeba domácností je taktéž skromná a značně stlačená.

Bez ohledu na značný šok pro reálnou ekonomiku, tuzemský finanční sektor – byť dominantně v zahraničních rukou – zůstal relativně stabilní, zdravý a především ušetřen krizových stavů známých z Irska, Velké Británie, Řecka, Španělska, Belgie, Německa a dalších zemí; za příčiny tohoto pozitivního jevu je pak možné označit zodpovědnou regulaci, silnou domácí depozitní bázi, nízké vystavení se rizikům ze zahraničí, především pak téměř žádným toxickým aktivům a půjčkám v cizích měnách.

V reakci na hospodářskou krizi i česká vláda přijala dva typy stimulačních opatření, z nichž některé představovaly typické, okamžité stimuly, použitelné pouze pro účely změkčení dopadů krize, jiné mohou být vnímány jako dlouhodoběji použitelný nástroj k podpoře konkurenceschopnosti; celkem činil objem těchto stimulů necelá 2 % HDP České republiky.

V současném období tak je možné ekonomiku České republiky charakterizovat svým způsobem jako „dvourychlostní“, jejíž dobře a hladce fungující část je spojena se zajišťováním vnější poptávky, přičemž druhá část zaměřená na poptávku tuzemskou v nynějším období z pohledu dynamiky spíše skomírá.

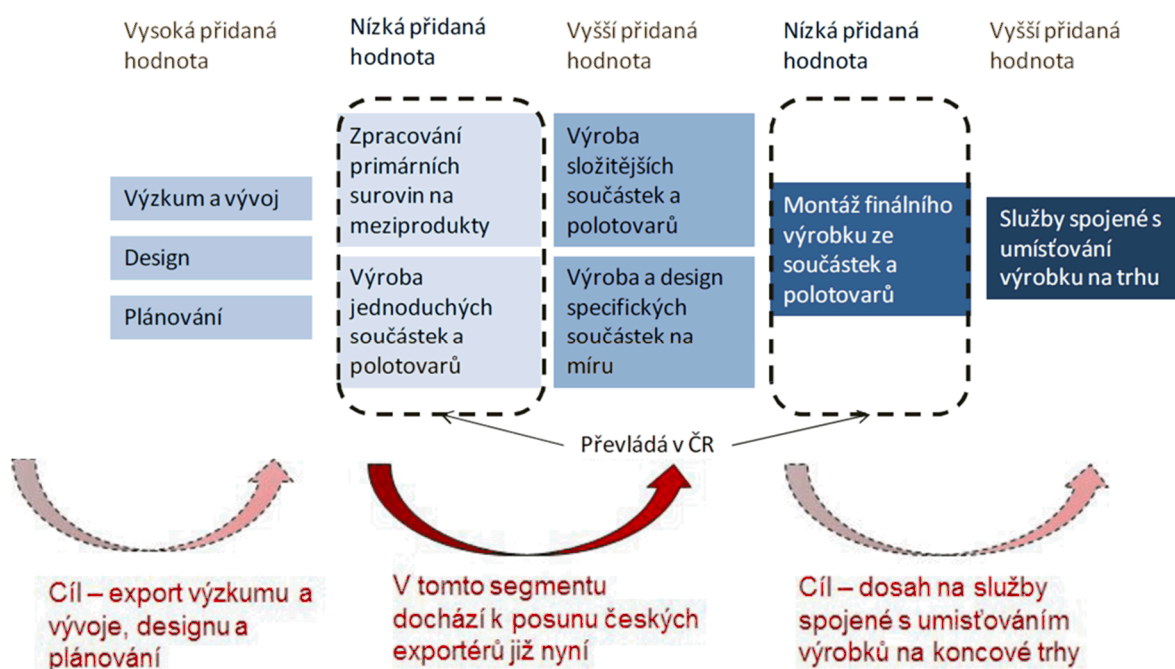
Inflace díky případným daňovým a dalším fiskálním úpravám může i v nadcházejícím období spíše mírně vzlínat, nicméně pravděpodobně nikoliv nad hodnoty vymykající se evropským obvyklostem. Nezaměstnanost zůstává relativně vysoká (s ohledem na předkrizové hodnoty) a její razantní snížení není příliš pravděpodobné. Průmyslová výroba především díky zahraničním faktorům se nachází v dobré a udržitelné kondici. Opakem je pak stavebnictví, které vlivem drastické redukce investic i veřejných výdajů prožívá období značného útlumu, což se týká i většiny na tuzemskou poptávku navázaných služeb. Utlumena je současně i spotřeba domácností, jež díky úsporným opatřením státu i soukromého sektoru zřejmě taktéž nebude vykazovat známky významného růstu.

Ukazuje se však velmi zřejmě, že extenzivní faktory rozvoje, stojící za ekonomickým vývojem České republiky v předcházejícím období (stimuly k přílivu přímých zahraničních investic, privatizace významných průmyslových a finančních korporací a expanze korporací v oblasti služeb, atraktivnost země s ohledem na její vstup do EU) pozvolna vyčerpaly svoji působnost a další hospodářský rozvoj a politika jej podporující budou muset klást daleko silnější akcent na rozvoj

kvalitativních faktorů v oblasti konkurenceschopnosti, jejichž detailní rozpracování na úrovni malých a středních podniků přináší následující kapitoly Koncepce MSP 2014+.

Česká republika je v rámci globální ekonomiky jakousi výrobní základnou pro evropské trhy a trhy v blízkém okolí. Je nutné také konstatovat, že využití této výrobní základny závisí především na zahraničních managementech jednotlivých globálních společností. Tuzemské firmy mají zatím velmi omezený potenciál a jeho rozvoj závisí do značné míry právě na poptávce nadnárodních firem. Tento stav samozřejmě není ideálním výchozím bodem pro českou ekonomiku, nicméně pokud ze srovnání vynecháme státy s dlouhodobou tržní ekonomikou, vychází Česká republika v tomto srovnání relativně pozitivně. Silnou stránkou české ekonomiky je zcela jistě zahraniční obchod.

Obrázek č. 2: Převažující pozice ČR v produkčním hodnotovém řetězci

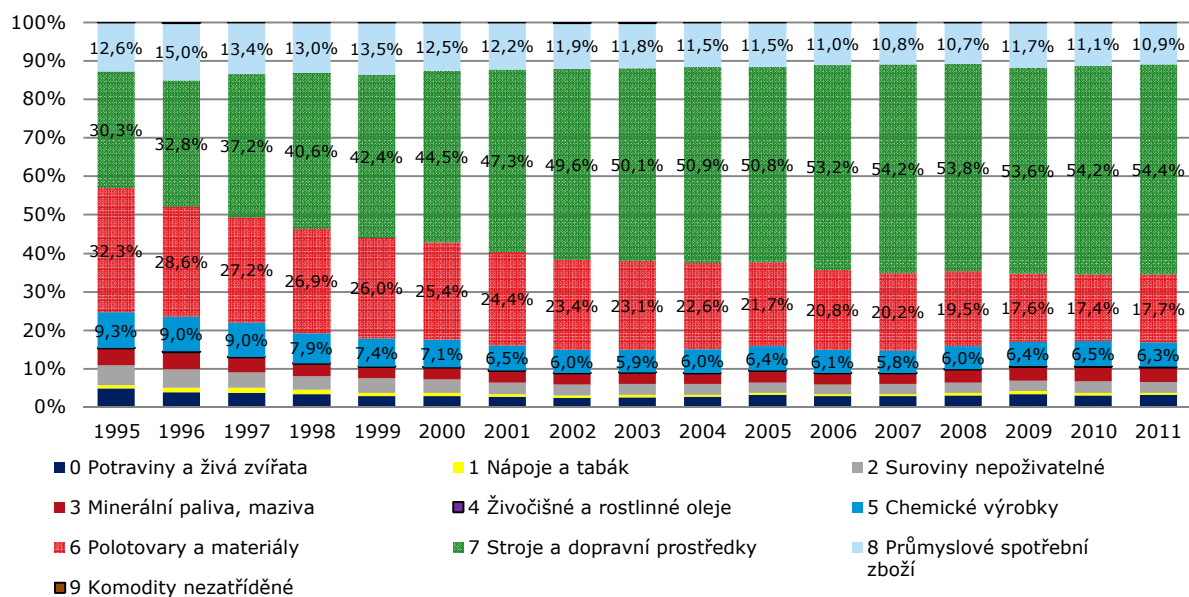

(Zdroj: EEIP, 2009; Exportní strategie České republiky pro období 2012–2020)

Z níže uvedeného grafu je patrné, že velmi důležitou položkou z hlediska vývoje je třída 7 stroje a dopravní prostředky, jejíž podíl na celkovém vývozu byl v roce 2011 54,4 %. Naopak negativní vývoj za poslední období zaznamenala třída 6 polotovary a materiály. Podíl ostatních tříd zůstává konstantní.

Aktivní saldo obchodní bilance České republiky je tedy výsledkem zejména položkami třídy 7, která na rozdíl od třídy 6 je zaměřena především na finální produkty. V souvislosti s vývozem dopravních prostředků a strojů je důležité upozornit na riziko nedostatečné diverzifikace exportu, kdy právě automobilový a dopravní sektor tvoří více jak polovinu celého exportu. V současné době se ale zvyšuje dynamika růstu exportu v jiných třídách (zejména se jedná o třídu 8 - průmyslové spotřební zboží a třídu - 5 chemické výrobky), což může naznačovat, že přece jenom dochází k pomalému růstu diverzifikace hlavních hnacích oborů průmyslu České republiky.

Graf č. 1: Vývoj struktury exportu ČR

Zdroj: ČSÚ, Berman Group, MPO

2.2 SWOT analýza české ekonomiky

Silné stránky	Slabé stránky
- Silný růst výdajů na výzkum a vývoj v sektoru zahraničních podniků; - Silná exportní výkonnost; - V tradičních odvětvích již byla ukončena hlavní vlna restrukturalizace a přes silnou konkurenci nízkonákladových zemí jsou na území České republiky firmy, které se dovedou v těchto oborech prosadit; - Kvalitní technické kompetence a tradice průmyslového know-how; - Znatelný nárůst přímých investic tuzemských subjektů v zahraničí, které jsou motivovány skutečným rozvojem vlastního podnikání v zahraničí; navíc v posledních letech posun investic z oblasti výroby směrem ke strategickým službám a VaVaI; - Dobré postavení znalostně náročných oborů podle výkonnostních charakteristik oproti tradičním oborům; - Růst počtu vývojových center ve firmách (růst počtu subjektů realizujících aktivity výzkumu, vývoje a inovací); - Vysoká míra integrace českých podniků a institucí do ekonomiky EU a jejich úzké provázání zejména se sousedními zeměmi; - Silný exportní potenciál ekonomiky, především zpracovatelského průmyslu; - Konkurenceschopné firmy postavené na znalostech a vysoké míře inovativnosti.	- Závislost zahraničního obchodu – české produkty se dostávají na globální trhy především zprostředkovaně prostřednictvím zahraničních (mateřských) firem + nízká míra autonomie těchto českých poboček; z toho vyplývají i omezené impulzy pro inovace; - Využívání kvalifikované pracovní síly pro poměrně standardizované aktivity; - Výrazně nižší výkonnost tuzemských výrobců neobchodovatelného zboží oproti zahraničním firmám; - Růst exportní výkonnosti České republiky tažen zahraničními podnikatelskými a obchodními kompetencemi; - Chybějící strategické a manažerské kompetence a dovednosti; - Významná část majitelů původem místních MSP nemá ambici dále svůj podnik zvětšovat; - Vysoká citlivost podniků na hospodářský cyklus a také na vnější cyklický vývoj; - Největší část českého průmyslu je tvořena stále tradičními obory, resp. aktivitami, jejichž konkurenceschopnost je založena na tradičních faktorech, především zvyšování efektivity a produktivity; - Silné regionální rozdíly (zejména v míře podílu výdajů na výzkum a vývoj, inovačního potenciálu, míře investic, či například strukturální nezaměstnanosti či pokrytí dopravní infrastrukturou) a převaha pouze fragmentovaných a omezených regionálních inovačních kapacit; - Velmi omezená spolupráce na inovačních aktivitách (především mezi sektorem VŠ a aplikační sférou) – převládá spoléhání se na vnitřní zdroje; - Zhoršující se dostupnost kvalitních a kvalifikovaných lidských zdrojů pro znalostně a technologicky založené aktivity; - Malá integrace filiálek nadnárodních firem do strategických aktivit mateřských firem; - Špatná dopravní infrastruktura, a omezené napojení na evropské páteřní síť.

Příležitosti	Hrozby
• Další vlna prostředků SF, která bude moci být využita prakticky na celém území České republiky; • Reforma financování vědy a výzkumu – posílení podpory kvality na úkor kvantity a nové impulsy pro intenzivnější spolupráci průmysl – akademie; • Strategická pozice pro přístup na západoevropské trhy; • Zlepšení institucionálního prostředí jako signál pro zahraniční investice do aktivit s vysokou přidanou hodnotou; • Vytvoření stabilního prostředí pro podnikání z hlediska předpisů, změn sazeb v oblasti daní atd. • Dlouhodobé zhodnocování české koruny vytváří tlak na produktivitu a kvalitativní změny na podnikové úrovni v důsledku negativních dopadů posilující měny na cenovou konkurenceschopnost výstupů hospodářských aktivit realizovaných na území České republiky; • Skutečné oživení světové ekonomiky, převážně rozvíjejících se trhů – nové impulsy pro zahraniční obchod; • Významnější účast domácích firem na evropských programech rozvoje, a to zejména při realizaci komplexních (rozsáhlých) investičních projektů (včetně rozšiřujícího se spektra post-výrobních a poprodejních služeb); • Střednědobý potenciál inovační nabídky díky realizaci rozsáhlejších projektů národních a regionálních výzkumných center s podporou OP Výzkum a vývoj pro inovace s požadovaným důrazem na aplikaci jejich výsledků v podnikové praxi; • Příchod technologicky a znalostně náročných investic (investorů); • Přiliv kvalifikovaných špičkových pracovníků ze zahraničí (ze zemí mimo EU); • Podpora aktivit podniků v oblasti společenských výzev a klíčových technologií; • Využití foresightu, tvorba politik na základě poznání/znalostí/informací/faktů/zkušeností (evidence-based policy).	• Chybějící reforma vysokého školství – snižování úrovně jeho kvality na úkor kvantity; • Brzké vyčerpání dosud relativně příznivé důchodové situace oproti vyspělým zemím – chybějící důchodová reforma – neustále se zvyšující tlak na veřejné finance; • Konkurenceschopnost producentů může být oslabena zejména vůči rozvíjejícím se trhům v důsledku nerovných tržních podmínek ve vztahu k producentům a zákazníkům ze třetích zemí (včetně překážek vstupu na jejich trhy pro producenty z EU); • Setrvalé deficitní stav veřejných financí a rychlé tempo stárnutí obyvatelstva jako potenciál pro ohrožení dosavadní makroekonomické stability; • Dlouhodobě klesající míra úspor a jejich zaostávání za investicemi, které se projevuje v deficitu běžného účtu platební bilance a musí být kryto zahraničními zdroji; • Snižování dostupnosti finančních prostředků pro veřejné intervence do ekonomiky, včetně podpory podnikání; • Růst objemu kapacit zahraničních firem, které budou přesouvány mimo Českou republiku; • Růst cen vstupů (např. energie, základní materiály), které dále sniží konkurenceschopnost tradičních podniků; • Nedostatečná ochrana nových znalostí a jen obtížné a zdoluhavé vymáhání; • Dlouhodobé podfinancování znalostních kapacit lokalizovaných v Praze, resp. nedostatečné zdroje pro jejich rozvoj; • Vysoká administrativní zátěž spojená se založením podniku a podnikáním obecně; • Vysoká administrativní zátěž spojená s výběrem daní; • Klientelismus ve státní správě, komplikovaný proces zadávání veřejných zakázek.

Zdroj: Berman Group, MPO

3 ANALÝZA PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ ČR Z POHLEDU HODNOCENÍ ADMINISTRATIVNÍ ZÁTĚŽE PODNIKATELŮ

Následující kapitola se věnuje analýze podnikatelského prostředí České republiky, protože jsou však některé ze zásadních okruhů MSP detailně hodnoceny v samostatných kapitolách, je analýza zaměřena pouze na souhrnné zhodnocení průřezové problematiky podnikatelského prostředí, a to na **hodnocení administrativní zátěže podnikatelů**¹¹. Je tomu tak také proto, že

MPO je již od roku 2008 koordinátorem základního systémového nástroje dané oblasti – Plánu snižování administrativní zátěže podnikatelů (dále jen Plán). Plán reaguje na problémy a bariéry při podnikání, na které podnikatelé a jejich svazy a instituce nejčastěji upozorňují, a to ve snaze obstrukce a informační povinnosti vyřešit či redukovat/minimalizovat.

Hlavní forma komunikace s podnikateli probíhá prostřednictvím Podnikatelské rady¹² a nově také prostřednictvím pracovních skupin zřízených k projektu Přeměření administrativní zátěže podnikatelů (schváleno UC č. 861 ze dne 1. 12. 2010). V této souvislosti jsou v případě potřeby zpracovávány např. odborné studie o vnímání administrativy ze strany podnikatelů. Kromě toho jsou pořádány také odborné konference, semináře, veřejné diskuse (např. veřejná elektronická diskuse k návrhu řešení problematiky významné tržní síly) a nově byla pro přímou komunikaci s podnikateli zřízena expertní skupina při MPO a webová stránka Zjednodusujeme.cz, kde podnikatelé mohou sdělovat své podněty z oblasti administrativní zátěže.

Konkrétním cílem Plánu je snížit administrativní zátěž podnikatelů v ČR do roku 2012 o 25%, a to z celkové zátěže naměřené v roce 2005.

Takto „pročištěný“ základ bude nepochybně kvalitnější výchozí základnou pro akceleraci podnikání v letech 2014–2020, a to jak v kvantitě, tak hlavně i kvalitě. V posledním aktuálním hodnocení dané problematiky pro vládu ČR v roce 2012 ke Zprávě o plnění Plánu snižování administrativní zátěže podnikatelů do roku 2011 se konstatuje: „Celkově dosud realizované změny k 31. prosinci 2011 odpovídají roční úspoře podnikatelů ve výši 12,1 mld. Kč ročně, tj. 16,38 % z celkové zátěže naměřené v roce 2005. Administrativní zátěž tak ke sledovanému datu poklesla na 61,6 mld. Kč (oproti výchozímu stavu, což v roce 2005 bylo 73,7 mld. Kč)“.

Uvádí se, že resorty se zabývaly celkem 293¹³ informačními povinnostmi od počátku realizace Plánu, přičemž zrušeno bylo 118 povinností a redukováno 175 povinností. V Plánu snižování

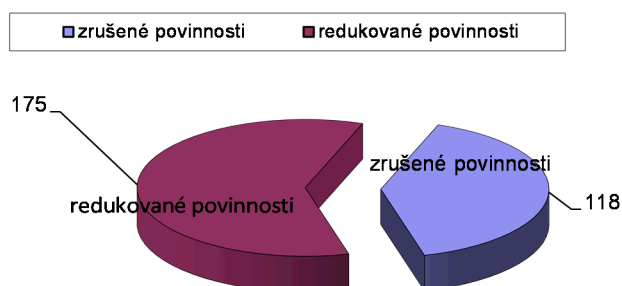
¹¹ Kapitola vychází z poslední „Zprávy o plnění Plánu snižování administrativní zátěže podnikatelů“ (do 31. 12. 2011)

¹² Podnikatelská rada je poradním orgánem Ministerstva průmyslu a obchodu meziresortního charakteru v oblasti podpory podnikatelského prostředí. Jejím posláním je rozvoj podnikatelského prostředí a zvyšování mezinárodní konkurenceschopnosti České republiky. Jejími členy jsou zástupci veřejného i soukromého sektoru.

¹³ v roce 2011 byly do celkového počtu informačních povinností započítány informační povinnosti 2 zákonů, které v Plánu sledovány nebyly, byla však u nich známa zátěž z roku 2005

administrativní zátěže podnikatelů do roku 2010¹⁴ bylo stanoveno do roku 2010 zrušit 104 informačních povinností a provést redukci u 102 povinností.

Graf č. 2: Informační povinnosti

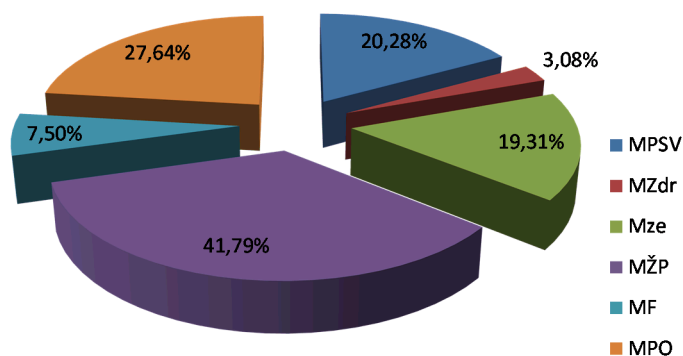

Zdroj: Zpráva o plnění Plánu snižování administrativní zátěže podnikatelů do roku 2011

Jednotlivé resorty ke sledovanému datu snížily zátěž v poměru, jak uvádí následující přehled a graf:

- Ministerstvo životního prostředí o 41,79% (v roce 2010 41,83 %),
- Ministerstvo práce a sociálních věcí o 20,28% (v roce 2010 20,18%),
- Ministerstvo průmyslu a obchodu o 27,64% (v roce 2010 20,05%),
- Ministerstvo zemědělství o 19,31% (v roce 2010 19,31%),
- Ministerstvo financí o 7,50% (v roce 2010 7,50%),
- Ministerstvo zdravotnictví o 3,08% (v roce 2010 2,88%).

Graf č. 3: Snižování zátěže jednotlivými resorty v procentech pro rok 2011

Zdroj: Zpráva o plnění Plánu snižování administrativní zátěže podnikatelů do roku 2011

Jedná se o porovnání plnění Plánu k zátěži naměřené v roce 2005 vždy pro sledovaný resort samostatně.

V případě snižování administrativní zátěže podnikatelů svou roli hraje délka legislativního procesu a politická situace v zemi. Vstupuje zde také faktor vývoje společnosti a státu, což se ve svém důsledku odráží v intenzitě a možnostech redukovat některé z povinností v tom daném konkrétním období.

¹⁴ prvotní cíl snížení administrativní zátěže podnikatelů stanovený usnesením vlády ČR č. 446 ze dne 21. dubna 2008 o plánu snižování administrativní zátěže podnikatelů do roku 2010

V některých případech dochází ke zvýšení administrativní zátěže podnikatelů, a to především tam, kde hlavní roli hraje bezpečnost, ochrana veřejných nebo jiných zájmů, kontrolních operativních evidencí státního rozpočtu, výběru daní apod., kdy nelze na úkor těchto cílů nadměrně snižovat administrativní zátěž podnikatelů.

Snižování administrativní zátěže podnikatelů představuje neustálý proces, který je úzce propojen s agendou hodnocení dopadů regulace (Regulatory Impact Assessment - RIA), jež se provádí v počátcích přípravy právních předpisů. Plán snižování administrativní zátěže podnikatelů je postaven naproti tomu na principu snižování zátěže (redukce a odstranění informačních povinností) již existujících.

Tabulka č. 3: Predikce dalšího vývoje snižování administrativní zátěže podnikatelů v rámci Plánu

Resort	Celkové snížení administrativní zátěže v roce 2010 (oproti r. 2005)	Celkové snížení administrativní zátěže v roce 2011 (oproti r. 2005)	Předpoklad celkového snížení administrativní zátěže k 31. 12. 2012* a dále ** (oproti r. 2005)
MPSV	20,18%	20,28%	25,81%
MZ	2,88%	3,08%	9,29%
MZE	19,13%	19,31%	19,36%
MŽP	41,83%	41,79%	41,79%
MF	7,50%	7,50%	36,28%
MPO	20,05%	27,64%	32,08%
Celkem	15,60%	16,39%	22,60%

Zdroj: Zpráva o plnění Plánu snižování administrativní zátěže podnikatelů do roku 2011

Vysvětlivky:

* započteny změny u právních předpisů, které v Plánu sledovány nebyly, je však známa jejich zátěž z roku 2005,

** po nabytí účinnosti zákona o jednotném inkasním místě (JIM; týká se MF, MPSV a MZd)

S pohledem na uvedené konstatování v předchozích blocích je odhad snížení administrativní zátěže podnikatelů propočítán k 31. 12. 2012 a dále na **22,60%**.

Ministerstvo průmyslu a obchodu provádí průběžně v rámci tohoto projektu úpravy předpisů, které spadají do jeho věcné působnosti, s cílem usnadnit/zlepšit podnikání a učinit jej jednodušším. Jako příklad redukce předpisů v kompetenci MPO uvádíme:

- **Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání** – novelou došlo k odstranění duplicitní úpravy podmínek provozování obchodu s elektřinou a plynem, odstranění neodůvodněného požadavku na odbornou a zdravotní způsobilost všech zaměstnanců u živností „Ostraha majetku a osob“ a „Služby soukromých detektivů“, zrušení speciální úpravy bezúhonnosti pro tyto živnosti a živnost „Poskytování technických služeb k ochraně majetku a osob“, vypuštění povinnosti podnikatele mít v provozovně pro účely kontroly doklady prokazující způsob nabytí zboží a materiálu, odstranění povinnosti podnikatelů ohlašovat živnostenskému úřadu faktické zahájení provozování živnosti a k vypuštění povinnosti oznamovat údaje vedené v informačním systému evidence obyvatel (v důsledku propojení databází mezi evidencí obyvatel a živnostenským rejstříkem).

- **Zákon č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci** – došlo k odstranění nadbytečné duplicitní kontroly osobní hygieny a hygienické nezávadnosti provozu; kontroly kvality poskytovaných služeb, při které se nevhodným způsobem zasahovalo do soukromoprávních vztahů ze strany správního orgánu; povinnosti podnikatelů podávat zprávu o přijatých opatřeních k odstranění zjištěných nedostatků při kontrole, zjednodušení a zpřehlednění právní úpravy.
- **Zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky** – novelou byla zrušena povinnost předkládat doklad o pojištění u autorizované osoby, redukovány byly některé informační povinnosti směrem k dozorovým orgánům včetně požadavků na součinnost při kontrole a poskytování kopií dokumentů apod. Současně byla v souvislosti s dalšími legislativními změnami průběžně vyhodnocována aplikace nových zásad při podávání žádosti o autorizaci.
- **Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele** – v souvislosti s přijetím zákona č. 155/2010 Sb. (nabyt účinnosti 1. 8. 2010), kterým se měnily některé zákony ke zkvalitnění jejich aplikace a ke snížení administrativní zátěže podnikatelů, byla v zákoně o ochraně spotřebitele např. redukována povinnost označit výrobek všemi vymezenými informacemi (názvem nebo váhou, rozměrem) s ohledem na charakter výrobků a formu prodeje. Rozhodnutí o rozsahu a obsahu označení výrobků je tak ponecháno na samotných povinných subjektech, tj. prodávajících. Povinnost označit výrobek striktně stanovenými údaji u mnoha druhů výrobků byla vyhodnocena jako nepotřebná, mnohdy až absurdní a nesporně vytvářela zvýšené náklady na označování výrobků. Podnikatelé tak zveřejňují jen skutečně potřebné informace, snižují se tak nároky na rozsah výroby a tisku informačních údajů (zejména etiket) a jejich uvedení na trh. Dochází tak k úspoře nákladů prodávajících, výrobců a dovozců spojených se zajištěním uvedení údajů o prodáváném výrobku.
- Například v rámci materiálu „**Návrhy na řešení opatření k posílení konkurenceschopnosti a rozvoje podnikání v České republice z pohledu právních předpisů na ochranu životního prostředí**“ (tzv. **Ekoaudit**) provedlo Ministerstvo průmyslu a obchodu v roce 2011 ve spolupráci s podnikatelskou sférou screening problematických oblastí environmentálních právních předpisů, na jehož základě se připravuje přehled návrhů na úpravu jednotlivých právních předpisů v oblasti ochrany životního prostředí. Úkoly v gesci Ministerstva životního prostředí schválené usnesením vlády ČR č. 157 ze dne 2. 3. 2011 (celkem 96 podnětů) převážně legislativního charakteru budou plněny postupně podle Plánu legislativních prací vlády. Aktualizace opatření podle výše uvedeného usnesení vlády ČR bude spolu se zprávou o jejich dosavadním provádění zpracována ve spolupráci Ministerstva životního prostředí a Ministerstva průmyslu a obchodu a předložena vládě ČR do 31. 12. 2012 a následně každé dva roky.

Global Entrepreneurship Monitor 2011(GEM)

GEM je mezinárodní projekt zabývající se problematikou podnikání a podnikatelské aktivity ve světě. V projektu jsou posuzovány komplexní vztahy mezi zakládáním firem a ekonomickým růstem a faktory mající vliv na podnikavost v jednotlivých zemích a zároveň jsou sledovány rozdíly mezi státy v míře podnikatelské aktivity. Od roku 2006 se do tohoto projektu zapojila také ČR a projekt Global Entrepreneurship Monitor 2011 přináší informace o stavu podnikatelské aktivity v ČR v roce 2011.

GEM dlouhodobě ilustruje, že podnikatelská aktivita je ovlivňována rámcovými podmínkami pro podnikání. Ty pomáhají definovat "pravidla hry", jež určují, do jaké míry je podnikatelská aktivita v dané zemi produktivní. Rámcové podmínky představují vstupy pro podnikatelskou aktivitu, zrovna tak ale ovlivňují její výstupy.

V rámci projektu GEM bylo dotazování expertů na podnikání provedeno s celkem 50 experty v devíti daných oblastech rámcových podnikatelských podmínek GEM. Tyto podmínky doplňují osm všeobecných národních podmínek, tak jak jsou zkoumány prostřednictvím Gbbal Competitiveness Index. Cílem projektu bylo poskytnout odborné náhledy na specifické podnikatelské rámcové podmínky, proto byly realizovány rozhovory s odborníky z různých expertních oblastí.

Faktor, který podnikání podle mínění expertů nejvíce pomáhá, je polohová renta České republiky a její blízkost zejména Německu a dále existence dobrých podnikatelských příležitostí. Je potřeba podotknout, že interview s experty probíhala ještě před začátkem evropských dluhových problémů na podzim roku 2011. Jako druhý pozitivní faktor byly označeny vlastnosti pracovních sil, nejčastěji poměrně dobře vzdělaná a podnikavá pracovní síla. Zdůrazněna byla pozitivní generační obměna spojená s lepší znalostí jazyků, IT a zahraničními zkušenostmi. Třetím pozitivním faktorem byly prvky vládní politiky, jako pokles daní z příjmů právnických osob v posledních letech, rovná daň, či snížení odvodů.

Nejvýraznější bariérou podnikatelské aktivity je politický, institucionální a sociální kontext (zejména korupce, přebujelá byrokracie a špatná vymahatelnost práva). Stejně často byly zmiňovány různé aspekty vládní politiky a nejčastěji byla uváděna vysoká daňová zátěž práce a komplikovaná a často se měnící legislativa. S výrazným odstupem se na třetím místě jako bránící faktor umístilo financování.

Nejvíce doporučení expertů směřuje do oblasti vládní politiky, zejména do zjednodušení legislativy a snížení odvodů. Na druhém místě potom byla doporučení směřující ke zlepšení politického a institucionálního kontextu, zejména k boji s korupcí a ke zlepšení fungování soudů. Třetí oblast, kam směřovala také řada doporučení, bylo vzdělávání. Nejčastěji byla uváděna potřeba změnit již základní vzdělávání, které by mělo být zaměřeno na rozvoj podnikatelských dovedností, podporu sebevědomí. V dalších stupních vzdělávání bylo doporučováno posílení technických oborů, výuky jazyků a podpora praxe a zahraničních zkušeností.

Porovnání rámcových výsledků s těmi z roku 2006 ukazuje několik značných posunů. Prvním je výrazné **vylepšení vnímání vládní politiky ve vztahu k podnikání**. Přes existující negativa si jsou experti vědomi i pozitivních posunů, jako je snížení daní z příjmů či snížení odvodů. Druhou, naopak negativní změnou, je **zhoršení vnímání politického a institucionálního kontextu**. To je zapříčiněno zejména výrazným zvýšením vnímání korupce a její škodlivosti. Negativně vnímány zůstávají špatná vymahatelnost práva a byrokracie. Třetí výraznou změnou je **pokles vnímání otevřenosti trhu**, které bylo ještě v roce 2006 značné, ale ne již v roce 2011. Posledním znatelným posunem je lepší vnímání hospodářského kontextu, kterým je myšlena zejména polohová renta České republiky a existence podnikatelských příležitostí. Nárůst v této oblasti může být dán i nedostatkem jiných pozitivních faktorů, které experti vnímají v jiných oblastech.

4 ANALÝZA SEKTORU MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKATELŮ V ČR

4.1 Definice malých a středních podnikatelů

Definice drobného, malého a středního podnikatele, používaná v EU, vychází z přílohy č. 1 nařízení komise (ES) č. 800/2008 ze dne 6. srpna 2008, kterým se v souladu s články 87 a 88 Smlouvy o ES prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné se společným trhem (obecné nařízení o blokových výjimkách). Mezi základní kritéria pro posouzení velikosti podnikatele patří počet zaměstnanců, velikost ročního obrátu a bilanční suma roční rozvahy (velikosti aktiv/majetku).

- Za drobného, malého a středního podnikatele se považuje podnikatel, který zaměstnává méně než 250 zaměstnanců a jeho roční obrát/příjmy nepřesahuje 50 milionů EUR a jeho aktiva¹⁵/majetek¹⁶ nepřesahují 43 milionů EUR.
- V rámci kategorie malých a středních podnikatelů jsou malí podnikatelé vymezeni jako podnikatelé, kteří zaměstnávají méně než 50 osob a jejichž roční obrát/příjmy nebo aktiva/majetek nepřesahují 10 milionů EUR.
- V rámci kategorie malých a středních podnikatelů jsou drobní podnikatelé vymezeni jako podnikatelé, kteří zaměstnávají méně než 10 osob a jejichž roční obrát/příjmy nebo aktiva/majetek nepřesahují 2 miliony EUR.

Drobný, malý a střední podnikatel, který zahajuje podnikání, stanoví hodnoty počtu zaměstnanců, ročního obrátu/příjmů a aktiv/majetku vlastním kvalifikovaným odhadem, a to pro první účetní období, ve kterém bude provozována podnikatelská činnost po dobu alespoň 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců, resp. pro první zdaňovací období, ve kterém bude provozována podnikatelská činnost po celé zdaňovací období.

4.2 Vývoj počtu malých a středních podnikatelů

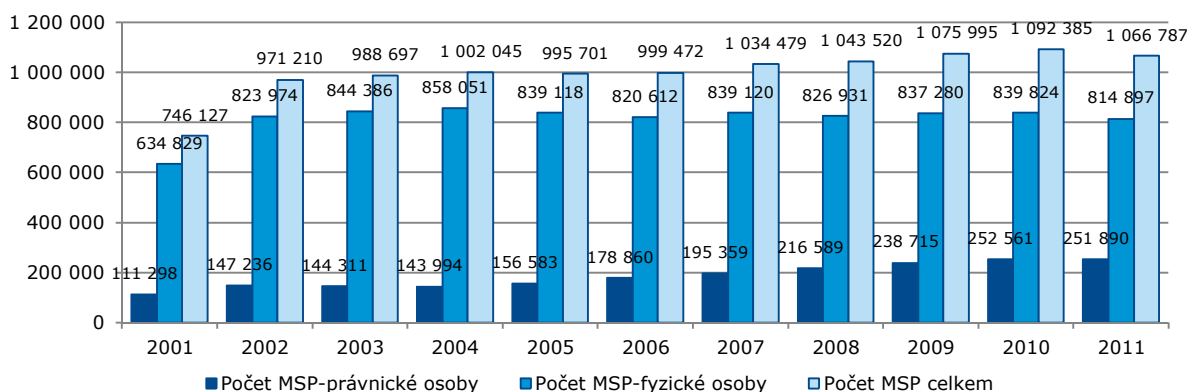
Malé a střední podniky jsou z hlediska počtu podnikatelských subjektů v České republice jednoznačně nejčetnější skupinou podnikatelů. Dle statistik ČSÚ¹⁷ vykazovalo k 31. prosinci 2011 v České republice podnikatelskou činnost celkem 1 068 492 právnických a fyzických osob, z toho bylo 1 066 787 malých a středních podniků (s počtem zaměstnanců 0-249). Z těchto dat vyplývá, že podíl malých a středních podniků na celkovém počtu aktivních podnikatelských subjektů v roce 2011 byl 99,84 %. Ze statistických dat je také zřejmé, že např. ve srovnání s rokem 2010 došlo v roce 2011 k poklesu počtu malých a středních podnikatelů o 25 598, tj. o 2,3 %. U právnických

¹⁵ Podnikatelé vedoucí účetnictví zjišťují data z rozvahy.

¹⁶ Podnikatelé vedoucí daňovou evidenci zjišťují data přiznání k dani z příjmů.

¹⁷ V souvislosti se snižováním administrativní zátěže podnikatelů byla použita nová metodika využívající více administrativní data a numerické výpočty na úkor přímého statistického zjišťování. Uváděná data z roku 2010 jsou zde přepočítána dle stejné metodiky, ale data za ostatní roky jsou vzhledem k roku 2010 a 2011 nesrovnatelná. Neporovnatelnost dat díky změně metodiky výpočtu se týká celé Analýzy sektoru malých a středních podnikatelů.

osob došlo k poklesu o 671 subjektů, tj. o necelé 0,1 %, a u fyzických osob o 24 927 subjektů, tj. o 3,73 %. Celkově tedy v roce 2011 podnikalo 251 890 právnických a 814 897 fyzických osob spadajících dle definice do kategorie malých a středních podniků. Vývoj počtu malých a středních podniků od roku 2000 v rozdělení na právnické a fyzické osoby zachycuje následující graf.

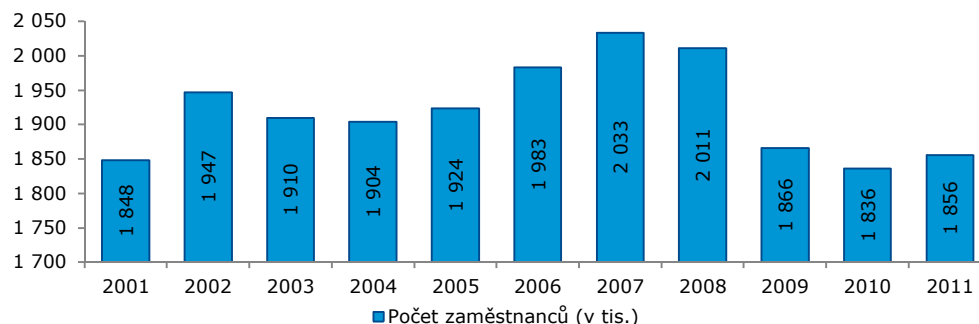
Graf č. 4: Vývoj počtu aktivních subjektů MSP v ČR v letech 2000–2010

Zdroj: ČSÚ, MPO, Zpráva o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2011

4.3 Vývoj zaměstnanosti a mezd u malých a středních podnikatelů

4.3.1 Vývoj zaměstnanosti

Celkový počet zaměstnanců malých a středních podniků se v roce 2011 zvýšil oproti roku 2010 o 20 tis. (o 1,09 %) na celkových 1 856 tis. zaměstnanců. Podíl zaměstnanců malých a středních podniků na celkovém počtu zaměstnanců podnikatelské sféry v ČR činil 60,85 %. V době krize představují MSP daleko stabilnější prostředí z pohledu zaměstnanosti, než velké firmy, které v čase poklesu poptávky propouštějí zaměstnance v mnohem větším počtu než MSP. MSP přistupuje k uvolnění pracovníků s daleko větší rozvážností a často i za cenu snížení mzdy se snaží příslušné místo udržet. Při pohledu na níže uvedený graf je možno dále zjistit, že počet zaměstnanců dosahoval maximálních hodnot v období let 2006 až 2008, kdy přesáhl hranici 2 mil. pracovníků zaměstnaných malými a středními podniky. Zajímavý je také fakt, že po následné hospodářské krizi se počet pracovníků vrátil na svou výchozí pozici ze začátku proběhlé dekády, tj. roku 2000 na výše uvedených 1 827 tis. zaměstnanců. Z dlouhodobého pohledu je tedy možno konstatovat, že počet pracovníků zaměstnaných malými a středními podniky osciluje kolem hodnoty 1 900 tis.

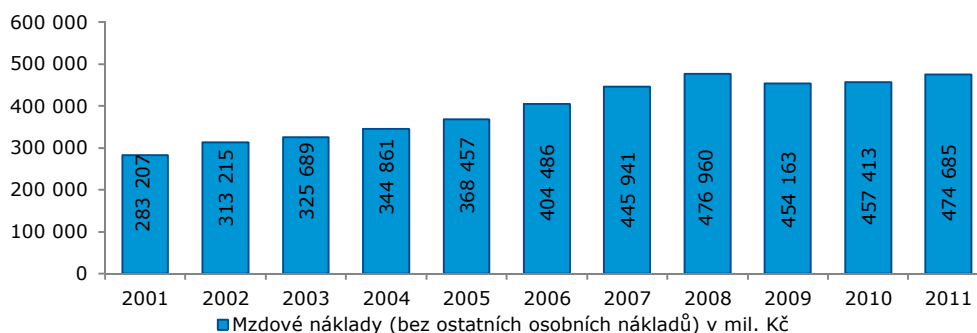
Graf č. 5: Vývoj počtu zaměstnanců MSP v ČR 2001–2011

Zdroj: ČSÚ, MPO, Zpráva o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2011

4.3.2 Mzdová úroveň

V sektoru malých a středních podniků dosáhly průměrné měsíční mzdy v roce 2011 výše 21 313 Kč a meziročně tak došlo k růstu průměrných výdělků o 552 Kč, což je zvýšení o 2,66 %. Průměrné mzdy v sektoru malých a středních podniků byly v roce 2011 nižší o 10,24 % než celostátní průměr podnikatelské sféry, který je podle propočtu Ministerstva průmyslu a obchodu z údajů Českého statistického úřadu vykazován ve výši 23 744 Kč (zde je nutné vzít v úvahu vliv odvětvové diferenciacie). Nicméně i tak lze konstatovat, že mzdy se v sektoru malých a středních firem zvýšily za posledních deset let o více než 70 %, což představuje důležitý faktor pro malé a střední podniky k udržení kvalitních pracovníků a zvyšování své konkurenceschopnosti.

Graf č. 6: Vývoj mzdových nákladů MSP ČR v letech 2001–2011

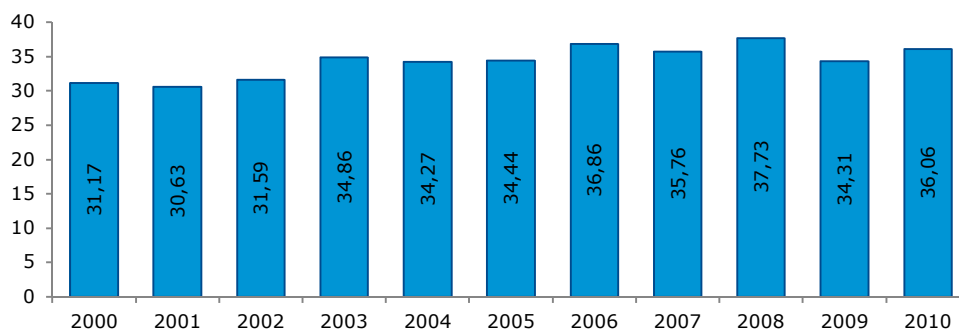
Zdroj: ČSÚ, MPO, Zpráva o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2011

4.4 Vývoj hlavních ekonomických ukazatelů malých a středních podnikatelů

4.4.1 Vývoj HDP

Podíl MSP na hrubém domácím produktu není v současné době ČSÚ sestavován ve velikostním členění, tudíž jsou zde uvedena data do roku 2010. Malé a střední podniky se podílejí na hodnotě HDP v České republice cca 1/3. Z dlouhodobého hlediska se podíl MSP na HDP mírně zvyšuje a v roce 2010 činil 36,06 %. Oproti roku 2009 posílily MSP meziročně o cca 2 procentní body. Nejvyšší procento podílu MSP na HDP lze vysledovat v obdobích konjunktury hospodářství.

Graf č. 7: Podíl MSP na tvorbě HDP v běžných cenách (%)

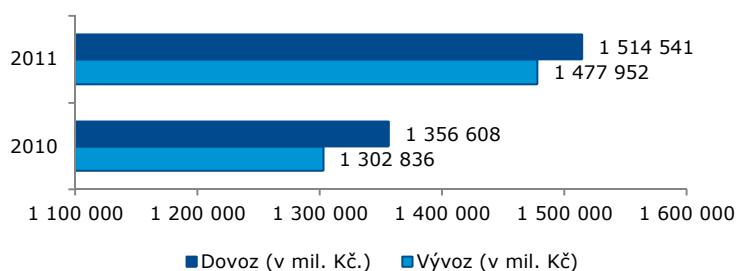

Zdroj: ČSÚ, MPO

4.4.2 Zahraniční obchod

V absolutní hodnotě vykazuje vývoz malých a středních podniků od roku 2002 nepřetržitý kontinuální růst a je možno konstatovat, že v porovnání let 2000 a 2010 vzrostl více než trojnásobně na hodnotu 1 291 241 mil. Kč. Výjimku představuje, tak jako v jiných ukazatelích a statistikách, rok 2009, kdy vývoz v porovnání s předcházejícím rokem zaznamenal pokles. V roce 2011 došlo k meziročnímu zvýšení vývozu malých a středních podniků o 175 116 mil. Kč, tj. o 13,4 %. Podíl malých a středních podniků na celkovém vývozu ČR v roce 2011 byl 51,5 %.

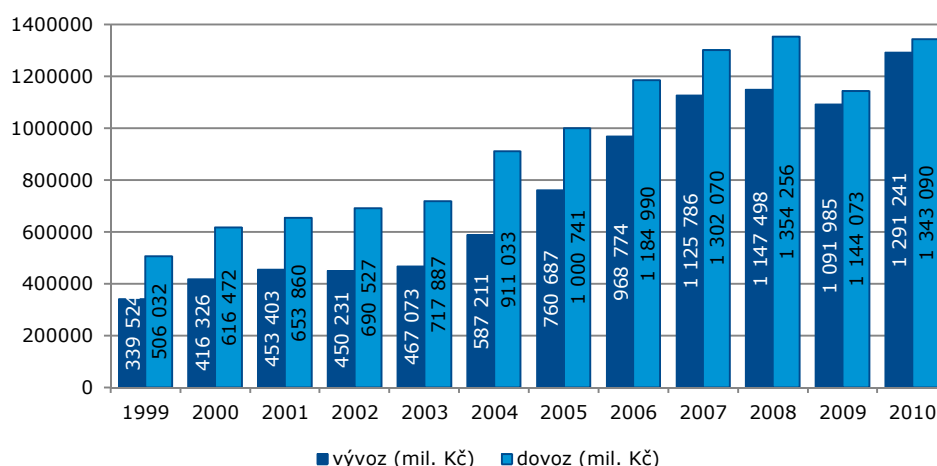
Graf č. 8: Malé a střední podniky (fyzické a právnické osoby) 0-249 zaměstnanců

Zdroj: ČSÚ, MPO, Zpráva o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2011¹⁸

Dovoz malých a středních podniků od roku 2000 až po současnost také neustále rostl. Opět je nutné upozornit na specifický rok 2009, ve kterém se dovoz malých a středních podniků v závislosti na vývoji evropské i globální ekonomiky snížil. Z níže uvedeného grafu vyplývá, že dovozní aktivita malých a středních podniků se za poslední dekádu zvýšila cca dvojnásobně na 1 343 090 mil. Kč v roce 2010. V roce 2011 došlo k meziročnímu zvýšení i dovozu malých a středních podniků, a to o 157 933 mil. Kč, tj. o 11,6 %. Podíl malých a středních podniků na celkovém dovozu ČR v roce 2011 byl 56,6 %.

Graf č. 9: Vývoj zahraničního obchodu MSP v letech 1999–2010

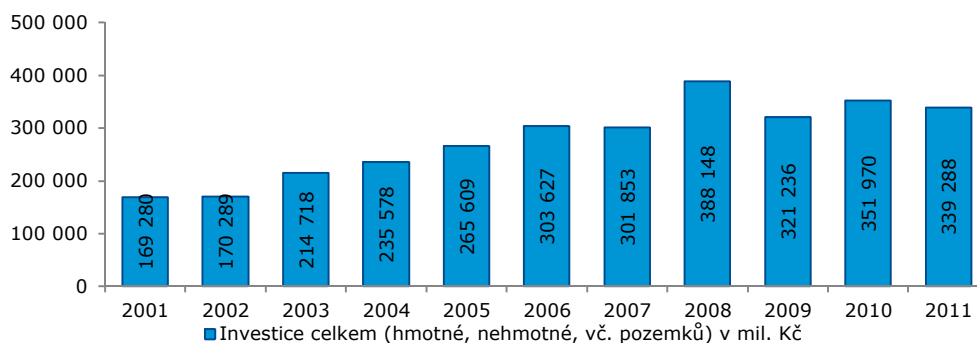
Zdroj: ČSÚ, MPO, Zpráva o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2010

¹⁸ V souvislosti se snižováním administrativní zátěže podnikatelů byla použita nová metodika využívající více administrativní data a numerické výpočty na úkor přímého statistického zjišťování. Uváděná data z roku 2010 jsou zde přepočítána dle stejné metodiky jako data za rok 2011, následující graf pak porovnává hodnoty za předchozí roky, včetně roku 2010. Tyto hodnoty vycházejí z původní metodiky.

4.4.3 Investice

Investice (hmotné a nehmotné, včetně pozemků) malých a středních podniků dosáhly v roce 2011 hodnotu 339 288 mil. Kč, což je o 12 682 mil. Kč méně než v roce 2010, tj. o 3,61 %. Investice do hmotného a nehmotného majetku v tomto období byly velmi významně ovlivněny hospodářskou krizí. Ze statistiky posledních deseti let vyplývá, že investiční aktivita malých a středních podnikatelů se odvíjela ve třech hlavních vlnách. První období lze zaznamenat od roku 2000 po rok 2002, kdy se investice meziročně pohybovaly kolem hodnoty 170 000 mil. Kč, a tudíž je charakteristické svou konstantností bez zřejmých výkyvů. Druhé období se odehrálo mezi lety 2003 a 2008, ve kterém malé a střední podniky dosahovaly z hlediska svých investic každoroční růst s tím, že absolutního vrcholu dosáhly investice v roce 2008. Současné (třetí) období je možno popsat jako vyčkávací, kdy investice do hmotného, nehmotného majetku a pozemků jsou na nižší, nicméně se drží na solidní úrovni, a tak jako občané i malí a střední podnikatelé si tvoří rezervy, odsouvají ty investice, které nejsou nezbytné, a čekají na vývoj ekonomiky v následujícím období.

Graf č. 10: Vývoj investičních nákladů MSP v ČR v letech 2001–2011

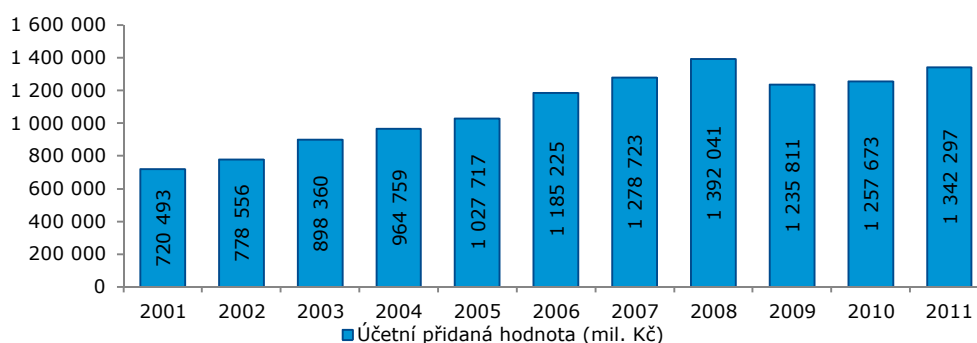

Zdroj: ČSÚ, MPO, Zpráva o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2011

4.4.4 Účetní přidaná hodnota

V roce 2011 vytvořily malé a střední podniky celkem 1 342 297 mil. Kč účetní přidané hodnoty, oproti roku 2010 došlo ke zvýšení o 84 624 mil. Kč. Podíl přidané hodnoty malých a středních podniků na celku ČR tvořil 54,43 % (tj. zvýšení o 0,49 % oproti roku 2010). Zajímavé také je, že účetní přidaná hodnota vyprodukovaná malými a středními podniky v České republice se za poslední desetiletí skoro zdvojnásobila, což svědčí o pozitivním vývoji malých a středních podniků směrem ke zvyšování efektivity podnikání a schopnosti prosadit se na trhu.

Graf č. 11: Vývoj účetní přidané hodnoty MSP v ČR v letech 2001–2011

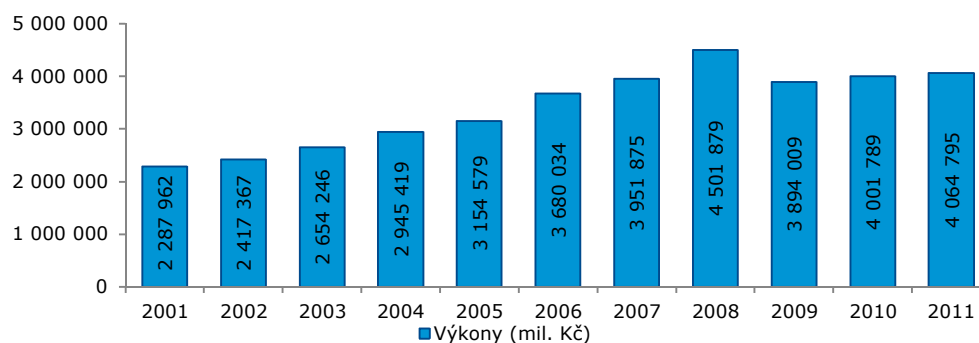

Zdroj: ČSÚ, MPO, Zpráva o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2011

4.4.5 Výkony

V roce 2011 vytvořily malé a střední podniky výkony ve výši 4 064 795 mil. Kč., což je oproti roku 2010 navýšení o 63 006 mil. Kč. Podíl malých a středních podniků na celkových výkonech v roce 2011 dosáhl 49,50 %, což je oproti roku 2010 pokles o 1,74 %. Výkony malých a středních podniků mezi roky 2000 až 2008 každoročně rostly a v roce 2008 dosáhly svého maxima 4 501 579 mil. Kč.

Graf č. 12: Vývoj výkonů MSP v ČR v letech 2001–2011

Zdroj: ČSÚ, MPO, Zpráva o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2011

4.5 Odvětvová analýza malých a středních podnikatelů

Tabulka č. 4: Souhrnné informace o MSP

	Kategorie NACE	Ukazatel				
		počet aktivních subjektů	počet zaměstnanců (tis. osob)	výkony (mil. Kč)	účetní přidaná hodnota (mil. Kč)	investice celkem (hmotné a nehmotné, vč. pozemků) mil. Kč
zemědělství, lesnictví, rybářství	A	1 461	69	101 924	29 850	16 769
průmysl	B+C+D+E	173 292	598	1 514 756	407 968	121 534
stavebnictví	F	162 099	199	528 206	129 186	32 184
obchod	G	227 184	367	563 952	247 370	40 765
doprava a skladování	H	37 721	99	254 283	65 704	17 165
ubytování, stravování a pohostinství	I	55 918	97	101 696	34 770	4 672
informační a komunikační činnosti	J	34 818	53	142 260	57 512	8 804
peněžnictví a pojišťovnictví	K	25 601	18	42 321	29 641	9 968
ostatní služby	L-S	348 760	356	815 398	340 296	87 426
Celkem		1 066 784	1 856	4 064 795	1 342 297	339 288

(Zdroj: ČSÚ, MPO; Pozn.: data za PO a FO s počtem zaměstnanců 0-249¹⁹, r. 2011)

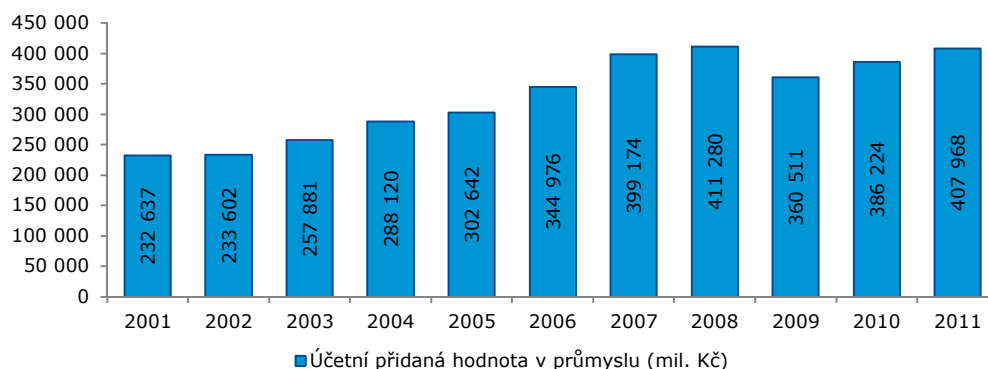
4.5.1 Průmysl

Počet ekonomicky aktivních malých a středních podniků v průmyslu se v roce 2011 snížil oproti roku 2010 o 4 783 podniků na celkových 173 292 aktivních subjektů. V roce 2011 zaměstnávaly tyto podniky v ČR 598 000 zaměstnanců. Účetní přidaná hodnota vytvořená v malých a středních

¹⁹ Vzhledem k nedostupnosti dat jsou údaje za zemědělství (NACE 01 až 03) dostupné pouze od 20 zaměstnanců

podnicích v průmyslu se v roce 2011 zvýšila oproti roku 2010 o 21 744 mil. Kč, tj. o 5,63 %. Celkové mzdy (bez ostatních osobních nákladů) v sektoru malých a středních podniků v průmyslu vzrostly v roce 2011 oproti roku 2010 o 5 879 mil. Kč, tj. o 4,06 %. Investice celkem (hmotné a nehmotné, včetně pozemků) malých a středních podniků v průmyslu klesly v roce 2011 oproti roku 2010 o 6 371 mil. Kč, tj. o 4,98 %.

Graf č. 13: Vývoj účetní přidané hodnoty MSP v průmyslu v ČR v letech 2001–2011

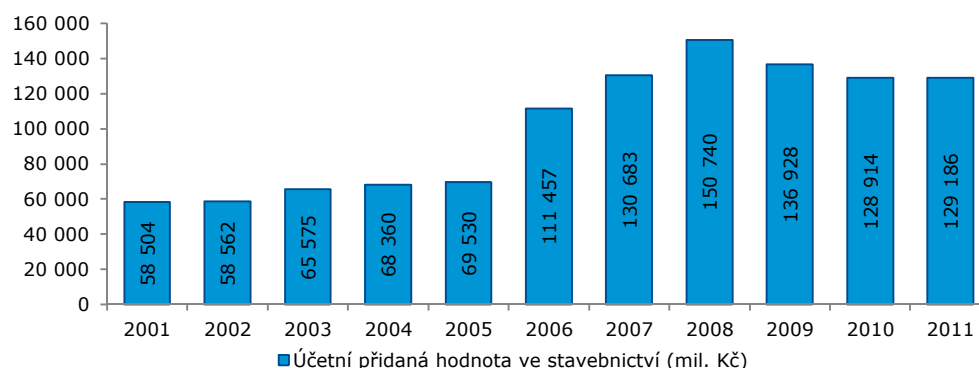

Zdroj: ČSÚ, MPO, Zpráva o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2011

4.5.2 Stavebnictví

Počet ekonomicky aktivních malých a středních podniků ve stavebnictví v roce 2011 klesl oproti roku 2010 o 5 360 podniků, tj. o 3,20 %, na celkových 162 029 subjektů. Počet zaměstnanců v malých a středních podnicích ve stavebnictví v roce 2011 oproti roku 2010 klesl o 10 000, tj. o 4,78 %. Výkony malých a středních podniků ve stavebnictví v roce 2011 klesly oproti roku 2010 o 36 462 mil. Kč, tj. o 6,46 %. Účetní přidaná hodnota vytvořená v malých a středních podnicích ve stavebnictví v roce 2011 vzrostla oproti roku 2010 o 272 mil. Kč tj. o 0,21 %. Mzdy (bez ostatních osobních nákladů) v malých a středních podnicích ve stavebnictví klesly v roce 2011 oproti roku 2010 o 1 550 mil. Kč, tj. o 3,18 %. Celkové investice (hmotné, nehmotné včetně pozemků) malých a středních podniků ve stavebnictví v roce 2011 klesly proti roku 2010 o 1 786 mil. Kč, tj. 5,26 %.

Graf č. 14: Vývoj účetní přidané hodnoty MSP ve stavebnictví v ČR v letech 2001–2011

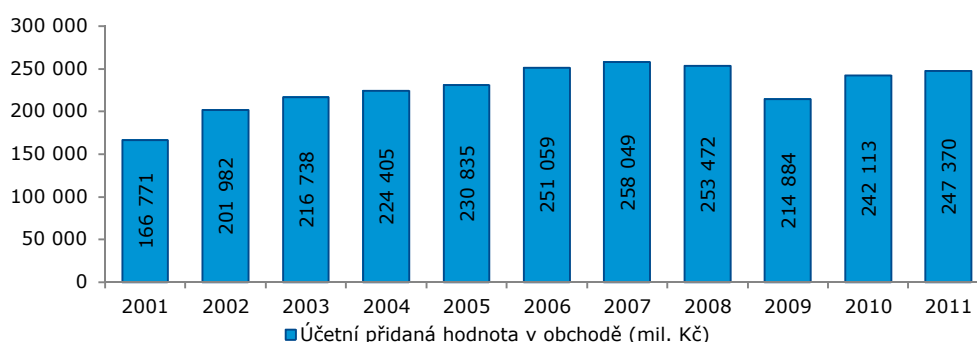

Zdroj: ČSÚ, MPO, Zpráva o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2011

4.5.3 Obchod

Počet ekonomicky aktivních malých a středních podniků v obchodu v roce 2011 klesl oproti roku 2010 o 4 941 podniků, tj. o 2,13 %, na celkových 247 370 subjektů. Počet zaměstnanců v malých a středních podnicích v obchodu vzrostl v roce 2011 oproti roku 2010 o 3 tis., tj. o 0,82 %. Výkony malých a středních podniků v obchodu v roce 2011 klesly oproti roku 2010 o 13 302 mil. Kč, tj. o 2,30 %. Účetní přidaná hodnota vytvořená v malých a středních podnicích v obchodu v roce 2011 se oproti roku 2010 zvýšila o 5 257 mil. Kč, tj. o 2,17 %. Mzdové náklady (bez ostatních osobních nákladů) malých a středních podniků v obchodu vzrostly v roce 2011 oproti roku 2010 o 2 622 mil. Kč, tj. o 2,80 %. Celkové investice (hmotné, nehmotné včetně pozemků) malých a středních podniků v obchodu klesly v roce 2011 oproti roku 2010 o 3 035 mil. Kč, tj. o 6,93 %.

Graf č. 15: Vývoj účetní přidané hodnoty MSP v obchodě v ČR v letech 2001–2011

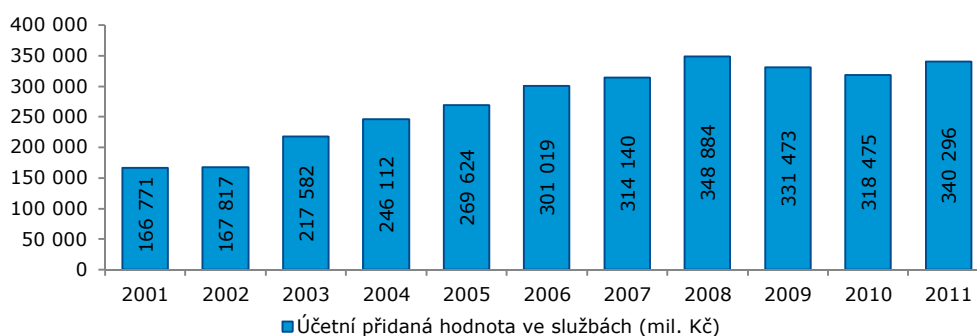

Zdroj: ČSÚ, MPO, Zpráva o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2011

4.5.4 Služby

Počet ekonomicky aktivních malých a středních podniků ve službách v roce 2011 klesl oproti roku 2010 o 4 996 podniků, tj. o 1,14 %, na celkových 348 760 subjektů. Počet zaměstnanců v malých a středních podnicích ve službách v roce 2011 vzrostl oproti roku 2010 o 16 tis. tj. o 4,71 %. Výkony malých a středních podniků ve službách se v roce 2011 zvýšily oproti roku 2010 o 20 006 mil. Kč, tj. o 2,52 %. Účetní přidaná hodnota vytvořená v malých a středních podnicích ve službách v roce 2011 vzrostla oproti roku 2010 o 21 821 mil. Kč, tj. o 6,86 %. Mzdové náklady (bez ostatních osobních nákladů) malých a středních podniků ve službách vzrostly v roce 2011 oproti roku 2010 o 5 254 mil. Kč. Celkové investice (hmotné, nehmotné včetně pozemků) malých a středních podniků ve službách klesly v roce 2011 oproti roku 2010 o 4 901 mil. Kč, tj. o 5,31 %.

Graf č. 16: Vývoj účetní přidané hodnoty MSP ve službách v ČR v letech 2001–2011

Zdroj: ČSÚ, MPO, Zpráva o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2011

4.6 Přístup malých a středních podnikatelů²⁰ ke kapitálu

Malí a střední podnikatelé představují nezastupitelnou část české ekonomiky a v různých fázích svého vývoje se potýkají s různými finančními potřebami. V začátku podnikání jsou potřeba finanční prostředky na rozjezd podnikání, další kapitál je nezbytný pro samotný chod firmy či její rozvoj. Způsobů, jak si může podnik potřebný kapitál obstarat, je několik. Základním typem financování je bankovní úvěr jak na provozní, tak na investiční potřeby podniku. Další možností přístupu ke kapitálu je využití rizikového kapitálu či vstupu neformálního investora (business angels). Nicméně přístup malých a středních podnikatelů na kapitálový trh je omezen.

Jelikož malí a střední podnikatelé tvoří důležitou část české ekonomiky, je snahou zvyšovat jejich potenciál prostřednictvím podpůrných programů. Jedná se zejména o programy, v rámci kterých je podpora poskytována ze strukturálních fondů EU. Při povinnosti respektovat pravidla adicionality v souladu s nařízeními EK ke strukturálním fondům jde také o podporu poskytovanou z prostředků státního rozpočtu. Posílení a rozšíření dostupnosti finančních prostředků pro malé a střední podniky, nejlépe současně inovativní a rychle rostoucí firmy, přinese do budoucna vyšší růst a více pracovních míst.

4.6.1 MSP a dotační schémata

Pro financování projektů předložených malými a středními podniky je možné v první řadě využít zdroje plynoucí ze strukturálních fondů EU, konkrétně z Evropského fondu regionálního rozvoje, které jsou českým podnikatelským subjektům poskytovány v období let 2007–2013 v rámci Operačního programu podnikání a inovace (OPPI).

Alokace programu OPPI včetně českého spolufinancování je téměř 3,6 mld. EUR, tj. v přepočtu cca 90 mld. Kč, z čehož 85 % tvoří zdroje z Evropského fondu pro regionální rozvoj a 15 % národní spolufinancování ze státního rozpočtu ČR. Tyto prostředky je třeba vyčerpat do konce roku 2015. V dotačních programech v rámci OPPI bylo do 31. 12. 2011 zatím vyčerpáno celkem 15 681,4 mil. Kč. Protože prostředky strukturálních fondů jsou doplněny prostředky ze státního rozpočtu, podílí se strukturální fondy EU na uvedeném čerpání částkou 13 329,2 mil. Kč a státní rozpočet částkou 2 325,2 mil. Kč.

²⁰ Jedná se o malé a střední podnikatele, kteří jsou podporováni z programů Ministerstva průmyslu a obchodu.

Tabulka č. 5: Projekty MSP podle dotačních programů k datu 31. 12. 2011 – dotace v Kč

Program	Rozhodnuto MSP		Autorizováno MSP	
	Počet projektů	Objem	Počet ŽoP	Objem
Eko-energie	526	5 069 594 000	329	1 905 069 183
ICT a strategické služby	252	2 581 328 000	402	756 064 761
ICT v podnicích	989	2 132 193 000	518	730 438 144
Inovace - Inovační projekt	457	6 979 361 000	343	2 622 233 367
Inovace - Projekt na ochranu práv průmyslového vlastnictví	261	54 329 000	111	6 556 381
Klastry	27	844 624 000	54	251 123 952
Marketing	774	589 207 689	551	222 479 269
Nemovitosti	572	7 765 176 000	519	2 894 739 940
Poradenství	360	109 680 000	119	31 837 191
Potenciál	202	2 758 288 000	230	1 211 821 546
Prosperita	28	1 977 384 000	47	492 528 810
Rozvoj	1 047	7 345 563 000	739	3 825 533 799
Školící střediska	252	1 646 438 000	211	690 392 991
Technologické platformy	16	76 242 000	49	40 534 108
Celkem	5 763	39 929 407 689	4 222	15 681 353 442

Zdroj: MPO – údaje SF, informační systém ISOP7-13

4.6.2 MSP a zvýhodněné záruky a úvěry

V rámci OPPI jde v oblasti úvěrového financování o programy podpory Progres a Start a z garančních programů mohou malé a střední podniky využít v OPPI programy podpory Záruka a Start. V souvislosti s realizací úvěrových a záručních programů bylo od 1. 7. 2007 do 31. 12. 2011 převedeny do úvěrového a záručního fondu Českomoravské záruční a rozvojové banky prostředky ve výši 6,202 mld. Kč.

V období 1. 7. 2007 až 31. 12. 2011 bylo v programech Progres a Start na úvěrech čerpáno 2 407 mil. Kč. V rámci programů financovaných z OPPI bylo uzavřeno 472 úvěrových smluv.

Tabulka č. 6: Programy OPPI – stav vyřizování přijatých žádostí o podpory Progres, Start – úvěry

Úvěry	Vklad do fondu		Uzavřené smlouvy		Přijaté žádosti celkem		Úvěry vyčerpané	
	Celkem (mil. Kč)	Z toho: MPO (mil. Kč)	Počet úvěrů	Objem úvěrů (mil. Kč)	Počet	Odhad objemu podpor (mil. Kč)	Počet	Objem úvěrů (mil. Kč)
PROGRES – podřízené úvěry	2916,7	1750,0	375	2938,6	745	6065,7	318	2345,0
START – bezúročné úvěry	70,0	42,0	97	62,5	227	149,7	97	61,8
Úvěry celkem	2986,7	1792,0	472	3001,1	972	6215,4	415	2406,8

Zdroj: ČMZRB, MPO; Pozn.: Údaje za období od 1. 7. 2007 do 31. 12. 2011

Ve sledovaném období od 1. 7. 2007 až 31. 12. 2011 bylo v programech Záruka a Start v rámci OPPI poskytnuto celkem 2 095 záručních smluv s výší záruk 11,4 mld. Kč, kterými byly podpořeny úvěry za více než 17 mld. Kč. Mezi podnikatelskými subjekty je převážně využíván program Záruka. Z celkového počtu smluv uzavřených ve zmíněných programech (Start, Progres, Záruka)

byly více než $\frac{3}{4}$ (78,3 %) uzavřeny právě v programu Záruka a 73 % tvořil program Záruka v počtu podaných žádostí.

Využití finančních prostředků je v takovém případě efektivnější, protože splacené úvěry umožní získané prostředky použít několikrát, záruky umožňují díky tzv. pákovému efektu podpořit i s omezenými prostředky získání značného objemu úvěrů. Úvěr či poskytnutá záruka posilují v porovnání s dotacemi důraz na podporu ekonomicky udržitelných projektů a celkově výrazně méně deformují soutěžní prostředí v ekonomice.

Tabulka č. 7: Programy OPPI – stav vyřizování přijatých žádostí o podpory – ZÁRUKA, START – záruky

Záruky	Vklad do fondu (mil. Kč)	Uzavřené smlouvy			Přijaté žádosti celkem		
		Objem záruk (mil. Kč)	Počet záruk	Objem podpor (mil. Kč)	Objem záruk (mil. Kč)	Počet	Odhad objemu podpor (mil. Kč)
ZÁRUKA - celkem	4350	11293	2010	4181,3	29207	2915	7023
START - portfoliové záruky	60	101	85	39,4	128	103	50
Záruky celkem	4410	11394	2095	4220,7	29335	3018	7073

Zdroj: ČMZRB, MPO; Pozn.: Údaje za období od 1. 7. 2007 do 30. 12. 2011

Záruky za úvěry jsou také financovány z prostředků státního rozpočtu. Národní programy lze efektivně využít jako doplňkový podpůrný nástroj k programům financovaných ze strukturálních fondů. Jejich výhodou je zejména možnost zacílení i na podnikatele z pražského regionu a také skutečnost, že je možné podpořit odvětví, která nejsou zohledněna ve výzvách jednotlivých programů OPPI financovaných ze strukturálních fondů. Národní program Záruka tak byl využit v roce 2009 a 2010, v době hospodářské krize, a také při opakujících se letních povodních. Malé a střední podniky potřebovaly v uvedených nelehkých obdobích v poměrně krátkém čase získat potřebné finanční prostředky na obnovu investičního majetku či prostředky pro provoz firem. Národní program Záruka umožnil malým a středním podnikatelům získat úvěry v hodnotě přes 9 mld. Kč.

Tabulka č. 8: Národní program ZÁRUKA (ukončené)

Záruky	Uzavřené smlouvy			Přijaté žádosti celkem		
	Objem záruk (mil. Kč)	Počet záruk	Objem podpor (mil. Kč)	Objem záruk (mil. Kč)	Počet záruk	Odhad objemu podpor (mil. Kč)
Záruka – provozní a investiční	6615,5	1436	1841,4	9666,6	1998	2131,8
Záruka – záplavy	383,7	79	103,7	438,7	94	122,0
Záruka – celkem	6999,2	1515	1945,1	10105,3	2092	2253,8

Zdroj: ČMZRB, MPO; Pozn.: Údaje za celé období realizace programu (1. 1. 2009–31. 12. 2011).

V roce 2011 byl vyhlášen program bankovních záruk pro začínající podnikatele, díky kterému se začínající podnikatelé mohou jednodušeji dostat ke komerčním úvěrům, ke kterým by se za normálních okolností stěží dostali. Tento program stále běží a v červnu 2012 byl současně otevřen nový národní program, tentokrát pro malé podnikatele (do 50 zaměstnanců), jehož cílem je pomocí zvýhodněných záruk zpřístupnit financování k realizaci podnikatelských záměrů malých

podnikatelů. Program umožní poskytnout záruky ve výši 1,4 mld. Kč k úvěrům dosahujícím celkové částky 2 mld. Kč. Záruky mohou být poskytnuty k investičním úvěrům a úvěrům na pořízení zásob pro projekty v oblasti průmyslové výroby, stavební výroby, maloobchodu a velkoobchodu a dalších.

Tabulka č. 9: Aktuálně běžící národní programy ZÁRUKA

Záruky	Uzavřené smlouvy			Přijaté žádosti celkem		
	Objem záruk (mil. Kč)	Počet záruk	Objem podpor (mil. Kč)	Objem záruk (mil. Kč)	Počet záruk	Odhad objemu podpor (mil. Kč)
Záruka pro začínající podnikatele	137,7	81	34,5	174,6	104	43,2
Záruka pro malé podnikatele	89,5	40	4,4	245,2	106	13,1
Záruka – celkem	227,2	121	38,9	419,8	210	56,3

Zdroj: ČMZRB, MPO; Pozn.: Údaje k 30. 6. 2012.

4.7 Úspěšnost malých a středních podnikatelů ve veřejných zakázkách

Malé a střední podniky představují významnou podnikatelskou skupinu na trhu v České republice, konkrétně do této kategorie spadá 99,84 % podnikatelských subjektů. Ze statistiky, kterou si nechala zpracovat Evropská komise, ovšem vyplývá, že i přestože malé a střední podniky vytvářejí 58 % obrátu EU, dokáží se prosadit průměrně pouze ve 42 % veřejných zakázek. V grafu č. 17 je uveden přehled v této oblasti nejúspěšnějších států²¹. Důvodů nevyužitého potenciálu malých a středních podniků ve veřejných zakázkách je více. Mezi hlavní problémové oblasti lze zařadit především tyto²²:

- potíže při získávání informací;
- nedostatečné znalosti postupů nabídkových řízení;
- nadměrná administrativní zátěž;
- velký rozsah zakázek;
- nedostatek času na přípravu nabídek;
- náklady na přípravu nabídek;
- nepřiměřené požadavky na úroveň způsobilosti a osvědčení;
- enormní požadavky kladené na finanční záruky;
- pozdní platby zadavatelů.

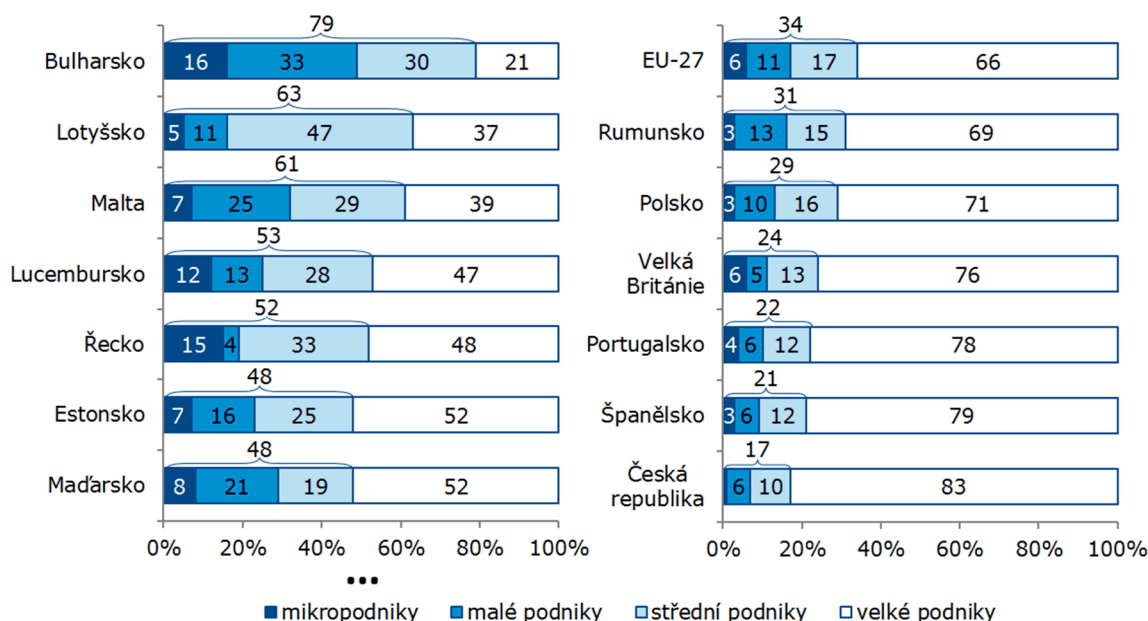
Z následujícího grafu je patrné, že nejvýznamnější podíl ve veřejných zakázkách mají malé a střední podniky v Bulharsku (79 %), Lotyšsku (62 %), Maltě (62 %) a Lucembursku (53 %). Z velkých států EU je možno uvést Francii se 44 % a Německo s 41 %.

České republice patří vůbec nejhorší postavení v celé Evropské unii se 17% podílem malých a středních podniků na veřejných zakázkách. Z tohoto čísla představují 7 % malé podniky a 10 % středně velké podniky.

²¹ GHK: Evaluation of SMES' access to public procurement markets in the EU. DGEnterprise and Industry. Final Report. September 2010

²² Evropský kodex osvědčených postupů pro usnadnění přístupu malých a středních podniků k veřejným zakázkám - SEC(2008)2193.

Graf č. 17: Procentuální podíl MSP na celkové hodnotě veřejných zakázek v členských státech EU – nejlépe a nejhůře umístěné země, průměr EU-27

Zdroj: Evaluation of SMES' access to public procurement markets in the EU, DG Enterprise and Industry

Veřejné zakázky představují značnou část trhu, která podle odhadů přesahuje 16 % HDP všech 27 členských států EU. Malé a střední podniky však dosud plně nevyužívají všech výhod, které plynou z těchto příležitostí. Konkurenceschopnější a transparentnější postupy při zadávání veřejných zakázek navíc umožní malým a středním podnikům zvýšit jejich účast na veřejných zakázkách a umožní spustit jejich růst a jejich inovační potenciál, což bude mít pozitivní vliv na evropskou ekonomiku. Dále se také zvýšená účast malých a středních podniků na veřejných zakázkách projeví vyšší konkurencí, což povede k lepšímu poměru cena-výkon pro veřejné zadavatele. Pro malé a střední podniky je účast na veřejných zakázkách přínosná také z důvodu jistot, který jim veřejný rozpočet poskytuje. Zejména se jedná o jistotu zaplacení, a to podle připravované směrnice Evropského parlamentu a Rady o zadávání veřejných zakázek do 30 dnů.

4.8 Analýza podnikatelské aktivity

Analýza podnikatelské aktivity v rámci mezinárodního projektu Global Entrepreneurship Monitor (GEM) se soustředí nejen na analýzu podnikatelské aktivity malých a středních podnikatelů, ale do analýzy zahrnuje také společnosti velké. Analýza podnikatelské aktivity v rámci projektu GEM byla provedena ve spolupráci s Vysokou školou ekonomickou v Praze. Mezinárodní projekt Global Entrepreneurship Monitor byl poprvé realizován v roce 1999 za účasti deseti zemí. V roce 2011 se na něm podílelo zemí již 54. Vizí GEMu je přispět ke globálnímu hospodářskému rozvoji prostřednictvím podnikání. GEM se zaměřuje na následující hlavní cíle:

- Měřit rozdíly v podnikatelských postojích, aktivitě a aspiracích mezi různými zeměmi.
- Identifikovat faktory, které determinují míru národní podnikatelské aktivity.
- Identifikovat opatření, která mohou podnikatelskou aktivitu podpořit.

- Postihnout změnu podnikatelské aktivity a podmínek pro ni v průběhu doby.

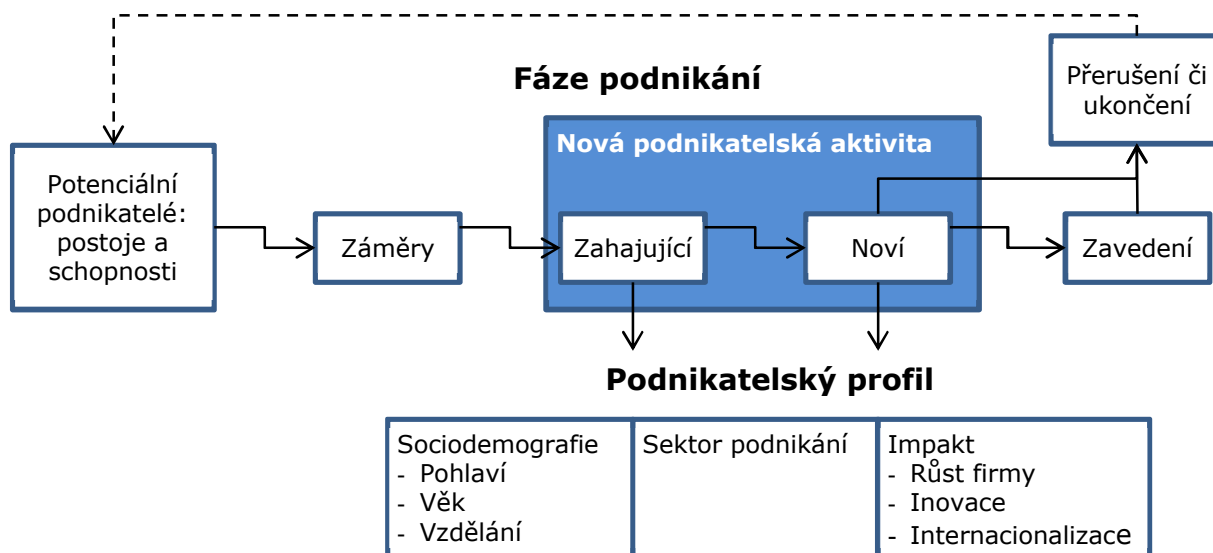
GEM vychází ve svém přístupu ze dvou předpokladů. Prvním je, že prosperita hospodářství závisí na dynamickém podnikatelském sektoru. Druhým, že tento sektor potřebuje jedince se schopnostmi a motivací zahájit podnikání, a také to, že je podnikání vnímáno společností pozitivně.

GEM definuje podnikání následovně: *"Jakýkoli pokus na vytvoření nového byznysu nebo nové podnikatelské jednotky, jako je samostatná výdělečná činnost, vytvoření nové firmy, nebo expanze existujícího podnikání, učiněný jedincem, týmem jedinců nebo zavedenou firmou"* (Bosma, Wennekers, Amoros, 2011).

GEM tedy volí širší pohled na podnikání, než mají oficiální registry nově založených firem či živností. Zaměřuje se na jedince a jejich postoje a aktivitu. Jsou to totiž lidé, kdo rozjíždí nové podnikání, a stejně tak lidé určují podnikatelskou orientaci firem. Podnikání je komplexní fenomén, který se vyskytuje v řadě situací, proto žádná jednotlivá míra, bez ohledu na to, jak je precizní, nemůže zachytit podnikatelskou situaci v určité zemi. GEM přijímá holistický postoj ke studiu podnikání a poskytuje vydatnou sadu měř zaměřených na popsání řady podstatných aspektů podnikatelské situace v dané zemi.

Procento dospělé populace, které je zapojeno do podnikání v různých stádiích podnikatelského cyklu, je vhodný primární indikátor podnikatelské aktivity v určité zemi. Pokud nikdo s podnikáním nezačíná, nemůže být v zemi ani žádná podnikatelská aktivita. Na Obrázku č. 3 je znázorněn podnikatelský proces tak, jak je konceptualizován a měřen v projektu GEM.

Obrázek č. 3: Podnikatelský proces GEM

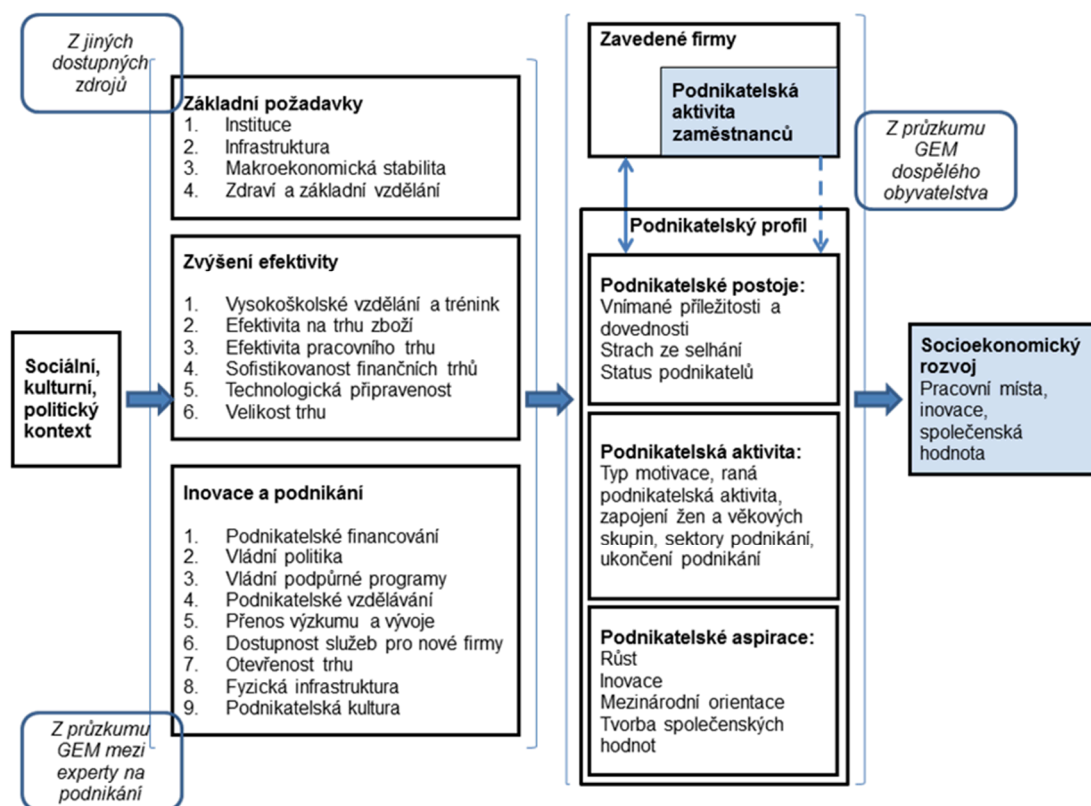

(Zdroj: Global Entrepreneurship Monitor 2011)

GEM klade velký důraz na vliv podnikatelské dynamiky na hospodářský růst prostřednictvím využití podnikatelských příležitostí a podnikatelského potenciálu. Oboje je ovlivněno rámcovými podmínkami vztahenými k podnikání, které jsou zase ovlivněny sociálním, kulturním a politickým kontextem (viz Obrázek č. 4). Tyto faktory jsou zkoumány v rámci projektu GEM a představují

komplexní systém interakcí, kde jednotlivá doporučení mohou být aplikována jak izolovaně, tak v rámci společného působení s dalšími faktory ovlivňujícími podnikatelskou aktivitu.

Obrázek č. 4: Konceptuální model GEM

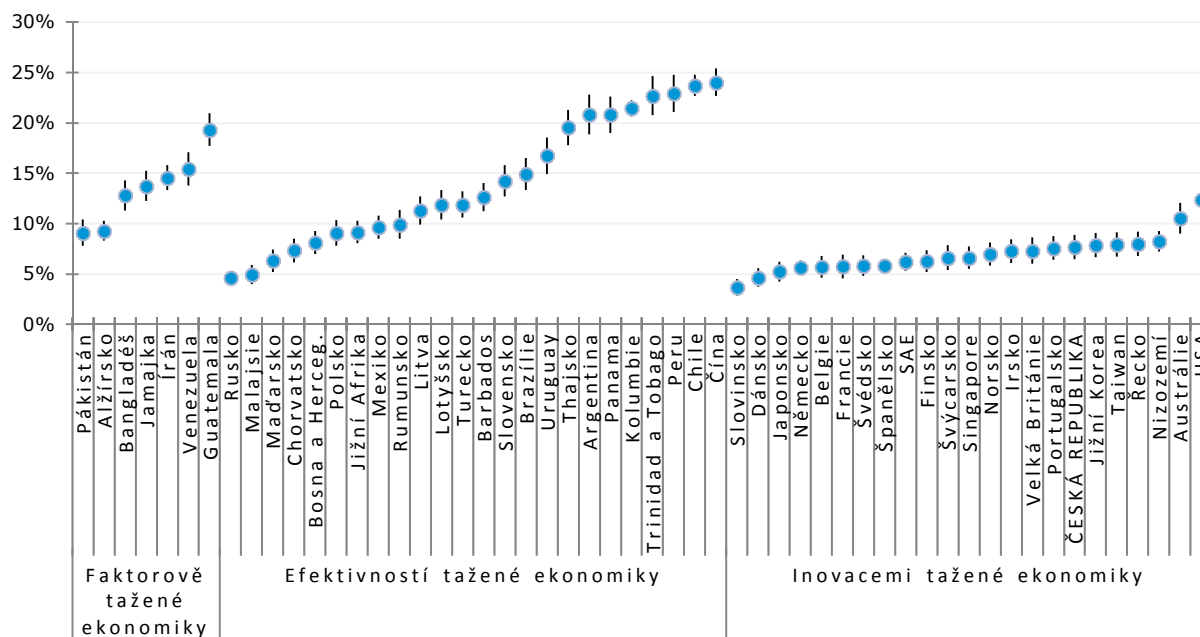
(Zdroj: Global Entrepreneurship Monitor 2011)

4.8.1 Podnikatelská aktivita

Podnikatelská aktivita v ČR je v mezinárodním srovnání relativně dobrá. Míra nové podnikatelské aktivity je se 7,64 % v evropském měřítku vyšší (8. místo z 24 do projektu zapojených evropských zemí). Míra nové podnikatelské aktivity v ČR zahrnuje obyvatele, kteří dělají konkrétní kroky k zahájení podnikání, a ty, kteří aktivně řídí svoji firmu mladší 42 měsíců. Tato míra zaujímá ve výzkumu GEM klíčovou pozici, protože je výzkumně prokázáno, že nové firmy rostou rychleji než firmy zavedené a přispívají tak výrazným způsobem k tvorbě pracovních míst. V porovnání s rokem 2006 se výše nové podnikatelské aktivity v ČR změnila jen nevýznamně.

Při zjednodušeném pohledu neberoucím v úvahu statistickou významnost rozdílů, je **nová podnikatelská aktivita v České republice v porovnání s vyspělými zeměmi spíše vyšší** (na 7. místě z 23 inovacemi tažených ekonomik). V porovnání s ostatními zeměmi taženými faktory či efektivností, je podnikatelská aktivita nižší. Ze všech 54 zemí zahrnutých v roce 2011 do projektu GEM, se Česká republika umístila na 34. místě. **V evropském srovnání se Česká republika nachází na 8. místě z celkem 24 evropských zemí, za které jsou data k dispozici.**

Graf č. 18: Nová podnikatelská aktivita – mezinárodní srovnání

(Zdroj: MPO)

Nejvýraznější nová podnikatelská aktivita byla zjištěna v Číně (24 %), Chile, Peru a v řadě jihoamerických zemí. Z ekonomicky vyspělejších zemí byla nová podnikatelská aktivita nejvyšší na Slovensku (14,2%) a v USA (12,3%). Nejnížší míra nové podnikatelské aktivity je naopak ve Slovinsku (3,7%), Rusku (4,6%) a Dánsku (4,7%).

Optimistický je i respondenty uváděný podíl plánovaných rychle rostoucích firem. **Zvyšuje se podnikatelská aktivita studentů a mladších ročníků.** Pozitivní je i to, že v porovnání s rokem 2006 je nyní významně větší podíl z těch, kteří se pouštějí do rozjezdu nějakého podnikání, a opravdu podnikat začne. Pro studenty a mladé začínající podnikatele je nicméně tento posun do skutečného založení a rozjezdu firmy obtížnější a povede se to jen menší části z nich. Je proto zapotřebí mladé lidi v jejich zaměření na podnikání efektivně podporovat tak, aby jejich plány měly větší šanci se reálně naplnit.

Na stranu druhou je možné ve vývoji podnikatelské aktivity pozorovat i určité **varující změny**. Z těch hlavních je možné uvést **snižující se podíl podnikatelské aktivity žen**, který je v porovnání s evropskými zeměmi nízký a mezi lety 2006 a 2011 jak u nové, tak i u zavedené podnikatelské aktivity, dále klesl. Z toho je patrné, že podnikatelská aktivita žen má u nás svá úskalí a hospodářská politika by se měla zaměřit na podporu jejich podnikatelského úsilí. Znatelný je také snižující se podíl nové podnikatelské aktivity vyučených.

Konečně je v porovnání s rokem 2006 znát zřetelný **pokles nové podnikatelské aktivity nezaměstnaných**. Lze usuzovat, že ztížená hospodářská situace vede k poklesu podnikatelských snah právě u této skupiny obyvatelstva, která nyní hůře rozpoznává podnikatelské příležitosti. Ty jsou také výrazně méně rozpoznávány ženami, což je v mezinárodním srovnání pro ČR poměrně specifické. K **poklesu vnímání dobrých příležitostí** na zahájení podnikání v očích obyvatel došlo navíc i celkově (vnímalo je jen 24 % obyvatel v produktivním věku). Přesto se dotázaní experti

vyjadřovali, že dobrých příležitostí je dostatek. Jejich vnímání situace tedy není v souladu s vnímáním populace.

Zavedená podnikatelská aktivita (podnikatelé řídící svou firmu déle než 42 měsíců) je na úrovni 5,2%. V porovnání s rokem 2006 se u nás příliš nezměnila a v mezinárodním srovnání s vyspělými zeměmi je spíše nižší. To naznačuje dynamiku trhů v ČR, kde je vstup na trh pro nové firmy poměrně volný, což je potvrzeno i názorem expertů.

Míra celkové podnikatelské aktivity dosáhla 12,5 %, jinými slovy z tisíce obyvatel ČR v produktivním věku je 125 zapojeno nějakým způsobem do nezávislé podnikatelské aktivity. Alespoň jednu svou firmu pak řídí 7,9 % obyvatel v produktivním věku.

Do nové i zavedené podnikatelské aktivity je zapojen výrazně vyšší podíl **lidí s vysokoškolským vzděláním** než odpovídající podíl jedinců se vzděláním základním. Zřetelně nižší procento zavedené podnikatelské aktivity v porovnání s novou aktivitou je navíc možné pozorovat u lidí se základním a středoškolským vzděláním. To naznačuje, že zejména tyto dvě skupiny mají potíže s přežitím jimi zakládaných firem.

Dle očekávání je **podnikatelská aktivita vyšší u vysokopříjmových domácností. Nejvýraznější podnikatelská aktivita je v Praze.** Ve srovnání s rokem 2006 se snížila nová podnikatelská aktivita zaměstnanců, což může naznačovat větší držení se jistoty pracovního místa u těch, kteří toto pracovní místo mají.

Více než 70 % lidí u nás začíná podnikat proto, že **vnímá dobrou příležitost**, než aby začínalo podnikat z nutnosti. **Hlavním motivem je přitom získání větší nezávislosti**, což odlišuje ČR od řady jiných zemí, kde je hlavním motivem vyšší finanční příjem. V porovnání s ostatními vyspělými zeměmi u nás zůstává ještě poměrně vysoký počet obyvatel, kteří začínají podnikat proto, že nemají jinou alternativu.

V České republice je hlavním **sektorem**, ve kterém jsou podle reprezentativního výzkumu obyvatelstva rozjížděny nové firmy, **služby pro koncové uživatele (37,8 %)**. Podíl tohoto sektoru oproti roku 2006 výrazně vzrostl a lze očekávat i růst podílu těchto firem v ekonomice. Na druhém místě se umístil průmysl s 34,5% podílem na nové podnikatelské aktivitě. V porovnání s rokem 2006 se nicméně podíl nové podnikatelské aktivity v průmyslu snížil, lze tedy očekávat, že podíl výrobních firem se bude v dalších letech mírně snižovat. I přesto **zůstává v mezinárodním srovnání průmysl v ČR velmi významným sektorem.**

4.8.2 Podnikatelské charakteristiky obyvatel

Češi se dle názoru expertů vyznačují schopností improvizace, mladší generace jsou kvalitně počítačově a jazykově vybaveny, navíc v ČR aplikují zkušenosti získané během pobytu v zahraničí. Naopak chybí dovednosti prodejní, znalosti z marketingu a zkušenosti se sháněním zdrojů pro firmu a obecně s rozjezdem rychle rostoucí firmy.

Naše populace má v porovnání s ostatními zeměmi **nízkou sebedůvěru**, pokud jde o přesvědčení jedince, že má dovednosti, znalosti a zkušenosti potřebné pro zahájení nového podnikání. To může podvazovat podnikatelskou aktivitu v samém zárodku.

4.8.3 Podnikatelské aspirace

Relativně slušné procento z podnikatelů zapojených do nové podnikatelské aktivity (5,8 %) podniká v sektoru, který je středně či velmi technologicky náročný. Poměrně značná část nové i zavedené podnikatelské aktivity **využívá nejnovější technologie** a ČR patří mezi prvních deset zemí v tomto kritériu. Relativně pozitivní je i podíl začínajících podnikatelů, kteří mají inovativní orientaci na nové produkty a služby. Jako v mezinárodním srovnání solidní je v tomto kontextu vnímána ochrana duševního vlastnictví. Podnikatelská aktivita u zavedených firem je v porovnání s ostatními zeměmi výrazně **proexportně orientovaná**.

Celkem 5,4 % obyvatel ČR (18–64 let) odpovědělo, že je zapojeno do nové podnikatelské aktivity a buď již má, nebo se chystá v průběhu 5 let vytvořit alespoň jedno pracovní místo. To je v porovnání s rozvinutými evropskými zeměmi pozitivní ukazatel. Začínající podnikatelé **očekávají poměrně rychlý růst** a výraznou tvorbu pracovních míst, což je pozitivní zjištění, neboť ambiciózní podnikatelé jsou potřeba. Na stranu druhou jsou očekávání často nerealistická, problémem bývá přecenění očekávaného zájmu zákazníků o produkt či službu, nedostatečné zmapování konkurence či špatný marketing.

Podle vnímání dotazovaných expertů existuje v ČR nicméně jen velmi **malá podpora rychle rostoucích firem**. Situace se podle nich v porovnání s rokem 2006 spíše zhoršila a špatně srovnání vyznívá i v porovnání s jinými zeměmi. Výjimkou je mírný pozitivní posun ve vnímání kompetence lidí pracujících v iniciativách podporujících podnikání. **Lidé zároveň nevědí, jak rychlý růst firmy řídit**. To může být brzdou ekonomického rozvoje.

4.8.4 Doporučení

- Vylepšení statusu podnikatele ve společnosti prostřednictvím více pozitivních zpráv o podnikatelích v médiích, četných a přesvědčivých ocenění podnikatelů ze strany politických představitelů a respektovaných osobností veřejného života. Je potřeba vytvořit více pozitivních vzorů a ocenit za podporu ekonomiky, společnosti a vytvoření pracovních míst.
- Zlepšení politického a institucionálního kontextu, zejména skutečná snaha o eliminaci korupce, zvýšení transparentnosti veřejných zakázek a zlepšení fungování soudů.
- Zjednodušení legislativy a daňového systému a snížení daňového zatížení práce.
- Změny na všech stupních vzdělávání, zejména však v základním a středním, směřující k důrazu na rozvoj samostatných, sebevědomých a iniciativních jedinců vybavených kompetencemi pro úspěšné vedení podnikání. V dalších stupních vzdělávání je důležité posílit technické obory, výuku jazyků a podporu praxe a zahraničních zkušeností.

- Podpořit možnost spoluvlastnických podílů vysokých škol v nově zakládaných firmách a podpořit také motivaci studentů k zakládání vlastních firem například přes kurzy pro podnikání.
- Větší finanční i poradenská podpora začínajících a rychle rostoucích firem přes mix podpůrných programů, které zahrnují také nástroje jako kapitálové vstupy a poradenství.

4.9 ICT – prostředí a příležitosti pro MSP

Informační a komunikační technologie (ICT), prezentované především internetem, jsou dnes klíčové a nepostradatelné pro všechny subjekty ekonomického prostředí. Dle studie provedené společností The Boston Consulting Group²³ v roce 2009 tvořil internet v české ekonomice přibližně 3,6 % HDP, čemuž odpovídá cca 130 mld. Kč. Pozitivní je i odhad dalšího vývoje – ICT bude nadále patřit mezi nejdynamičtější obory v české ekonomice a předpokládá se, že jeho roční přírůstky budou spíše dvojciferné (odhad je až 12 % ročně).

Internet a ICT má pozitivní dopad na výkonnost podniků. Přináší jim možnost marketingu v nové podobě – internetový marketing, případně mobilní marketing. K využití internetu pro účely reklamy a získání nových zákazníků mohou podniky volit mezi webovou stránkou, profilem na sociálních sítích, propagací produktů skrze nákupní portály, propagací služeb na portálech sdružujících profesionály v oboru atd. ICT a především jejich neustálý vývoj přináší podnikům stále nové možnosti rozvoje a u podniků, které se aktivně pohybují v oblasti ICT či internetu, je pravděpodobný rychlejší růst než u jejich méně aktivních konkurentů.

V roce 2009 měly české MSP v 80% případů vlastní webové stránky, ale řada společností investovala i do online marketingu. Dle provedené studie²⁴ vlastnilo v roce 2009 56 % procent českých MSP profil na jednom z internetových katalogů firem, 37 % využívalo reklamu ve vyhledávačích, 18 % inzerovalo prostřednictvím e-mailu, 14 % využívalo bannerové reklamy a 14 % MSP také vlastnilo stránku na některé ze sociálních sítí.

ICT přinášejí MSP potenciál pro rozvoj jejich aktivit a také jim otevírají nové příležitosti či možnosti konkurovat velkým podnikům, a to zejména pokud se jedná o komunikaci se zákazníky, rychlost vyřizování požadavků aj. Internet pomáhá vytvářet pro všechny stejné podmínky a zvyšuje pravděpodobnost rozšíření působení MSP na další trhy, a to vše díky internetové reklamě a nástrojům, které jsou mnohem méně náročné na zdroje než klasická reklama či běžné prodejní kanály. Podniky, které fungují v online prostředí nebo alespoň část aktivit poskytují online, jsou v období recese oproti ostatním stabilnější. Do budoucna je tak důležité podporovat výstavbu infrastruktury pro vysokorychlostní přístup k internetu a stimulovat zapojení MSP do ICT.

²³ Studie Země internetová, The Boston Consulting Group – březen 2011

²⁴ Studie Země internetová, The Boston Consulting Group – březen 2011

5 ANALÝZA INOVAČNÍ VÝKONNOSTI

5.1 Umístění ČR v žebříčcích konkurenceschopnosti a inovační výkonnosti

Ve studiích Světového ekonomického fóra (WEF)²⁵ a IMD Business School²⁶, které hodnotí konkurenceschopnost jednotlivých zemí, se ČR umístila na 38. místě (ze 142), resp. na 30. místě (z 59). I přes relativně dobré umístění ČR v pilířích GCI (WEF Global Competitiveness Index) úzce spojených s inovačními aktivitami (Innovation – 33. místo, Business Sophistication – 36. místo) je při podrobnějším pohledu na jednotlivé indikátory těchto pilířů patrné, že znalostní potenciál je v české ekonomice stále do značné míry fragmentovaný a dobré postavení je dáno několika indikátory. V pilíři „Inovace“ zajišťuje dobré postavení zejména kvalita výzkumu, která však zatím nepřináší potřebné výsledky a ekonomické efekty, kapacita trhu pro inovace a také podnikové výdaje na výzkum a vývoj. V pilíři „Business sophistication“ je to dostupnost místních dodavatelů, především z hlediska kvality, méně už podle kvantity. Naopak zaostání je patrné v případě charakteru konkurenční výhody – zde se nachází ČR až na 38. příčce a skóre odpovídá zhruba polovině mezi krajními body „nízké náklady“ – „unikátní produkty a procesy“. Nejvíce však ČR zaostává podle kontroly mezinárodní distribuce a relativně také v marketingu. Ty jsou kontrolovány dominantně podniky pod zahraniční kontrolou, což naznačuje silnou závislost české ekonomiky na zahraničním kapitálu a limitovanou autonomii pro rozvoj aktivit s vyšší přidanou hodnotou. Oproti předcházejícímu hodnocení Global Competitiveness Report 2010–2011 je nyní respondenty lépe hodnocena situace ve využívání sofistikovaného marketingu a naopak vnímají, že ČR významněji zaostává ještě v oblasti ochoty managementu delegovat rozhodovací pravomoci. Přetrvávajícím problémem konkurenceschopnosti ČR je dlouhodobě nízká kvalita institucionálního prostředí a v menší míře také infrastruktury (zejména silniční).²⁷

Další možností, jak porovnat inovační výkonnost zemí, je Global Innovation Index²⁸ ekonomické univerzity INSEAD, který je tvořen 7 pilíři. Dle tohoto žebříčku je ČR na 27. pozici (ze 141 zemí) a udržuje si tak stejnou pozici. Co se týče jednotlivých indikátorů, na lepší pozici se ČR umísťuje v pilíři „Lidské zdroje a výzkum“ v oblasti kvality výzkumných institucí, počtu výzkumníků a výdajů na VaV. Z umístění v pilíři „Business sophistication“ je zřejmé, že podíl výdajů na celkových výdajích na VaV, který je prováděný podniky, i podíl výdajů na VaV financovaných podniky je v rámci ostatních zemí relativně vysoký. Dále je patrná vysoká absorpce importovaných znalostí – high-tech zboží a služeb, což potvrzuje níže uvedený fakt, že domácí firmy inovují především prostřednictvím nakoupených znalostí (pozn. tato skutečnost s sebou nese jak negativní, tak pozitivní aspekty – učení se, import technologií na vyšších úrovních atp.). Na druhou stranu se ČR

²⁵ World Economic Forum. The Global Competitiveness Report 2011–2012. Geneva: WEF. 2011

²⁶ IMD World Competitiveness Yearbook 2011

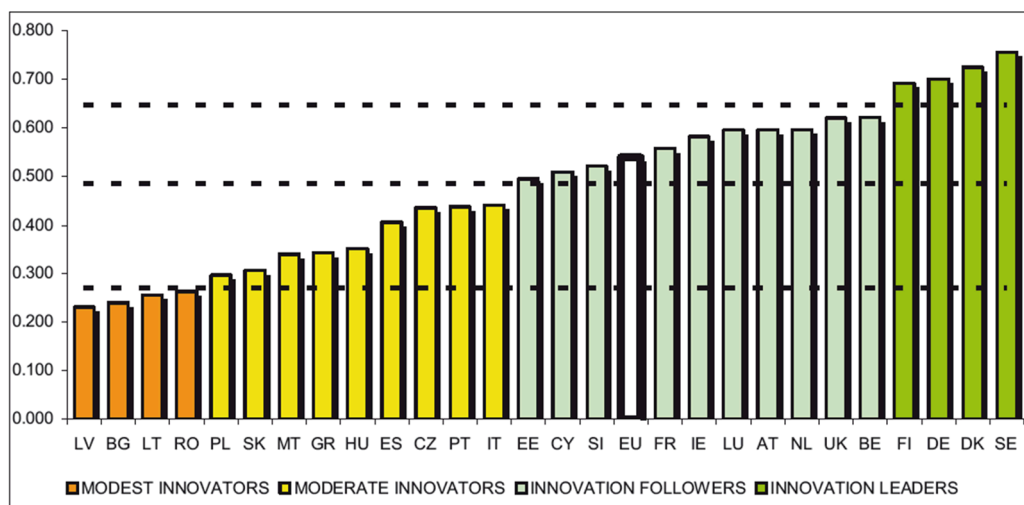
²⁷ dle Analytických podkladů Národní inovační strategie ČR, TC AV ČR, červen 2011 a Analýzy věcných priorit a potřeb jednotlivých oblastí v působnosti MPO pro zaměření podpory ze strukturálních fondů EU v příštím programovacím období (2014+), Berman Group (listopad 2010)

²⁸ The Global Innovation Index 2012, Accelerating Growth and Development: 5 pilířů vstupů (institute, lidské zdroje a výzkum, infrastruktura, sofistikovanost trhu a sofistikovanost podnikatelského prostředí) a 2 pilíře výstupů (vědecké výstupy a kreativní výstupy)

umístila poměrně dobře i v rámci high-tech exportů. Naopak na nižších pozicích se umísťuje ČR např. ve výdajích na vzdělávání, ochraně investic nebo využití ICT pro inovace.

Jedním z dalších nástrojů mezinárodního srovnání inovační výkonnosti v Evropě je Innovation Union Scoreboard (IUS, dříve European Innovation Scoreboard), jehož výsledky jsou každoročně publikovány Evropskou komisí. Innovation Union Scoreboard vyhodnocuje inovační výkonnost zemí na základě 25 vybraných ukazatelů vstupů a výstupů inovačních aktivit podniků; jedná se o souhrnný inovační index (nevážený průměr standardizovaných hodnot všech ukazatelů pro jednotlivé země). ČR je v současné době na 17. místě z 27 členských států EU.

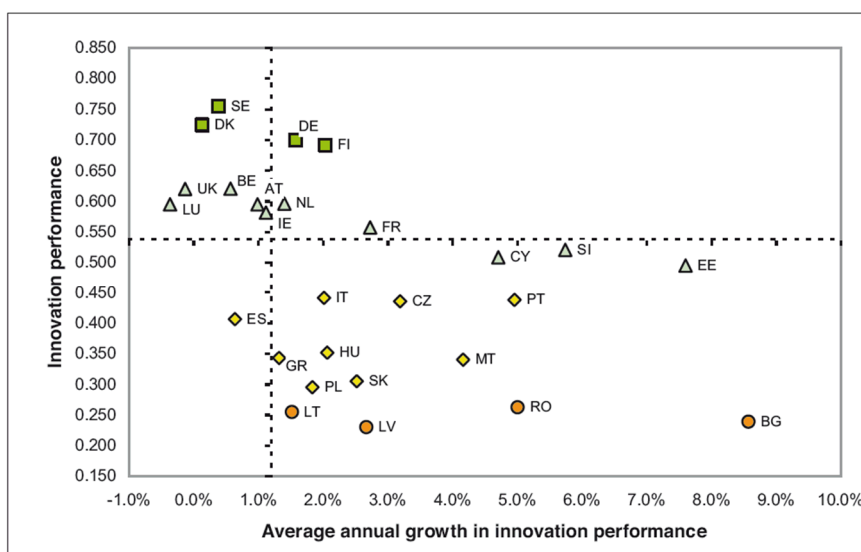
Graf č. 19: Inovační výkonnost členských států EU

(Zdroj: IUS 2011)

Roční růst inovační výkonnosti ČR dle IUS je mírně nad 3 %, tj. jeden z nejrychlejších v rámci EU-27 a ČR tak postupně k průměru EU-27 konverguje.

Graf č. 20: Konvergence v inovační výkonnosti

(Zdroj: IUS 2011)

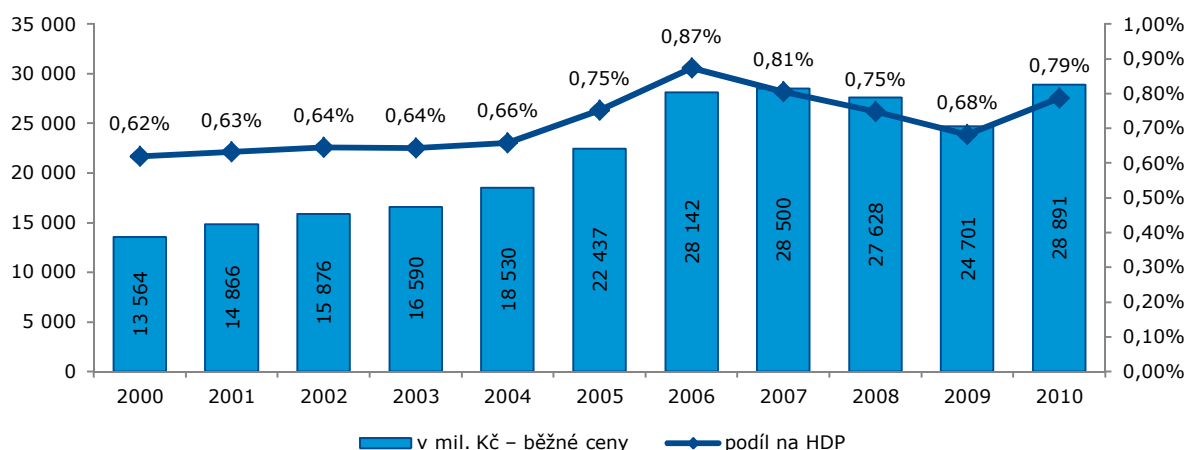
Za nejvýznamnější nedostatky českého inovačního systému, které z mezinárodního srovnání podle IUS vyplývají, lze považovat relativně nižší dostupnost finančních zdrojů na inovační aktivity ve formě rizikového kapitálu a pracovní síly s kvalifikací odpovídající požadavkům na rozvoj inovační výkonnosti ekonomiky. Nedostatečný je také počet inovačních subjektů, které využívají právních forem ochrany duševního vlastnictví. V oblasti VaVaI je v ČR, podle srovnání IUS, nízká podpora výzkumných aktivit v podnicích a využívání rizikového kapitálu k podpoře těchto činností. Ve srovnání s EU-27 je také v ČR podprůměrná hodnota veřejných výdajů na VaV. Nad evropský průměr (146 % průměru EU-27) naopak dosáhla hodnota skupiny podnikové investice, která zahrnuje ukazatele firemních investic do inovací (bez investic do VaV). Ukazatel podnikových investic do VaV sice dosahuje pouze 79 % průměru EU, jeho trend má však vzrůstající tendenci, což naznačuje, že české firmy postupně přecházejí na technologicky náročnější výrobu.

Oblastí, kde ČR dosahuje srovnatelných výsledků s průměrem EU-27, je kategorie inovátoři zahrnující ukazatele inovačních MSP v oblasti procesní, produktové, organizační a marketingové inovace (viz také kap. 5.4, pozn. tento údaj nicméně nevypovídá o kvalitě této inovační činnosti, ani o ekonomickém přínosu realizovaných inovací). Srovnání na úrovni jednotlivých ukazatelů této oblasti ukazuje, že české inovační podniky intenzivněji zavádějí inovace, jejichž cílem je zefektivnění marketingové či organizační činnosti (117 % průměru EU). Podíl inovačních MSP, které zavádějí technické inovace (procesu a produktu), je v ČR mírně nadprůměrný (102 % průměru EU). Nadprůměrných výsledků dosahuje ČR v oblasti exportu v high-tech a středně high-tech odvětvích zpracovatelského průmyslu, což je ovlivněno především strukturou a otevřeností české ekonomiky. Vliv ekonomické struktury je patrný i v případě podílu zaměstnanosti a exportu znalostně náročných služeb, kde naopak ČR za evropským průměrem zaostává. Za pozitivní lze považovat i skutečnost, že podíl prodeje inovačních produktů nových pro trh a nových pro firmu (vztaženo k celkovým tržbám podniku) je v ČR výrazně nad průměrem EU-27, což naznačuje, že inovační potenciál produktů zaváděných českými inovujícími podniky není z hlediska trhu zanedbatelný.²⁹

5.2 VaV – výdaje, lidské zdroje a výzkumná infrastruktura

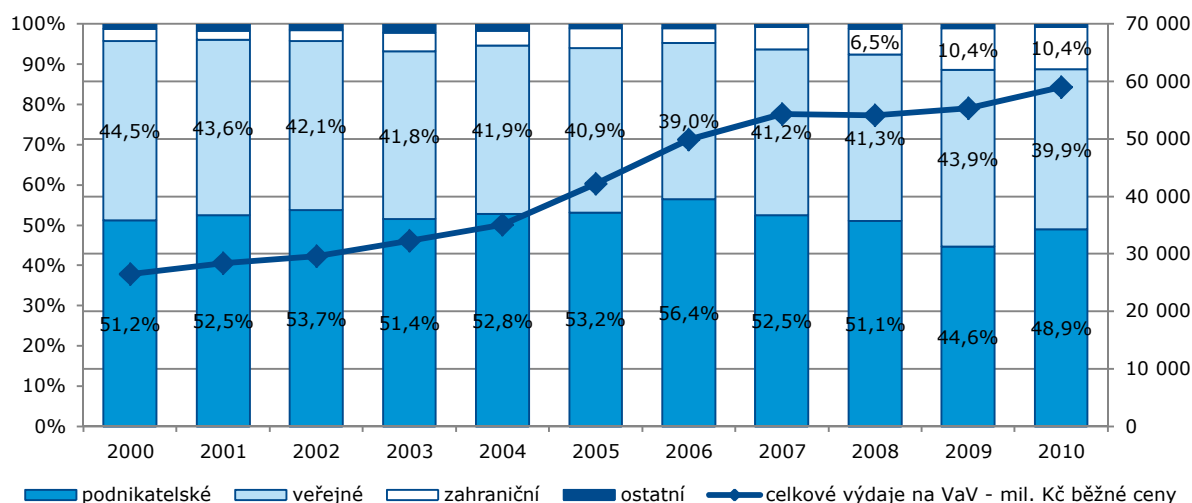
Podnikatelský sektor je v České republice dlouhodobě nejvýznamnějším zdrojem financování VaV a současně i nejvýznamnějším sektorem, ve kterém je vlastní VaV prováděn (využití finančních zdrojů na VaV). V roce 2010 se podílel cca 49 % na financování a 62 % na užití. Podnikatelský sektor (soukromé národní zdroje) investoval v roce 2010 do VaV ze svých zdrojů téměř 28,9 mld. Kč.

²⁹ dle Innovation Union Scoreboard 2011, Analytických podkladů Národní inovační strategie ČR, TC AV ČR (červen 2011) a Analýzy věcných priorit a potřeb jednotlivých oblastí v působnosti MPO pro zaměření podpory ze strukturálních fondů EU v příštím programovacím období (2014+), Berman Group (listopad 2010)

Graf č. 21: Celkové výdaje na výzkum a vývoj pocházející z podnikatelských zdrojů

Zdroj: Analýza stavu výzkumu, vývoje a inovací v České republice a jejich srovnání se zahraničím v roce 2011 a data ČSÚ
(Roční statistické šetření výzkumu a vývoje (VTR 5-01))

Tuzemské podniky poskytují ze svých zdrojů největší část finančních prostředků určených na VaV činnosti prováděné na našem území. Do roku 2008 byl jejich podíl vždy nejméně poloviční. Od roku 2007 ovšem dochází k poklesu podílu soukromých podnikatelských zdrojů na financování VaV v ČR, a to až na úroveň 45 % v roce 2009. V tomto roce se úroveň veřejných zdrojů poprvé přiblížila zdrojům soukromým. V roce 2010 tento podíl mírně vzrostl na 48,9 %. Od ledna roku 2000 vložily podniky v České republice ze svých zdrojů, ať už do vlastního VaV nebo VaV uskutečněného v jiných sektorech, téměř 240 mld. Kč, ale cca 97 % z těchto zdrojů bylo opět spotřebováno v podnikatelském sektoru a pouze 3 % připadaly na spolufinancování veřejného VaV – VaV uskutečněného ve vládním a vysokoškolském sektoru.³⁰

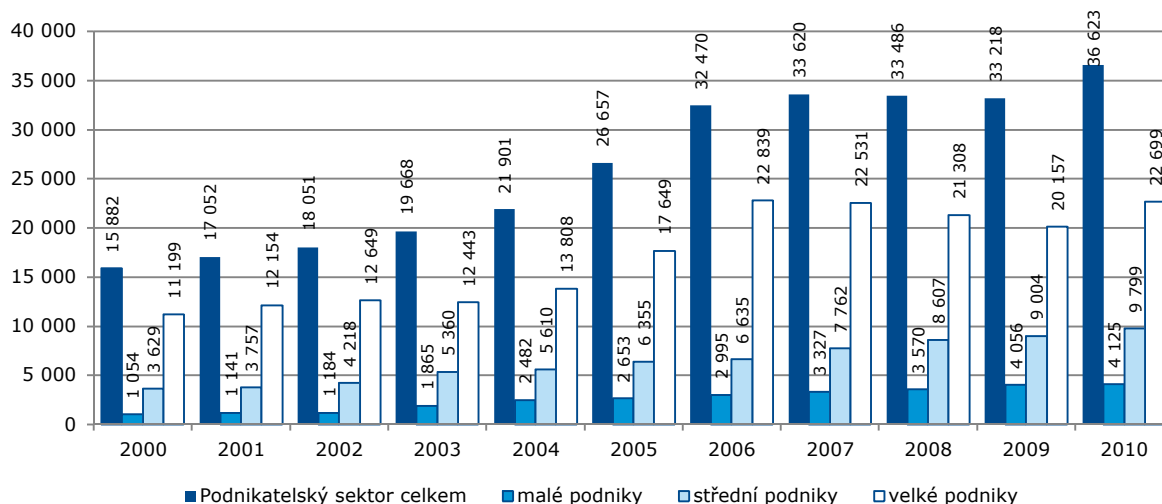
Graf č. 22: Celkové výdaje na výzkum a vývoj podle hlavních zdrojů jejich financování

Zdroj: Analýza stavu výzkumu, vývoje a inovací v České republice a jejich srovnání se zahraničím v roce 2011 a data ČSÚ
(Roční statistické šetření výzkumu a vývoje (VTR 5-01))

³⁰ Analýza stavu výzkumu, vývoje a inovací v České republice a jejich srovnání se zahraničím v roce 2010

Výdaje na VaV uskutečněné v podnikatelském sektoru (ze zdrojů podnikových, veřejných i zahraničních) v roce 2010 činily 36,6 mld. Kč, z toho v malých podnicích (0–49 zaměstnanců) se jednalo o 11,3 % a ve středních podnicích o 26,8 %.

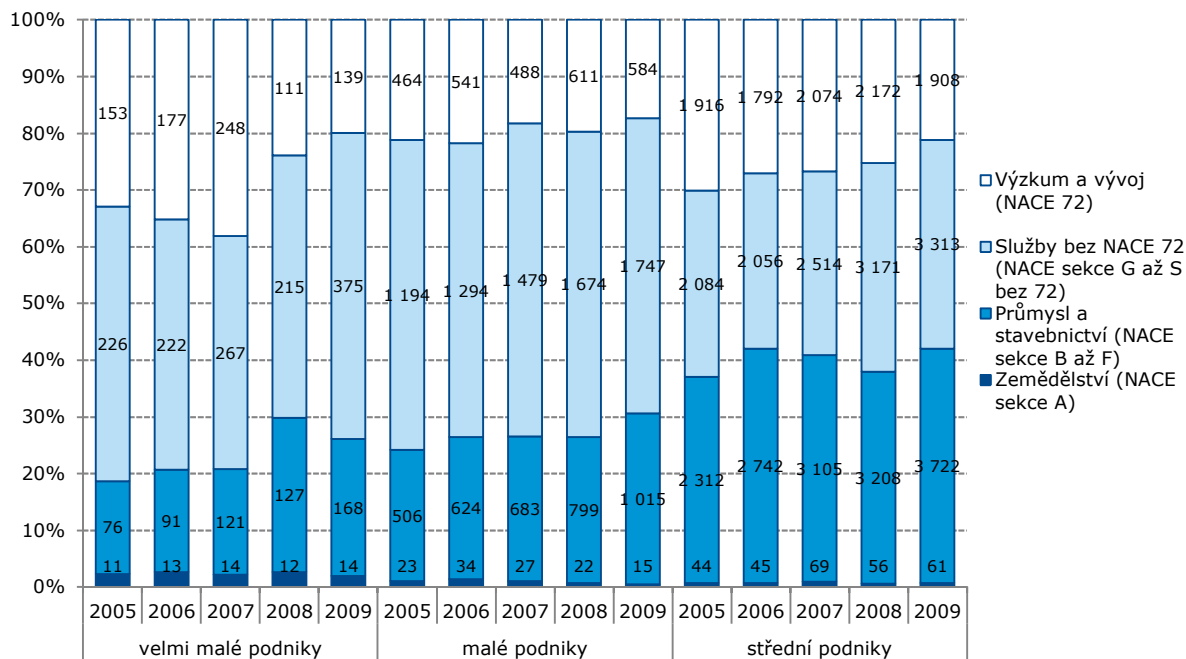
Graf č. 23: Výdaje na VaV uskutečněné v subsektorech podnikatelského sektoru dle velikosti podniků (mil. Kč v běžných cenách) v letech 2000–2010

Zdroj: ČSÚ, MPO

Pokud jde o výdaje na výzkum a vývoj uskutečněné v sektoru malých a středních podniků, lze říci, že malé podniky (do 49 zaměstnanců) uskutečňují výdaje zejména ve službách, zatímco u středních podniků se jedná o průmysl a stavebnictví.³¹

Graf č. 24: Výdaje na VaV uskutečněné v sektoru malých a středních podniků v základních odvětvových sekcích (mil. Kč v běžných cenách)

Zdroj: ČSÚ, MPO

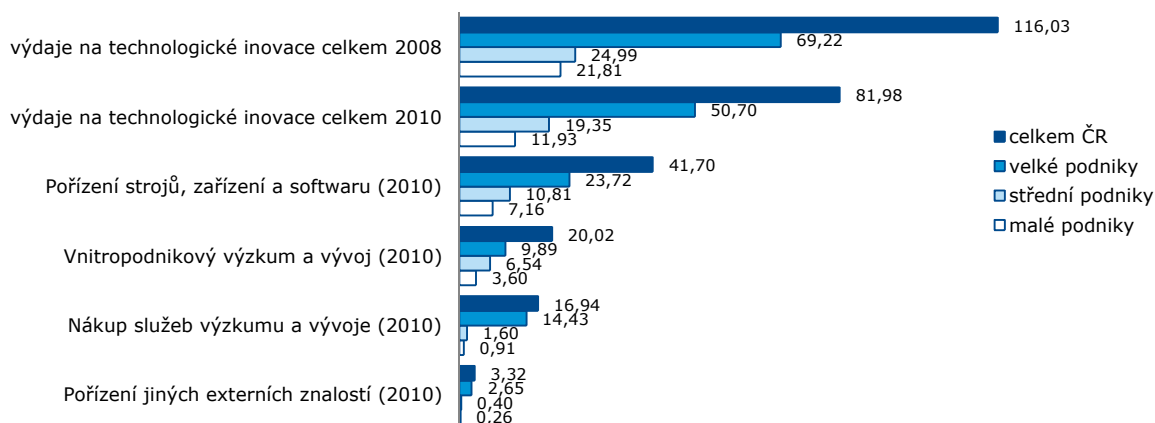
³¹ Zdroj: data ČSÚ (Roční statistické šetření výzkumu a vývoje (VTR 5-01))

Počet zpravodajských jednotek výzkumu a vývoje³² se od roku 2005 pravidelně zvyšuje. V roce 2010 dosáhl počet takto definovaných subjektů hodnoty 2 587 (tj. nárůst o 28 % od roku 2005). Z těchto pracovišť VaV spadalo v roce 2010 podle sektoru provádění do podnikatelského sektoru 2 130 jednotek (82 % všech VaV pracovišť); 1000 jednotek bylo ze skupiny malých podniků a 738 ze skupiny podniků středních. Pracoviště VaV v podnikatelském sektoru se v roce 2010 věnovala zejména technickým vědním oblastem (69 % pracovišť VaV v tomto sektoru provádění), což odpovídá odvětvové struktuře průmyslových podniků v ČR³³. V drobných a malých podnicích v roce 2010 pracovalo (přepočteno na FTE³⁴) 4 521 zaměstnanců VaV, což představovalo 16,7 % všech pracovníků VaV v podnicích. Z nich 48 % bylo výzkumníků. Ve středních podnicích bylo zaměstnáno 9 745 pracovníků VaV, (36,1 % všech pracovníků VaV v podnicích), z nichž 47,1 % tvořili výzkumníci³⁵.

5.3 Výdaje na inovace, výše podpory z veřejných zdrojů a rizikový kapitál

Podniky podstatně snížily své výdaje vynaložené na zavádění technologických inovací³⁶. V roce 2010 vynaložily ekonomické subjekty na inovace produktu a procesu 82 mld. Kč, což oproti roku 2008 znamená pokles o 29 % (ze 116 mld. Kč). Náklady na technické inovace se propadly u podniků ve všech velikostních skupinách, procentuálně pak nejvíce, téměř o polovinu, u malých podniků. Celkové výdaje na technologické inovace malých a středních podniků se v roce 2010 oproti roku 2008 snížily přibližně o 33 % a činily tak cca 31,3 mld. Kč.³⁷

Graf č. 25: Výdaje na technologické inovace podle druhu nákladů (klíčová odvětví) vmld. Kč

Zdroj: ČSÚ (Inovační aktivity podniků v období 2008–2010), MPO

³² právnické či fyzické osoby provádějící VaVAI na území ČR bez ohledu na počet jejich zaměstnanců, převažující ekonomickou činnost, právní formu nebo institucionální sektor

³³ Zdroj: ČSÚ – Roční statistické šetření VaV VTR 5-01 a dle Analytických podkladů Národní inovační strategie ČR, TC AV ČR, červen 2011

³⁴ FTE – full-time equivalent (ekvivalent plného pracovního úvazku) – míra odpovídající práci odvedené jedním člověkem zaměstnaným na plný pracovní úvazek po dobu jednoho roku

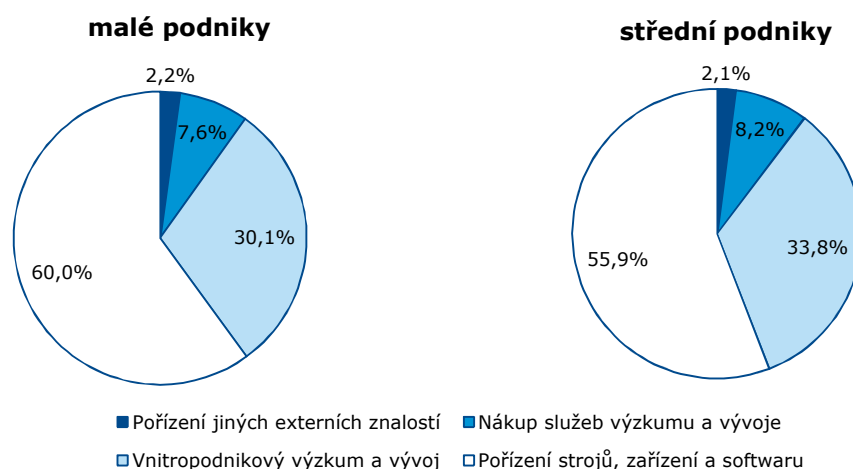
³⁵ Zdroj: ČSÚ – Lidské zdroje pro vědu a technologie

³⁶ Zavedení produktové nebo procesní inovace nebo probíhající nebo přerušené inovační aktivity (technické)

³⁷ Zdroj: ČSÚ, Inovační aktivity podniků v období 2008–2010

Názornější pohled na strukturu výdajů malých a středních podniků na technologické inovace poskytují následující dva grafy. Ty zobrazují, že převažující podíl nákladů tvoří nákup strojů, zařízení a softwaru (u malých podniků 60 %, u středních 55,9 %). To naznačuje, že inovační proces českých podniků je obecně charakterizován vysokým významem transferu znalostí prostřednictvím nákupu strojů a zařízení. V souvislosti s přílivem zahraničních investic lze usuzovat, že tento transfer probíhá po linii od zahraniční mateřské společnosti kdceřiné společnosti lokalizované v ČR. Inovační proces českých firem tak má povahu spíše přejímání vyspělých technologií, procesů a jiných metod spojených s produkcí než tvorba vlastní unikátních řešení.³⁸ Důležité je zde ale upozornit i na to, že nákup technologií a softwaru firmy realizují také z důvodu zavedení či rozšíření vlastního VaV. Výdaje na vnitropodnikový VaV představovaly u malých podniků asi 30 % z výdajů na technologické inovace a u středních podniků se jednalo přibližně o jednu třetinu. Nejnižší podíl z výdajů na inovace u malých a středních podniků zaujímaly výdaje na získání výsledků VaV a jiných znalostí od jiných subjektů. U obou velikostních skupin podniků pak tyto výdaje představovaly přibližně stejný podíl, a to 9,8 % u malých a 10,3 % u středních podniků. Pro porovnání, získávání výsledků VaV či znalostí z externích zdrojů je typické především pro velké firmy, které v roce 2010 na tuto činnost vynakládaly 33,7 % z výdajů na technologické inovace. Nákup služeb VaV se stává pro velké firmy nezbytný a ty tak čím dál více hledají zdroj inovací mimo svou organizaci.

Graf č. 26: Struktura výdajů na technologické inovace (klíčová odvětví) v roce 2010

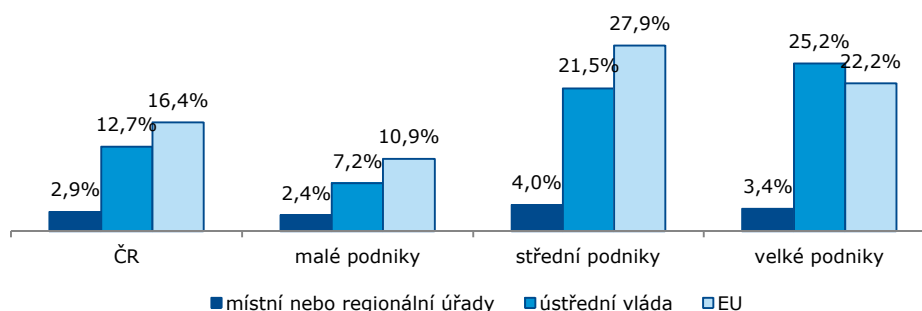
(Zdroj: ČSÚ, MPO)

Pokud se podíváme na možný vliv podpory podniků z veřejných zdrojů na jejich inovační aktivity, vidíme, že podíl malých technologicky inovujících podniků, které podporu obdržely, je v rámci všech technologicky inovujících malých podniků 20,4 %, v případě středních podniků je tento podíl 53,3 %.³⁹

³⁸ Analytické podklady k Národní inovační strategii ČR, TC AV ČR, červen 2011

³⁹ Zdroj: Eurostat CIS6, 2008

Graf č. 27: Finanční podpora inovací z veřejných zdrojů u technicky inovujících podniků v období 2008–2010 (podíl na celkovém počtu technicky inovujících podniků v dané skupině)

Zdroj: ČSÚ (Inovační aktivity podniků v období 2008–2010), MPO

V roce 2010 Česká republika zaznamenala významný pokles hodnoty investic private equity a venture kapitálu ve srovnání s rokem 2009, ale výjimečná úroveň investic zaznamenaná v roce 2009 byla způsobena malým počtem velkých investic, z nichž některé byly dokonce do společností působících nejen v České republice, ale také v celém regionu střední a východní Evropy (jedná se zejména o investici do společnosti StarBev, která přesáhla 1 miliardu EUR). V roce 2010 činily investice PE/VC v ČR 193 mil. €, což představuje pokles oproti roku 2009 téměř o 1,2 mld. €. V roce 2009 byly uskutečněny investice ve výši 1,39 mld. €, v roce 2008 to bylo 435 mil. € a v roce 2007 182 mil. €. ⁴⁰ Zárodečná a počáteční fáze podnikání však pokryty nebyly.

5.4 Inovační aktivity

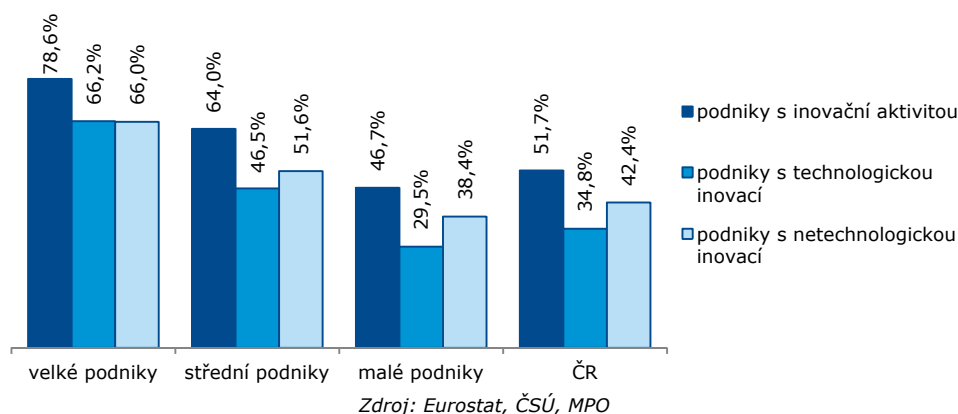
V České republice v letech 2008–2010 inovovalo, tj. bylo podle definice Eurostatu⁴¹ považováno za inovační, celkem 51,7 % podniků z celkového počtu ekonomicky aktivních podniků⁴², z toho bylo ve skupině malých podniků inovačních 46,7 % a 64 % ve skupině středních podniků. Oproti minulému šetření (Community Innovation Survey 2006–2008) je znát určitý pokles podílu inovačních podniků. V letech 2006–2008 byl podíl inovačních podniků na celkovém počtu ekonomicky aktivních podniků 56 %, což bylo mírně nad průměrem EU-27 (51,6 %) a ze zemí střední a východní Evropy na tom bylo lépe pouze Estonsko (56,4 %). Podíl inovačních malých podniků byl zjištěn ve výši 52,3 %. Ve skupině středně velkých podniků inovovalo 63,5 % podniků.

⁴⁰ Zdroj: CVCA, únor 2011; podíl investic rizikového kapitálu na HDP - Eurostat

⁴¹ Sixth Community Innovation Survey, Eurostat (data publikována 10. 11. 2010) – inovační/inovující podniky jsou ty podniky, které v uvedeném období buď zavedly (uvedení na trh nebo skutečné používání v podnikových operacích) nový nebo podstatně zlepšený produkt (zboží nebo služby), nebo proces, novou marketingovou metodu, nebo novou organizační metodu do podnikatelských praktik, organizace pracoviště nebo externích vztahů. Metoda musí být nová (nebo podstatně zlepšená) alespoň pro podnik.

⁴² Klíčová odvětví pro inovační aktivity podniků dle metodiky Eurostatu (CZ-NACE rev. 2): Těžba a dobývání (NACE B), Zpracovatelský průmysl (NACE C), Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu (NACE D), Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi (NACE E), Velkoobchod, kromě motorových vozidel (NACE G46), Doprava a skladování (NACE H), Vydavatelské činnosti (J58), Telekomunikační činnosti (J61), Činnosti v oblasti informačních technologií (J62), Informační činnosti (J63), Peněžnictví a pojišťovnictví (NACE K), Architektonické a inženýrské činnosti; technické zkoušky a analýzy (M71). Sledovány jsou podniky s více než 10 zaměstnanci.

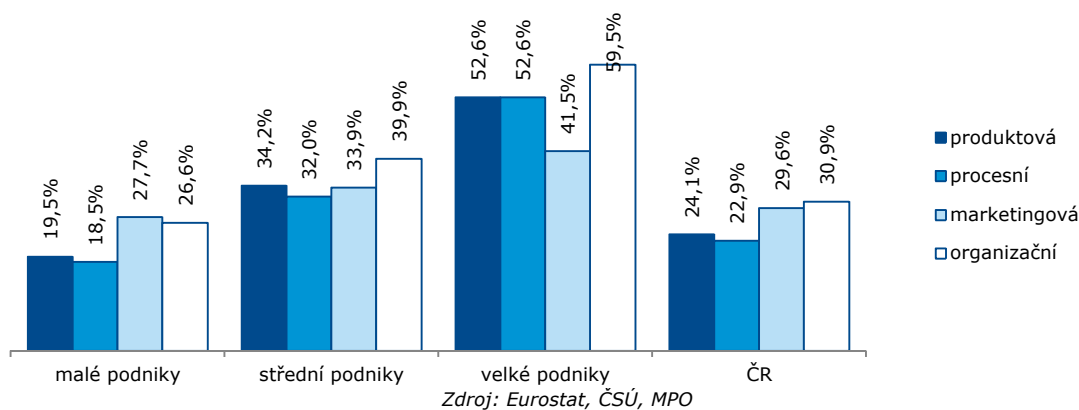
Graf č. 28: Podíl podniků s inovačními aktivitami podle typu inovace na celkovém počtu podniků v dané velikostní skupině (klíčová odvětví); 2008–2010

Ve srovnání s obdobím 2004–2006 došlo v období 2006–2008 k nárůstu podílu inovačních podniků ze 42 % na 56 %. Nejvíce vzrostl podíl inovačních malých podniků, z 37,2 % v období 2004–2006 na 52,3 % v období 2006–2008. U středně velkých podniků činil nárůst mezi sledovanými obdobími z 57,1 % na 63,5 %.

Skupina malých a středních podniků realizuje spíše inovační aktivity netechnologické (marketingové a organizační inovace), zatímco u velkých podniků jsou inovační činnosti zastoupeny rovnoměrněji, a to technologickými i netechnologickými inovacemi.

Graf č. 29: Podniky s inovačními aktivitami podle typu inovace na celkovém počtu podniků v dané velikostní skupině (klíčová odvětví); 2008–2010

Co se týče technologických inovací, nejvyšší podíl podniků s produktovou i procesní inovací se nachází v odvětví informačních a komunikačních činností, v případě inovací netechnologických se u marketingových mimo informační a komunikační činnosti jedná i o velkoobchod a u organizačních především o informační a komunikační činnosti.

Ve spojení se zaměřením na řešení společenských výzev se v posledních letech sledují stále více i inovace související se zmírňováním dopadů ekonomických aktivit na životní prostředí. V období 2006–2008⁴³ se inovační malé a střední podniky v ČR v rámci zavádění ekologických inovací

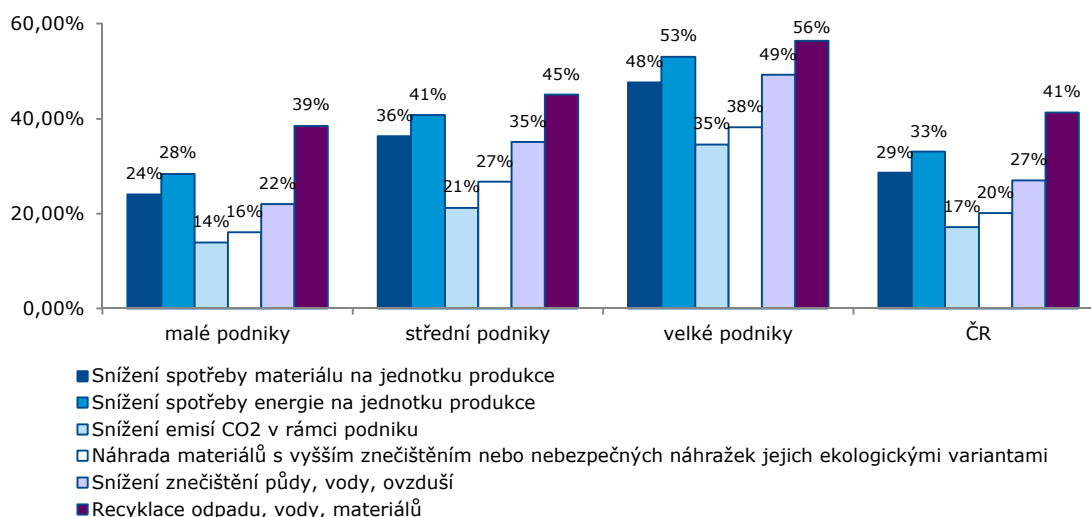
⁴³ V rámci zjišťování „Inovační aktivity podniků 2008–2010“ nebyly tato data separátně sledována.

soustředily nejvíce na inovace v oblasti recyklace odpadu, vody a materiálů. Podíl podniků, které zavedly tento typ inovace, dosáhl 45,1 % z celkového počtu inovačních středních podniků a 38,5 % u podniků malých. Druhou nejčastější zavedenou ekologickou inovací bylo snížení spotřeby energie na jednotku práce (40,8 % inovačních středních podniků a 28,4 % u inovačních malých podniků). Naopak nejméně zavedeným druhem eko-inovace bylo snížení emisí CO₂ v rámci podniku (uvedlo 21,3 % inovačních středních podniků a asi 14 % malých podniků).⁴⁴ Přičemž platí, že větší podniky realizují eko-inovace ve větší míře.

U inovačních malých i středních podniků byl v období 2006–2008 v rámci sledovaných odvětví (CZ-NACE rev. 2) největší podíl podniků s eko-inovací v odvětví „Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu“ (u malých podniků téměř 46 %, u středních více jak 48 %). U malých inovačních podniků dále následovaly „Doprava a skladování“ (cca 36 %) a „Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi“ (cca 30 %), u středních podniků pak „Těžba a dobývání“ (cca 46,5 %) a rovněž „Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi“ (cca 43,5 %).

Mezi odvětví, kde bylo zavedeno nejméně eko-inovací spojených s produkcí zboží nebo služeb v rámci podniku, patřilo „Peněžnictví a pojišťovnictví“. Naopak nejvyšší celkový podíl inovačních malých podniků byl v odvětví „Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu“, a to v oblasti snížení emisí CO₂ (61,6 %). U inovačních středních podniků se jednalo o oblasti recyklace odpadu, vody a materiálů v odvětví „Těžba a dobývání“ (63,3 %). V odvětví zpracovatelského průmyslu, které se vyznačuje četnou inovační aktivitou, inovační malé podniky zaváděly eko-inovace nejčastěji v oblasti recyklace odpadu, vody a materiálů (40,7 %), střední inovační podniky pak v oblasti snížení spotřeby energie.

Graf č. 30: Podíl jednotlivých druhů eko-inovací spojených s produkcí zboží nebo služeb v rámci inovačních podniků podle velikosti podniku; 2006–2008

Zdroj: Eurostat, MPO

⁴⁴ Zdroj: Eurostat, CIS6, 2006–2008

V období 2006–2008 označily inovační malé a střední podniky v ČR za hlavní důvod zavádění ekologických inovací potřebu vyhovět existujícím zákonům o ochraně životního prostředí (45,76 % u středních a 37,11 % u malých podniků). Zavedení ekologických inovací jako potřebu vyhovět zákonům o ochraně životního prostředí, u nichž je předpoklad, že budou uplatněny v budoucnu, označilo jako hlavní důvod 31,51 % inovačních středních podniků a 23,89 % inovačních malých podniků. Nejméně inovačních malých a středních podniků (necelých 10 %) označilo za hlavní důvod zavedení ekologické inovace dostupnost veřejných zakázek, grantu nebo jiných finančních pobídek, které se týkají ekologických inovací. Tržní poptávka ze strany zákazníků byla důvodem u 29,41 % inovačních středních podniků a u 20,92 % inovačních malých podniků.⁴⁵

5.5 Spolupráce mezi aktéry inovačního systému z pohledu malých a středních podniků

Dle průzkumu ČSÚ⁴⁶ 34,2 % z inovačních podniků⁴⁷ spolupracovalo v inovačních aktivitách s jiným podnikem, univerzitou nebo výzkumnou institucí. Malé a střední podniky na svých inovačních aktivitách v oblasti technických inovací spolupracují méně než podniky velké. V období 2008–2010 inovační malé podniky v ČR spolupracovaly na technických inovacích nejvíce s podniky v rámci ČR (23,5 % z nich) a z ostatních evropských zemí (13,8 %), z USA se jednalo o 2,4 % a Indie nebo Číny o 1,9 %. Inovační střední podniky ve stejném období spolupracovaly na technických inovacích rovněž nejvíce s podniky z ČR (39,5 %) a z ostatních evropských zemí (28,1 %), více než malé podniky ale spolupracovaly s partnery z USA (4 %) a Indie nebo Číny (2,4 %).⁴⁸ Z předchozího šetření⁴⁹ také vyplynulo, že zahraniční afilace v porovnání s domácími podniky mají podstatně větší podíl (cca dvojnásobek) spolupracujících podniků s partnerem pocházejícím z EU.

Nejcennějším spolupracujícím partnerem pro technologicky inovující malé a střední podniky byli klienti nebo zákazníci (to dokládá stále rostoucí podíl inovací tažených uživateli) a dodavatelé zařízení, materiálů, součástí nebo softwaru. V dalším sledu se jednalo o ostatní podniky uvnitř skupiny podniků, univerzity a ostatní instituce vyššího vzdělávání, konzultanti, komerční laboratoře a soukromé VaV instituce a konkurenční a jiné podniky z téhož odvětví. Jako nejméně cenné byly označeny vládní instituce nebo veřejné VaV instituce.⁵⁰

V období 2008–2010 technicky inovující malé a střední podniky v ČR označily za nejvýznamnější informační zdroj pro své inovační aktivity informace získané uvnitř podniku nebo v rámci skupiny podniků. Důležitým zdrojem byli také zákazníci. Jako středně významné byly nejčastěji označeny informace od dodavatelů zařízení, materiálů, součástí nebo softwaru. Za málo významné označily technicky inovující podniky nejčastěji informace získané z vědeckých časopisů a obchodních (technických) publikací. Za zdroj pro inovační aktivity nebyly téměř vůbec využívány informace

⁴⁵ Eurostat, CIS6, 2006–2008

⁴⁶ ČSÚ, Statistika inovačních aktivit podniků, 2008–2010

⁴⁷ s inovací produktu nebo procesu

⁴⁸ ČSÚ – Inovační aktivity podniků ČR, 2008–2010

⁴⁹ ČSÚ, Statistika inovačních aktivit podniků, 2006–2008

⁵⁰ ČSÚ – Inovační aktivity podniků v ČR, 2008–2010

pocházející od vlády nebo soukromých výzkumných neziskových institucí, ale také od univerzit nebo ostatních institucí vyššího vzdělávání.⁵¹

Spolupráce soukromého a veřejného sektoru za evropským průměrem zaostává. Podrobnější rozbor ukazuje, že spolupráce mezi výzkumnou a aplikační sférou i dalšími aktéry národního inovačního systému je v ČR nedostatečná a odráží se v odtržení procesu vzniku znalostí a jejich transformace do praktických aplikací. Výdaje na VaV financované z podnikatelských zdrojů tvořily v ČR dlouhodobě více než polovinu z celkových výdajů na VaV, v posledních dvou letech tento podíl však klesl. Od roku 2000 bylo na VaV z podnikatelských zdrojů investováno celkem 231,8 mld. Kč⁵², z toho na veřejný výzkum a vývoj 7,6 mld. Kč, což je 3,3 % celkových podnikatelských zdrojů určených na VaV v ČR. Na celkových finančních prostředcích plynoucích do veřejného VaV se podnikatelský sektor v tomto období podílel 4,3 %. Převážná většina podnikatelských zdrojů určených na podporu veřejného VaV směřovala ve sledovaném období do vládního sektoru, konkrétně se jednalo o 91,5 % těchto finančních prostředků. Do vysokoškolského sektoru tak v posledních 10 letech směřovalo pouze 8,5 % (0,65 mld. Kč) z výše uvedené částky.⁵³

5.6 Rozsah trhu pro inovační podniky

V období 2008–2010 malé inovační podniky v ČR působily z 60,6 % na národním trhu. Na regionální úrovni uvedlo své působení 24,5 % malých inovačních podniků. V rámci členských a kandidátských zemí EU nebo EFTA uvedlo své působení 12,4 % z nich. Co se týče středních inovačních podniků, v porovnání s malými podniky působí více v členských a kandidátských zemích EU a EFTA (52,9 %), o něco méně pak na národní (31,8 %) a regionální úrovni (11,2 %).

Technicky inovující malé a střední podniky v období 2008–2010 v ČR za nejvýznamnější cíl svých inovačních aktivit považovaly rozšíření sortimentu výrobků nebo služeb (malé podniky 48 %, střední podniky 49,1 %). Druhým nejvýznamnějším cílem zavádění technických inovací bylo zvýšení tržního podílu (malé podniky 41,8 %, střední podniky 48,7 %). Vstup na nové trhy byl významným cílem pouze pro asi třetinu malých a středních podniků.⁵⁴

Pro technicky inovující malé a střední podniky byl nejpodstatnějším důvodem omezujícím inovační aktivity nedostatek finančních prostředků v podniku (cca třetina MSP).⁵⁵ Dále pak označily jako důvody příliš vysoké inovační náklady, faktor trhu ovládaný zavedenými firmami a v menší míře také faktor nedostatek financí ze zdrojů mimo podnik. Pro cca 10 % malých a středních podniků byl významným důvodem také nedostatek kvalifikovaných pracovníků. Pozitivním aspektem je, že

⁵¹ ČSÚ – Inovační aktivity podniků v ČR, 2008–2010

⁵² Období 2000–2010

⁵³ Analytické podklady k Národní inovační strategii ČR, TC AV ČR, červen 2011; Ukazatele výzkumu a vývoje za rok 2010, ČSÚ

⁵⁴ ČSÚ – Statistika inovačních aktivit podniků, 2008–2010

⁵⁵ ČSÚ – Statistika inovačních aktivit podniků, 2008–2010

podíl podniků uvádějících jako důvod, že inovace nebyly vyžadovány, se snižuje, což dokládá fakt, že podniky si stále více uvědomují význam inovací pro své podnikání.

5.7 Ochrana duševního vlastnictví

Počet udělených patentů Úřadem průmyslového vlastnictví (ÚPV) přihlašovatelům z ČR od roku 2001 příliš neroste, výjimkou jsou roky 2005, 2009 a 2011, kdy byl počet přiznaných patentů o něco vyšší než v předchozích letech. Počet patentů Evropského patentového úřadu (EPO) udělených českým subjektům zvolna roste. Po přepočtu na počet obyvatel ale získává ČR méně než 2 % počtu patentů udělených Švýcarsku a necelá 3 % patentů udělených Švédsku, Německu či Finsku. Také v počtu udělených patentů udělených patentovým úřadem Spojených států (USPTO) ČR beznadějně zaostává za vedoucími státy Evropy. Počet udělených patentů USPTO navíc v podstatě stagnuje a od roku 2000 se zvýšil pouze o třetinu.⁵⁶

V zahraničí je patentová aktivita přihlašovatelů z Česka stále velmi nízká. V letech 1993 až 2008 podaly subjekty z České republiky u Evropského patentového úřadu (EPO) sice 885 patentových přihlášek, ale tento počet tvoří pouze 0,05 % z celkového počtu přihlášek. V roce 2008 podaly subjekty z České republiky u EPO necelých 12 patentových přihlášek na milion obyvatel. Tento ukazatel je stále hluboko pod průměrem celé EU-27 (107 přihlášek/milion obyvatel). Pozitivním faktem je, že se počet patentových přihlášek podaných subjekty z Česka u EPO v posledních letech každoročně zvyšuje.⁵⁷

Novou výzvou pro české podniky v oblasti duševního vlastnictví bude možnost využívat systém jednotného evropského patentu, který má být zaveden již od roku 2014. Patentová ochrana na celém území EU (kromě Itálie a Španělska, neboť tyto členské státy se zatím jednotného evropského patentu neúčastní) by se tak měla otevřít také malým a středním podnikům.

V roce 2011 bylo uděleno přihlašovatelům z ČR celkem 340 patentů, z toho podnikům 125 (37 %) a 66 (19 %) fyzickým osobám, dále se velkým podílem na udělených patentech podílely také veřejné vysoké školy (107 patentů; 31,5 %). Podnikům z ČR bylo ze 125 patentů uděleno 61 % patentů a zahraniční afilace se na počtu patentů podílely 39 %. V rozdělení patentů mezi velikostní skupiny podniků zaujímaly největší podíl střední podniky (35 %) společně s podniky velkými (35 %). Méně se na počtu udělených patentů podílely malé (10–49 zaměstnanců) a drobné (do 10 zaměstnanců) podniky, které dohromady tvořily 30 % (malé 16 %; drobné 14 %). V roce 2011 tak podniky vlastnily 1094 platných patentů.⁵⁸

V období 2006–2008 inovační podniky v ČR nejvíce v rámci ochrany svého průmyslového vlastnictví zaregistrovaly obchodní známku (10 % malých a 16,4 % středních podniků). Žádost o udělení patentu podalo 1,2 % malých a 3,7 % středních inovačních podniků a žádost o zápis

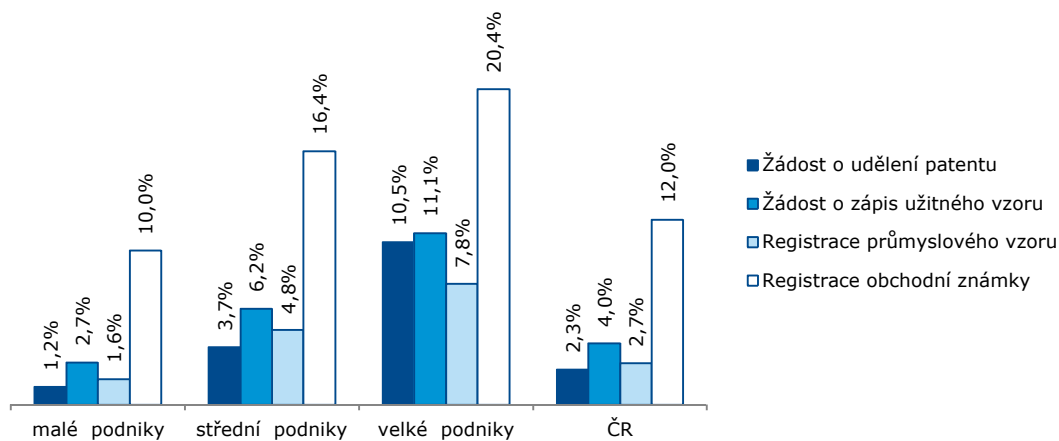
⁵⁶ dle Analytických podkladů Národní inovační strategie ČR, TC AV ČR, červen 2011

⁵⁷ ČSÚ – Ochrana průmyslového vlastnictví v ČR v číslech

⁵⁸ ČSÚ – Patentová statistika

užitného vzoru pak 2,7 % malých a 6,2 % středních inovačních podniků. Podíl inovačních podniků pod zahraniční kontrolou, které podaly žádost o udělení patentu, byl vyšší než u podniků domácích.⁵⁹

Graf č. 31: Práva k užívání duševního vlastnictví u inovačních podniků podle velikosti; 2006–2008

Zdroj: ČSÚ, MPO

⁵⁹ ČSÚ – Statistika inovačních aktivit podniků, 2006–2008

6 ANALÝZA ENERGETICKÉ NÁROČNOSTI PODNIKÁNÍ V ČR

Tato kapitola je z důvodu nedostupnosti dat za jednotlivé velikostní skupiny podniků zaměřena na analýzu energetické náročnosti podnikání a využívání obnovitelných a druhotných zdrojů energie všeobecně, nevymezuje tedy roli malých a středních podniků v těchto oblastech.

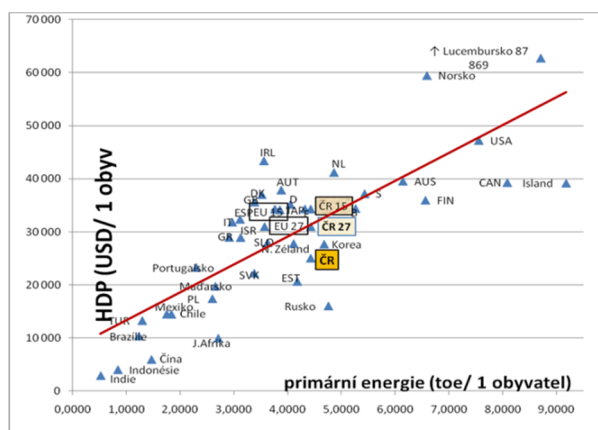
6.1 Vývoj energetické náročnosti podnikatelského sektoru

V ukazatelích energetické náročnosti (např. závislost hodnoty HDP na spotřebě primární energie) se ČR v současnosti nachází nad průměrem EU-27. Toto postavení odpovídá tradiční průmyslové orientaci ČR a pozici členských zemí nově přijatých do EU v letech 2004 a 2007. Při srovnávání je ovšem nutno vzít v potaz rovněž rozdílnou ekonomickou výkonnost srovnávaných zemí, která prostřednictvím nižšího ocenění produktů ovlivňuje parametr energetické náročnosti a dává zkreslený pohled na samotné energetické nároky v té či oné zemi. Z hlediska spotřeby energie na obyvatele i z hlediska spotřeby elektřiny na obyvatele se ČR nachází zhruba v průměru zemí EU. Zhodnocování spotřeby primárních zdrojů energie přidanou hodnotou po roce 2000 výrazně vzrostlo. Nadále však existuje poměrně vysoký potenciál úspor ovlivněný nedostatkem finančních prostředků pro investice do úsporných projektů a nedostatkem znalostí v oblasti efektivního využívání energie v terciární sféře, malých a středně velkých průmyslových podniků.

Strukturální nevýhodou ČR není nutně jen větší spotřeba energie (ať už primární, nebo elektrické), než je tomu v jiných rozvinutých zemích, ale relativně nižší výkon ekonomiky, než by naši energetické spotřebě odpovídalo ve srovnání s průměrem – tendencí zemí OECD.

Je také patrné, že zvýšení HDP „na hlavu“ na úroveň EU-27, nebo dokonce EU-15, by posunulo ČR do zemí nadprůměrně zhodnocující svoji energetickou spotřebu. To tedy znamená, že zvyšování hrubého domácího produktu při zachování spotřeby energie, nebo rychlejší růst HDP, než je růst spotřeby energie, což obojí souvisí s růstem produktivity firem a ekonomiky jako celku, je pro českou ekonomiku významným cílem, stejně jako je jím (absolutní) snižování spotřeby energie.

Graf č. 32: Závislost hodnoty HDP na spotřebě primární energie

Zdroj: „Forman dixit“ na základě statistik OECD, Analýza věcných priorit a potřeb jednotlivých oblastí v působnosti MPO v příštím programovacím období (2014+), BermanGroup

6.2 Stav energetické efektivity dle NAPEE II. ČR

V roce 2006 byla v rámci Evropské unie přijata Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/32/ES o energetické účinnosti u konečného spotřebitele a o energetických službách a o zrušení směrnice Rady 93/76/EHS. Z jejího znění, článku 14, odstavce 2 vyplynula pro členské státy povinnost předložit Evropské komisi akční plány energetické účinnosti. Dle směrnice byly členské státy povinny předložit první akční plán energetické účinnosti do 30. 6. 2007 a druhý akční plán do 30. 6. 2011. V těchto akčních plánech předložily členské státy představy o naplnění národního orientačního cíle úspor energie. Tento cíl představuje snížení roční průměrné spotřeby o 9 procent průměru konečné spotřeby v letech 2002–2006, a to o 20 309 GWh, a s jeho dosažením se počítá v průběhu let 2008 až 2016. Další aktualizace akčního plánu energetické účinnosti proběhne do 30. 6. 2014.

Tabulka č. 10: Propočet průměru let 2002–2006 a upřesněný indikativní cíl ČR

Průměr pětiletého období 2002–2006	225 651 GWh
9% cíl úspor energie v závěru roku 2016	20 309 GWh
Průměrná roční úspora za období 2008 až 2016	2 257 GWh

(Zdroj: 2. Národní akční plán energetické účinnosti České republiky)

Národní akční plán energetické účinnosti (NAPEE), zpracovaný podle Směrnice 2006/32/ES, se týká konečné spotřeby energie s výjimkou sektoru obrany a podniků spadajících pod obchodování s emisními povolenkami. Dále uvedené grafy vývoje konečné spotřeby energie v ČR se vztahují na všechny sektory bez výjimky. Ukazují jednoznačně na pokles konečné spotřeby v období 2007 až 2009, do kterého se promítá řada důvodů, včetně trvalého úsilí a přímých podpor úsporám energie v souladu se Státní energetickou koncepcí.

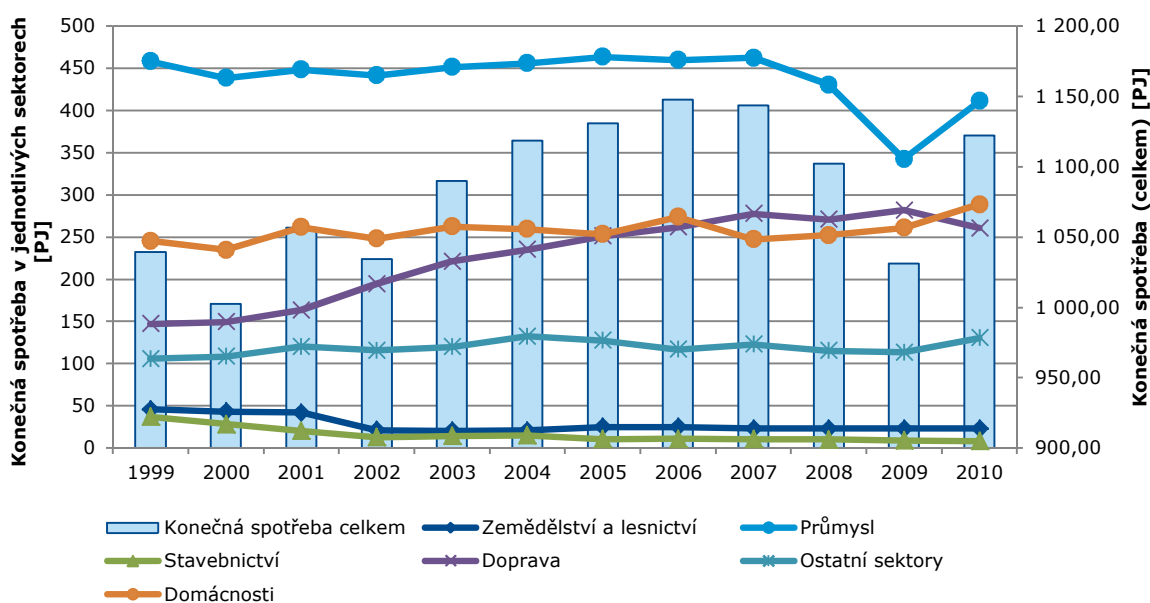
V období pokrytém NAPEE-I (2006–2010) je největšího poklesu dosahováno v průmyslu, nepatrné poklesy se odehrávají v sektorech stavebnictví, zemědělství, obchodu a služeb. K mírnému nárůstu konečné spotřeby dochází v dopravě a v domácnostech.

Z grafu č. 33 je zřejmé, že rostoucí trend **celkové spotřeby energie** z období let 2000–2006, během nichž se tato spotřeba celkově zvýšila o 14 %, skončil v roce 2007, kdy se situace obrací a lze zaznamenat pozitivní pokles celkové spotřeby (o 0,36 % v roce 2007, o 3,6 % v roce 2008 a o 6,42 % v roce 2009). Příčinou poklesu jsou kromě úspor i dopady hospodářské krize. V roce 2010 však zaznamenáváme opětový nárůst celkové spotřeby energie, a to o 8,8 %.

V sektorovém členění vykazuje největší spotřebu energie (36,6 % v roce 2010) oblast průmyslu. I když konečná spotřeba energie v této oblasti meziročně kolísala, od roku 2007 do roku 2009 byl patrný pokles, a to u všech forem energie: elektřiny, tepla i paliv. V roce 2010 ovšem spotřeba energie v průmyslu opět stoupla, ale nedosáhla úrovně roku 2008. Energeticky nejnáročnějšími odvětvími jsou v rámci zpracovatelského průmyslu chemický a petrochemický průmysl, výroba kovů včetně hutního zpracování a výroba nekovových minerálních výrobků.

Dalšími největšími spotřebiteli energie v ČR jsou domácnosti a sektor dopravy. V roce 2010 podíl domácností na spotřebě energie tvořil 25,7 % a sektor dopravy 23,2 %. Spotřeba v sektoru dopravy na rozdíl od ostatních odvětví každoročně roste. Výjimkou byl rok 2008, kde byl pokles způsoben počínající hospodářskou krizí, jejímž důsledkem byl celkově nižší objem přepravy, a také rok 2010. V poledních 10 letech (1999 až 2009) celková spotřeba energie v dopravě narostla o 91,5 %. Spotřeba v domácnostech kolísá, ovlivňuje ji mnoho faktorů včetně počasí, neboť zde má velký vliv délka topné sezony a teploty v zimním období. Od roku 2007 spotřeba energie v tomto sektoru roste, meziročně v roce 2010 spotřeba vzrostla o 10,6 %.⁶⁰

Graf č. 33: Vývoj konečné spotřeby energie v ČR

(Zdroj: ČSÚ, MPO)

Při hodnocení celkových úspor energie podle NAPEE I. pokrývajících období 2008 - 2010 vycházíme především z meziročních trendů spotřeby jednotlivých druhů paliv ve sledovaných sektorech, vykázaných statistickým úřadem pro roky 2006, 2007 a 2008.

Redukovaná konečná spotřeba paliv a energie mezi roky 2007 a 2008 poklesla o **12 332 GWh**. Z poklesu konečné spotřeby podle této tabulky usuzujeme na to, že **indikativní cíl úspor energie pro rok 2008, byl bezpečně splněn**. Pokles jdoucí pouze na vrub úspor energie podle ESD by měl být v průměru 2257 GWh ročně.

⁶⁰ Klíčové indikátory životního prostředí České republiky – vyhodnocení indikátoru Konečná spotřeba energie

Tabulka č. 11: Redukovaná konečná spotřeba energie v letech 2007 a 2008

	Rok 2007 [GWh]	Rok 2008 [GWh]	Rozdíl mezi roky 2007 a 2008 [GWh]
Konečná spotřeba energie	317 628	306 109	-11 519
Výjimka: spotřeba energie v podnicích s povolenkami na obchodování s emisemi a čistá spotřeba energie ozbrojených sil	68 061	68 873	812
Konečná spotřeba energie v rámci ESD	249 568	237 236	-12 332
Z toho: sektor domácnosti	68 663	67 788	-875
Terciární sektor	30 275	28 736	-1 539
Průmysl (v rámci ESD)	67 618	60 824	-6 794
Doprava	6 035	6 106	71
Zemědělství	76 977	73 783	-3 194

Zdroj: 2. Národní akční plán energetické účinnosti České republiky

Vzhledem k tomu, že rok 2009 byl poznamenán krizí a poklesem ve spotřebě téměř všech druhů paliv **předpokládáme, že i za rok 2009 bylo plánované úspory dosaženo.**

6.3 Stav rozvoje výroby energie z obnovitelných zdrojů v ČR

Obnovitelné zdroje energie (OZE) jsou v podmínkách ČR nefosilní přírodní zdroje energie, tj. energie vody, větru, slunečního záření, pevné biomasy a bioplynu, energie okolního prostředí, geotermální energie a energie kapalných biopaliv. Česká republika se jako členský stát Evropské unie zavázala ke zvýšení výroby elektrické energie z obnovitelných zdrojů.

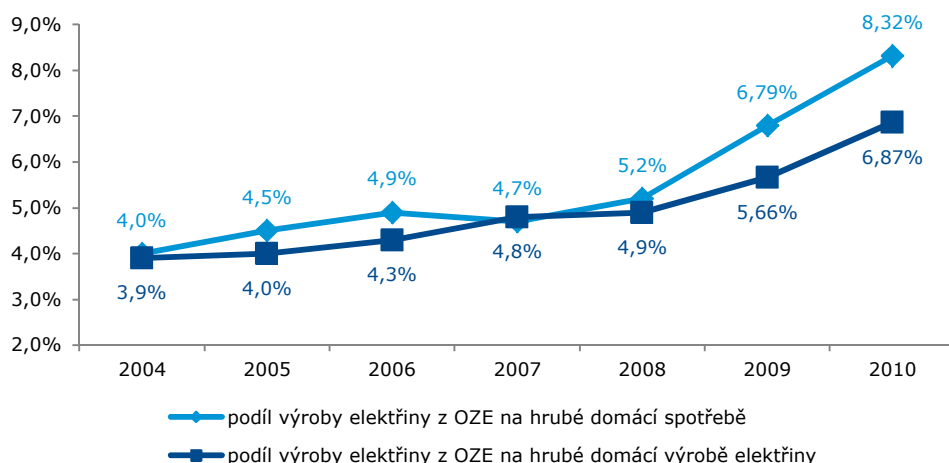
Indikativní cíle podílu OZE pro jednotlivé členské státy vycházely ze směrnice 2001/77/ES o podpoře elektřiny vyrobené z OZE na vnitřním trhu s elektřinou EU. Byly definovány jako procentuální podíly výroby elektřiny na hrubé domácí spotřebě elektřiny v každém členském státě. Česká republika se v přístupové smlouvě zavázala ke splnění indikativního cíle ve výši 8% podílu elektřiny z OZE na hrubé domácí spotřebě v ČR v roce 2010. Indikativní cíl byl součástí zákona č. 180/2005 Sb., o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie a o změně některých zákonů, kterým byla uvedená směrnice implementována do českého práva.

V roce 2009 byla vydána nová směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/28/ES ze dne 23. dubna 2009 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů a o změně a následném zrušení směrnic 2001/77/ES a 2003/30/ES., která byla do české legislativy implementována zákonem č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie. Tento zákon současně nahradil zákon č. 180/2005 Sb., o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie a o změně některých zákonů. Směrnice zavazuje členské státy přijmout opatření a programy podpory, které povedou ke zvyšování výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů. Konkrétní formy opatření jsou na rozhodnutí jednotlivých států. Každý členský stát přijme národní akční plán pro energii z obnovitelných zdrojů, kde stanoví národní cíle pro podíly energie z obnovitelných zdrojů v dopravě, výrobě elektřiny, vytápění a chlazení v roce 2020. **V České republice byl Národní akční plán pro energii z obnovitelných zdrojů schválen Usnesením**

vlády ČR č. 603 dne 25. srpna 2010. V rámci tohoto dokumentu si ČR stanovila cílovou hodnotu energie z OZE na hrubé konečné spotřebě energie v roce 2020 13,5 %.

Hrubá výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů se v roce 2010 podílela na tuzemské hrubé spotřebě elektřiny 8,32 %, čímž byl splněn národní indikativní cíl tohoto podílu na rok 2010. Na celkové tuzemské hrubé výrobě elektřiny (včetně vývozu) se hrubá výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů podílela 6,87 %.

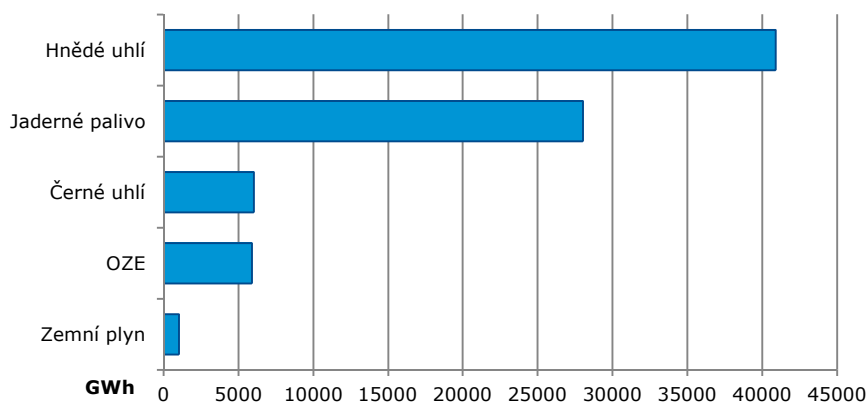
Graf č. 34: Vývoj podílu výroby elektřiny z OZE

Zdroj: Zpráva o plnění indikativního cíle výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie za rok 2010 (Zpráva OZE 2010)

Celkově se v roce 2010 vyrobilo 85 910,1 GWh elektřiny (hrubá výroba elektřiny). Hrubá výroba elektřiny se zvýšila o 4,5 % oproti roku 2009. Česká republika využívá k produkci elektřiny především uhlí. V roce 2010 se přímým spalováním uhlí vyrobilo 46 951 GWh elektřiny. V porovnání s rokem 2009 se (i přes snižující tendenci v předešlých letech) podíl uhlí opět zvýšil a stále dosahuje nadpolovičního objemu celkové výroby elektřiny. Druhým nejvýznamnějším zdrojem je jaderná energie, ze které bylo vyrobeno 27 998,2 GWh elektřiny. **Z OZE se vyrobilo 5903,2 GWh elektřiny a tím bylo dosaženo zvýšení podílu na hrubé výrobě elektřiny na 6,87 %.** Hrubá spotřeba elektřiny se proti roku 2009 zvýšila o 3,4 % z 68 606,2 GWh na 70 961,7 GWh.

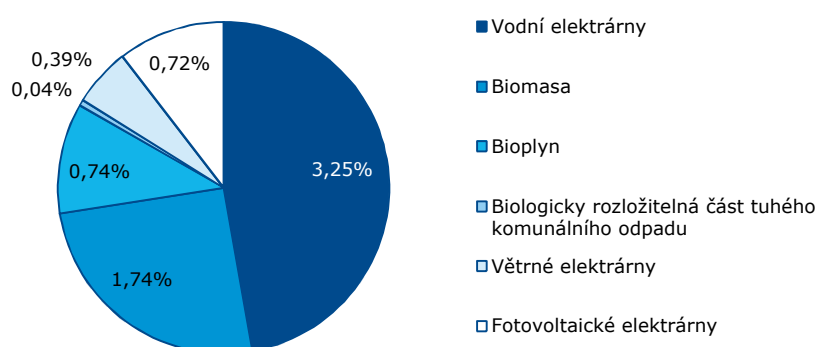
Graf č. 35: Výroba elektřiny v roce 2010 - vybrané zdroje

Zdroj: ERÚ

Nejvyšší výroba elektřiny z OZE byla v roce 2010 z vodních elektráren (2 789 GWh). Produkce realizovaná ve vodních elektrárnách oproti minulému roku výrazně stoupla o 359 GWh. Následuje biomasa (1 492 GWh) nárůstem o 96 GWh. Za významnější zdroj elektřiny z obnovitelných zdrojů lze ještě považovat využívání bioplynu (635 GWh), u kterého došlo k třetinovému nárůstu a fotovoltaické elektrárny (615 GWh), které poprvé v roce 2010 vyrobily více elektřiny než větrné elektrárny (335 GWh). Spalovny odpadů (36 GWh) ztrojnásobily výrobu, ale z hlediska celkové výroby elektřiny z OZE mají stále jen marginální význam.

Graf č. 36: Podíl jednotlivých druhů OZE na hrubé výrobě elektřiny v roce 2010

Zdroj: Zpráva o plnění indikativního cíle výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie za rok 2010 (Zpráva OZE 2010)

U většiny zdrojů výroby elektřiny došlo k výraznému zvýšení. **Celková výroba z OZE se zvýšila o 26,8 %**. Meziroční nárůst výroby elektřiny z OZE činil 1 248 GWh. Nejvýznamnější nárůst byl zaregistrován u výroby elektřiny z fotovoltaických elektráren (o 692 %), což na celkovém objemu vyrobené elektřiny znamenalo o 526,7 GWh více.

Tabulka č. 12: Hrubá výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů energie

	Hrubá výroba elektřiny – časová řada (GWh)							Rok 2010		
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Podíl na elektřině z OZE	Podíl na hrubé domácí spotřebě elektřiny	Podíl na hrubé výrobě elektřiny
Vodní elektrárny	2019,4	2380,0	2550,7	2089,6	2024,3	2429,6	2789,5	47,25%	3,93%	3,25%
Biomasa	564,5	560,3	731,1	968,1	1170,5	1396,3	1492,2	25,28%	2,10%	1,74%
Bioplyn	138,8	160,9	175,8	215,2	266,9	441,3	634,7	10,75%	0,89%	0,74%
TKO (BRKO)⁶¹	10,0	10,6	11,3	12,0	11,7	10,9	35,6	0,60%	0,05%	0,04%
Větrné elektrárny	9,9	21,3	49,4	125,1	244,7	288,1	335,5	5,68%	0,47%	0,39%
Fotovolt. elektrárny	0,3	0,4	0,6	2,1	12,9	88,8	615,7	10,43%	0,87%	0,72%
Celkem	2742,9	3133,3	3518,9	3412,1	3731,0	4655,0	5903,2	100%	8,32%	6,87%

Zdroj: Obnovitelné zdroje energie v roce 2010 – výsledky statistického zjišťování

⁶¹ Biologicky rozložitelná část tuhého komunálního odpadu

Podíl hrubé výroby tepelné energie z OZE se na celkové výrobě tepelné energie pohybuje zhruba okolo 8 %. Tento podíl vychází z odhadu celkové hrubé výroby tepelné energie ve výši cca 700 PJ pro rok 2007, předpokládá se, že celková výroba tepla je v posledních letech zhruba stejná. V celkovém odhadovaném množství vyrobené tepelné energie z OZE není dosud započítána biomasa využívaná v malých zdrojích mimo domácnosti a biomasa spotřebovaná k otopu při individuální rekreaci obyvatelstva.

Tabulka č. 13: Výroba tepla z obnovitelných zdrojů energie v roce 2010

	Hrubá výroba tepla (GJ)	Podíl na teple z OZE (%)	Orientační odhad podílu na celkové hrubé výrobě tepla (%)
Biomasa celkem	46 736 280	87,8%	6,7%
Biomasa mimo domácnosti	16 065 796	30,2%	2,3%
Biomasa domácnosti	30 670 484	57,6%	4,4%
Bioplyn	1 610 361	3,0%	0,2%
Biologicky rozložitelná část tuhého komunálního odpadu	1 777 076	3,3%	0,3%
Biologicky rozl. část PRO a ATP	969 244	1,8%	0,1%
Tepelná čerp. (teplo prostředí)	1 775 703	3,3%	0,3%
Solární termální systémy	366 468	0,7%	0,1%
Celkem	53 235 132	100%	7,6%

Zdroj: Obnovitelné zdroje energie v roce 2010 – výsledky statistického zjišťování

Podíl obnovitelné energie na primárních energetických zdrojích (PEZ) v roce 2010 činil 6,4 %. Tento odhad se vztahuje k energii obsažené v použitém palivu a nezohledňuje účinnosti zařízení. Jako referenční hodnota byl použit odhad primárních energetických zdrojů pro rok 2010 ve výši 1 856 PJ připravený MPO.

Tabulka č. 14: Celková energie z obnovitelných zdrojů v roce 2010

	Energie v palivu užitém na výrobu tepla (GJ)	Energie v palivu užitém na výrobu elektřiny	Primární energie	Energie z OZE celkem (GJ)	Podíl na energii z OZE (%)	Podíl na PEZ (%)
Biomasa (mimo domácnosti)	20 965 454	13 356 930	0	34 322 383	1,8%	28,8%
Biomasa (domácnosti)	48 486 113	0	0	48 486 113	2,6%	40,7%
Vodní elektrárny	0	0	10 042 106	10 042 106	0,5%	8,4%
Bioplyn	2 821 319	4 571 208	0	7 392 527	0,4%	6,2%
Biologicky rozl. část TKO	546 424	2 079 281	0	2 625 705	0,1%	2,2%
Biologicky rozl. část PRO a ATP⁶²	975 082	0	0	975 082	0,1%	0,8%
Kapalná biopaliva	0	0	9 807 248	9 807 248	0,5%	8,2%
Tepelná čerpadla	1 775 703	0	0	1 775 703	0,1%	1,5%
Solární termální systémy	366 468	0	0	366 468	0,0%	0,3%
Větrné elektrárny	0	0	1 207 775	1 207 775	0,1%	1,0%
Fotovoltaické elektrárny	0	0	2 216 527	2 216 527	0,1%	1,9%
Celkem	75 936 562	20 007 419	23 273 656	119 217 637	6,4%	100%

Zdroj: Obnovitelné zdroje energie v roce 2010 – výsledky statistického zjišťování

⁶² Biologicky rozložitelná část průmyslových odpadů a alternativních paliv

6.4 Podpora vyššího využívání druhotných surovin

S oblastí obnovitelných zdrojů úzce souvisí také oblast využití druhotných surovin⁶³. Nerostné i druhotné suroviny tvoří základní vstupy pro ekonomiku každé země a ovlivňují tak velmi výrazně její konkurenceschopnost v podmínkách rychle se měnící globální soutěže mezi jednotlivými světovými regiony. Vzhledem k nedostatečné surovinové základně České republiky tvoří druhotné suroviny významnou část surovinové základny pro všechna odvětví průmyslové výroby. Druhotné suroviny šetří zdroje primárních surovin⁶⁴ a zároveň usnadňují technologické procesy. Zdroji druhotných surovin jsou vedlejší produkty výroby, nezpracované vytěžené suroviny, výrobky s ukončenou životností a využitelné odpady splňující kritéria pro druhotné suroviny a jejich další zpracování. Jejich úprava na kvalitu vstupní suroviny pro další výrobu je z mnoha hledisek úspornější než získávání vstupních surovin z primárních zdrojů. Významným přínosem druhotných surovin je snížení energetické a materiálové náročnosti ve všech výrobních odvětvích. Jejich potřeba stále vzrůstá úměrně se zvyšujícími se environmentálními požadavky na průmysl. Druhotné suroviny snižují potřebu těžby primárních surovin, snižují emise z průmyslové činnosti a následně i imise.

V České republice prakticky neexistují perspektivy získávat nerostné suroviny z domácích zdrojů jak pro výrobu oceli a litiny, tak i pro výrobu neželezných kovů. Veškeré krytí potřeby kovů pro průmyslové využití je tak realizováno importem (rud, kovových polotovarů, šrotu) a jediným domácím zdrojem kovových komodit, kterým jsou druhotné suroviny (kovový šrot a materiály vytěžené z výrobků s ukončenou životností). Využití těchto druhotných surovin má významné efekty při snížení výrobních nákladů (např. snížení spotřeby energie cca o 80 %) a snižuje dopady výroby na životní prostředí (např. snížením emisí CO₂, tuhých a dalších znečišťujících látek).

Jednou z cest z nedostatku tzv. kritických surovin⁶⁵, který může znamenat vážné ohrožení klíčových odvětví evropského průmyslu, je zpětný odběr výrobků s ukončenou životností a intenzivní výzkum a vývoj nových technologií, kterými se umožní vytěžit deficitní suroviny i z výrobků, ve kterých jsou použita i pouze stopová množství těchto cenných surovin.

Sběr, výkup, úprava a prodej kovových a nekovových druhotných surovin v ČR představuje roční hodnotu cca 40 - 50 mld. Kč, v oboru pracuje cca 20 - 30 tis. zaměstnanců. V současné době působí v ČR na trhu druhotných surovin cca 1500 subjektů (z nichž je cca 1000 subjektů s počtem

⁶³ Pojem druhotná surovina je užíván v řadě právních předpisů EU i ČR, přestože není dosud stanovena jednotná definice. Za „druhotnou surovinu“ považujeme látku či předmět, které přestaly být odpadem nebo se odpadem nikdy nestaly a vstupují do dalšího procesu využití, zároveňs látkou či předmětem se běžně obchoduje a existují její technické charakteristiky jako např. technické a oborové normy, obchodní zvyklosti apod., které umožňují látku či předmět jednoznačně popsat pro potřeby obchodu či technologického procesu a zároveň při jejím využití musí být zajištěna ochrana životního prostředí.

⁶⁴ Za primární suroviny se považují přírodní látky anorganického nebo organického původu, určené k dalšímu zpracování. (Zdroj: Surovinová politika v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů)

⁶⁵ EU definovala 14 surovin, jejichž dostupnost klesá a označila je za kritické suroviny: antimon, beryllium, fluorit, galium, germanium, grafit, indium, kobalt, kovy platinové skupiny, magnesium, niob, tantal vzácné zeminy a wolfram. Tyto suroviny jsou velmi důležité pro hutnictví (výrobu různých slitin), pro sklářský a keramický průmysl, pro výrobu kaučuku, cementu, optických zařízení, elektrických a elektronických zařízení, v lékařství, leteckém a automobilovém průmyslu, při výzkumu a vývoji supravodivých materiálů a řady dalších odvětví.

do 5 pracovníků). Ročně je upraveno více jak 3,5 mil. tun železného šrotu, 120 tis. tun neželezných kovů, více jak 800 tis. tun sběrového papíru, 140 tis. tun skleněných stěrů, více jak 130 tis. tun plastů, recyklován je sběrový textil a další komodity.

Oblast druhotných surovin je podrobně rozpracována v aktualizované Surovinové politice ČR, která současně reaguje také na Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů „Plán pro Evropu účinněji využívající zdroje“ (KOM(2011) 571), které stanovuje významný dílčí cíl: „Do roku 2020 se s odpadem začne nakládat jako se zdrojem“.

Snížení energetické a materiálové náročnosti výroby je jedním z klíčových faktorů posílení konkurenceschopnosti podniků. Využití druhotných surovin jako vstupů pro průmyslovou výrobu zajistí posílení soběstačnosti ČR v surovinových zdrojích a zároveň bude nástrojem pro snižování energetické a materiálové náročnosti průmyslové výroby, čímž bude přímo přispívat ke zvýšení její konkurenceschopnosti.

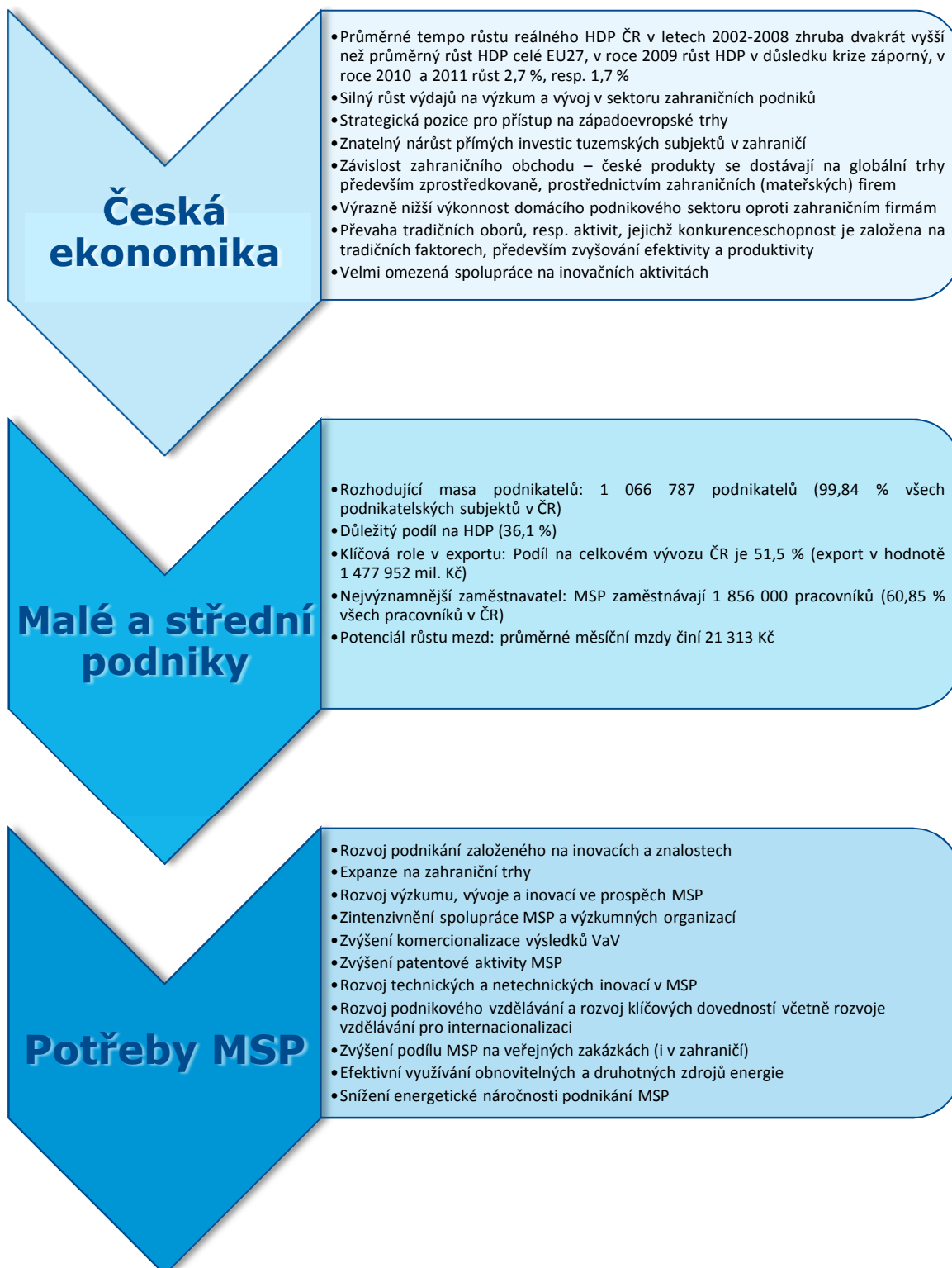
7 SWOT ANALÝZA MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKATELŮ V ČR

Silné stránky	Slabé stránky
- Pružnost reakce na vývoj na trhu, znalost lokálních trhů či potřeb zákazníků; - Relativní pružnost, rychlost odezvy (včetně vzniku a zániku firmy) na změny podmínek; - Zvyšující se počet MSP orientovaných na inovace; - Vytváření pracovních míst; - Přizpůsobivost pracovní síly; - Vysoká schopnost absorpce pracovní síly díky pružnosti; - Schopnost vyplnit mezeru ve struktuře obchodních vztahů mezi velkými podniky (role subdodavatele); - Vysoká motivace k výkonu u vlastníků firem; - Schopnost produkovat kvalitní výrobky; - Inovační potenciál; - Relativně nízké náklady na řízení a nižší míra byrokracie; - Finanční nenáročnost založení zejména menších firem; - Úzká provázanost s konkrétním regionem – vazby na zákazníky, dodavatele, úřady atd.	- Nedostatečná kapitálová vybavenost, zejména malých a drobných podnikatelů a samostatně podnikajících fyzických osob; - Obtížnější a nákladnější přístup ke kapitálu, informacím a znalostem; - Komplikace při získávání bankovních úvěrů; - Slabý důraz na marketing z důvodů omezených financí, schopností či znalostí; - Omezené finanční prostředky na technické vybavení podniků; - Nedostatečná ochrana práv duševního vlastnictví; - Převaha výroby s malou přidanou hodnotou; - Nedostatečný důraz na rozvoj lidských zdrojů (další profesní vzdělávání); - Nedostatečné manažerské dovednosti a netechnické kompetence; - Menší schopnost eliminovat důsledky výkyvů vnějších vlivů v počátečním stadiu svého vývoje (startu); - Nedostatečná spolupráce mezi MSP; - Malá úspěšnost MSP v rámci veřejných zakázek; - Relativně vysoká závislost na zákaznících a dodavatelích (slabší vyjednávací pozice);

Příležitosti	Hrozby
• Rozvoj obchodu – expanze na zahraniční trhy; • Zavádění nových výrobků a služeb na základě nových technologií a znalostí; • Benefity vyplývající ze síťování podniků (klastry) včetně navázání spolupráce se zahraničními obchodními partnery a výzkumnými organizacemi; • Široká nabídka podpůrných programů pro MSP; • Rozvoj výzkumu, vývoje a inovací ve prospěch MSP; • Spolupráce MSP a výzkumných organizací; • Zvýšení komercializace výsledků VaV; • Zvýšení patentové aktivity MSP; • Rozvoj technických a netechnických inovací v MSP; • Investice do technologického a laboratorního vybavení; • Rozvoj podnikového vzdělávání a rozvoj klíčových dovedností včetně rozvoje vzdělávání pro internacionalizaci; • Podnikání v high-tech oborech; • Budování nové podnikatelské infrastruktury včetně zázemí pro podnikové školení (školicí střediska); • Zvýšení spolupráce MSP v rámci nákupních a odbytových sítí; • Zlepšení dostupnosti veřejných zakázek v ČR pro MSP a zvýšení podílu MSP na veřejných zakázkách (i v zahraničí); • Efektivní využívání obnovitelných a druhotných zdrojů energie; • Snížení energetické náročnosti podnikání MSP; • Možnost využití unijních nástrojů.	• Nedostatek kvalifikovaných pracovních sil v technických oborech; • Vysoká konkurence; • Administrativní zátěž podnikání v ČR; • Legislativní omezení; • Technické a technologické zaostávání podniků; • Malá aktivita v oblasti ochrany duševního vlastnictví; • Nenalezení nových obchodních partnerů a trhů, zejména zahraničních; • Spoléhání se na konkurenční výhodu založenou na faktorech (levná pracovní síla) či efektivnosti; • Neschopnost upgradu MSP na kvalitativně vyšší úroveň podnikání (konkurenceschopnost založená na inovacích a znalostech); • Nedostatečné investiční aktivity MSP v porovnání s velkými společnostmi; • Spoléhání se pouze na vlastní kompetence a nedůvěra v přínosy ze spolupráce, ať už mezi podniky či s výzkumnými organizacemi; • Nižší vlastní kompetence při psaní business plánů (jak pro sebe, tak pro investory).

Zdroj: MPO

SCHÉMATICKÉ EXECUTIVE SUMMARY ANALYTICKÉ ČÁSTI

8 KONCEPCE PODPORY MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKATELŮ NA OBDOBÍ LET 2014–2020

8.1 Preamble

Jednou z priorit vlády ČR je podpora konkurenceschopnosti malých a středních podnikatelů, kteří reprezentují více než 1 milion ekonomických subjektů v České republice, tj. 99,84 % všech podnikatelů. Současně zaměstnávají přes 1,8 mil. zaměstnanců, na vývozu se podílí cca 51 % a na dovozu cca 56 %. Malé a střední podniky hrají významnou roli pro rozvoj endogenního potenciálu jednotlivých krajů v České republice, protože jsou významně podnikatelsky i společensky spjaty s daným regionem a tvoří regionální podnikatelskou páteř.

Vzhledem k významu, který sektor malého a středního podnikání již nyní má, a k jeho nezastupitelné úloze v rámci tržní ekonomiky, považuje vláda ČR za nezbytné, aby malí a střední podnikatelé měli pro svoji činnost vhodné prostředí, které jim umožňuje rozvinout jejich schopnost přispívat k ekonomickému růstu a zachování a posilování sociální soudržnosti. Tuto úlohu by malí a střední podnikatelé měli sehrávat v národní ekonomice, ale v rostoucí míře i v rámci evropské či světové ekonomiky.

Pozitivní dopad z fungování sektoru malého a středního podnikání může být realizován pouze za podmínky, že si tento sektor zachová a dále zvýší svoji konkurenceschopnost, což je možné pouze, bude-li schopen ve zvýšené míře inovovat a snižovat náklady, a získávat tak konkurenční výhodu. Zásadní význam pro dosažení tohoto cíle bude mít zapojení té části sektoru malého a středního podnikání, která je schopna na tuto výzvu reagovat. Proto budou realizována různá opatření a do úvahy bude brána i velikost a doba či obor podnikání, aby tak byla zabezpečena co nejvyšší efektivnost veřejných výdajů. Současně je však i nadále potřebné podporovat vstup do podnikání a jeho rozvoj pro co nejširší spektrum podnikatelů.

Vláda ČR bude usilovat o to, aby podnikatelská aktivita nebyla nadbytečně omezována administrativními bariérami a neefektivností ve fungování státní správy. Zároveň bude i při relativně omezených možnostech i nadále vynakládat veřejné prostředky v souvislosti se zmírňováním dopadů vyplývajících z nižší ekonomické síly malých a středních podnikatelů a vyšší citlivosti na tržní výkyvy, aby tak zachovala a dále posílila jejich přínos pro fungování české ekonomiky. K realizaci koncepce budou využity prostředky ze strukturálních fondů, včetně revolvingových, které bude i v dalším programovacím období možné používat na podporu rozvoje malého a středního podnikání. Doplnkově v rámci financování podpor pro malé a střední podnikatele bude využito i státního rozpočtu a podnikatelé budou rovněž motivováni k využívání prostředků z unijních programů EU⁶⁶.

⁶⁶ Unijní programy vyhláší a implementují přímo instituce EU.

8.2 Strategická vize

Malí a střední podnikatelé budou hrát i nadále v české ekonomice klíčovou roli především v oblasti růstu HDP, zaměstnanosti a zahraničního obchodu. Je nutné, aby konkurenceschopnost malých a středních podniků byla založena především na inovační konkurenční výhodě. Proto byla stanovena následující strategická vize koncepce:

„český podnikatel = nápady, sebevědomí, konkurenceschopnost a prosperita“

Strategická vize této Koncepce MSP 2014+ představuje českého malého a středního podnikatele jako ekonomický subjekt, který má svou konkurenceschopnost založenou na:

- kvalitních a konkurenceschopných výrobcích a službách;
- kontinuálním zvyšování inovační kapacity;
- schopnosti produkovat nové nápady a větším uplatňování ochrany duševního vlastnictví;
- schopnosti využívat znalostí a výsledků výzkumu vytvořených především v domácích výzkumných organizacích;
- schopnosti reagovat pružně na požadavky zákazníků a promítat je do inovovaných produktů;
- uplatnění dovedností vyplývajících z efektivního využívání internetu a ICT;
- kvalitativní i cenové výhody;
- schopnosti prosadit se na mezinárodním trhu a dále kvalitativně a kvantitativně expandovat;
- účinné přeshraniční spolupráci.

8.3 Globální a hlavní cíle

Globálním cílem Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období let 2014-2020 je kontinuální posilování konkurenceschopnosti a ekonomické výkonnosti malých a středních podnikatelů založené na kvalitním podnikatelském prostředí, na využití a rozvoji jejich inovačního potenciálu, znalostech a vzdělávání (upgrading malých a středních podniků k podnikání založenému na inovační konkurenční výhodě a posunu výše v hodnotových řetězcích), internacionalizaci vyplývající z vnitřního trhu EU a perspektivních trhů ve třetích zemích a celkovém snižování energetické náročnosti podnikání.

Hlavní cíle

1. Posílení postavení malých a středních podnikatelů v české ekonomice a růst konkurenceschopnosti malých a středních podnikatelů v evropském a světovém kontextu.

2. Rozvoj a zkvalitňování podnikatelského prostředí a zvyšování kvality poradenských služeb pro MSP, včetně zvýšení atraktivity technického a přírodovědného vzdělávání, posílení a rozvoje technické inteligence.
3. Posílení inovační schopnosti a efektivního nakládání s duševním vlastnictvím malých a středních podnikatelů a rozvoj podnikatelské a inovační infrastruktury.
4. Snižování energetické a materiálové náročnosti při podnikání malých a středních firem.

Indikátory zvolené jak pro hlavní cíle, tak i pro jednotlivé oblasti podpory (viz kapitola 10, Tabulka č. 17: Strategické priority a oblasti podpory Koncepce podpory MSP na období 2014–2020), představují především základní soustavu pro vyhodnocování splnění cílů a účinnosti jednotlivých opatření. V rámci operačního programu či národních programů bude tato soustava indikátorů dále upřesněna a rozšířena.

Tabulka č. 15: Indikátory hlavních cílů

Hlavní cíle	Indikátor
Posílení postavení malých a středních podnikatelů v české ekonomice a růst konkurenceschopnosti malých a středních podnikatelů v evropském a světovém kontextu.	Podíl MSP na HDP Postavení ČR v rámci konkurenceschopnosti podle Světového ekonomického fóra Počet podpořených projektů MSP (počet podniků) Přidaná hodnota (% přírůstek přidané hodnoty) Počet exportních MSP Podíl exportu MSP na celkovém exportu Počet exportních MSP do zemí mimo EU
Rozvoj a zkvalitňování podnikatelského prostředí a zvyšování kvality poradenských služeb pro MSP, včetně zvýšení atraktivity technického a přírodovědného vzdělávání, posílení a rozvoje technické inteligence.	Počet podniků usazených ve VTP a inkubátorech Počet podniků zainvestovaných rizikovým kapitálem Počet podpořených projektů MSP (počet podniků) Přidaná hodnota MSP (% přírůstek přidané hodnoty) Počet studentů technických oborů – SŠ (zejména odborných učilišť), VŠ Realizovaná spolupráce firem a SŠ či VŠ (počet SŠ, VŠ zapojených do spolupráce) Počet dní a výše nákladů pro založení podnikání
Posílení inovační schopnosti a efektivního nakládání s duševním vlastnictvím malých a středních podnikatelů a rozvoj podnikatelské a inovační infrastruktury.	Počet udělených patentů, ochranných známek, zapsaných užitných a průmyslových vzorů Komerční využití ochrany duševního vlastnictví (příjmy z licencí apod.) Podíl podniků s inovačními aktivitami Tržby u produktově inovujících podniků Podíl výdajů podnikatelských subjektů na VaV na HDP Počet podpořených projektů MSP Přidaná hodnota (% přírůstek přidané hodnoty)
Snižování energetické a materiálové náročnosti při podnikání malých a středních firem.	Úspora energie (GJ)/rok Instalovaný výkon (MW) Vyrobená energie z obnovitelných zdrojů (MWh/rok) Podíl energie z OZE na hrubé konečné spotřebě energie Počet podpořených projektů MSP

(Zdroj: MPO)

8.4 Strategické priority

V rámci Koncepce MSP 2014+ jsou vymezeny čtyři strategické priority – Kultivace podnikatelského prostředí, rozvoj poradenských služeb a vzdělávání pro podnikání, Rozvoj podnikání založeného na podpoře výzkumu, vývoj a inovací, včetně inovační a podnikatelské infrastruktury, Podpora internacionalizace MSP a Udržitelné hospodaření s energií a rozvoj inovací v energetice. Opatření se pak zaměří především na podporu a rozšiřování inovačních kapacit a infrastruktury pro malé a střední podniky, zlepšení spolupráce mezi podnikateli a akademickou a výzkumnou sférou (spolu s rozvojem vzdělávání pro podnikání), větší zpřístupnění zahraničních trhů pro MSP, zlepšení kvality poskytovaných poradenských služeb pro podniky či zlepšení technických a netechnických kompetencí MSP samotných. Důležitým opatřením je i zvýšení energetické účinnosti a využití obnovitelných a druhotných zdrojů energie. Strategické priority byly naformulovány na základě strategických dokumentů EU a ČR, analýz a studií MPO a dalších resortů, konzultací se širokou odbornou veřejností a provedené analýzy názorů malých a středních podniků v ČR⁶⁷, kterou zpracovala Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR.

Vláda ČR se chce zaměřit především na podporu schopnosti malých a středních podnikatelů vytvářet inovace, ať už v technické, či netechnické podobě. Inovace jsou v této Koncepti MSP 2014+ chápány jako⁶⁸:

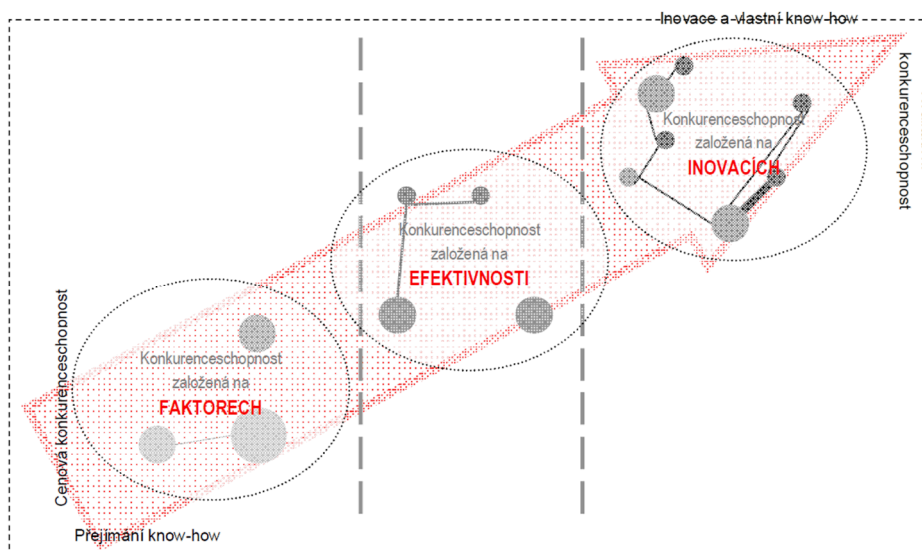
zavedení nového nebo podstatně zlepšeného **produktu** (výrobku nebo služby), nebo **procesu**, nové **marketingové metody** nebo nové **organizační metody** v podnikatelských praktikách, organizaci pracoviště nebo externích vztahů.

Faktor inovační schopnosti malých a středních podniků hraje důležitou roli také pro internacionalizaci, tzn. schopnost prosadit se na zahraničních trzích. Převážná část oborů a aktivit v České republice se nachází ve druhé fázi vývoje konkurenceschopnosti, tedy konkurenceschopnosti založené na efektivnosti (i když stále jsou i obory či firmy, kde převažující konkurenční výhodou je cena faktorů), proto chce vláda ČR podpořit prostřednictvím Koncepce MSP 2014+ zejména upgrading malých a středních podniků směrem k inovační konkurenční výhodě, tzn. posun MSP z druhé do třetí fáze z pohledu zdrojů konkurenceschopnosti (viz Obrázek č. 5).

⁶⁷ Závěrečná zpráva „Provedení a vyhodnocení dotazníkového šetření mezi malými a středními podniky“ v roce 2011

⁶⁸ Oslo manual, 3rd edition, 2005

Obrázek č. 5: Hlavní zdroje konkurenceschopnosti

Zdroj: Berman Group, 2010 dle klasifikace OECD, UNCTAD

8.4.1 Strategická priorita č. 1 – Kultivace podnikatelského prostředí, rozvoj poradenských služeb a vzdělávání pro podnikání

Zlepšování podnikatelského prostředí v ČR

Podnikatelské prostředí tvoří široká škála podmínek pro podnikání v oblasti legislativy, institucionální infrastruktury a fungování trhů a představuje tak jeden ze základních faktorů ekonomického rozvoje.

Kvalitní a podnikatelsky přívětivé prostředí je jednou z podmínek růstu konkurenceschopnosti podniků a současně tak i základním předpokladem růstu konkurenceschopnosti ekonomiky. Stabilní a kultivované podnikatelské prostředí přispívá také k tvorbě příznivých podmínek pro vytváření pracovních míst.

Podnikatelské prostředí je formováno celou řadou faktorů a pro jeho zkvalitňování je zásadní usnadňovat podnikání zejména malým a středním podnikům. V současné fázi přípravy Koncepce MSP 2014+ je ale obtížné specifikovat, co bude aktuální v kultivaci podnikatelského prostředí při vstupu do roku 2014 a dále. **Podnikatelské prostředí** ale stále musí být **transparentní, stabilní a motivační** a také musí mít co nejjednodušší pravidla, **jen nezbytnou míru regulace a jednoduché administrování. Abychom k takovéto kvalitě podnikatelského prostředí směřovali**, nelze slevit z úsilí, které bylo – spolu s vhodnou kombinací podpor podnikání – nastartováno již v roce 2008, a to **projektem snižování administrativní zátěže podnikatelů** (podrobněji v kapitole 3 Analýza podnikatelského prostředí ČR z pohledu hodnocení administrativní zátěže podnikatelů).

Přestože se kultivaci podnikatelského prostředí věnuje trvalá a vstřícná pozornost, nelze nemít na zřeteli dvě zásadní kritické a oprávněné připomínky k tomuto procesu, a sice:

- že nová legislativa vytváří stále „další a další“ novou právní a i administrativní zátěž;
- že nejsou využívány dostatečně řádně stávající mechanismy legislativy a ostatních pravidel k nápravě současného stavu některých oblastí podnikání.

Proto bude třeba, aby byla maximální pozornost upřena také k těmto oblastem:

- posuzování dopadu navrhované legislativní změny na MSP jako nedílné součásti legislativního procesu (RIA);
- promítání požadavků legislativy EU do českého právního řádu „jen“ v nezbytném/potřebném rozsahu;
- zveřejňování právních předpisů v dostatečném předstihu před jejich účinností;
- dodržování režimu pro dovoz a vývoz zboží, celních, daňových, technických a zdravotních předpisů a důslednou činnost orgánů Celní správy;
- stimulování podnikatelů a zaměstnanců ke zvyšování kvalifikace;
- zabezpečení podpory technické normalizace, metrologie a zkušebnictví v souladu s potřebami trhu a společnosti s cílem zvýšení konkurenceschopnosti MSP, apod.

Pro kultivaci podnikatelského prostředí je také důležitá participace zástupců malých a středních podnikatelů v legislativním procesu na národní, ale i evropské úrovni. Účast komor, asociací MSP a svazů je nezbytná jak v počátcích návrhu, tak i při implementaci přijatých legislativních aktů.

V rámci této strategické priority budou mimo jiné podpořeny i projekty malých a středních podnikatelů orientované na kultivaci českého podnikatelského prostředí. V této souvislosti bude tedy podpora **zaměřena na zavádění managementu kvality a pozornost se bude také soustředit na podporu dobrovolných přístupů a rozvoj společenské odpovědnosti podniků (koncept CSR) včetně podpory sociálního podnikání.**

V současné době se řada malých a středních podniků, které vznikly převážně v 90. letech, začíná také potýkat mj. i s problémem předání firmy a jejího úspěšného pokračování po odchodu jejího majitele. Předání podniku, ať už další generaci, či někomu z firmy nebo zvenčí, je poměrně složitý proces a musí být proto plánováno dostatečně dopředu a velmi pečlivě. Majitelé často nemají znalosti ani zkušenosti na to, aby si poradili s právními, daňovými a administrativními náležitostmi, které jsou s tím spojeny. Mnohým z nich v předání brání i jistá psychologická bariéra. Pokud předání podniku proběhne mezi generacemi a podnik tak zůstane v rodině, je to asi nejjednodušší a pro majitele mnohdy nejpříjemnější řešení. Zvláště pokud je nástupcem přímý potomek. Pohled na jeho schopnosti však musí být nezaújatý a také na to musí být potomek připravený, i tak to není jednorázový akt ve smyslu právním nebo ekonomickém, ale je to mnohem komplikovanější. Z tohoto důvodu bude **za účelem zvýšení počtu úspěšných převodů podniků poskytována odborná příprava a podpora, včetně informačních kampaní zdůrazňujících nutnost včasné přípravy na převod podniku.**

Z důvodu posílení konkurenceschopnosti a k naplnění opatření vyplývajících ze Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru - Strategická vize pro evropské normy – další pokroky v posílení a urychlení udržitelného růstu evropského hospodářství do roku 2020, je nezbytné **podpořit usnadnění přístupu malých a středních podnikatelů k technickým normám, jejich míru informovanosti o možnostech přístupu k technickým normám a jejich zapojení do procesu tvorby technických norem na národní úrovni.** Podpora je rovněž nutná k účasti národních organizací zastupujících malé a střední podniky a společenské subjekty včetně případné finanční podpory v evropském normalizačním systému. Naplnění těchto cílů je předpokládáno například ve formě tvorby tematických příruček, návodů, metodik nebo obdobných dokumentů, které pomáhají zapojení jednotlivých skupin do normalizační práce nebo usnadňují orientaci v systému českých technických norem (ČSN), resp. v systému požadavků stanovených právními předpisy.

S technickou normalizací úzce souvisí právní rámec volného trhu výrobků, kde by významnou roli mělo sehrát vzdělávání i poradenství v oblasti tzv. technické harmonizace, tj. vazby právních předpisů a technických norem, tedy oblast posuzování shody – certifikace a akreditace. Rámec technické harmonizace doplňuje i metrologie. Zde je možno využít jak přímé formy vzdělávání, tak i poradenství na informačních internetových portálech (MPO, ÚNMZ, HK apod.).

Efektivnější poradenské služby pro podnikatele

Pro malé a střední podniky je v současné době mimo jiné klíčové získávání informací např. o podporách či podnikatelské legislativě, a to především ve vztahu k zahraničí, ochraně duševního vlastnictví, ale také zlepšování netechnických kompetencí v oblasti strategického řízení a inovačního managementu. Proto budou informace poskytovány prostřednictvím k tomu vytvořených kanálů (např. BusinessInfo.cz) a podpora bude také zaměřena na zvyšování kvality poradenských služeb. **Je nutné nabídnout malým a středním podnikatelům také nový typ poradenských služeb inovačního typu** jako mentoring⁶⁹, technologický scouting⁷⁰, koučing⁷¹, market intelligence⁷² či technologický foresighting⁷³, který jim pomůže lépe a efektivněji vytipovat oblasti, ve kterých mají potenciál a schopnosti dlouhodobě obstát v globální soutěži. Nové typy poradenských služeb jsou zároveň vhodné pro přípravu začínajících podniků na vstup rizikového kapitálu. Zejména v hospodářsky slabých regionech (jako např. v regionech vymezených pro roky 2010–2013 usnesením vlády ČR č. 141/2010 jako regiony se soustředěnou podporou státu) bude pokračovat podpora i základních poradenských služeb. V rámci poradenských služeb bude velký důraz kladen také na zvyšování finanční gramotnosti podnikatelů. Tyto znalosti jsou nezbytné z hlediska správného řízení ať už vlastních finančních prostředků podniku, tak i cizích zdrojů, a souvisí i s možností kapitálového vstupu do podniku.

Důležitou oblastí podpory je také podpora poradenských služeb pro rozvoj poskytování ochrany duševního vlastnictví, která má velký význam nejen pro postavení, ale i konkurenceschopnost podniků na trhu. Chráněné duševní vlastnictví usnadňuje volit obchodní strategii, získání nového kapitálu a investovat zpět do výzkumu, vývoje a inovací. V oblasti patentové ochrany a podpory transferu technologií je třeba zvýšit informovanost českých podnikatelů o možnostech ochrany práv duševního vlastnictví a o významu ochrany technických a kreativních řešení prostřednictvím patentů. Pomocí nástrojů finanční podpory pro registraci a udržování patentů je třeba usnadnit přístup k patentové ochraně, aby byly firmy a výzkumné organizace schopny v co největší míře využívat jak národní, tak zahraniční (či mezinárodní) systémy patentové ochrany a další ochrany duševního vlastnictví, a poskytnout dostatečnou podporu při využívání a komercializaci udělených patentů. Současně je důležité zaměřit se na zlepšení vymahatelnosti práv z duševního vlastnictví. Další významnou součástí rozvíjení trhu služeb týkajících se přístupu k patentovým informacím je také nabídka placených cílených rešerší pro MSP či výzkumníky zahajující podnikání, provádění a podpora průmyslově právního auditu, asistence a poradenství pro účinnou právní ochranu duševního vlastnictví a podpora při zavádění vynálezů, či poskytování licencí.

⁶⁹ **mentoring** – kontinuální vedení a vzdělávání podnikatelů k rozvoji moderních trendů v podnikání

⁷⁰ **technologický scouting** – vyhledání zajímavých námětů na technické a technologické inovace a pomoc při získání příslušného know-how. Technologický scout primárně vyhledává řešení existujících technických a technologických problémů, se kterými se klient potýká. Jeho služby však zahrnují i systematické monitorování aktuálního technologického vývoje a průběžné vyhledávání inovačních námětů v zájmových oblastech klientů

⁷¹ **koučing** – vysoce specializované poradenství pro manažery, vlastníky firem atp. zaměřené na osobní rozvoj a zvyšování jejich potenciálu

⁷² **market intelligence** – služby dávající do kontextu novou technologii a situaci na trhu, a tím usnadňující firmám komercializaci a současně také úspěšnost nové technologie či vynálezu na trhu

⁷³ **foresighting** - odhad budoucí poptávky, trendů

Pro rozvoj inovativních poradenských služeb bude využito podnikatelských a inovačních center, vědeckotechnických parků a podnikatelských inkubátorů, které nabízejí v současnosti spíše základní poradenské služby. V této souvislosti bude zavedena podpora na zkvalitnění a rozšíření poskytovaných poradenských služeb, např. ve formě podpory transferu zahraničních zkušeností již zavedených vědeckotechnických parků či podnikatelských inkubátorů.

Podpora bude také zacílena na rozvoj podnikavosti. Zde budou podporovány aktivity, jako je pořádání soutěží o nejlepší podnikatelský záměr či zakládání firem. V této souvislosti budou podporovány i specifické soutěže pro podporu žen podnikatelek jako např. podnikatelka roku apod. Dalším typem podporovaných projektů bude financování přípravy a realizace manažerských praxí studentů středních a vysokých škol.

Vzdělávání pro podnikání

Další důležitou oblastí, která bude podporována v této strategické prioritě, je **rozvoj vzdělávání pro podnikání**. V této souvislosti budou podpůrné nástroje zaměřeny především na rozvoj dalšího profesního vzdělávání zaměstnavatelů, tj. malých a středních podniků, a zaměstnanců formou prohloubení, rozšíření, zvýšení, obnovení či udržení kvalifikace a také na získání klíčových dovedností zvyšujících udržitelnost zaměstnání v rámci daného malého a středního podniku. V rámci vzdělávání budou také podnikatelé (zaměstnavatelé) motivováni k flexibilnějšímu zaměstnávání a odměňování. Dále se bude proškolení podnikatelů orientovat i na zvýšení jejich přehledu v nových specifických právních předpisech. Využívání těchto nástrojů je důležité zejména při poklesu výkonnosti ekonomiky. Podporovanou aktivitou bude rovněž tvorba podnikových vzdělávacích programů pro zaměstnance, příprava podnikových lektorů a podpora všech forem vzdělávání pro přípravu na konkrétní pracovní pozici.

V rámci podpory vzdělávání je také nezbytná **podpora technických oborů**, a to hned z několika důvodů. Nejvýznamnějším je nedostatek kvalifikovaných pracovníků a s tím související převis poptávky po pracovnících v technických oborech na trhu práce, což potvrdila také analýza potřeb zaměstnavatelů provedená v listopadu 2011 Hospodářskou komorou ČR. Podle této analýzy má 60 % firem problém sehnat potřebné pracovní síly a z tohoto počtu pak více než dvě třetiny uvedly, že obtížně shání zejména kvalifikované pracovníky v technických profesích. Dalším současným problémem je kompetence absolventů českých technických škol, která často neodpovídá očekáváním a potřebám zaměstnavatelů, a také atraktivita oborů mezi studenty. Rozdíl mezi kvalitou absolventů a požadavky zaměstnavatelů se prohlubuje z důvodu toho, že podniky požadují stále vyšší kvalitu znalostí a dovedností, v souvislosti s tím se tento rozdíl zvětšuje především v odvětvích, kde je technologický pokrok rychlý a školy tak nestačí přizpůsobovat studijní plány aktuálním potřebám a ani nedisponují dostatkem finančních prostředků. Důležité tedy je zaměřit se na podporu a propagaci řemeslných oborů na učňovských školách a technických oborů na středních a vysokých školách a motivovat žáky a studenty studovat tyto technické obory, současně také zkvalitňovat výuku technických oborů, včetně praxe, a zvyšovat kooperaci vzdělávacího systému s podniky.

Přístup MSP k financím

Vyhodnocení dotazníkového šetření, které probíhalo v souvislosti s přípravou Koncepce MSP 2014+, potvrdilo již známý fakt, a to problematický přístup malých a středních podnikatelů k finančním prostředkům. To se týká zejména drobných podnikatelů, kteří ve čtvrtině případů uvedli přístup k financím jako největší problém, se kterým se v současné době potýkají.

Stejný problém v podobě dostupnosti soukromých prostředků pro zakládání a rozvoj podniků se týká také inovačně zaměřených malých a středních podniků, a to především v raných fázích rozvoje (tzv. early stage – seed a start-up). Počet spin-off firem také zůstává nadále nízký, což pramení mj. z nedostatečné podpory tržních souvislostí při vzdělávání v technických oborech.

V tomto ohledu je vhodné zaměřit podporu inovativních MSP i na fázi před samotným založením firmy, tzv. pre-seed. Ve fázi pre-seed dochází k identifikaci potenciálu komercializace výsledků výzkumu a vývoje např. na univerzitě. Analýza VaV může označit některé projekty jako vhodné ke komercializaci v podobě založení nového podniku, tzv. spin-off.

Začínající inovační podniky obecně v Česku ke svému rozvoji a překlenutí počátečních obtíží podnikání potřebují mj. podnikatelské know-how, které typicky nositelé technických řešení nemají. To jim mohou poskytnout vhodně zacílené poradenské služby, které pomohou začínajícím podnikatelům sestavit kvalitní business plán a prostřednictvím kouče zajistí první kroky v jeho provádění.

Dalším navazujícím krokem v podpoře začínajících inovačních MSP je financování jejich rozvoje rizikovým kapitálem. Podniky tradičně prostředky na svůj rozvoj získávají především prostřednictvím bankovních úvěrů, na ty však začínající firmy většinou nedosáhnou. Navíc v ČR dosud nefunguje dostatečně rozsáhlá síť business angels a fondů rizikového kapitálu ochotných investovat do malých a vysoce rizikových projektů MSP v raných fázích rozvoje.

Kromě úvěrových a záručních nástrojů se proto v případě inovativních MSP jeví vhodné využít finanční nástroje zahrnující rizikový kapitál – seed a venture kapitálové fondy. Tento způsob financování je vhodný jak pro firmy usazené v podnikatelských inkubátorech a vědeckotechnických parcích (včetně spin-off), tak pro další typy MSP orientovaných na inovace. Pro období 2014–2020 již bude k dispozici zkušenost v podobě realizace pilotního seed fondu OPPI.

V budoucím programovacím období tedy bude kladen větší důraz na návratné finanční nástroje než doposud. Návratné nástroje typu úvěr, záruka či přímý kapitálový vstup (private equity) jsou zaměřeny na ekonomicky zdůvodnitelné projekty s reálnou schopností dosažení požadované návratnosti a jejich charakteristickým rysem je naplnění tří kladených požadavků: efektivnosti, účelnosti a udržitelnosti. Mezi jejich největší výhody patří revolvingový charakter fondů, mobilizace soukromých zdrojů, rychlé vyřizování žádosti a proplácení prostředků. Navíc je možné tyto nástroje kombinovat s financováním formou dotací. Právě díky vybudování zdravého a spolehlivého systému finančních návratných nástrojů vznikne možnost dlouhodobého „recyklování“ finančních zdrojů. V budoucím programovacím období poroste také důležitost podpory poskytované formou

blendingu⁷⁴, jehož výhodou je výrazný pákový efekt. V rámci strukturálních fondů však i nadále bude podpora poskytována ve většině případů formou dotací.

Další možnost podpory prostřednictvím finančních nástrojů po roce 2014 budou představovat unijní programy EU pro oblast VaVaI a podnikání (především COSME a Horizont 2020), programy mezinárodní spolupráce ve VaVaI, a zejména pro drobné podnikatele budou tuto možnost skýtat pravděpodobně také i národní programy. Ty jsou mimo jiné klíčové pro podporu oborů, které nemohou být podpořeny z operačních programů, a hlavně také pro podporu podnikatelů z regionů, které nebudou zahrnuty do podpory ze strukturálních fondů EU. Kromě finančních nástrojů by podpora měla směřovat i na síť informující podnikatele o možnostech jejich účasti zejména v unijních programech EU, včetně pomoci s projektovou přípravou (jako jsou Enterprise Europe Network a Národní kontaktní místa) a i aktivním vyhledáváním takových příležitostí.

V této prioritě bude část podpory zaměřena i na začínající podnikatele. Zejména v hospodářsky slabých regionech (jako např. v regionech vymezených pro roky 2010–2013 usnesením vlády ČR č. 141/2010 jako regiony se soustředěnou podporou státu) je nutné podporovat právě tuto skupinu podnikatelů, která se může rekrutovat i z řad dlouhodobě nezaměstnaných osob a osob ohrožených či postižených sociální exkluzí. **Pro začínající podnikatele bude klíčová podpora prostřednictvím zvýhodněných úvěrů, záruk, kapitálových vstupů (venture kapitál) a také poradenství.** V této souvislosti bude využito zkušeností z realizace programů s Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou a pilotního projektu Seed fond v rámci Operačního programu podnikání a inovace na období let 2007 až 2013. Tyto nástroje tak mohou napomoci k realizaci inovativních projektů v obtížné rané fázi podnikání. **Cílem také bude povzbudit zájem obyvatel ČR o podnikání,** a to nejlépe v high-tech oborech, což by významně přispělo i k celkovému zvýšení diverzifikace české ekonomiky.

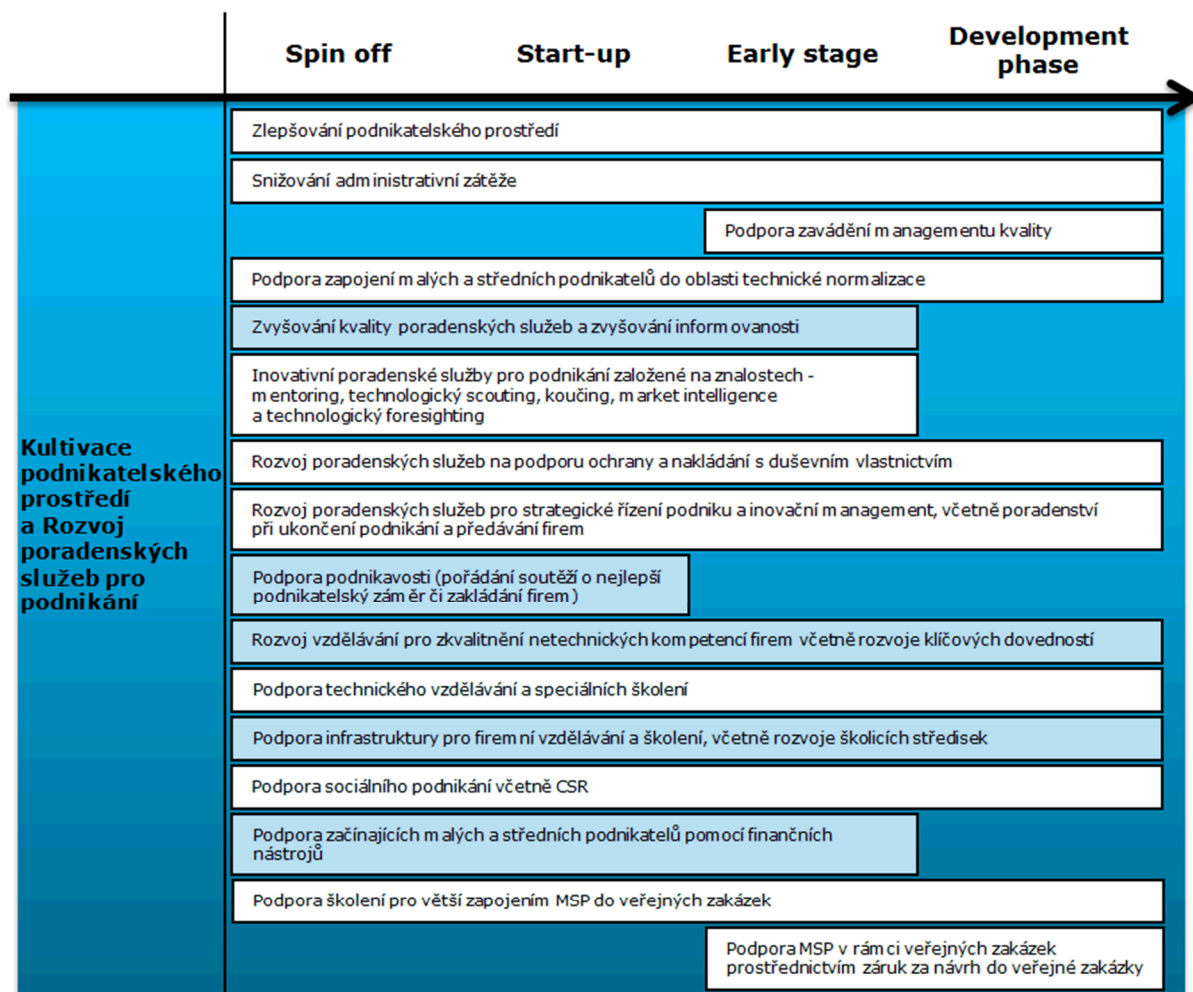
Poslední podporovanou oblastí bude **podpora malých a středních podnikatelů ve veřejných zakázkách v České republice, i v zahraničí.** V této souvislosti jim bude poskytována záruka za návrh do veřejné zakázky, která je požadována při vyhlášení veřejné zakázky a je často limitujícím faktorem pro účast malých a středních podniků v těchto veřejných zakázkách. Poskytnutí záruky za návrh do veřejné zakázky umožní malým a středním podnikatelům účast ve veřejných zakázkách bez nutnosti vázat své finanční prostředky ke složení jistoty. Pro větší zpřístupnění veřejných zakázek malým a středním podnikatelům budou také podporována speciální školení, která zlepší orientaci podnikatelů v zákoně o veřejných zakázkách, zejména pak s ohledem na zadávací dokumentace a postupy ve výběru uchazečů, a také poskytování informací (BusinessInfo.cz).

⁷⁴ Blending znamená kombinaci úvěrů finančních institucí s financováním formou nenávratné výpomoci a probíhá dvěma hlavními způsoby:

- Paralelní spolufinancování, kdy jednotliví partneři přispívají sami přímo na daný projekt či program,
- Společné spolufinancování, kdy se finanční prostředky od jednotlivých partnerů spojí dohromady a následně putují na podporu daného projektu či programu.

Oblasti podpory:

- Zlepšování podnikatelského prostředí;
- Snižování administrativní zátěže;
- Podpora zavádění managementu kvality;
- Podpora zapojení malých a středních podnikatelů do oblasti technické normalizace;
- Zvyšování kvality poradenských služeb a zvyšování informovanosti;
- Inovativní poradenské služby pro podnikání založené na znalostech – mentoring, technologický scouting, koučing, market intelligence a technologický foresighting;
- Rozvoj poradenských služeb na podporu ochrany a nakládání s duševním vlastnictvím;
- Rozvoj poradenských služeb pro strategické řízení podniku a inovační management, včetně poradenství při ukončení podnikání a předávání firem;
- Podpora podnikavosti (pořádání soutěží o nejlepší podnikatelský záměr či zakládání firem);
- Rozvoj vzdělávání pro zkvalitnění netechnických kompetencí firem včetně rozvoje klíčových dovedností;
- Podpora technického vzdělávání a speciálních školení;
- Podpora infrastruktury pro firemní vzdělávání a školení, včetně rozvoje školicích středisek;
- Podpora sociálního podnikání včetně CSR;
- Podpora začínajících malých a středních podnikatelů pomocí finančních nástrojů;
- Podpora školení pro větší zapojení MSP do veřejných zakázek;
- Podpora MSP v rámci veřejných zakázek prostřednictvím záruk za návrh do veřejné zakázky.

Pozn.: Modře označené oblasti podpory jsou určeny zejména na podporu regionů se soustředěnou podporou státu.

Spin off – firma, která využívá hmotného či nehmotného majetku jiného právního subjektu k zahájení svého podnikání

Start-up – nově zakládaná firma či firma s krátkou historií

Early stage – firma v raném stadiu rozvoje, která již vyrábí svůj produkt, má nastavené vztahy se svými partnery (obchodními a finančními), vymezené své vlastní místo na trhu a má potenciál dalšího rozvoje

Development phase – růstová fáze životního cyklu již existující firmy, která připravuje nový produkt či služby, představující významnou změnu v její nabídce, či vstup na zahraniční trhy

(Zdroj: MPO)

8.4.2 Strategická priorita č. 2 – Rozvoj podnikání založeného na podpoře výzkumu, vývoje a inovací, včetně inovační a podnikatelské infrastruktury

Tato strategická priorita je orientována na podporu počáteční fáze podnikání inovativních malých a středních podniků a následný rozvoj jejich podnikání a zahrnuje rovněž podporu rozvoje podnikatelské a inovační infrastruktury s důrazem na podporu spolupráce firem a výzkumných organizací.

Hlavním cílem je podpora upgradingu malých a středních podniků k podnikání založenému na **inovační konkurenční výhodě**.

Výzkumné, vývojové a inovační aktivity MSP a spolupráce s výzkumnými organizacemi

Mezi hlavní výzvy v oblasti posílení konkurenceschopnosti patří **zvýšení soukromých výdajů na výzkum, vývoj a inovace**. Cílem je zvýšit angažovanost a motivaci malých a středních podniků financovat výzkum a vývoj, a to jak vlastní, tak i externí nakoupený od jiné soukromé společnosti či veřejné instituce. V rámci této priority budou podporovány především inovační aktivity a kooperační vazby v oborech s vysokou přidanou hodnotou, klíčových technologií a s růstovým potenciálem zaměřené na technické i netechnické inovace. **Důraz bude kladen na podporu vlastních výzkumných a vývojových kapacit nejlépe s mezinárodním prvkem**. Dále budou podporovány aktivity zaměřené na rozvoj digitální ekonomiky a center progresivních ICT služeb.

Prostřednictvím této priority dojde k přímé podpoře inovačních projektů malých a středních firem a **klíčovým faktorem bude především přenesení výsledků výzkumu a vývoje, případně dalších nových znalostí do praxe**. Výsledkem poskytnutých podpor bude zvýšení konkurenceschopnosti MSP, vznik nových pracovních příležitostí a pozitivní dopad na životní prostředí a společnost prostřednictvím inovací v oblasti používaných technologií. **Absence moderních technologických zařízení je jedna z přetrvávajících bariér konkurenceschopnosti českých podnikatelů**, nicméně samotná investice do těchto zařízení sama o sobě tuto konkurenceschopnost neposílí. **Sofistikované investice musí být doplněny rozvojem vlastních znalostních a vývojových aktivit a rozvojem samotného výrobního produktu, tzn. ne pouze nákupem inovací**. V rámci těchto aktivit se zejména bude posuzovat jaká je vazba nakupované technologie na strategické cíle firmy, jaká je vazba na rozvoj vlastních vývojových a inovačních aktivit a tvorbu vlastního unikátního know-how a také vazba na expanzi na nové trhy.

Ke zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podnikatelů napomáhá i špičkový **design**. Proto bude součástí podporovaných činností i podpora při začleňování designu do podnikatelské strategie malých a středních podniků, pomoc při výběru vhodného designéra, vytvoření podmínek pro účinnou spolupráci designéra s podnikateli, částečná úhrada finančních nákladů na vytvoření autorského díla a propagace takto vzniklých nových produktů s kvalitním designem.

Tato priorita je dále také zaměřena na posílení konkurenceschopnosti MSP prostřednictvím podpory rozvoje progresivních ICT v podnicích. Sektor ICT se stává stále důležitější, stále zvyšuje svůj podíl na fungování podniků i na tvorbě HDP. Současně **ICT podporují i inovační procesy v ostatních odvětvích.**

V rámci podpory inovačního podnikání hraje velmi významnou roli navázání spolupráce malých a středních podniků s vysokými školami (zejména s technickými a přírodovědnými obory) **a výzkumnými institucemi.** Nástroje na podporu spolupráce by měly směřovat postupně od společných diplomantů a doktorandů až po profesorské židle, případně na další nástroje podporující horizontální mobilitu mezi výzkumnými organizacemi a podniky. Malé a střední podniky potřebují v rané etapě především snížit rizika a náklady při vyhledávání vhodných partnerů z vědecko-výzkumného sektoru, proto bude podporován transfer znalostí a technologií mezi výzkumnými organizacemi a podniky, např. prostřednictvím **inovačních voucherů**. Přínosem inovačních voucherů bude snížení nákladů malých a středních firem, zvýšení dostupnosti specializovaných měřících, testovacích a výzkumných služeb pro malé a střední podniky a také dojde k motivaci výzkumných organizací, aby aktivně vytvářely v rámci své organizační struktury vnitřní podmínky a přístupy, které budou malým a středním podnikatelům vyhovovat. Inovační vouchery pomohou odbourávat bariéry vzájemné nedůvěry firemního a akademického sektoru.

Další možnosti pro zintenzivnění spolupráce mezi malými a středními podnikateli a vysokými školami jsou **tzv. profesorské židle**. Tento nástroj je založen na principu sdíleného financování vícero malých a středních firem, které umožní do regionu přivést či následně udržet špičkové vědecké pracovníky, profesory, včetně zahraničních výzkumníků. Tento typ podpory výrazně přispěje k rozvoji spolupráce mezi akademickým a podnikovým sektorem a současně vytvoří podmínky pro větší přínos výzkumu pro danou regionální či místní ekonomiku.

Bude podporován transfer znalostí a zkušeností z univerzit a výzkumných center do malých a středních podniků. Zde bude využito znalostí z programovacího období 2007 až 2013, konkrétně z projektu s britskou University of Salford⁷⁵. Podpora bude směřována především na zvýšení mobility akademických a výzkumných pracovníků, čímž dochází k intenzivnějšímu přenosu nekodifikovatelných znalostí.

Na kvalitu spolupráce mezi podnikateli a akademickou sférou, ale i mezi podnikateli navzájem, mají významný vliv i intermediální instituce typu komor, asociací, svazů či klastrů. Tyto instituce mohou napomoci při zprostředkování vzniku konkrétní zacílené spolupráce dosud neznajících se partnerů. Proto budou poskytovány koordinační a vyhledávací granty zacílené na tento intermediální sektor.

⁷⁵ Pilotní program znalostního transferu v českém prostředí – Cílem projektu je využít model britského programu „Knowledge Transfer Partnership“ (KTP) a napomoci užší spolupráci českých univerzit a výzkumných a vývojových pracovišť s podnikateli, zejména inovativně zaměřenými malými a středními podniky. Program KTP podporuje společné projekty podnikatelů a univerzit, při kterých dochází k přímé aplikaci výzkumných poznatků v podniku, které mají strategický význam pro jeho další rozvoj, za účasti jednoho či více kvalifikovaných odborníků a za odborného dohledu univerzitního pracoviště. Projekt je realizován ve spolupráci s odborníky z University of Salford z Velké Británie.

Inovační a podnikatelská infrastruktura

Podnikatelské aktivity ve výzkumu, vývoji a inovacích jsou ve většině případů spojeny s investicemi do technologického, ale i laboratorního vybavení. Malí a střední podnikatelé, kteří tyto aktivity v oblasti VaVaI realizují jen zřídka, mohou využít služeb výzkumných organizací, jako jsou vysoké školy či výzkumné ústavy, které disponují špičkovým vybavením a technologiemi. Při častějších výzkumných činnostech ovšem podnikatelé potřebují tato technologická a laboratorní zařízení nakoupit a přizpůsobit vlastním specifickým podmínkám. V takovémto případě se jedná o finančně velmi náročnou investici pro malé a střední podnikatele, a proto bude v rámci této strategické priority podporována.

V současném i předchozím programovacím období ČR investovala značné prostředky do rozvoje technické infrastruktury vědeckotechnických parků, podnikatelských inkubátorů a center pro transfer technologií. Na počátku období 2014+ tak bude prakticky ve všech krajích připravena technická infrastruktura pro fungování těchto podpůrných institucí. Je ale nezbytné se neomezit pouze na část fyzické výstavby, ale soustředit se na dlouhodobou péči o tyto nemovitosti a na **rozvoj potřebné škály a zejména kvality poskytovaných služeb podporujících inovativní podnikání**.

V rámci této priority budou podpořeny projekty, jejichž cílem bude rozvoj podnikatelské infrastruktury. V této souvislosti je nutné především zmínit **rozvoj průmyslových zón a parků, regeneraci brownfieldů za účelem další podnikatelské činnosti či rozvoj především stávajících podnikatelských inkubátorů a inovačních center**, které umožňují zejména malým a středním podnikatelům založit své podnikání a následně i jeho rozvoj. Začínajícím podnikatelům poskytují vhodné startovací podmínky pro fungování podniku a mimo podnikatelských prostor jim nabízejí také kancelářskou infrastrukturu, administrativní služby a odborné poradenství.

Budování podpůrné podnikatelské infrastruktury v regionech je dobrý předpoklad pro rozhodnutí podnikatelů či velkých nadnárodních firem přinést zamýšlenou investici právě do určitého regionu, a tím pak následně snížit nezaměstnanost v tomto regionu a také zvýšit jeho ekonomickou prosperitu.

Podpora inovací prostřednictvím poptávkových nástrojů

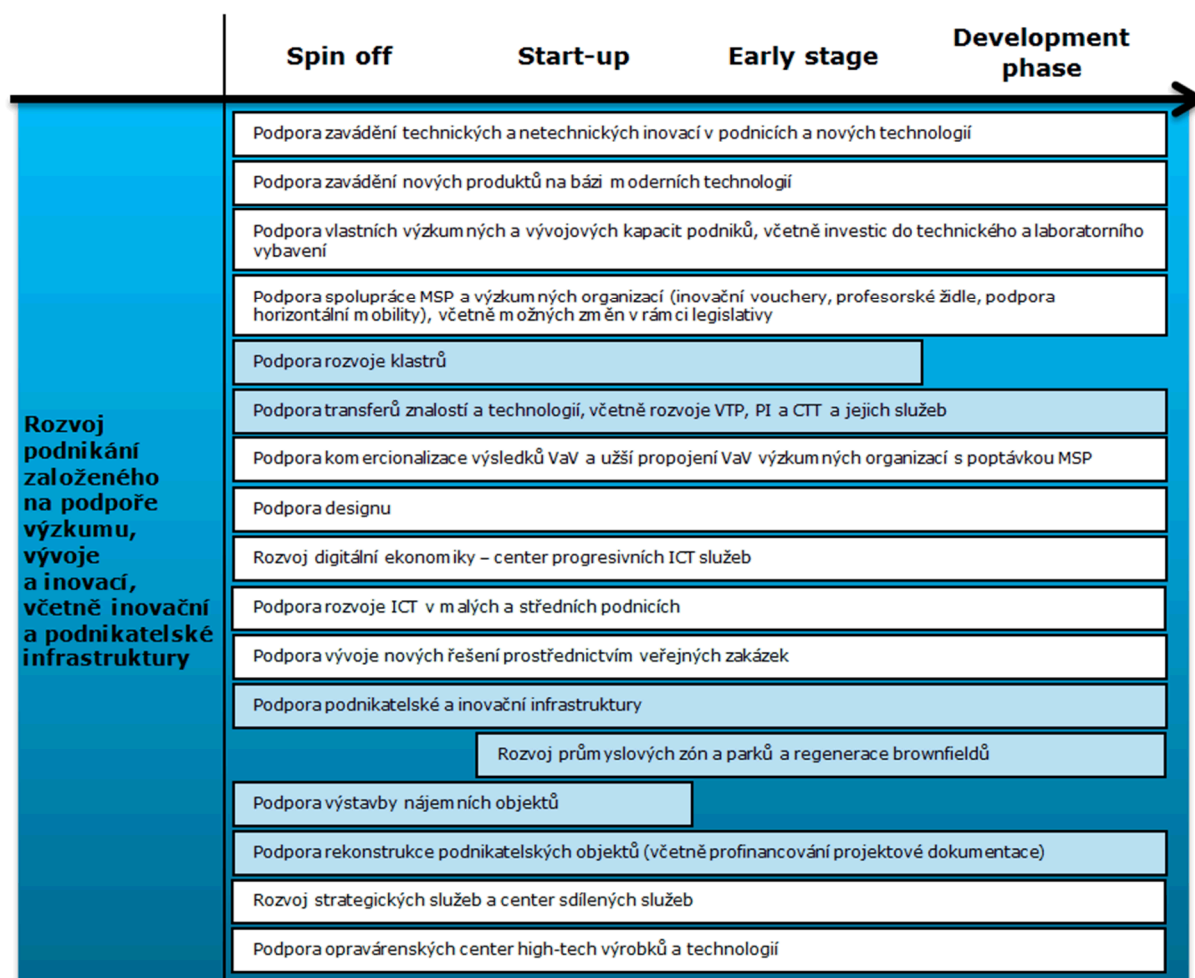
V návaznosti na zkušenosti z předešlého programovacího období a vyhodnocení současné situace bude podpořen **rozvoj klastrových iniciativ** jak z hlediska horizontální dimenze spolupráce (mezi MSP a institucemi podobného či doplňkového zaměření), tak i vertikální spolupráce (mezi firmami, jejichž produkty na sebe navazují v rámci hodnotového řetězce). Podpora se bude zaměřovat zejména na projekty kolektivního výzkumu odpovídající inovačním potřebám malých a středních podniků v dané technologické oblasti a projekty s potenciálem posunu odvětví na vyšší technologickou úroveň. Důležitou oblastí je také větší zapojení klastrů do evropského výzkumného prostoru a posílení jejich přeshraničních aktivit.

Mnoho příležitostí pro uplatnění inovací je v institucích veřejného sektoru, zejména v institucích, kde jsou nezbytné špičkové technologie (např. nemocnice, vojenské a bezpečnostní instituce apod.). Na tyto příležitosti je však třeba vhodně upozornit ve formě poptávky, aby na ně firmy, včetně malých a středních, mohly reagovat. Za tímto účelem vznikne v ČR nástroj, který tento problém bude řešit prostřednictvím **kombinace koordinace poptávky veřejných institucí po inovativních řešeních a financování projektů firem v podobě veřejných soutěží na cílený VaV**. Cílem této priority bude vytvoření nástroje obdobného britskému programu Small Business Research Initiative (SBRI)⁷⁶ či jeho ekvivalentu z jiných zemí (např. Nizozemsko). Program vytvoří poptávku po inovativních produktech či technologiích prostřednictvím koordinace a selekce poptávky institucí veřejného sektoru, přičemž vývoj inovativního řešení konkrétního problému bude podpořen z veřejných zdrojů. Současně bude program motivovat firmy k hledání vhodných partnerů pro spolupráci, čímž se veřejné prostředky dostanou přes podpořené firmy do výzkumných organizací. V případě vývoje úspěšného řešení vzniknou nové obchodní příležitosti (nejen v rámci ČR) a zvýší se konkurenceschopnost firem. Vedle samotného vývoje nového řešení je významnou formou podpory zavedení anebo jeho prověření přímo ve veřejných institucích (nemocnice, školy, energetické, vodárenské, dopravní podniky atd.) či jimi zřizovaných firmách.

Oblasti podpory:

- Podpora zavádění technických a netechnických inovací v podnicích a nových technologií;
- Podpora zavádění nových produktů na bázi moderních technologií;
- Podpora vlastních výzkumných a vývojových kapacit podniků, včetně podpory investic do technologického a laboratorního vybavení;
- Podpora spolupráce MSP a výzkumných organizací (inovační vouchery, profesorské židle, podpora horizontální mobility), včetně možných změn v rámci legislativy;
- Podpora rozvoje klastrů;
- Podpora transferů znalostí a technologií, včetně rozvoje VTP, PI a CTT a jejich služeb;
- Podpora komercializace výsledků VaV a užší propojení VaV výzkumných organizací s poptávkou MSP;
- Podpora designu;
- Rozvoj digitální ekonomiky – center progresivních ICT služeb;
- Podpora rozvoje ICT v malých a středních podnicích;
- Podpora vývoje nových řešení prostřednictvím veřejných zakázek;
- Podpora podnikatelské a inovační infrastruktury;
- Rozvoj průmyslových zón a parků a regenerace brownfieldů;
- Podpora výstavby nájemních objektů;
- Podpora rekonstrukce podnikatelských objektů (včetně profinancování projektové dokumentace);
- Rozvoj strategických služeb a center sdílených služeb;
- Podpora opravárenských center high-tech výrobků a technologií.

⁷⁶ Hlavním cílem britské Výzkumné iniciativy pro malé podniky (Small Business Research Initiative) je zvýšit úspěšnost malých a středních podniků při získávání veřejných finančních prostředků na provádění výzkumu a vývoje. Iniciativa vznikla v roce 2000 a jsou v ní zapojena některá britská ministerstva, která alokují minimálně 2,5% svého rozpočtu na VaV pro MSP. Britská Rada pro výzkum (Research Council) má vlastní schéma, nazvané Small Business Research (SBR), kde je 2,5 % z celkového rozpočtu určeného pro VaV na univerzitách věnováno na spolupráci těchto institucí s malými a středními podniky.

Pozn.: Modře označené oblasti podpory jsou určeny zejména na podporu regionů se soustředěnou podporou státu.

Spin off – firma, která využívá hmotného či nehmotného majetku jiného právního subjektu k zahájení svého podnikání

Start-up – nově zakládaná firma či firma s krátkou historií

Early stage – firma v raném stadiu rozvoje, která již vyrábí svůj produkt, má nastavené vztahy se svými partnery (obchodními a finančními), vymezené své vlastní místo na trhu a má potenciál dalšího rozvoje

Development phase – růstová fáze životního cyklu již existující firmy, která připravuje nový produkt či služby, představující významnou změnu v její nabídce, či vstup na zahraniční trhy

(Zdroj: MPO)

8.4.3 Strategická priorita č. 3 – Podpora internacionalizace MSP

Současná vlna globalizace se vyznačuje výrazným snižováním překážek obchodu a také dopravních, komunikačních a informačních nákladů, a otevírá tak velké možnosti i za hranicemi Evropy. Pro mnohé malé a střední podniky však státní hranice stále představují významnou překážku pro rozšiřování podnikání a tyto podniky jsou stále značně nebo dokonce zcela závislé na svých domácích trzích. Znepokojivá je skutečnost, že velká část malých a středních podniků o internacionalizaci ani neuvažuje, přestože již dnes čelí na domácím trhu výrazné mezinárodní konkurenci. Aktivní internacionalizace navíc posiluje růst, zvyšuje konkurenceschopnost a podporuje dlouhodobou udržitelnost podniku. Zahájení mezinárodních aktivit je však pro většinu malých společností stále ještě velkým krokem. Tyto společnosti většinou nemají zdroje a kontakty, které by je upozornily na vhodné obchodní příležitosti, potenciální partnery a mezery na zahraničních trzích.

Mnoha malým a středním podnikatelům, kteří se nachází v nejranějších stádiích internacionalizace, chybí zdroje a odborné znalosti potřebné pro rozpoznání obchodních příležitostí v zahraničí, nalezení potencionálních obchodních partnerů či partnerů pro technologickou spolupráci, osvojení zahraničních obchodních praktik, efektivní ochranu duševního vlastnictví, zvládnutí vývozních postupů, dovozních předpisů, technických norem a výrobních specializací, právních a správních předpisů, marketingových požadavků apod. Za účelem zvládnutí těchto překážek a usnadnění vstupu na zahraniční trhy bude malým a středním podnikům poskytována podpora v podobě specifického exportního vzdělávání a školení a dalších podpůrných služeb. Rozvoj specializovaných poradenských služeb pro malé a střední podnikatele zajistí co nejjednodušší přístup k informacím důležitým z hlediska exportu a přispěje ke kontinuálnímu snižování prvotních nákladů a rizik souvisejících se zahájením jejich mezinárodních aktivit. Dostupnost těchto klíčových informací má totiž i přímý vliv na kvalitu internacionalizační strategie podnikatelů.

Poradenské služby budou zacíleny na **poskytování informací o zahraničních trzích, o uplatnění technologií na těchto trzích, o možnostech financování a pojištění exportu, o službách sítě pro podporu exportu a o Enterprise Europe Network (EEN)**. Dále se zaměří na **pomoc s vyhledáváním obchodních partnerů a partnerů pro technologickou spolupráci, identifikaci a předvídání nových trendů a směrů vývoje a globální poptávky (foresight), individuální poradenství „na míru“ či vytváření sítí spolupráce v oblasti informačních služeb** (viz strategická priorita č. 1).

Významným nástrojem pro zvýšení poptávky po českém exportu a usnadnění internacionalizace malých a středních podniků je podpora jejich **účasti na specializovaných veletrzích a výstavách v zahraničí, incomingových misích, zahraničních obchodních misích za přítomnosti zástupců české politické reprezentace a jiných specializovaných networkingových aktivitách v zahraničí**.

Současně budou moci české malé a střední podniky ucházející se o veřejné zakázky v zahraničí získat podporu ve formě záruky za návrh do veřejné zakázky. Neexistence tohoto opatření může totiž výrazně limitovat přístup českých malých a středních podniků k zahraničním tendrům.

Podpora zapojení českých malých a středních podniků do **přeshraničních a mezinárodních klastrových iniciativ** přispěje k jejich rozvoji na cílových trzích, nalezení strategických či obchodních partnerů a zvýšení jejich konkurenceschopnosti. S těmito cíli souvisí také podpora účasti českých společností v **mezinárodních projektech** (např. projekty vnější pomoci EU, unijní programy EU pro podporu VaVaI a podnikání), podpora **bilaterálních programů mezinárodní spolupráce firem** či podpora jejich **inkubace v zahraničí**.

Pro povzbuzení pronikání malých a středních podnikatelů na trhy třetích zemí a rychle rostoucích ekonomik (high growth markets) je nezbytné, aby státní instituce (ČEB, EGAP), komerční banky a komerční pojišťovny (s případnou státní podporou) ve svém produktovém portfoliu nabídly takové **exportní pojištění a financování**, jež bude vyhovovat potřebám malých a středních firem.

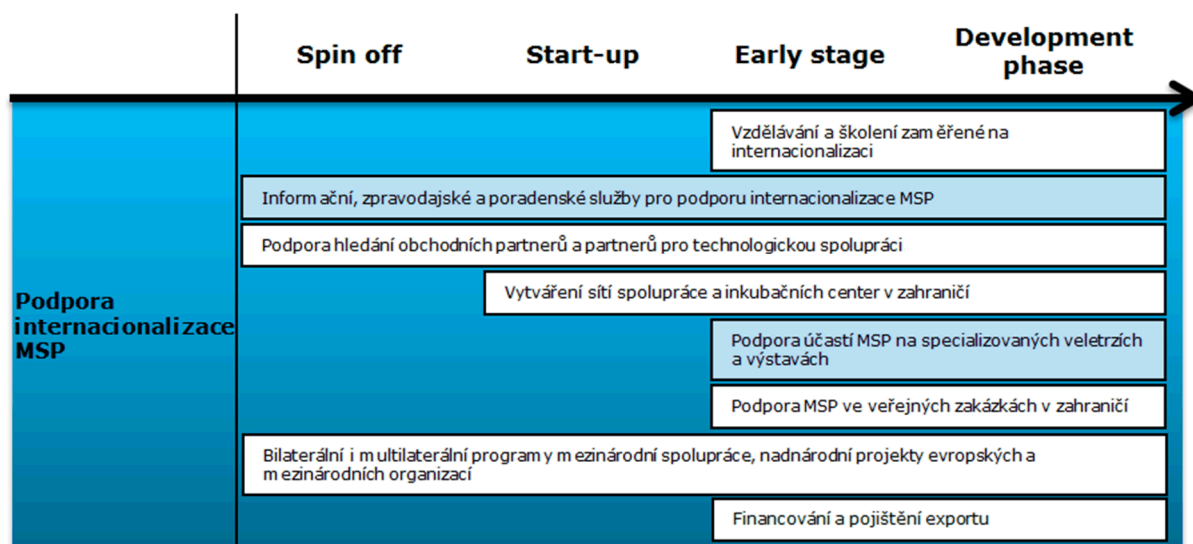
V oblasti státem podporovaného financování a pojišťování vývozu je připraveno několik programů, které umožní malým a středním podnikům získat financování svých přímých vývozních aktivit nebo svých subdodávek v rámci financování střednědobých a dlouhodobých vývozních úvěrů realizovaných významnými českými exportéry. Programy realizuje ČEB formou přímého financování nebo ve spolupráci s ČMZRB, EGAP a komerčními bankami. Do praxe jsou uváděny i nové distribuční kanály pro zajištění služeb pro malé a střední podniky (např. přes faktoringové společnosti).

Vstupem České republiky do Evropské unie se českým firmám otevřel **trh se 450 mil. spotřebiteli**. V současné době je v EU věnována zejména velká pozornost **odbourávání bariér na vnitřním trhu EU**, nicméně pro české podnikatele stále představuje státní hranice významnou překážku pro rozšíření podnikání a někteří z nich se spoléhají pouze na domácí poptávku.

Nicméně jak na domácím, tak i na unijním trhu se musí malí a střední podnikatelé vyrovnat s velmi ostrou konkurencí jak českých, tak i zahraničních podnikatelských subjektů. Evropa se navíc potýká s vleklou finanční a ekonomickou krizí, vysokým zadlužením a poklesem růstu a poptávky, které se přesouvají do zemí BRICS. Proto bude kladen **velký důraz i na podporu aktivní internacionalizace a hledání nových exportních teritorií a příležitostí**.

Oblasti podpory:

- Vzdělávání a školení zaměřené na internacionalizaci;
- Informační, zpravodajské a poradenské služby pro podporu internacionalizace MSP;
- Podpora hledání obchodních partnerů a partnerů pro technologickou spolupráci;
- Vytváření sítí spolupráce a inkubačních center v zahraničí;
- Podpora účastí MSP na specializovaných veletrzích a výstavách;
- Podpora MSP ve veřejných zakázkách v zahraničí
- Bilaterální i multilaterální programy mezinárodní spolupráce, nadnárodní projekty evropských a mezinárodních organizací;
- Financování a pojištění exportu.

Pozn.: Modře označené oblasti podpory jsou určeny zejména na podporu regionů se soustředěnou podporou státu.

Spin off – firma, která využívá hmotného či nehmotného majetku jiného právního subjektu k zahájení svého podnikání

Start-up – nově zakládaná firma či firma s krátkou historií

Early stage – firma v raném stadiu rozvoje, která již vyrábí svůj produkt, má nastavené vztahy se svými partnery (obchodními a finančními), vymezuje své vlastní místo na trhu a má potenciál dalšího rozvoje

Development phase – růstová fáze životního cyklu již existující firmy, která připravuje nový produkt či služby, představující významnou změnu v její nabídce, či vstup na zahraniční trhy

(Zdroj: MPO)

8.4.4 Strategická priorita č. 4 – Udržitelné hospodaření s energií a rozvoj inovací v energetice

Tato oblast se zaměří na podporu podnikatelských aktivit v oblasti úspor energie a také obnovitelných a druhotných zdrojů energie. **Cílem poskytování podpor je snížit energetickou náročnost na jednotku produkce při zachování dlouhodobé stability a dostupnosti energie pro podnikatelskou sféru.** Právě snižování energetické náročnosti, zvyšování účinnosti přeměn a využití energie a také úspory energie jsou důležitým základem pro dlouhodobě udržitelné hospodaření s energií a zvyšování konkurenceschopnosti podnikání v důsledku snižování nákladů na jejich aktivity. Zvyšování efektivnosti využívání energie je nezbytné také v souvislosti s klesající dostupností vlastních disponibilních zdrojů a trvalou průmyslovou orientací ČR.

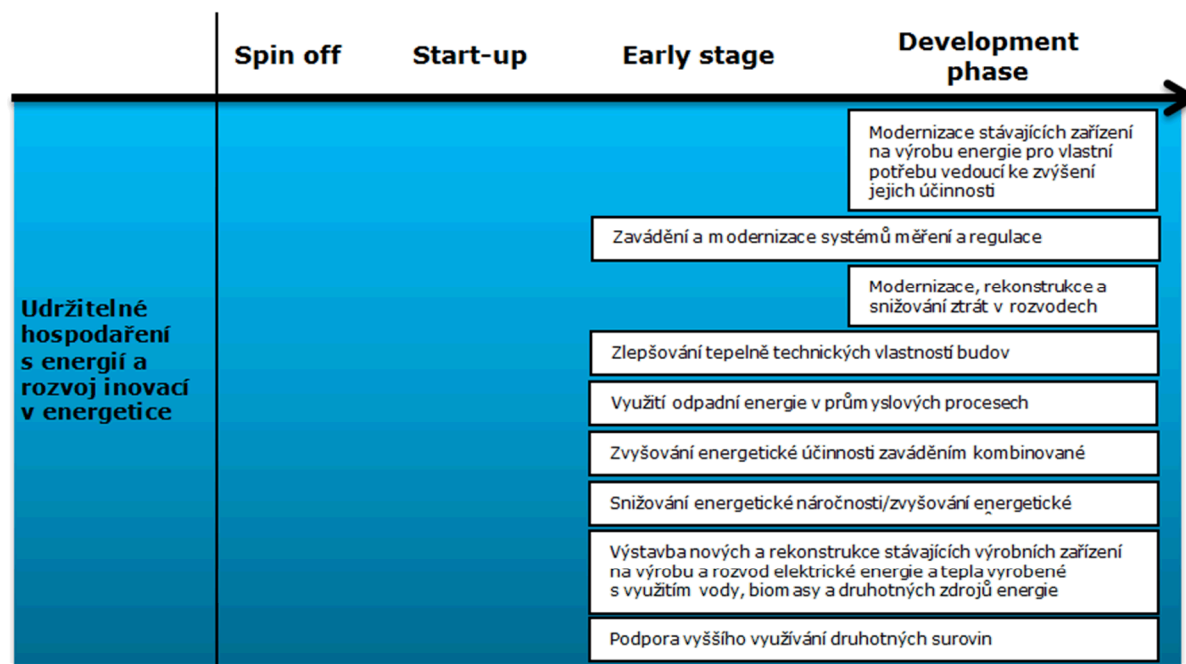
Mezi další cíle této priority patří omezení závislosti české ekonomiky na dovozu energetických komodit, snížení spotřeby fosilních primárních energetických zdrojů a podpora podnikatelů v oblasti využití obnovitelných zdrojů energie. Dále bude podporována také modernizace stávajících zařízení na výrobu energie vedoucí ke zvýšení jejich účinnosti, zavádění a modernizace systémů měření a regulace, modernizace, rekonstrukce a snižování ztrát v rozvodech elektřiny a tepla a využití ztrátové energie v průmyslových procesech.

Podpora v oblasti udržitelného hospodaření s energií se neomezí pouze na podporu efektivnějšího využívání zdrojů energie nákupem a zaváděním dostupných moderních technologií, ale bude se soustředit i na podporu zavádění inovací, a to ve hledání nových alternativních zdrojů a také v oblasti efektivnějšího využívání tradičních energetických zdrojů, které přináší jak významné úspory energie, tak i technologie šetrnější k životnímu prostředí. Důležité jsou také inovace v oblasti úspor spotřeby energie.

Dále bude také podporováno snižování energetické náročnosti budov, výstavba zařízení na výrobu a rozvod elektrické a tepelné energie vyrobené z obnovitelných zdrojů energie a rekonstrukce stávajících výrobních zařízení za účelem využití obnovitelných zdrojů energie. **Podporovat se bude také zavádění technických normy ČSN EN ISO 50001 (01 1501) Systémy managementu hospodaření s energií – Požadavky s návodem k použití.**

Oblasti podpory:

- Modernizace stávajících zařízení na výrobu energie pro vlastní potřebu vedoucí ke zvýšení jejich účinnosti;
- Zavádění a modernizace systémů měření a regulace;
- Modernizace, rekonstrukce a snižování ztrát v rozvodech elektřiny a tepla;
- Zlepšování tepelně technických vlastností budov, s výjimkou rodinných a bytových domů;
- Využití odpadní energie v průmyslových procesech;
- Zvyšování energetické účinnosti zaváděním kombinované výroby elektřiny a tepla;
- Snižování energetické náročnosti/zvyšování energetické účinnosti výrobních a technologických procesů.
- Výstavba nových a rekonstrukce stávajících výrobních zařízení na výrobu a rozvod elektrické energie a tepla vyrobené s využitím obnovitelných a druhotných zdrojů energie.
- Podpora vyššího využívání druhotných surovin.

Pozn.:

Spin off – firma, která využívá hmotného či nehmotného majetku jiného právního subjektu k zahájení svého podnikání

Start-up – nově zakládaná firma či firma s krátkou historií

Early stage – firma v raném stadiu rozvoje, která již vyrábí svůj produkt, má nastavené vztahy se svými partnery (obchodními a finančními), vymezené své vlastní místo na trhu a má potenciál dalšího rozvoje

Development phase – růstová fáze životního cyklu již existující firmy, která připravuje nový produkt či služby, představující významnou změnu v její nabídce, či vstup na zahraniční trhy

(Zdroj: MPO)

8.5 Rámcové vymezení podporovaných odvětví

V této kapitole jsou rámcově vydefinovány sektory, které jsou vhodné pro veřejnou podporu ze strukturálních fondů a státního rozpočtu a které budou takto zohledněny při tvorbě nového Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost a nových národních programů. Níže uvedené sektory byly vymezeny na základě provedených analýz české ekonomiky, konzultací s širokým spektrem partnerů a zkušeností z realizace operačních programů v rámci předchozích programovacích období a také národních podpůrných nástrojů. Při rozhodování o podpoře konkrétního sektoru ze strukturálních fondů je potřeba respektovat příslušnou legislativu EU týkající se veřejné podpory.

Tabulka č. 16: Seznam podporovaných odvětví

Oddíl	Skupina	Název
		SEKCE A - ZEMĚDĚLSTVÍ, LESNICTVÍ A RYBÁŘSTVÍ
2		Lesnictví a těžba dřeva (pouze 2.40)
		SEKCE B - TĚŽBA A DOBÝVÁNÍ
8		Ostatní těžba a dobývání
		SEKCE C - ZPRACOVATELSKÝ PRŮMYSL ⁷⁷
10		Výroba potravinářských výrobků
11		Výroba nápojů
13		Výroba textilií
14		Výroba oděvů
15		Výroba usní a souvisejících výrobků
16		Zpracování dřeva, výroba dřevěných, korkových, proutěných a slaměných výrobků, kromě nábytku
17		Výroba papíru a výrobků z papíru
18		Tisk a rozmnožování nahraných nosičů
19		Výroba koksu a rafinovaných ropných produktů (pouze 19.20)
20		Výroba chemických látek a chemických přípravků (s výjimkou CZ-NACE C 20.60)
21		Výroba základních farmaceutických výrobků a farmaceutických přípravků
22		Výroba pryžových a plastových výrobků
23		Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků
24		Výroba základních kovů, hutní zpracování kovů; slévárenství (pouze 24.5)
25		Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků, kromě strojů a zařízení
26		Výroba počítačů, elektronických a optických přístrojů a zařízení
27		Výroba elektrických zařízení
28		Výroba strojů a zařízení j. n.
29		Výroba motorových vozidel (kromě motocyklů), přívěsů a návěsů
30		Výroba ostatních dopravních prostředků a zařízení s výjimkou 30.11 Stavba lodí a plavidel
31		Výroba nábytku
32		Ostatní zpracovatelský průmysl
33		Opravy a instalace strojů a zařízení
		SEKCE D – VÝROBA A ROZVOD ELEKTŘINY, PLYNU, TEPLA A KLIMATIZOVANÉHO VZDUCHU
35		Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu (pouze 35.11, 35.12, 35.13, 35.14, 35.21, 35.22, 35.23, 35.30)
		SEKCE E – ZÁSOBOVÁNÍ VODOU; ČINNOSTI SOUVISEJÍCÍ S ODPADNÍMI VODAMI, ODPADY A SANACEMI
38		Shromažďování, sběr a odstraňování odpadů, úprava odpadů k dalšímu využití
		SEKCE F – STAVEBNICTVÍ

⁷⁷ Pokud se nejedná o výrobu erotického zboží.

41	Výstavba budov
42	Inženýrské stavitelství
43	Specializované stavební činnosti
	SEKCE G - VELKOOBCHOD A MALOOBCHOD; OPRAVY A ÚDRŽBA MOTOROVÝCH VOZIDEL
45	Velkoobchod, maloobchod a opravy motorových vozidel
46	Zprostředkování velkoobchodu a velkoobchod v zastoupení (mimo 46.1 a 46.2)
47	Maloobchod, kromě motorových vozidel
	SEKCE H - DOPRAVA A SKLADOVÁNÍ
49	Pozemní a potrubní doprava (pouze 49.31, 49.39, 49.41, 49.42)
50	Vodní doprava (pouze 50.30, 50.40)
52	Skládování a vedlejší činnosti v dopravě (pouze 52.10, 52.21, 52.24)
53	Poštovní a kurýrní činnosti
	SEKCE I - UBYTOVÁNÍ, STRAVOVÁNÍ A POHOSTINSTVÍ
55	Ubytování
56	Stravování a pohostinství
	SEKCE J - INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ ČINNOSTI
58	Vydavatelské činnosti
59	Činnosti v oblasti filmů, videozáznamů a televizních programů, pořizování zvukových nahrávek a hudební vydavatelské činnosti
60	Tvorba programů a vysílání
61	Telekomunikační činnosti
62	Činnosti v oblasti informačních technologií
63	Informační činnosti
	SEKCE L - ČINNOSTI V OBLASTI NEMOVITOSTÍ
68	Činnosti v oblasti nemovitostí (pouze 68.1)
	SEKCE M - PROFESNÍ, VĚDECKÉ A TECHNICKÉ ČINNOSTI
69	Právní a účetnické činnosti
70	Činnosti vedení podniků; poradenství v oblasti řízení
71	Architektonické a inženýrské činnosti; technické zkoušky a analýzy
72	Výzkum a vývoj
73	Reklama a průzkum trhu (pouze 73.2)
74	Ostatní profesní, vědecké a technické činnosti
75	Veterinární činnost
	SEKCE N - ADMINISTRATIVNÍ A PODPŮRNÉ ČINNOSTI
77	Činnosti v oblasti pronájmu a operativního leasingu (pouze 77.4)
78	Činnosti související se zaměstnáním
79	Činnosti cestovních agentur, kanceláří a jiné rezervační a související činnosti
81	Činnosti související se stavbami a úpravou krajiny (pouze 81.2)
82	Administrativní, kancelářské a jiné podpůrné činnosti pro podnikání
	SEKCE P - VZDĚLÁVÁNÍ
85	Vzdělávání
	SEKCE R - KULTURNÍ, ZÁBAVNÍ A REKREAČNÍ ČINNOSTI
93	Sportovní, zábavní a rekreační činnosti (pouze 93.1)
	SEKCE S - OSTATNÍ ČINNOSTI
95	Opravy počítačů a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost
96	Poskytování ostatních osobních služeb

(Zdroj: MPO)

SCHÉMATICKÉ EXECUTIVE SUMMARY KONCEPČNÍ ČÁSTI

Koncepce podpory MSP 2014 – 2020

Globálním cílem Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období let 2014–2020 je kontinuální posilování konkurenceschopnosti a ekonomické výkonnosti malých a středních podnikatelů založené na kvalitním podnikatelském prostředí, na využití a rozvoji jejich inovačního potenciálu, znalostech a vzdělávání (upgrading malých a středních podniků k podnikání založenému na inovační konkurenční výhodě a posunu výše v hodnotových řetězcích), internacionalizaci vyplývající z vnitřního trhu EU a perspektivních trhů ve třetích zemích a celkovém snižování energetické náročnosti podnikání.

SP 1:

Kultivace podnikatelského prostředí, rozvoj poradenských služeb a vzdělávání pro podnikání

Zlepšování podnikatelského prostředí
Snižování administrativní zátěže
Podpora zavádění managementu kvality
Podpora zapojení malých a středních podnikatelů do oblasti technické normalizace
Zvyšování kvality poradenských služeb a zvyšování informovanosti
Inovativní poradenské služby pro podnikání založené na znalostech – mentoring, technologický scouting, koučing, market intelligence a technologický foresighting
Rozvoj poradenských služeb na podporu ochrany a nakládání s duševním vlastnictvím
Rozvoj poradenských služeb pro strategické řízení podniku a inovační management, včetně poradenství při ukončení podnikání a předávání firem
Podpora podnikavosti (pořádání soutěží o nejlepší podnikatelský záměr či zakládání firem)
Rozvoj vzdělávání pro zkvalitnění netechnických kompetencí firem včetně rozvoje klíčových dovedností
Podpora technického vzdělávání a speciálních školení
Podpora infrastruktury pro firemní vzdělávání a školení, včetně rozvoje školicích středisek
Podpora sociálního podnikání včetně CSR
Podpora začínajících malých a středních podnikatelů pomocí finančních nástrojů
Podpora školení pro větší zapojení MSP do veřejných zakázek
Podpora MSP v rámci veřejných zakázek prostřednictvím záručky návrh do veřejné zakázky

SP 2:

Rozvoj podnikání založeného na podpoře výzkumu, vývoje a inovací, včetně inovační a podnikatelské infrastruktury

Podpora zavádění technických a netechnických inovací v podnicích a nových technologií
Podpora zavádění nových produktů na bázi moderních technologií
Podpora vlastních výzkumných a vývojových kapacit podniků, včetně podpory investic do technologického a laboratorního vybavení
Podpora spolupráce MSP a výzkumných organizací, včetně možných změn v rámci legislativy
Podpora rozvoje klastrů
Podpora transferů znalostí a technologií, včetně rozvoje VTP, PI a CTT a jejich služeb
Podpora komercializace výsledků VaV a užší propojení VaV výzkumných organizací s poptávkou MSP
Podpora designu
Rozvoj digitální ekonomiky – center progresivních ICT služeb
Podpora rozvoje ICT v malých a středních podnicích
Podpora vývoje nových řešení prostřednictvím veřejných zakázek
Podpora podnikatelské a inovační infrastruktury
Rozvoj průmyslových zón a parků a regenerace brownfieldů
Podpora výstavby nájemních objektů
Podpora rekonstrukce podnikatelských objektů (včetně profinancování projektové dokumentace)
Rozvoj strategických služeb a center sdílených služeb
Podpora opravárenských center high-tech výrobků a technologií

SP 3:

Podpora internacionalizace MSP

Vzdělávání a školení zaměřené na internacionalizaci
Informace, zpravodajské a poradenské služby pro podporu internacionalizace MSP
Podpora hledání obchodních partnerů a partnerů pro technologickou spolupráci
Vytváření sítí spolupráce a inkubačních center v zahraničí
Podpora účastí MSP na specializovaných veletrzích a výstavách
Podpora MSP ve veřejných zakázkách v zahraničí
Bilaterální i multilaterální programy mezinárodní spolupráce, nadnárodní projekty evropských a mezinárodních organizací
Financování a pojištění exportu

SP 4:

Udržitelné hospodaření s energií a rozvoj inovací v energetice

Modernizace stávajících zařízení na výrobu energie pro vlastní potřebu vedoucí ke zvýšení jejich účinnosti
Zavádění a modernizace systémů měření a regulace
Modernizace, rekonstrukce a snižování ztrát v rozvodech elektřiny a tepla
Zlepšování tepelně technických vlastností budov, s výjimkou rodinných a bytových domů
Využití odpadní energie v průmyslových procesech
Zvyšování energetické účinnosti zaváděním kombinované výroby elektřiny a tepla
Snižování energetické náročnosti/zvyšování energetické účinnosti výrobních a technologických procesů
Výstavba nových a rekonstrukce stávajících výrobních zařízení na výrobu a rozvod elektrické energie a tepla vyrobené s využitím obnovitelných a druhotných zdrojů energie
Podpora vyššího využívání druhotných surovin

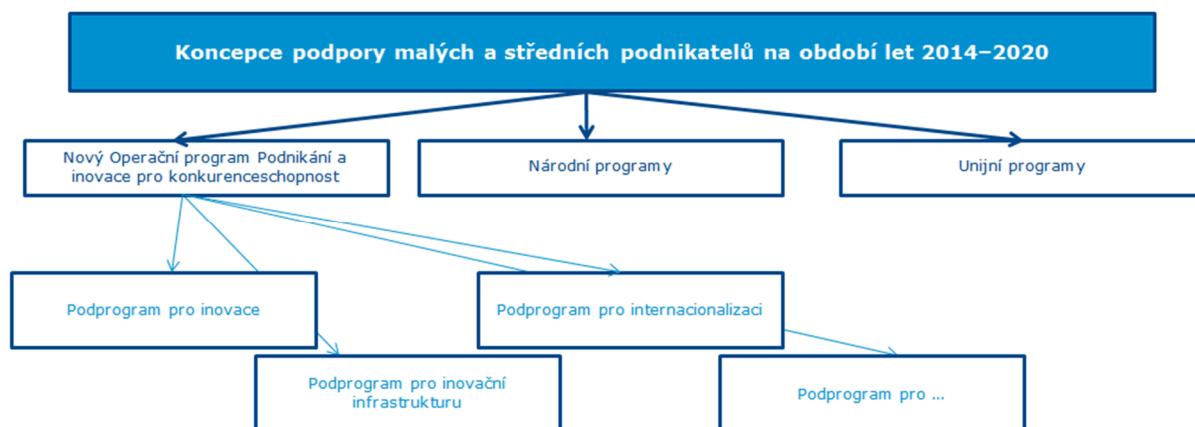
(Zdroj: MPO)

9 REALIZACE A MONITORING KONCEPCE MSP 2014+

Koncepce MSP 2014+ bude realizována prostřednictvím:

- nástrojů k realizaci koncepce uvedených v následující kapitole a prováděných v kompetenci příslušných resortů;
- vyhlášením programů podpory malého a středního podnikání schválených vládou ČR na základě zákona č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, a jejich výzev s využitím prostředků strukturálních fondů a státního rozpočtu při respektování pravidel přípustné intenzity veřejné podpory a regionálních priorit stanovených kraji.

Obrázek č. 6: Realizace Koncepce MSP 2014+

(Zdroj: MPO)

Koncepce MSP 2014+ bude realizována prostřednictvím několika nástrojů. **Oproti minulosti bude větší pozornost věnována obrátkovým nástrojům typu zvýhodněných úvěrů a záruk a také kapitálovým vstupům** (venture kapitálu), ale dále bude pokračovat i podpora prostřednictvím dotačních schémat. Využití jednotlivých nástrojů podpory ve vztahu ke strategickým prioritám koncepce a jejím oblastem podpory je spolu s určením měřitelných ukazatelů, finančním zajištěním plnění oblastí podpory/opatření a určením gesce včetně spolugesce za plnění oblastí podpory uvedeno v Tabulka č. 17: Strategické priority a oblasti podpory Koncepce podpory MSP na období 2014–2020). Definitivní seznam oblastí podpory ovšem bude záviset na řídicích orgánech operačních programů a na rozhodnutí vlády, která operační programy bude schvalovat.

Efektivita využití finančních prostředků a pokrok v podporovaných oblastech budou sledovány a vyhodnocovány prostřednictvím jednotlivých programů.

Tabulka č. 17: Strategické priority a oblasti podpory Koncepce podpory MSP na období 2014–2020

Strategická priorita	Oblast podpory	Typ podpory	Indikátor	Prostředky SF	Prostředky státního rozpočtu	Gestor*	Spoluge stor*
Kultivace podnikatelského prostředí a Rozvoj poradenských služeb pro podnikání	Podpora zavádění managementu kvality	Dotace, poradenství	Počet zavedených systémů	x	-	MPO	
	Podpora zapojení malých a středních podnikatelů do oblasti technické normalizace	Dotace, Poradenství	Počet MSP zapojených do oblasti technické normalizace	x	-	MPO	
	Zvyšování kvality poradenských služeb a zvyšování informovanosti	Dotace, poradenství	Počet podpořených projektů poradenských služeb pro rozvoj podnikání MSP	x	x	MPO	
	Inovativní poradenské služby pro podnikání založené na znalostech – mentoring, technologický scouting, koučing, market intelligence a technologický foresighting	Dotace, poradenství	Počet podpořených projektů, které byly zainvestovány rizikovým kapitálem	x	-	MPO	
	Rozvoj poradenských služeb na podporu ochrany a nakládání s duševním vlastnictvím	Dotace, poradenství	Počet podniků, které využily tyto služby Počet udělených patentů, ochranných známek, zapsaných užitných a průmyslových vzorů v ČR	x	-	MPO	ÚPV
	Rozvoj poradenských služeb pro strategické řízení podniku a inovační management, včetně poradenství při ukončení podnikání a předávání podniků	Dotace, poradenství	Počet podniků, které využily tyto služby	x	-	MPO	MŠMT
	Podpora podnikavosti (pořádání soutěží o nejlepší podnikatelský záměr či zakládání firem)	Dotace	Počet podpořených projektů	x	-	MPO	
	Rozvoj vzdělávání pro zkvalitnění netechnických kompetencí firem včetně rozvoje klíčových dovedností	Dotace	Počet proškolených pracovníků	x	-	MPO, MPSV	
	Podpora technického vzdělávání a speciálních školení	Dotace	Počet proškolených pracovníků Podíl úspěšně proškolených osob, které našly adekvátní uplatnění, na celkovém počtu proškolených osob	x	-	MPO, MPSV	MŠMT
	Podpora infrastruktury pro firemní vzdělávání a školení, včetně rozvoje školicích středisek	Dotace	Počet podpořených projektů Přírůstek kapacity školicího střediska k datu dokončení projektu	x	-	MPO, MPSV	
	Podpora sociálního podnikání včetně CSR	Dotace, poradenství, zvýhodněné úvěry, zvýhodněné záruky	Počet sociálních podniků	x	-	MPO, MPSV	MMR
	Podpora začínajících malých a středních podnikatelů pomocí finančních nástrojů	Zvýhodněné úvěry, zvýhodněné záruky, rizikový kapitál	Počet podpořených začínajících MSP Počet podpořených projektů, které byly	x	x	MPO	MPSV

Strategická priorita	Oblast podpory	Typ podpory	Indikátor	Prostředky SF	Prostředky státního rozpočtu	Gestor*	Spoluge stor*
			zainvestovány rizikovým kapitálem				
	Podpora školení pro větší zapojení MSP do veřejných zakázek	Dotace	Počet proškolených MSP	x	-	MPO	MMR
	Podpora MSP v rámci veřejných zakázek prostřednictvím záruk za návrh do veřejné zakázky	Zvýhodněné záruky	Počet zaručených jistot MSP v rámci veřejných zakázek a procento úspěšnosti MSP v tendrech	-	x	MPO	MMR
Rozvoj podnikání založeného na podpoře výzkumu, vývoje a inovací, včetně inovační a podnikatelské infrastruktury	Podpora zavádění technických a netechnických inovací v podnicích a nových technologií	Zvýhodněné úvěry, zvýhodněné záruky	Podíl inovací v podpořených podnicích, které představují inovace vyšších řádů (nové v EU, ve světě) Počet MSP, které uvedly na trh nové nebo inovované produkty, zavedly procesní, organizační a marketingové inovace	x	x	MPO	
	Podpora zavádění nových produktů na bázi moderních technologií	Zvýhodněné úvěry, zvýhodněné záruky	Počet podpořených projektů Podíl z tržeb inovovaných produktů na celkových tržbách u podpořených firem	x	-	MPO	
	Podpora vlastních výzkumných a vývojových kapacit MSP, včetně podpory investic do technologického a laboratorního vybavení	Dotace	Počet podpořených projektů Počet podniků, které začaly provádět vlastní VaV v důsledku podpory (podíl těchto podniků na celkovém počtu podniků, které začaly provádět vlastní VaV)	x	-	MPO	MŠMT
	Podpora spolupráce MSP a výzkumných organizací, včetně možných změn v rámci legislativy	Dotace	Počet podpořených projektů podpory vzniku a rozvoje kooperace MSP a výzkumných organizací Horizontální mobilita mezi podniky a výzkumnými organizacemi (počet osobodnů)	x	x	MPO	MŠMT, TA ČR
	Podpora rozvoje klastrů	Dotace	Počet podpořených projektů na rozvoj klastrů Výdaje na VaV indukované společnými projekty v rámci podpořených klastrů	x	-	MPO	
	Podpora transferů znalostí a technologií, včetně rozvoje VTP, PI a CTT a jejich služeb	Dotace	Počet podpořených projektů na rozvoj VTP, PI, CTT Počet inovačních firem podpořených inkubátory, inovačními centry a VTP	x	-	MŠMT	MPO

Strategická priorita	Oblast podpory	Typ podpory	Indikátor	Prostředky SF	Prostředky státního rozpočtu	Gestor*	Spoluge stor*
			Počet podpořených projektů podpory transferů znalostí a technologií				
	Podpora komercializace výsledků VaV, užší propojení VaV výzkumných organizací s poptávkou MSP	Dotace, zvýhodněné úvěry, zvýhodněné záruky, rizikový kapitál	Počet podpořených projektů	x	x	MPO	TA ČR
	Podpora designu	Dotace	Počet podpořených projektů	x	x	MPO	
	Rozvoj digitální ekonomiky - center progresivních ICT služeb	Zvýhodněné úvěry	Počet projektů MSP na rozvoj ICT	x	-	MPO	
	Podpora rozvoje ICT v malých a středních podnicích	Dotace	Počet MSP, které díky této podpoře zefektivnily vnitropodnikové procesy	x	-	MPO	
	Podpora vývoje nových řešení prostřednictvím veřejných zakázek	Dotace	Počet úspěšných výstupů MSP z realizovaných veřejných zakázek Počet podpořených projektů	x	x	MPO	TA ČR
	Podpora podnikatelské a inovační infrastruktury	Dotace	Počet podpořených projektů	x	x	MPO	MŠMT
	Rozvoj průmyslových zón a parků a regenerace brownfieldů	Dotace	Počet podpořených zón a parků, Plocha revitalizovaného území (ha)	x	x	MPO	
	Podpora výstavby nájemních objektů	Dotace	Počet podpořených projektů Plocha nově vystavených nájemních objektů (m ²)	x		MPO	
	Podpora rekonstrukce podnikatelských objektů (včetně profinancování projektové dokumentace)	Zvýhodněné úvěry, zvýhodněné záruky	Počet podpořených projektů Podlahová plocha rekonstruovaných objektů	x		MPO	
	Rozvoj strategických služeb a center sdílených služeb	Dotace	Počet podpořených projektů	x	x	MPO	
	Podpora opravárenských center high-tech výrobků a technologií	Dotace	Počet podpořených projektů	x		MPO	
Podpora internacionalizace MSP	Vzdělávání a školení zaměřené na internacionalizaci	Dotace	Počet návštěvníků vzdělávacích seminářů v rámci podpory internacionalizace	x	-	MPO	
	Informace, zpravodajské a poradenské služby pro podporu internacionalizace MSP	Dotace	Počet podniků, které využily tyto služby	x	-	MPO	
	Podpora hledání obchodních partnerů a partnerů pro technologickou spolupráci	Dotace	Počet propojených MSP se zahraničními obchodními partnery	x	-	MPO	
	Vytváření sítí spolupráce a inkubačních center v zahraničí	Dotace	Počet podniků zapojených do spolupráce	x	-	MPO	
	Podpora účasti MSP na specializovaných veletrzích a výstavách	Dotace	Počet MSP na specializovaných veletrzích a výstavách	-	x	MPO	MZV
	Podpora MSP ve veřejných zakázkách v zahraničí	Zvýhodněné záruky	Počet podpořených podniků	-	x	MPO	
	Bilaterální i multilaterální programy mezinárodní spolupráce, nadnárodní projekty evropských	Dotace	Počet podpořených podniků, které se zúčastnily	x	x	MPO	

Strategická priorita	Oblast podpory	Typ podpory	Indikátor	Prostředky SF	Prostředky státního rozpočtu	Gestor*	Spoluge stor*
	a mezinárodních organizací		těchto programů				
	Financování a pojištění exportu	Zvýhodněné úvěry, Zvýhodněné záruky, Dotace	Počet MSP, které využily tyto služby	x	x	MPO	
Udržitelné hospodaření s energií a rozvoj inovací v energetice	Modernizace stávajících zařízení na výrobu energie pro vlastní potřebu vedoucí ke zvýšení jejich účinnosti	Zvýhodněné úvěry, zvýhodněné záruky	Úspora energie (GJ)/rok Počet podpořených podniků	x	-	MPO	
	Zavádění a modernizace systémů měření a regulace	Dotace, zvýhodněné úvěry	Úspora energie (GJ)/rok Počet podpořených projektů	x	x	MPO	
	Modernizace, rekonstrukce a snižování ztrát v rozvodech elektřiny a tepla	Zvýhodněné úvěry, zvýhodněné záruky	Úspora energie (GJ)/rok Počet podpořených projektů	x	x	MPO	
	Zlepšování tepelně technických vlastností budov	Dotace, zvýhodněné úvěry, zvýhodněné záruky	Úspora energie (GJ)/rok Počet podpořených projektů	x	x	MPO	
	Využití odpadní energie v průmyslových procesech	Zvýhodněné úvěry, zvýhodněné záruky	Instalovaný výkon (MW) Počet podpořených projektů	x	x	MPO	
	Zvyšování energetické účinnosti zaváděním kombinované výroby elektřiny a tepla	Zvýhodněné úvěry, zvýhodněné záruky	Úspora energie (GJ)/rok Instalovaný výkon (MW) Počet podpořených projektů	x	x	MPO	
	Snižování energetické náročnosti/zvyšování energetické účinnosti výrobních a technologických procesů	Zvýhodněné úvěry, zvýhodněné záruky	Úspora energie (GJ)/rok Počet podpořených projektů	x	x	MPO	
	Výstavba nových a rekonstrukce stávajících výrobních zařízení na výrobu a rozvod elektrické energie a tepla vyrobené s využitím obnovitelných a druhotných zdrojů energie	Dotace, zvýhodněné úvěry	Vyrobená energie z OZE a druhotných zdrojů (MWh/rok) Podíl vyrobené energie z OZE a druhotných zdrojů na spotřebě primárních energetických zdrojů Počet podpořených projektů	x	x	MPO	
	Podpora vyššího využívání druhotných surovin	Dotace, zvýhodněné úvěry, zvýhodněné záruky	Vyrobená energie z druhotných zdrojů (MWh/rok) Podíl vyrobené energie z druhotných zdrojů na spotřebě primárních energetických zdrojů Počet podpořených projektů	x	-	MPO	

Zdroj: MPO; Pozn.: * Gestor a spoluge stor je vymezen na úrovni ústředních orgánů státní správy, případně organizačních složek státu.
V tabulce nejsou zohledněny některé oblasti podpory (Zlepšování podnikatelského prostředí a Snižování administrativní zátěže), u kterých se nevyužívá přímých podpor.

10 FINANCOVÁNÍ

Financování sektorových priorit Koncepce MSP 2014+, resp. jejich opatření, bude zajištěno ze tří hlavních zdrojů. **Prvním strategickým zdrojem budou evropské fondy v rámci kohezní politiky EU.** V této souvislosti je nutné zmínit zejména **Evropský fond pro regionální rozvoj**, jehož hlavním cílem je snižování regionálních disparit napříč EU. Z tohoto fondu lze zejména financovat podpůrná opatření pro rozvoj podnikání, šíření inovací, kreativity, znalostí apod. Dále budou z tohoto fondu financovány opatření Koncepce MSP 2014+ zaměřené na posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací, včetně podpory inovační a podnikatelské infrastruktury, rozvoj a zkvalitnění služeb pro podnikatele, zlepšení přístupu k ICT, využití a kvality ICT, zvyšování konkurenceschopnosti MSP, dále bude také podporován posun směrem k nízkouhlíkovému hospodářství a další.

Dalším zdrojem je **Evropský sociální fond**, který se zaměřuje na podporu neinvestičních projektů, jako je např. rekvalifikace nezaměstnaných, tvorba inovativních vzdělávacích programů pro zaměstnance, podpora začínajícím OSVČ, rozvoj vzdělávacích programů včetně distančních forem vzdělávání, modernizace kombinované a distanční formy studia aj. V Koncepti MSP 2014+ budou z tohoto fondu financována zejména opatření na podporu zaměstnanosti prostřednictvím samostatné výdělečné činnosti, podnikání a zakládání podniků, pomoci pracovníkům, podnikům a podnikatelům přizpůsobovat se změnám, investice do vzdělávání, dovedností a celoživotního učení a bude se soustředit také na podpory výzkumu, technologického rozvoje a inovací prostřednictvím postgraduálního studia, odborné přípravy výzkumných pracovníků, vytváření sítí a partnerství mezi vysokoškolskými institucemi, výzkumnými a technologickými středisky a podniky.

V souvislosti s financováním projektů ze strukturálních fondů EU musí mít žadatel na paměti nutnost spolufinancování z vlastních zdrojů a zajistit tak dostatek finančních prostředků na tzv. předfinancování projektu a následně na vlastní spolufinancování (prostředky ze strukturálních fondů mohou tvořit pouze určitou část celkových nákladů). Ve většině případů žadatelé tento problém řeší zajištěním cizích zdrojů, zejména tedy úvěry od bankovních institucí.

Druhým strategickým zdrojem financí budou národní prostředky. Jedná se zejména o prostředky ze státního rozpočtu, ale také o prostředky, které již byly použity v rámci předcházejícího programovacího období, tedy revolvingové. Národní prostředky budou určeny zejména na podporu oborů, které nebudou moci být podpořeny z operačních programů, a také podnikatelů z regionů, které nebudou zahrnuty mezi podpořené ze strukturálních fondů. Mezi opatření financovaná z národních zdrojů budou patřit zejména opatření na podporu začínajících malých a středních podnikatelů, na podporu designu, zavádění technických a netechnických inovací, podporu účasti MSP na specializovaných veletrzích a výstavách, podporu MSP v rámci veřejných zakázek a také oblast udržitelného hospodaření s energií.

Třetím strategickým zdrojem financí budou finanční prostředky z unijských programů EU. Ty jsou nástrojem Evropské unie a mají sloužit k prohlubování spolupráce a řešení společných

problémů členských zemí EU v oblasti konkrétních politik Společenství (nebo EU). Tyto programy jsou vždy víceleté a jsou financovány přímo z rozpočtu EU. Představují tak jednu z možností, jak získat finanční prostředky na aktivity v oblastech vzdělávání, výzkumu a technologického vývoje, podnikání, životního prostředí, rozvoje dopravní a energetické infrastruktury, kultury, informační společnosti, ochrany spotřebitele aj. Odpovědnost za provádění programů EU nese ve většině případů Evropská komise.

11 HARMONOGRAM REALIZACE A PLÁN AKTUALIZACE KONCEPCE 2014+

Koncepce MSP 2014+ bude aktualizována následovně:

- Průběžná aktualizace: Koncepce MSP 2014+ bude každoročně vyhodnocována a v případě potřeby i aktualizována (z důvodu mimořádných okolností, např. výrazného zpomalení české ekonomiky).
- Aktualizace Koncepce MSP 2014+ pro období po roce 2020: Koncepce MSP 2014+ bude aktualizována pro potřeby podpory malých a středních podniků po roce 2020.

Tabulka č. 18: Harmonogram realizace a plán aktualizace koncepce

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Zpracování a schválení Koncepce MSP 2014+										
Zpracování a schválení Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014–2020										
Příprava národních programů podpory MSP										
Realizace Koncepce MSP 2014+ prostřednictvím Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014–2020 a národních programů podpory MSP										
Každoroční vyhodnocení Koncepce MSP 2014+ a případná aktualizace										
Zpracování a schvalování nové Koncepce MSP 2021+										

Zdroj: MPO

SEZNAM ZKRATEK

ATP	Alternativní paliva
BRICS	zkratkovité označení společného hospodářského uskupení Brazílie, Ruska, Indie, Číny a Jižní Afriky (Brazil, Russia, India, China and South Africa)
BRKO	Biologicky rozložitelná část komunálního odpadu
CSR	Společenská odpovědnost firem (Corporate Social Responsibility)
CTT	Centrum pro transfer technologií
ČMZRB	Českomoravská záruční a rozvojová banka
ČSÚ	Český statistický úřad
EEN	Enterprise Europe Network
EFTA	Evropské sdružení volného obchodu
EIP	Evropské inovační partnerství
EK	Evropská komise
EMAS	Eco-Management and Audit Scheme, název programu Evropské unie, který byl zaveden Nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č.1836/1993, o dobrovolné účasti organizací v systému řízení podniků a auditu z hlediska ochrany životního prostředí
EPO	Evropský patentový úřad
ES	Evropské společenství
Eurostat	Evropský statistický úřad
FDI	Přímé zahraniční investice
FO	Fyzická osoba
FTE	Full-time employee
GCI	WEF Global Competitiveness Index
GEM	Global Entrepreneurship Monitor
ICT	Informační a komunikační technologie
IUS	Innovation Union Scoreboard
JIM	Jednotné inkasní místo pro příjmy veřejných rozpočtů
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSP	Malé a střední podniky
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MZD	Ministerstvo zdravotnictví
MZE	Ministerstvo zemědělství
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NAPEE	Národní akční plán energetické účinnosti (National Action Plan for Energy Efficiency)
NIS	Národní inovační strategie
NOK	Národní orgán pro koordinaci
NSRR	Národní strategický referenční rámec

OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OP	Operační program
OP VaVpI	Operační program Výzkum a vývoj pro inovace
OSN	Organizace spojených národů
OZE	Obnovitelné zdroje energie
PE	Private Equity
PEZ	Primární energetické zdroje
PI	Podnikatelský inkubátor
PO	Právníká osoba
PRO	Průmyslový odpad
RIA	Hodnocení dopadů regulace (Regulatory Impact Analysis/Assessment)
SBA	Evropský akt pro malé podniky (Small Business Act)
SBRI	Small Business Research Initiative
SCM	Standardní nákladový koeficient
SEK	Státní energetická koncepce
SRR	Strategie regionálního rozvoje
SSR	Společný strategický rámec
TA ČR	Technologická agentura České republiky
TC AV ČR	Technologické centrum Akademie věd ČR
TKO	Tuhý komunální odpad
TO	Tematické okruhy
UNCTAD	Konference OSN o obchodu a rozvoji
ÚPV	Úřad průmyslového vlastnictví
USPTO	Patentový úřad USA
VaV	Výzkum a vývoj
VaVaI	Výzkum, vývoj a inovace
VC	Venture Capital
VŠ	Vysoká škola
VŠE	Vysoká škola ekonomická v Praze
VTP	Vědecko-technický park
WEF	Světové ekonomické fórum
ŽoP	Žádosti o platbu

SEZNAM GRAFŮ

GRAF č. 1: VÝVOJ STRUKTURY EXPORTU ČR	20
GRAF č. 2: INFORMAČNÍ POVINNOSTI	24
GRAF č. 3: SNÍŽENÍ ZÁTĚŽE JEDNOTLIVÝMI RESORTY V PROCENTECH PRO ROK 2011	24
GRAF č. 4: VÝVOJ POČTU AKTIVNÍCH SUBJEKTŮ MSP V ČR V LETECH 2000–2010	29
GRAF č. 5: VÝVOJ POČTU ZAMĚSTNANCŮ MSP V ČR 2001–2011	29
GRAF č. 6: VÝVOJ MZDOVÝCH NÁKLADŮ MSP ČR V LETECH 2001–2011	30
GRAF č. 7: PODÍL MSP NA TVORBĚ HDP V BĚŽNÝCH CENÁCH (%)	30
GRAF č. 8: MALÉ A STŘEDNÍ PODNIKY (FYZIKÉ A PRÁVNICKÉ OSOBY) 0–249 ZAMĚSTNANCŮ	31
GRAF č. 9: VÝVOJ ZAHRAANIČNÍHO OBCHODU MSP V LETECH 1999–2010	31
GRAF č. 10: VÝVOJ INVESTIČNÍCH NÁKLADŮ MSP V ČR V LETECH 2001–2011	32
GRAF č. 11: VÝVOJ ÚČETNÍ PŘIDANÉ HODNOTY MSP V ČR V LETECH 2001–2011	32
GRAF č. 12: VÝVOJ VÝKONŮ MSP V ČR V LETECH 2001–2011	33
GRAF č. 13: VÝVOJ ÚČETNÍ PŘIDANÉ HODNOTY MSP V PRŮMYSLU V ČR V LETECH 2001–2011	34
GRAF č. 14: VÝVOJ ÚČETNÍ PŘIDANÉ HODNOTY MSP VE STAVEBNICTVÍ V ČR V LETECH 2001–2011	34
GRAF č. 15: VÝVOJ ÚČETNÍ PŘIDANÉ HODNOTY MSP V OBCHODĚ V ČR V LETECH 2001–2011	35
GRAF č. 16: VÝVOJ ÚČETNÍ PŘIDANÉ HODNOTY MSP VE SLUŽBÁCH V ČR V LETECH 2001–2011	35
GRAF č. 17: PROCENTUÁLNÍ PODÍL MSP NA CELKOVÉ HODNOTĚ VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK V ČLENSKÝCH STÁTECH EU – NEJLÉPE A NEJHŮŘE UMÍSTĚNÉ ZEMĚ, PRŮMĚR EU-27	40
GRAF č. 18: NOVÁ PODNIKATELSKÁ AKTIVITA – MEZINÁRODNÍ SROVNÁNÍ	43
GRAF č. 19: INOVAČNÍ VÝKONNOST ČLENSKÝCH STÁTŮ EU	48
GRAF č. 20: KONVERGENCE V INOVAČNÍ VÝKONNOSTI	48
GRAF č. 21: CELKOVÉ VÝDAJE NA VÝZKUM A VÝVOJ POCHÁZEJÍCÍ Z PODNIKATELSKÝCH ZDROJŮ	50
GRAF č. 22: CELKOVÉ VÝDAJE NA VÝZKUM A VÝVOJ PODLE HLAVNÍCH ZDROJŮ JEJICH FINANCOVÁNÍ	50
GRAF č. 23: VÝDAJE NA VAV USKUTEČNĚNÉ V SUBSEKTORECH PODNIKATELSKÉHO SEKTORU DLE VELIKOSTI PODNIKŮ (MIL. Kč V BĚŽNÝCH CENÁCH) V LETECH 2000–2010	51
GRAF č. 24: VÝDAJE NA VAV USKUTEČNĚNÉ V SEKTORU MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ V ZÁKLADNÍCH ODVĚTVOVÝCH SEKČÍCH (MIL. Kč V BĚŽNÝCH CENÁCH)	51
GRAF č. 25: VÝDAJE NA TECHNOLOGICKÉ INOVACE PODLE DRUHU NÁKLADŮ (KLÍČOVÁ ODVĚTVÍ) V MLD. Kč	52
GRAF č. 26: STRUKTURA VÝDAJŮ NA TECHNOLOGICKÉ INOVACE (KLÍČOVÁ ODVĚTVÍ) V ROCE 2010	53
GRAF č. 27: FINANČNÍ PODPORA INOVACÍ Z VEŘEJNÝCH ZDROJŮ U TECHNICKY INOVUJÍCÍCH PODNIKŮ V OBDOBÍ 2008–2010 (PODÍL NA CELKOVÉM POČTU TECHNICKY INOVUJÍCÍCH PODNIKŮ V DANÉ SKUPINĚ)	54
GRAF č. 28: PODÍL PODNIKŮ S INOVAČNÍMI AKTIVITAMI PODLE TYPU INOVACE NA CELKOVÉM POČTU PODNIKŮ V DANÉ VELIKOSTNÍ SKUPINĚ (KLÍČOVÁ ODVĚTVÍ); 2008–2010	55
GRAF č. 29: PODNIKY S INOVAČNÍMI AKTIVITAMI PODLE TYPU INOVACE NA CELKOVÉM POČTU PODNIKŮ V DANÉ VELIKOSTNÍ SKUPINĚ (KLÍČOVÁ ODVĚTVÍ); 2008–2010	55
GRAF č. 30: PODÍL JEDNOTLIVÝCH DRUHŮ EKO-INOVACÍ SPOJENÝCH S PRODUKČÍ ZBOŽÍ NEBO SLUŽEB V RÁMCÍ INOVAČNÍCH PODNIKŮ PODLE VELIKOSTI PODNIKU; 2006–2008	56
GRAF č. 31: PRÁVA K UŽÍVÁNÍ DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ U INOVAČNÍCH PODNIKŮ PODLE VELIKOSTI; 2006–2008	60
GRAF č. 32: ZÁVISLOST HODNOTY HDP NA SPOTŘEBĚ PRIMÁRNÍ ENERGIE	61
GRAF č. 33: VÝVOJ KONEČNÉ SPOTŘEBY ENERGIE V ČR	63
GRAF č. 34: VÝVOJ PODÍLU VÝROBY ELEKTŘINY Z OZE	65
GRAF č. 35: VÝROBA ELEKTŘINY V ROCE 2010 - VYBRANÉ ZDROJE	65
GRAF č. 36: PODÍL JEDNOTLIVÝCH DRUHŮ OZE NA HRUBÉ VÝROBĚ ELEKTŘINY V ROCE 2010	66
GRAF č. 37: VELIKOST FIREM (POČET PODNIKŮ)	122
GRAF č. 38: DOBA EXISTENCE (POČET PODNIKŮ)	122
GRAF č. 39: OBRAT FIREM (POČET PODNIKŮ)	122
GRAF č. 40: NEJVÍCE POCIŤOVANÉ PROBLÉMY FIREM	123
GRAF č. 41: PODÍL PODNIKŮ, KTERÉ VYUŽILY NĚKTEROU Z UVEDENÝCH FOREM FINANCOVÁNÍ	124
GRAF č. 42: NÁZOR PODNIKATELŮ NA VHODNOST JEDNOTLIVÝCH FOREM PODPORY	124
GRAF č. 43: PODÍL PODNIKŮ, KTERÉ ZÍSKALY PODPORU ZE STRUKTURÁLNÍCH FONDŮ EU	125
GRAF č. 44: ZÁJEM PODNIKATELŮ O ZÍSKÁNÍ PODPORY ZE STRUKTURÁLNÍCH FONDŮ EU ČI NÁRODNÍCH PROGRAMŮ V PROGRAMOVACÍM OBDOBÍ 2014–2020	125
GRAF č. 45: ZÁJEM PODNIKATELŮ O VYUŽITÍ PODPORY FORMOU RIZIKOVÉHO KAPITÁLU	126
GRAF č. 46: NÁZOR PODNIKATELŮ NA MOŽNOST POSKYTOVÁNÍ SPECIÁLNÍCH PROGRAMŮ PODPORY V REGIONECH SE SOUSTŘEDĚNOU PODPOROU STÁTŮ	126
GRAF č. 47: NÁZOR PODNIKATELŮ NA STRATEGICKÉ PRIORITY	127
GRAF č. 48: PRIORITA 1 – KULTIVACE PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ A ROZVOJ PORADENSKÝCH SLUŽEB PRO PODNIKÁNÍ	128
GRAF č. 49: PRIORITA 2 – ROZVOJ PODNIKÁNÍ ZALOŽENÉHO NA PODPOŘE VÝZKUMU, VÝVOJE A INOVACÍ	128
GRAF č. 50: PRIORITA 3 – PODPORA PODNIKATELSKÉ A INOVAČNÍ INFRASTRUKTURY	129

GRAF Č. 51: PRIORITA 4 – PODPORA INTERNACIONALIZACE MSP A ROZVOJ VZDĚLÁVÁNÍ PRO PODNIKÁNÍ	129
GRAF Č. 52: PRIORITA 5 – UDRŽITELNÉ HOSPODAŘENÍ S ENERGIÍ A ROZVOJ INOVACÍ V ENERGETICE	130
GRAF Č. 53: TOP 10 – DESET OBLASTÍ PODPORY, KTERÉ BYLY OZNAČENY NEJVĚTŠÍM POČTEM PODNIKATELŮ JAKO DŮLEŽITÉ	131

SEZNAM OBRÁZKŮ

OBRÁZEK Č. 1: VAZBY KONCEPCE MSP 2014+ NA STRATEGICKÉ DOKUMENTY	15
OBRÁZEK Č. 2: PŘEVAŽUJÍCÍ POZICE ČR V PRODUKČNÍM HODNOTOVÉM ŘETĚZCI	19
OBRÁZEK Č. 3: PODNIKATELSKÝ PROCES GEM	41
OBRÁZEK Č. 4: KONCEPTUÁLNÍ MODEL GEM	42
OBRÁZEK Č. 5: HLAVNÍ ZDROJE KONKURENCESCHOPNOSTI	77
OBRÁZEK Č. 6: REALIZACE KONCEPCE MSP 2014+	99

SEZNAM TABULEK

TABULKA Č. 1: ZÁKLADNÍ MAKROEKONOMICKÉ UKAZATELE ČR I	17
TABULKA Č. 2: ZÁKLADNÍ MAKROEKONOMICKÉ UKAZATELE ČR II	17
TABULKA Č. 3: PREDIKCE DALŠÍHO VÝVOJE SNIŽOVÁNÍ ADMINISTRATIVNÍ ZÁTĚŽE PODNIKATELŮ V RÁMCI PLÁNU	25
TABULKA Č. 4: SOUHRNNÉ INFORMACE O MSP	33
TABULKA Č. 5: PROJEKTY MSP PODLE DOTAČNÍCH PROGRAMŮ K DATU 31. 12. 2011 – DOTACE V KČ	37
TABULKA Č. 6: PROGRAMY OPPI – STAV VYŘIZOVÁNÍ PŘIJATÝCH ŽÁDOSTÍ O PODPORY PROGRES, START – ÚVĚRY	37
TABULKA Č. 7: PROGRAMY OPPI – STAV VYŘIZOVÁNÍ PŘIJATÝCH ŽÁDOSTÍ O PODPORY – ZÁRUKA, START – ZÁRUKY	38
TABULKA Č. 8: NÁRODNÍ PROGRAM ZÁRUKA (UKONČENÉ)	38
TABULKA Č. 9: AKTUÁLNĚ BĚŽÍCÍ NÁRODNÍ PROGRAMY ZÁRUKA	39
TABULKA Č. 10: PROPOČET PRŮMĚRU LET 2002–2006 A UPŘESNĚNÝ INDIKATIVNÍ CÍL ČR	62
TABULKA Č. 11: REDUKOVANÁ KONEČNÁ SPOTŘEBA ENERGIE V LETECH 2007 A 2008	64
TABULKA Č. 12: HRUBÁ VÝROBA ELEKTŘINY Z OBNOVITELNÝCH ZDROJŮ ENERGIE	66
TABULKA Č. 13: VÝROBA TEPLA Z OBNOVITELNÝCH ZDROJŮ ENERGIE V ROCE 2010	67
TABULKA Č. 14: CELKOVÁ ENERGIE Z OBNOVITELNÝCH ZDROJŮ V ROCE 2010	67
TABULKA Č. 15: INDIKÁTORY HLAVNÍCH CÍLŮ	75
TABULKA Č. 16: SEZNAM PODPOROVANÝCH ODVĚTVÍ	96
TABULKA Č. 17: STRATEGICKÉ PRIORITY A OBLASTI PODPORY KONCEPCE PODPORY MSP NA OBDOBÍ 2014–2020	100
TABULKA Č. 18: HARMONOGRAM REALIZACE A PLÁN AKTUALIZACE KONCEPCE	106

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA Č. 1: VAZBA KONCEPCE NA TEMATICKÉ CÍLE Z PŘÍLOHY Č. IV NÁVRHU NAŘÍZENÍ O OBCENÝCH USTANOVENÍCH K FONDŮM SPOLEČNÉHO STRATEGICKÉHO RÁMCE	111
PŘÍLOHA Č. 2: PROVÁZANOST STRATEGICKÝCH PRIORITY KONCEPCE S NÁRODNÍM PROGRAMEM REFORM	113
PŘÍLOHA Č. 3: PROVÁZANOST STRATEGICKÝCH PRIORITY KONCEPCE SE STRATEGIÍ MEZINÁRODNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI	117
PŘÍLOHA Č. 4: VYHODNOCENÍ VEŘEJNÉ KONZULTACE K NÁVRHU KONCEPCE PODPORY MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKATELŮ NA OBDOBÍ LET 2014–2020	122

Příloha č. 1: Vazba Koncepce na tematické cíle z přílohy č. IV návrhu nařízení o obecných ustanoveních k fondům Společného strategického rámce⁷⁸

Tematické cíle	Předběžná podmínka	Koncepce podpory malých a středních podnikatelů			
		Kultivace podnikatelského prostředí, rozvoj poradenských služeb a vzdělávání pro podnikání	Rozvoj podnikání založeného na podpoře výzkumu, vývoje a inovací, včetně inovační a podnikatelské infrastruktury	Podpora internacionalizace MSP	Udržitelné hospodaření s energií a rozvoj inovací v energetice
1. Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací (cíl týkající se výzkumu a vývoje) (podle čl. 9 odst. 1)	1.1. Výzkum a inovace: Existence národního nebo regionálního výzkumného a inovačního strategického rámce politik pro inteligentní specializaci v souladu s národním programem reformy na podporu soukromých výdajů na výzkum a inovace.		xxx		
2. Zlepšení dostupnosti, využití a kvality informačních a komunikačních technologií (cíl týkající se širokopásmových sítí) (podle čl. 9 odst. 2)	2.1. <i>Digitální růst</i> : Strategický rámec politiky pro digitální růst, jež má stimulovat poptávku po cenově dostupných, kvalitních a interoperabilních soukromých a veřejných službách v oblasti IKT a zvýšit míru jejich využívání občany, včetně zranitelných skupin, podniky a orgány veřejné správy včetně přeshraničních iniciativ 2.2. <i>Infrastruktura přístupových sítí nové generace</i> : existence vnitrostátních nebo regionálních plánů přístupových sítí nové generace, které zohledňují regionální opatření k dosažení cílů EU v oblasti vysokorychlostního přístupu k internetu se zaměřením na oblasti, kde trh není schopen poskytovat otevřenou infrastrukturu za dostupnou cenu a v kvalitě v souladu s pravidly EU pro hospodářskou soutěž a státní podporu, a poskytují dostupné služby zranitelným skupinám.		xxx		
3. Zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků (MSP) (podle čl. 9 odst. 3)	3.1. Byla realizována zvláštní opatření k zesílení podporování podnikatelské činnosti v souladu se Small Business Act (SBA).	xxx	xxx	xxx	x
4. Podpora přechodu na nízkouhlíkové hospodářství ve všech odvětvích (podle čl. 9 odst. 4)	4.1. Byla provedena opatření na podporu nákladově efektivního zvyšování energetické účinnosti u koncového uživatele a nákladově efektivních investic do energetické účinnosti při výstavbě a renovaci budov. 4.2. Byla provedena opatření na podporu vysoce účinné kombinované výroby tepla a elektřiny. 4.3. Byla provedena opatření na podporu výroby a distribuce energie z obnovitelných zdrojů ⁷⁹ .				xxx
8. Podpora zaměstnanosti a podpora mobility pracovníků	8.1. Aktivní politiky trhu práce jsou koncipovány a prováděny v souladu s hlavními směry politik zaměstnanosti.	xx	x	xx	xx

⁷⁸ Texty nařízení předběžně schválené Radou EU během dánského předsednictví formou částečného obecného přístupu pro fondy Společného strategického rámce a politiky soudržnosti, 2. dubna 2012 – kompromis předsednictví týkající se předběžných podmínek

⁷⁹ (Úř. věst. L 140, 5. 6. 2009, s. 16.)

Tematické cíle	Předběžná podmínka	Koncepce podpory malých a středních podnikatelů			
		Kultivace podnikatelského prostředí, rozvoj poradenských služeb a vzdělávání pro podnikání	Rozvoj podnikání založeného na podpoře výzkumu, vývoje a inovací, včetně inovační a podnikatelské infrastruktury	Podpora internacionalizace MSP	Udržitelné hospodaření s energií a rozvoj inovací v energetice
sil (cíl týkající se zaměstnanosti) (podle čl. 9 odst. 8)	8.2. <i>Samostatná výdělečná činnost, podnikání a zakládání firem:</i> existence strategického rámce politiky podpory začínajících podniků přispívající k začlenění. 8.3. – Instituce trhu práce jsou modernizované a posílené v souladu s hlavními směry politiky zaměstnanosti; – zahájení reformy institucí trhu práce předchází zavedení jasného strategického rámce příslušné politiky a předběžné hodnocení, včetně zohlednění problematiky rovnosti pohlaví. 8.4. <i>Aktivní a zdravé stárnutí:</i> politiky aktivního stárnutí jsou koncipovány v souladu s hlavními směry politiky zaměstnanosti. 8.5. <i>Pomoc pracovníkům, podnikům a podnikatelům přizpůsobovat se změnám:</i> Existence politik zaměřených na upřednostňování předvídání a dobré zvládnutí změn a restrukturalizací.				

Zdroj: MPO; Pozn.: xxx.....silná vazba; xx.....středně silná vazba; x.....vazba

Příloha č. 2: Provázanost strategických priorit Koncepce s Národním programem reforem

Strategická priorita	Oblast podpory	Národní program reforem (zkráceno podle obsahu NPR)							
		II.2 Konkurenceschopnost	III.1 Konsolidace veřejných financí	III.2 Fungující trh práce a sociální systém	III.3 Vzdělání	III.4 Podpora podnikání, digitalizace	III.5 Výzkum a inovace	III.6 Podpora nízkouhlíkové ekonomiky	III.7 Dopravní infrastruktura
Kultivace podnikatelského prostředí a Rozvoj poradenských služeb pro podnikání	Zlepšování podnikatelského prostředí	xxx				xxx			
	Snižování administrativní zátěže	xxx				xxx			
	Podpora zavádění managementu kvality	xxx				xx		x	
	Podpora zapojení malých a středních podnikatelů do oblasti technické normalizace								
	Zvyšování kvality poradenských služeb a zvyšování informovanosti	xx		x	x	xx	x		
	Inovativní poradenské služby pro podnikání založené na znalostech - mentoring, technologický scouting, koučing, market intelligence a technologický foresighting	xx		x		xxx	xxx	x	
	Rozvoj poradenských služeb na podporu ochrany a nakládání s duševním vlastnictvím	x		x		x	xxx		
	Rozvoj poradenských služeb pro strategické řízení podniku a inovační management, včetně poradenství při ukončení podnikání a předávání podniků	x		xx	x	x	x	x	
	Podpora podnikavosti (pořádání soutěží o nejlepší podnikatelský záměr či zakládání firem)	xx		x	xx	x			
	Rozvoj vzdělávání pro zkvalitnění netechnických kompetencí firem včetně rozvoje klíčových dovedností	x		xx	x	x			
	Podpora technického vzdělávání a speciálních školení	xx		x	xxx	x			
	Podpora infrastruktury pro firemní vzdělávání a školení, včetně	x		x	x	x			

Strategická priorita	Oblast podpory	Národní program reforem (zkráceno podle obsahu NPR)							
		II.2 Konkurenceschopnost	III.1 Konsolidace veřejných financí	III.2 Fungující trh práce a sociální systém	III.3 Vzdělání	III.4 Podpora podnikání, digitalizace	III.5 Výzkum a inovace	III.6 Podpora nízkouhlíkové ekonomiky	III.7 Dopravní infrastruktura
	rozvoje školicích středisek								
	Podpora sociálního podnikání včetně CSR			xxx	x				
	Podpora začínajících malých a středních podnikatelů pomocí finančních nástrojů	xxx				xxx	xxx		
	Podpora školení pro větší zapojení MSP do veřejných zakázek	xxx			x	xx			
	Podpora MSP v rámci veřejných zakázek prostřednictvím záruk za návrh do veřejné zakázky	xxx				xx			
Rozvoj podnikání založeného na podpoře výzkumu, vývoje a inovací	Podpora zavádění technických a netechnických inovací v podnicích a nových technologií	xx				xxx	xxx	x	
	Podpora zavádění nových produktů na bázi moderních technologií	xx				xxx	x	x	
	Podpora vlastních výzkumných a vývojových kapacit MSP, včetně investic do technologického a laboratorního vybavení	xxx				x	xxx	x	
	Podpora spolupráce MSP výzkumných organizací, včetně možných změn v rámci legislativy	xx			x	xx	xxx	x	
	Podpora rozvoje klastrů					xxx	x		
	Podpora transferů znalostí a technologií, včetně rozvoje VTP, PI a CTT a jejich služeb	xx				xxx	xxx		
	Podpora komercializace výsledků VaV, užší propojení VaV výzkumných organizací s poptávkou MSP	x				x	xxx		
	Podpora designu	xx				x	x		
	Rozvoj digitální ekonomiky - center progresivních ICT služeb	x				xxx	x		

Strategická priorita	Oblast podpory	Národní program reforem (zkráceno podle obsahu NPR)							
		II.2 Konkurenceschopnost	III.1 Konsolidace veřejných financí	III.2 Fungující trh práce a sociální systém	III.3 Vzdělání	III.4 Podpora podnikání, digitalizace	III.5 Výzkum a inovace	III.6 Podpora nízkouhlíkové ekonomiky	III.7 Dopravní infrastruktura
	Podpora rozvoje ICT v malých a středních podnicích	x				xx	x		
	Podpora vývoje nových řešení prostřednictvím veřejných zakázek	x				x	x		
	Podpora podnikatelské a inovační infrastruktury	xx				xx	xx		
	Rozvoj průmyslových zón a parků a regenerace brownfieldů	xx				xxx	x		
	Podpora výstavby nájemních objektů	x				x	x		
	Podpora rekonstrukce podnikatelských objektů	x				x	x		
	Rozvoj strategických služeb a center sdílených služeb	x				xx	x		
	Podpora opravárenských center high-tech výrobků a technologií	x				x	x		
Podpora internacionalizace MSP a Rozvoj vzdělávání pro podnikání	Vzdělávání a školení zaměřené na internacionalizaci	xxx		x	x	xxx	x		
	Informace, zpravodajské a poradenské služby pro podporu internacionalizace MSP	xxx				xxx			
	Podpora hledání obchodních partnerů a partnerů pro technologickou spolupráci	xxx				xxx	x		
	Vytváření sítí spolupráce a inkubačních center v zahraničí	xxx				xxx	xx		
	Podpora účasti MSP na specializovaných veletrzích a výstavách	xxx				xxx			
	Podpora MSP ve veřejných zakázkách v zahraničí	xxx				xx			
	Bilaterální i multilaterální programy mezinárodní spolupráce, nadnárodní projekty evropských a	xxx				xx			

Strategická priorita	Oblast podpory	Národní program reforem (zkráceno podle obsahu NPR)							
		II.2 Konkurenceschopnost	III.1 Konsolidace veřejných financí	III.2 Fungující trh práce a sociální systém	III.3 Vzdělání	III.4 Podpora podnikání, digitalizace	III.5 Výzkum a inovace	III.6 Podpora nízkouhlíkové ekonomiky	III.7 Dopravní infrastruktura
	mezinárodních organizací								
	Financování a pojištění exportu	xxx				xxx			
Udržitelné hospodaření s energií a rozvoj inovací v energetice	Modernizace stávajících zařízení na výrobu energie pro vlastní potřebu vedoucí ke zvýšení jejich účinnosti	x					x	xxx	
	Zavádění a modernizace systémů měření a regulace	x					x	xx	
	Modernizace, rekonstrukce a snižování ztrát v rozvodech elektřiny a tepla	x					x	xxx	
	Zlepšování tepelně technických vlastností budov	x					x	xxx	
	Využití odpadní energie v průmyslových procesech	x					x	xx	
	Zvyšování energetické účinnosti zaváděním kombinované výroby elektřiny a tepla	x					x	xx	
	Snižování energetické náročnosti / zvyšování energetické účinnosti výrobních a technologických procesů	x					x	xxx	
	Výstavba nových a rekonstrukce stávajících výrobních zařízení na výrobu a rozvod elektrické energie a tepla vyrobené s využitím obnovitelných a druhotných zdrojů energie	x					x	xxx	
	Podpora vyššího využívání druhotných surovin	x					x	xxx	

Zdroj: MPO; Pozn.: xxx.....silná vazba; xx.....středně silná vazba; x.....vazba

Příloha č. 3: Provázanost strategických priorit Koncepce se Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti

Strategická priorita	Oblast podpory	Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti										
		1. Instituce	2. Infrastruktura	3. Makroekonomická stabilita	4. Zdravotnictví	5. Vzdělanost	6. Trh práce	7. Finanční trhy	8. Efektivnost trhu a zkvalitňování charakteristik podnikání	9. Inovace	10. Proexportní politika	11. Kohezní politika
Kultivace podnikatelského prostředí a Rozvoj poradenských služeb pro podnikání	Zlepšování podnikatelského prostředí	xxx		x			xxx	xx	xxx	x	x	xxx
	Snižování administrativní zátěže	xxx		xx			xx		xxx	x	x	xxx
	Podpora zavádění managementu kvality								xxx			xxx
	Podpora zapojení malých a středních podnikatelů do oblasti technické normalizace								x			xx
	Zvyšování kvality poradenských služeb a zvyšování informovanosti	x				x	xxx	x	xxx	xxx	xxx	xxx
	Inovativní poradenské služby pro podnikání založené na znalostech - mentoring, technologický scouting, koučing, market intelligence a technologický foresighting						x	xx	xxx	xxx	xx	xxx
	Rozvoj poradenských služeb na podporu ochrany a nakládání s duševním vlastnictvím								xxx			xxx
	Rozvoj poradenských služeb pro strategické řízení podniku a inovační management, včetně poradenství při ukončení podnikání a předávání podniků								xxx			xxx
	Podpora podnikavosti (pořádání soutěží o nejlepší podnikatelský					xx						xxx

Strategická priorita	Oblast podpory	Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti										
		1. Instituce	2. Infrastruktura	3. Makroekonomická stabilita	4. Zdravotnictví	5. Vzdělanost	6. Trh práce	7. Finanční trhy	8. Efektivnost trhu a zkvalitňování charakteristik podnikání	9. Inovace	10. Proexportní politika	11. Kohezní politika
	záměr či zakládání firem)											
	Rozvoj vzdělávání pro zkvalitnění netechnických kompetencí firem včetně rozvoje klíčových dovedností					x			xxx		xxx	xxx
	Podpora technického vzdělávání a speciálních školení					xxx						xxx
	Podpora infrastruktury pro firemní vzdělávání a školení, včetně rozvoje školicích středisek											xxx
	Podpora sociálního podnikání včetně CSR					x	xx		x			xx
	Podpora začínajících malých a středních podnikatelů pomocí finančních nástrojů							xx	xx			xxx
	Podpora školení pro větší zapojení MSP do veřejných zakázek	x									xx	xx
	Podpora MSP v rámci veřejných zakázek prostřednictvím záruk za návrh do veřejné zakázky	x									xx	xx
Rozvoj podnikání založeného na podpoře výzkumu, vývoje a inovací	Podpora zavádění technických a netechnických inovací v podnicích a nových technologií								xxx		xx	xxx
	Podpora zavádění nových produktů na bázi moderních technologií								xxx		xx	xxx
	Podpora vlastních výzkumných a vývojových								xxx	x		xxx

Strategická priorita	Oblast podpory	Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti										
		1. Instituce	2. Infrastruktura	3. Makroekonomická stabilita	4. Zdravotnictví	5. Vzdělanost	6. Trh práce	7. Finanční trhy	8. Efektivnost trhu a zkvalitňování charakteristik podnikání	9. Inovace	10. Proexportní politika	11. Kohezní politika
	kapacit MSP, včetně investic do technologického a laboratorního vybavení											
	Podpora spolupráce MSP a výzkumných organizací, včetně možných změn v rámci legislativy					xxx			xxx	xxx		xxx
	Podpora rozvoje klastrů									xxx		xxx
	Podpora transferů znalostí a technologií, včetně rozvoje VTP, PI a CTT a jejich služeb								xxx	xxx		xxx
	Podpora komercializace výsledků VaV, užší propojení VaV výzkumných organizací s poptávkou MSP					x			xxx	xxx	xx	xxx
	Podpora designu											xxx
	Rozvoj digitální ekonomiky - center progresivních ICT služeb		x									xxx
	Podpora rozvoje ICT v malých a středních podnicích		x									xx
	Podpora vývoje nových řešení prostřednictvím veřejných zakázek											xx
	Podpora podnikatelské a inovační infrastruktury								xxx	xxx		xxx
	Rozvoj průmyslových zón a parků a regenerace brownfieldů											xxx
	Podpora výstavby nájemních objektů											xx

Strategická priorita	Oblast podpory	Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti										
		1. Instituce	2. Infrastruktura	3. Makroekonomická stabilita	4. Zdravotnictví	5. Vzdělanost	6. Trh práce	7. Finanční trhy	8. Efektivnost trhu a zkvalitňování charakteristik podnikání	9. Inovace	10. Proexportní politika	11. Kohezní politika
	Podpora rekonstrukce podnikatelských objektů											XX
	Rozvoj strategických služeb a center sdílených služeb											XXX
	Podpora opravárenských center high-tech výrobků a technologií											XXX
Podpora internacionalizace MSP a Rozvoj vzdělávání pro podnikání	Vzdělávání a školení zaměřené na internacionalizaci								XXX		XXX	XXX
	Informace, zpravodajské a poradenské služby pro podporu internacionalizace MSP								XX		X	X
	Podpora hledání obchodních partnerů a partnerů pro technologickou spolupráci								XXX	XX	XXX	XX
	Vytváření sítí spolupráce a inkubačních center v zahraničí								XXX	XX	XXX	XXX
	Podpora účasti MSP na specializovaných veletrzích a výstavách										XXX	X
	Podpora MSP ve veřejných zakázkách v zahraničí	X									XX	X
	Bilaterální i multilaterální programy mezinárodní spolupráce, nadnárodní projekty evropských a mezinárodních organizací										X	X
	Financování a pojištění exportu										XX	X
Udržitelné	Modernizace stávajících		XXX						XXX			

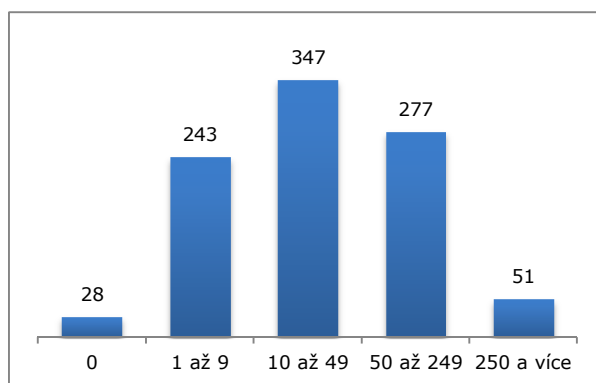
Strategická priorita	Oblast podpory	Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti										
		1. Instituce	2. Infrastruktura	3. Makroekonomická stabilita	4. Zdravotnictví	5. Vzdělanost	6. Trh práce	7. Finanční trhy	8. Efektivnost trhu a zkvalitňování charakteristik podnikání	9. Inovace	10. Proexportní politika	11. Kohezní politika
hospodaření s energií a rozvoj inovací v energetice	zařízení na výrobu energie pro vlastní potřebu vedoucí ke zvýšení jejich účinnosti											
	Zavádění a modernizace systémů měření a regulace		xxx						xxx			
	Modernizace, rekonstrukce a snižování ztrát v rozvodech elektřiny a tepla		xxx						xxx			
	Zlepšování tepelně technických vlastností budov		xxx						xxx			
	Využití odpadní energie v průmyslových procesech		xxx						xxx			
	Zvyšování energetické účinnosti zaváděním kombinované výroby elektřiny a tepla		xxx						xxx			
	Snižování energetické náročnosti / zvyšování energetické účinnosti výrobních a technologických procesů		xxx						xxx			
	Výstavba nových a rekonstrukce stávajících výrobních zařízení na výrobu a rozvod elektrické energie a tepla vyrobené s využitím obnovitelných a druhotných zdrojů energie		xxx						xxx			
	Podpora vyššího využívání druhotných surovin		xxx						xxx			

Zdroj: MPO; Pozn.: xxx.....silná vazba; xx.....středně silná vazba; x.....vazba

Příloha č. 4: Vyhodnocení veřejné konzultace k návrhu Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období let 2014–2020

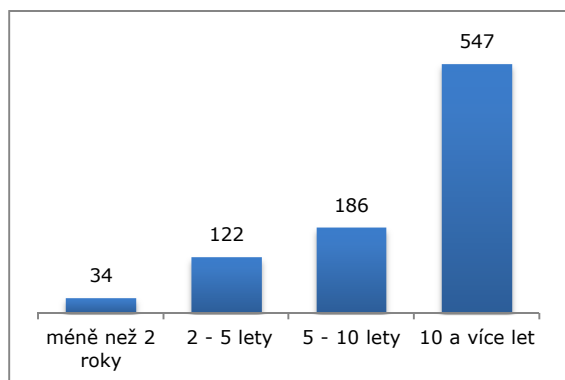
Konzultace k návrhu Koncepce MSP 2014+ se na stránkách portálu BusinessInfo.cz **zúčastnilo 946 respondentů, z toho 28,6 % tvořili drobní (0–9 zaměstnanců), 36,7 % malí (10–49 zaměstnanců) a 29,3 % střední podnikatelé (50–249 zaměstnanců).** K navrženým oblastem podpory se také vyjádřilo 51 velkých podnikatelů (5,4 %). Dotazník byl rozdělen na dvě části – na identifikační část, která byla určena pouze pro malé a střední podnikatele a týkala se zejména zkušeností firem s čerpáním podpory ze strukturálních fondů i národních programů a zjištění jejich názorů k různým formám těchto podpor. Dále zjišťovala hlavní potíže, s nimiž se malé a střední podniky aktuálně potýkají, nebo také jejich úspěšnost při zavádění nových firemních produktů, procesů či hledání nových prodejních kanálů. Druhá část (rozvojově strategická), která se týkala zjišťování názorů na jednotlivé strategické priority a oblasti podpory navržené v Konceptu MSP 2014+, byla již určena pro všechny respondenty, kteří se dotazníkového šetření zúčastnili.

Graf č. 37: Velikost firem (počet podniků)

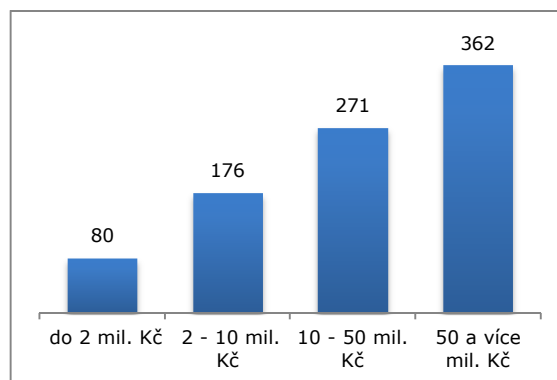

Většina respondentů, tedy malých a středních podnikatelů, registrovala své podnikatelské subjekty před deseti a více lety, šlo tak vesměs o již zavedené podniky s delší historií. Podle velikosti obrátu bylo rozložení odpovídajících firem rovnoměrně rostoucí s růstem obrátu, nejvíce respondentů (40 %) se tak rekrutovalo z řad firem dosahujících obrátu přes 50 mil. korun ročně. Z oborového hlediska byly nejčastěji zastoupeny firmy působící ve zpracovatelském průmyslu, IT a telekomunikacích, stavebnictví a oblasti služeb.

Graf č. 38: Doba existence (počet podniků)

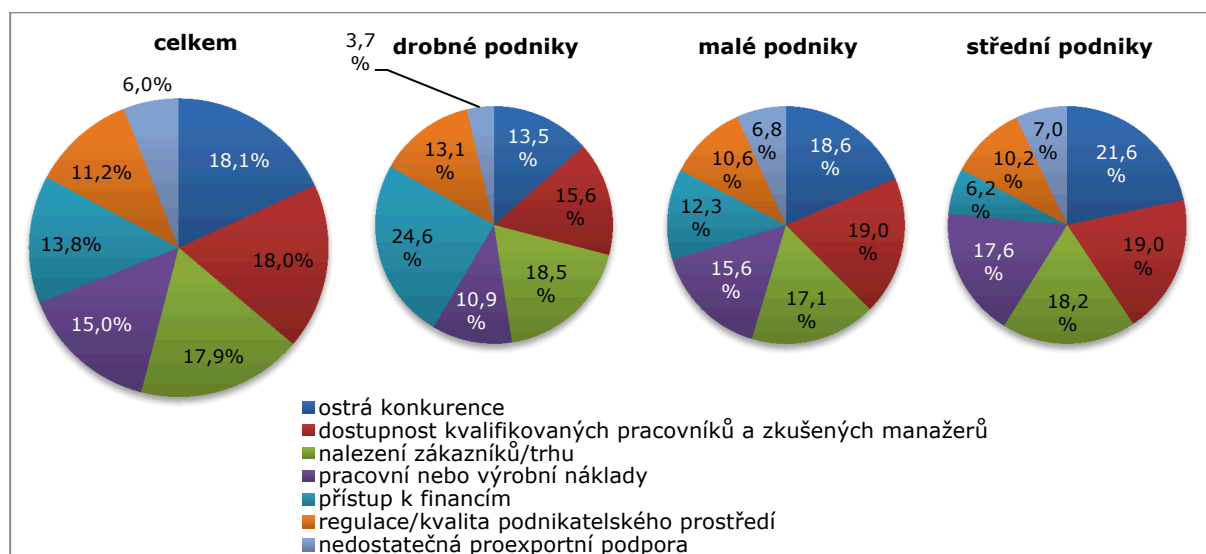

Graf č. 39: Obrát firem (počet podniků)

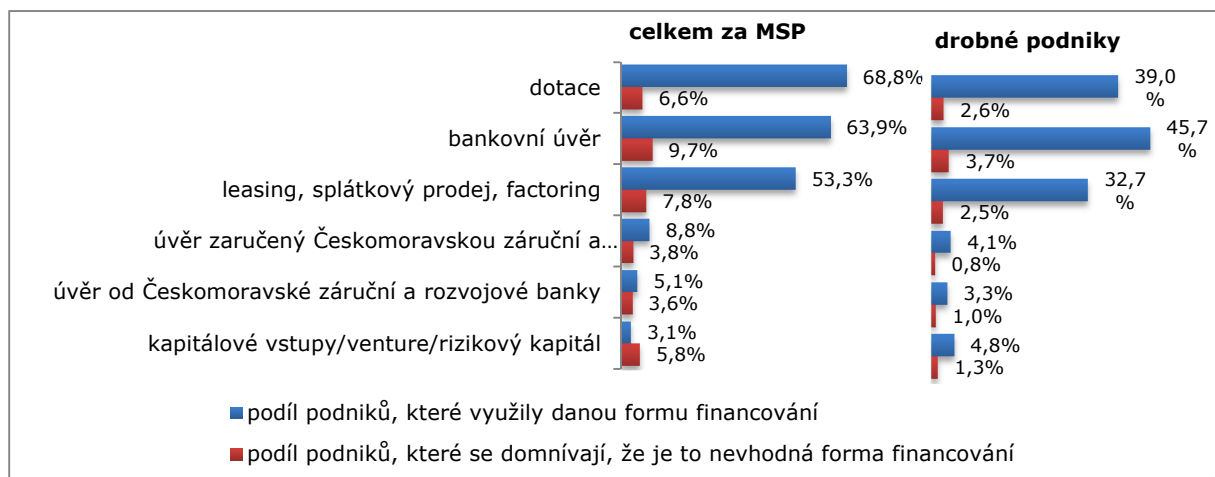
Mezi největší problémy, kterým v současné době firmy čelí, byly nejčastěji řazeny dostupnost kvalifikovaných pracovníků a zkušených manažerů, ostrá konkurence a nalezení zákazníků, resp. trhu. Podniky vidí jako problematické také zvyšující se náklady a ztížený přístup k financování. Relativně méně často pak poukazovaly firmy na nedostatečnou proexportní podporu. Pociťované problémy se však mezi velikostními kategoriemi podniků relativně liší a např. přístup k financím se zejména pro drobné podnikatele jeví jako zcela zásadní. Ti tento problém označili téměř ve 25 % případů. S rostoucí velikostí podniku se význam tohoto problému pro podnik snižuje a roste význam zejména obtíží jako je ostrá konkurence, dostupnost kvalifikovaných zaměstnanců a manažerů, výrobní a pracovní náklady a také se pro větší podniky stává problémem nedostatečná proexportní podpora.

Graf č. 40: Nejvíce pociťované problémy firem

Veřejné konzultace se zúčastnilo 889 malých a středních podnikatelů (94 %) a většina z nich uvedla, že má zkušenosti s dotacemi. **Od roku 2007 do současnosti využilo téměř 70 % MSP pro rozvoj své firmy dotace**, dalšími nejvyužívanějšími prostředky pro získání financí byly bankovní úvěr (64 %) a nákup na leasing, splátkový prodej, či factoring (53,3%). **U drobných podnikatelů se tato situace značně odlišuje a potvrzuje již známou věc, že menší podniky trpí ztíženým přístupem k finančním prostředkům.** Z provedeného průzkumu se dá konstatovat, že zhruba třetina drobných podnikatelů musela hledat finanční zdroje jinde a nejčastějším „jiným zdrojem“ financování byly zejména vlastní zdroje, osobní půjčky, kontokorentní úvěry, půjčky od rodinných příslušníků, akcionářů, dodavatelů, finanční výpomoc ze soukromých zdrojů, vklady společníků aj.

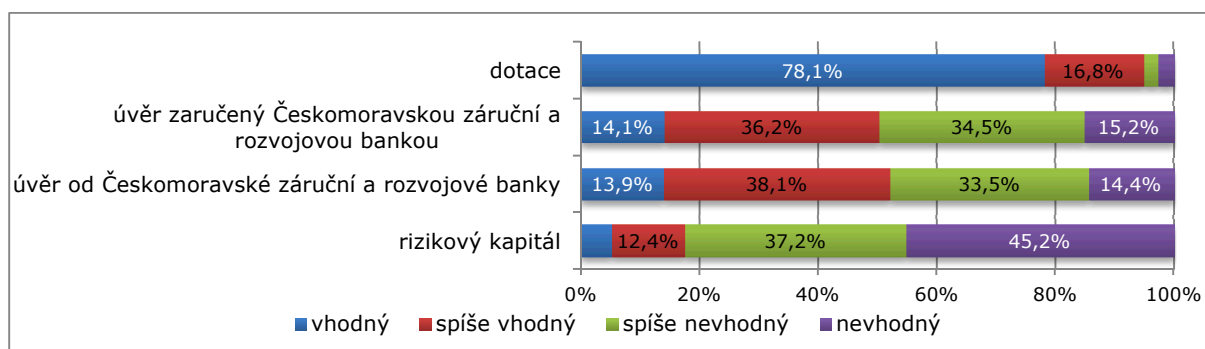
Graf č. 41: Podíl podniků, které využily některou z uvedených forem financování

Pro podnikatele všech velikostních kategorií se zdají být tedy nejvhodnějším prostředkem podpory dotace, kterou označily jako vhodnou formu podpory více než tři čtvrtiny malých a středních podnikatelů. Na podporu poskytovanou Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou nahlízejí podnikatelé rozdílně, přibližně stejné procento malých a středních podnikatelů ji hodnotilo jako vhodnou, stejně tak i jako nevhodnou formu podpory. Důležitým faktorem v této statistice je především přetrvávající obliba dotací, což je z ekonomického hlediska ze strany podnikatelů logické. Vzhledem k předchozímu grafu je také možným důvodem menší obliby podpory poskytované ČMZRB nedostatečná zkušenost s tímto typem podpory u podnikatelů, kteří se zapojili do veřejné konzultace – podporu formou úvěru zaručeného ČMZRB využilo 8,8 % podnikatelů a úvěr od ČMZRB 5,1 % podnikatelů. Pouze 13 podnikatelů ze 123, kteří využili podporu poskytovanou ČMZRB, uvedlo tento typ podpory jako nevhodný.

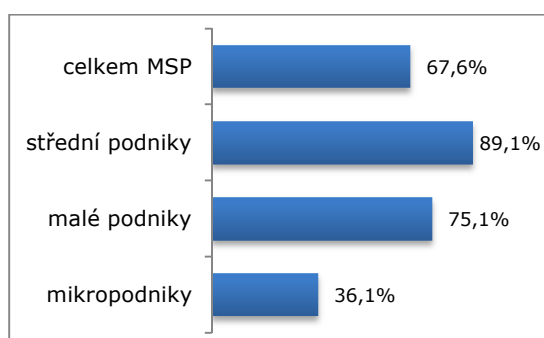
Negativní postoj pak převažuje u podnikatelů k rizikovému (seed, venture) kapitálu, což je nejspíš důsledkem málo rozšířeného povědomí o rizikovém kapitálu v České republice vůbec. Mnoho podnikatelů, kteří se průzkumu zúčastnili, uvedlo, že neví, co přesně by pro ně využití rizikového kapitálu znamenalo. Dalším důvodem je také, že pro již zavedené firmy s delší historií je rizikový kapitál jako nástroj podpory méně vhodný. **Pro zlepšení současné situace se připravuje nový program na poskytování podpory formou rizikového kapitálu pro začínající malé a střední podniky (projekt Seed/Venture Capital fond) již v tomto programovacím období, díky kterému vznikne nejen fond rizikového kapitálu, ale také by se měl orientovat na osvětu mezi podnikateli a poradenskou činností.**

Graf č. 42: Náзор podnikatelů na vhodnost jednotlivých forem podpory

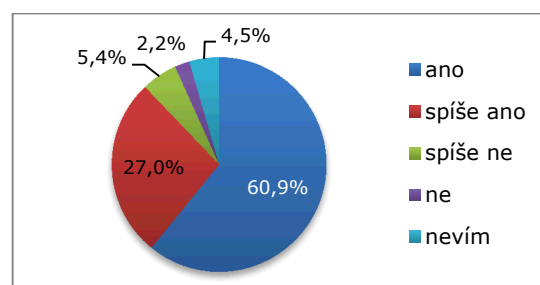

Většina malých a středních podnikatelů (67,6 %), kteří se zúčastnili veřejné konzultace, již má zkušenosti s podporou ze strukturálních fondů EU z minulosti. Úspěšní žadatelé se nejčastěji nacházeli ve skupině středních podnikatelů, kteří získali podporu ze strukturálních fondů EU téměř v 90 % případů. Následovala skupina malých podniků, která byla úspěšná ve 3/4 případů a nejmenší zastoupení měli drobní podnikatelé, kteří získali podporu v 36 %. Podle úspěšnosti podnikatelů při získávání podpory je možné usuzovat, že o vyjádření názoru knávru oblastí podpory pro budoucí programovací období 2014–2020 projeví zájem především podnikatelé, kteří již mají (dobré) zkušenosti se získáním podpory ze strukturálních fondů či národních programů a přemýšlejí, že tuto podporu využijí i v budoucnu. Toto potvrzuje i následující graf, kdy přibližně 88 % podnikatelů o této možnosti uvažuje.

Graf č. 43: Podíl podniků, které získaly podporu ze strukturálních fondů EU

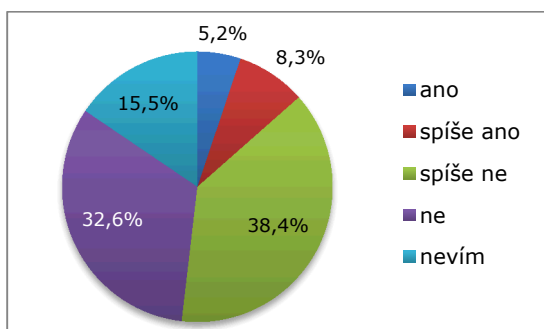
Graf č. 44: Zájem podnikatelů o získání podpory ze strukturálních fondů EU či národních programů v programovacím období 2014–2020

Průzkum ohledně využití rizikového kapitálu jako zdroje chybějících prostředků pro rozvoj podnikání ukázal, jak už bylo zmíněno výše, že spousta podnikatelů neví, co si pod pojmem rizikový kapitál představit. **70 % podnikatelů uvedlo, že by podporu formou rizikového kapitálu spíše či určitě nevyužila. Lepší hodnocení rizikového kapitálu se ukázalo mezi drobnými podnikateli, kteří byli tomuto nástroji otevřenější.** 12,6 % drobných podnikatelů uvedlo, že by tuto formu podpory využili určitě a 11,2 % by ji pravděpodobně využilo také. Nejčastějším důvodem, proč podnikatelé nechtějí využít rizikový kapitál pro rozvoj svojí firmy, bylo podnikateli uváděno „riziko, protože se jedná o rizikový kapitál“. Pravdou ovšem je, že riziko nese především investor vstupující do podniku v případě nevydařené investice, tudíž tento důvod opět vypovídá spíše o menší znalosti rizikového kapitálu jako nástroje podpory podnikání. **Dalším zmiňovaným důvodem vedle neznalosti rizikového kapitálu byl vstup do vlastnictví společnosti,** kdy zejména pro rodinné firmy je typický negativní postoj ke vstupu dalšího společníka a omezení rozhodovacích pravomocí. **Mnoho firem uvádělo jako důvod také konzervativní přístup k financování svého podnikání a využívání především vlastních zdrojů, popř. zavedených nástrojů jako jsou bankovní úvěry či záruky.**

Konzultace se také soustředila na zjištění názoru podnikatelů na realizaci speciálních programů podpory v regionech se soustředěnou podporou státu. Regionální dimenzi podpory pak podpořila většina podnikatelů (68 %).

Graf č. 45: Zájem podnikatelů o využití podpory formou rizikového kapitálu

Graf č. 46: Náзор podnikatelů na možnost poskytování speciálních programů podpory v regionech se soustředěnou podporou státu

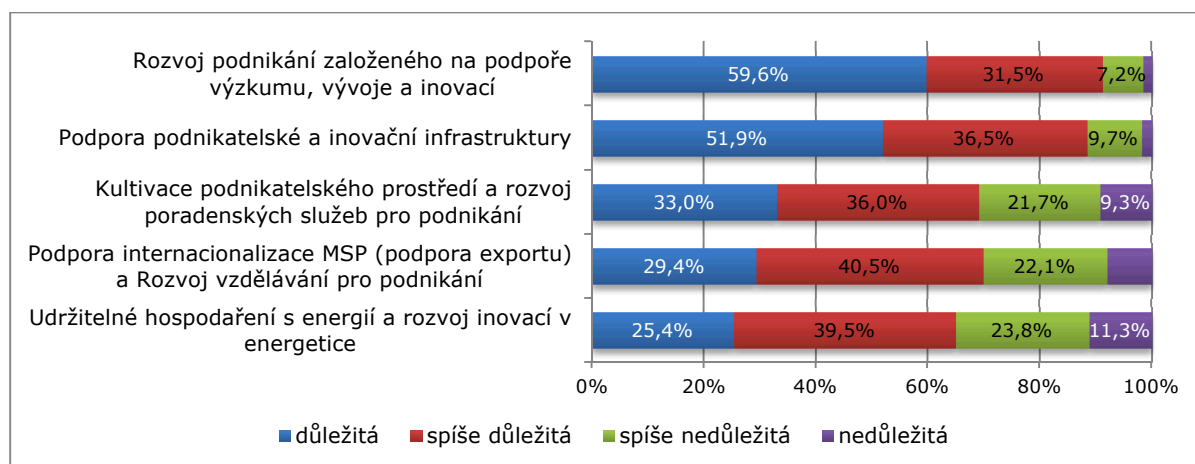

Rozvojově strategická část

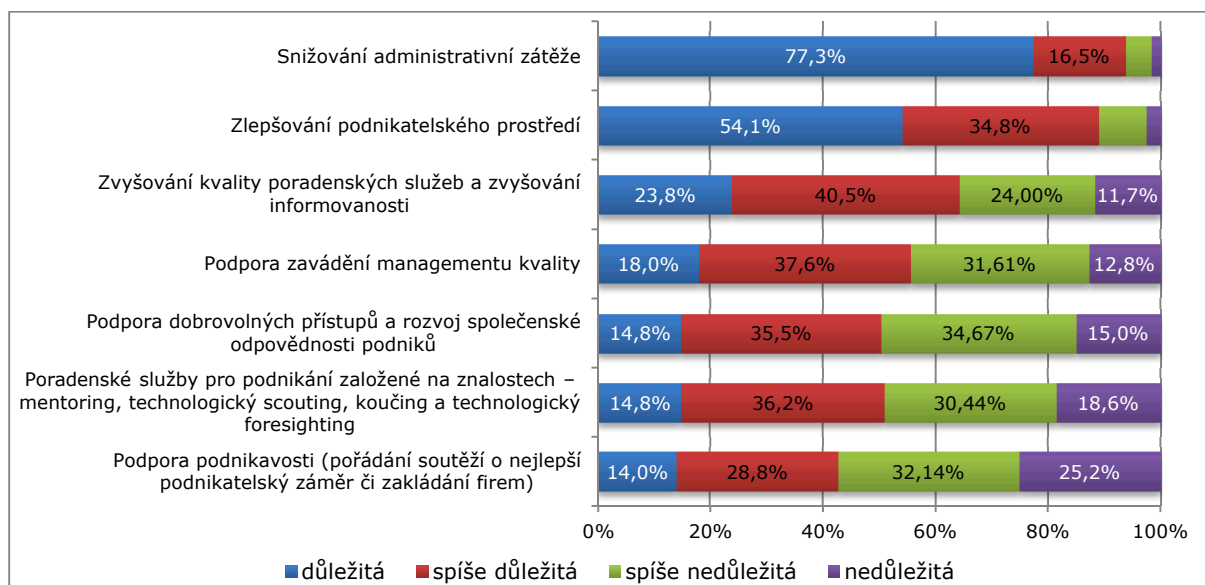
Na základě výsledků tohoto dotazníkového šetření bylo přehodnoceno rozdělení oblastí podpory mezi jednotlivé strategické priority, a ty byly současně koncentrovány pouze do čtyř – Kultivace podnikatelského prostředí, rozvoj poradenských služeb a vzdělávání pro podnikání, Rozvoj podnikání založeného na podpoře výzkumu, vývoje a inovací, včetně inovační a podnikatelské infrastruktury, Podpora internacionalizace MSP a Udržitelné hospodaření s energií a rozvoj inovací v energetice

Vyhodnocení otázek průzkumu, které se věnovaly samotnému návrhu Koncepce MSP 2014+, přineslo **pozitivní hodnocení zvolených strategických priorit i jednotlivých oblastí podpory, většina byla hodnocena jako důležitá či spíše důležitá**. Za nejdůležitější považovali podnikatelé zejména prioritu Rozvoj podnikání založeného na podpoře výzkumu, vývoje a inovací a následně také prioritu Podpora podnikatelské a inovační infrastruktury. Pro drobné podnikatele se pak zdá být důležitější priorita Udržitelné hospodaření s energií a rozvoj inovací v energetice než priorita Podpora internacionalizace MSP.

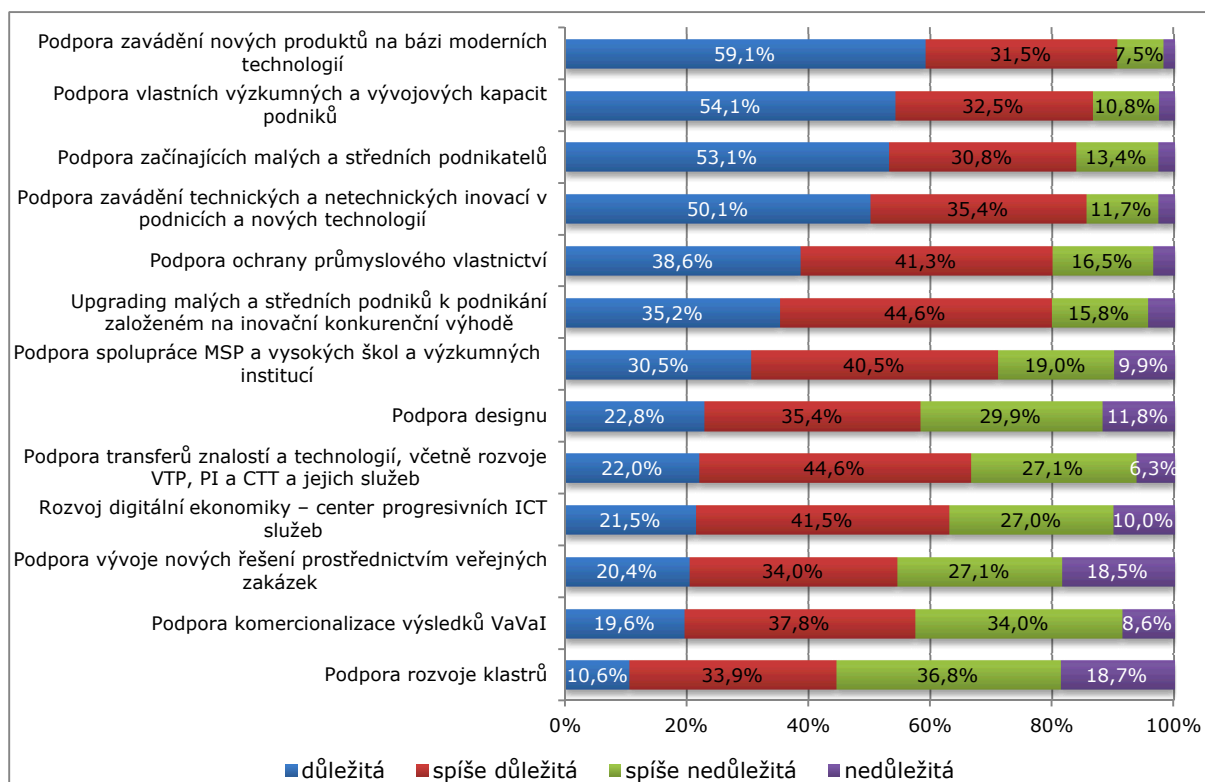
Graf č. 47: Názor podnikatelů na strategické priority

Konzultace směřovala také ke zhodnocení zvolených oblastí podpory pro malé a střední podnikatele v novém programovacím období. Dle vyhodnocení první priority (Kultivace podnikatelského prostředí a rozvoj poradenských služeb) lze konstatovat, že pro podnikatele je nejdůležitější zejména vhodné podnikatelské prostředí a snížení administrativní zátěže.

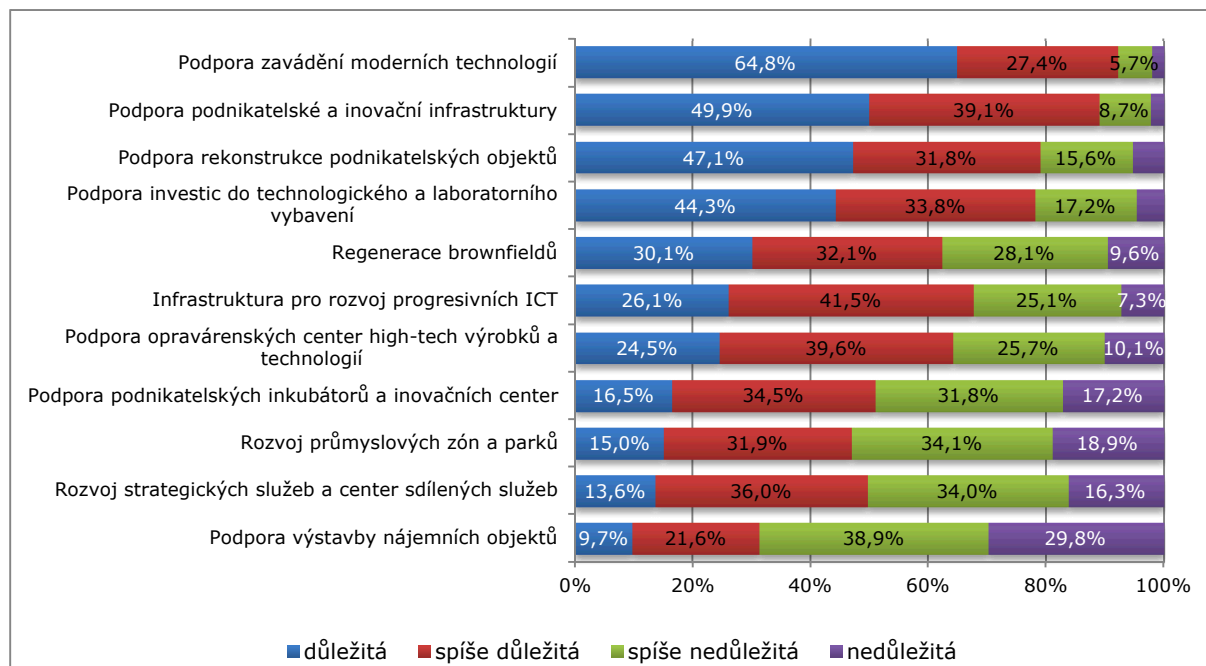
Graf č. 48: PRIORITA 1 – Kultivace podnikatelského prostředí a rozvoj poradenských služeb pro podnikání

Ve **druhé prioritě** (Rozvoj podnikání založeného na podpoře výzkumu, vývoje a inovací) je důležitost priorit rozdělena rovnoměrněji a čtyři oblasti podpory byly označeny více než polovinou podnikatelů za důležité. Jako nejdůležitější se tedy podnikatelům jeví Podpora zavádění nových produktů na bázi moderních technologií, Podpora vlastních výzkumných a vývojových kapacit podniků, Podpora začínajících malých a středních podnikatelů a Podpora zavádění technických a netechnických inovací v podnicích a nových technologií.

Graf č. 49: PRIORITA 2 – Rozvoj podnikání založeného na podpoře výzkumu, vývoje a inovací

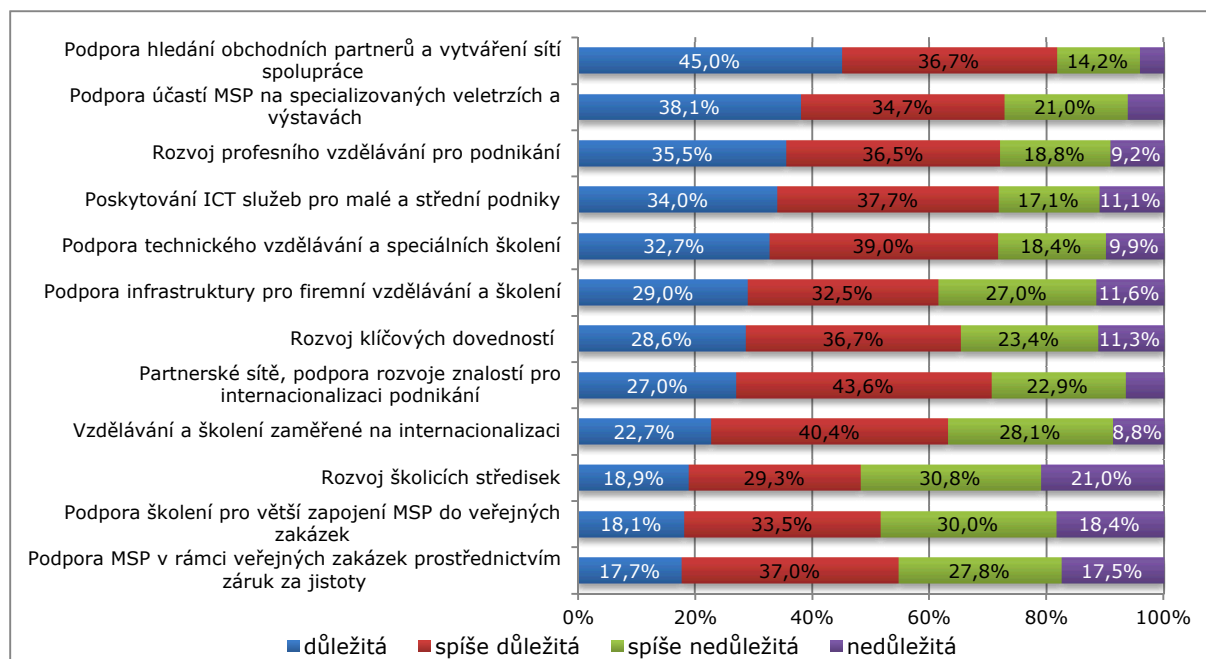
Ve **třetí prioritě** (Podpora podnikatelské a inovační infrastruktury) byla pro podnikatele důležitá zejména Podpora zavádění moderních technologií. Další tři oblasti podpory označilo za důležité méně než 50 % podnikatelů, ale stále je znát větší význam než u ostatních. Jedná se o Podporu podnikatelské a inovační infrastruktury, Podporu rekonstrukce podnikatelských objektů a Podporu investic technologického a laboratorního vybavení.

Graf č. 50: PRIORITA 3 – Podpora podnikatelské a inovační infrastruktury

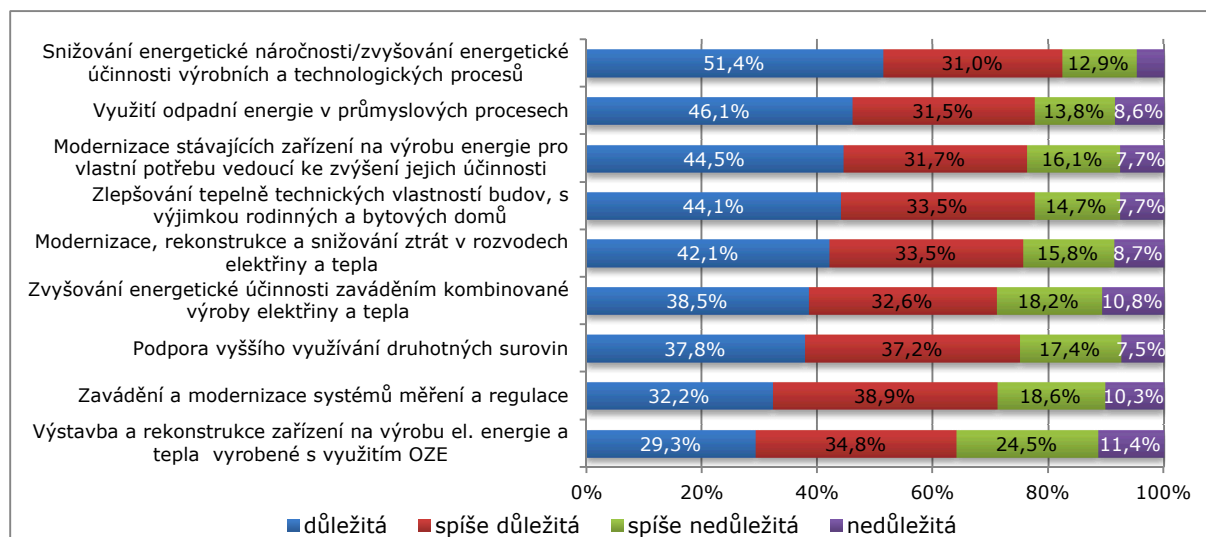
V **prioritě 4** (Podpora internacionalizace MSP a Rozvoj vzdělávání pro podnikání) je význam jednotlivých oblastí podpory více či méně vyvážený. Jako nejdůležitější podnikatelé, a to zejména drobní a malí, určili Podporu hledání obchodních partnerů a vytváření sítí spolupráce.

Graf č. 51: PRIORITA 4 – Podpora internacionalizace MSP a Rozvoj vzdělávání pro podnikání

Pátá priorita se zaměřuje na oblast energetiky a využívání druhotných a obnovitelných zdrojů energie. Mezi nejdůležitější oblasti podpory se zařadila podpora Snižování energetické náročnosti či zvyšování energetické účinnosti výrobních a technologických procesů, dále také podpora Využití odpadní energie v průmyslových procesech, Modernizace stávajících zařízení na výrobu energie pro vlastní potřebu vedoucí ke zvýšení jejich účinnosti a Zlepšování tepelně technických vlastností budov, s výjimkou rodinných a bytových domů. Rozdělení jednotlivých oblastí podpory bylo přibližně stejné ve všech velikostních skupinách podniků.

Graf č. 52: PRIORITA 5 – Udržitelné hospodaření s energií a rozvoj inovací v energetice

Shrnutí

Nejdůležitějšími oblastmi podpory ze všech strategických priorit se tedy pro podnikatele zdá být podpora snižování administrativní zátěže a zlepšování podnikatelského prostředí, podpora zavádění moderních technologií a nových produktů na bázi těchto technologií, dále podpora vlastních výzkumných a vývojových kapacit podniků a podpora začínajících malých a středních podnikatelů. Mezi deset nejdůležitějších se také řadí snižování energetické náročnosti výrobních a technologických procesů, podpora zavádění technických a netechnických inovací v podnicích a nových technologií, podpora podnikatelské a inovační infrastruktury a podpora rekonstrukce podnikatelských objektů.

Graf č. 53: TOP 10 – deset oblastí podpory, které byly označeny největším počtem podnikatelů jako důležité

